

กลยุทธ์การพัฒนาผู้เรียน : ประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง Student Development Strategies : Experience from Practice

คณะกรรมการงานส่งเสริมการวิจัย
2551

โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา
Kasetsart University Laboratory School,
Center for Educational Research and Development

พิมพ์เผยแพร่โดย

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม)
สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา
กลยุทธ์การพัฒนาผู้เรียน : ประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง / กรุงเทพฯ :
สาธิตเกษตร. 2551
228 หน้า
ISBN. 978-974-06-1378-7
1. คุณธรรม 2. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3. ชื่อเรื่อง

กลยุทธ์การพัฒนาผู้เรียน : ประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง

สิ่งพิมพ์อันดับที่ 28/2551
พิมพ์ครั้งที่ 1 เมษายน 2551
จำนวน 4,000 เล่ม
ผู้จัดพิมพ์เผยแพร่ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม)
สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)
เลขที่ 69/16-17 อาคารวิทยาลัยการจัดการมหาวิทยาลัยมหิดล (CMMU)
ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน
เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทร. 0 2644 9900
โทรสาร 0 2644 4901
Website : <http://moralcenter.or.th>
ผู้พิมพ์ บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด
90/6 ซ.จรัญสนิทวงศ์ 34/1 ถนนจรัญสนิทวงศ์
แขวงอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย
กรุงเทพฯ 10700
โทร. 0 2424 3249, 0 2424 3252
โทรสาร 0 2424 3249, 0 2424 3252

คำนำ

โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา จัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนทุกด้านมาตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2514 จนถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า 36 ปี คณาจารย์ต่างสั่งสมประสบการณ์และพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ การดูแล และการช่วยเหลือ นักเรียนอย่างเป็นระบบ โดยใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนเป็นพื้นฐานของการพัฒนา จนได้รูปแบบการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย สำหรับทั้งนักเรียนปกติและนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือ พิเศษ

หนังสือ “กลยุทธ์การพัฒนาผู้เรียน : ประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง” เล่มนี้ ได้รวบรวมกลยุทธ์ต่าง ๆ ของคณาจารย์ในการพัฒนานักเรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ และ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้นักเรียนเป็นคนที่มีคุณภาพ มีความรู้คู่คุณธรรม สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รูปแบบการนำเสนอเอกสารมีความหลากหลาย ขึ้นอยู่กับ ลักษณะของกิจกรรมที่ทำ

ขอขอบคุณคณะกรรมการงานส่งเสริมการวิจัย ปีการศึกษา 2550 ที่จัดโครงการพัฒนาศักยภาพนักวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เอกสารฉบับนี้จึงเป็นเวทีหนึ่งที่ทำให้โอกาส อาจารย์ได้เพิ่มพูนและพัฒนาทักษะการวิจัย รวมทั้งได้นำเสนอองค์ความรู้สู่สังคม

ดร.ดารณี อุทัยรัตนกิจ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ดารณี อุทัยรัตนกิจ)

อาจารย์ใหญ่

คำชี้แจง

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) ในฐานะหน่วยงานเฉพาะด้านที่มีบทบาทหลักในการเสริมหนุน เชื่อมประสาน เพิ่มพลังเครือข่ายในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ที่เป็นการรวมพลังยกระดับและแพร่ขยายในบริบทต่างๆ ทุกภาคส่วนของสังคม นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 เป็นต้นมา ศูนย์คุณธรรมได้มุ่งส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายสถานศึกษา ในพื้นที่ 4 ภูมิภาค เพื่อเป็นการเสริมสร้างและพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา “คุณธรรมนำความรู้” อย่างต่อเนื่อง

ศูนย์คุณธรรมจึงได้จัดทำโครงการพัฒนาเครือข่ายคุณธรรมสถานศึกษา 4 ภูมิภาค โดยออกแบบขั้นตอนดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นระบบ เริ่มจากการจัดกิจกรรมประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อสร้างความเข้าใจในระดับผู้บริหารสถานศึกษา จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อการเรียนรู้ และพัฒนากระบวนการเสริมสร้างคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของเยาวชนในพื้นที่ 4 ภูมิภาค ตลอดจนการติดตามผลเพื่อพัฒนาปรับปรุงให้เกิดความสมบูรณ์ในการดำเนินงาน

การดำเนินโครงการดังกล่าว ศูนย์คุณธรรมได้รับความอนุเคราะห์เอกสารในการจัดพิมพ์เพื่อประกอบการฝึกอบรมเรื่อง “กลยุทธ์การพัฒนาผู้เรียน : ประสพการณ์จากการปฏิบัติจริง” จากโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา โดยสาระสำคัญของหนังสือได้ประมวลองค์ความรู้เชิงกลยุทธ์ของคณาจารย์ในการพัฒนานักเรียน ทั้งทางด้านความรู้ ทักษะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างให้ผู้เรียน มีคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนสามารถดำรงตนให้ดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขในสังคม

ศูนย์คุณธรรม ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ดารณี อุทัยรัตนกิจ อาจารย์ใหญ่ โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่อนุญาตให้จัดพิมพ์หนังสือฉบับนี้ เพื่อเผยแพร่และขอขอบพระคุณ คณะวิทยากร จากโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ นำโดย รองศาสตราจารย์ ดร. จิราภรณ์ ศิริทวี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ลัดดาวรรณ เจริญศักดิ์ศิริ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญศรี แสงวงเจริญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุภาพร สุขเจริญ และอาจารย์ ดนุชา ปนคำ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือฉบับนี้จะช่วยเพิ่มแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ก่อให้เกิดผลลัพธ์ เป็นองค์ความรู้ในการพัฒนาเด็ก เยาวชน และสรรค์สร้างสังคมไทย ให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นรากฐานอย่างยั่งยืน

(นางสาวราติพย์ พุ่มทรัพย์)

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม
สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

สารบัญ

หน้า

☯ ฟัง คิดวิเคราะห์ เขียน ... วิธีเรียนวิทยาศาสตร์ให้ได้สาระ โดย ... อาจารย์กฤษดา สงวนสิน	1
☯ การพัฒนาความสามารถในการคิด การจัดการ การทำงาน และการสื่อสาร ด้วยสถานการณ์งานเลี้ยง โดย ... รศ.ดร.จิราภรณ์ ศิริทวี	9
☯ การสร้างพลังใจ...แก้ปัญหาการไม่ส่งงาน โดย ... อาจารย์นพวรรณ คณิงชัยสกุล	25
☯ สร้างกำลังใจให้รู้คุณค่าอาหาร โดย ... ผศ.ปรียา บุญวสิน	35
☯ การพัฒนาพฤติกรรมการเรียนเชิงบวกด้วยสมมุติฐานการความดี โดย ... ผศ.เปรมฤดี เนื้อทอง	47
☯ เทคนิคการพัฒนาเด็กออทิสติกให้สื่อสารอย่างมีสาระ โดย ... ผศ.ดร.เพ็ญศรี แสงวงเจริญ	57
☯ กลยุทธ์ 4 ขั้น พิชิตการบ้าน โดย ... ผศ.ภาวนา ภูมิศรีสอาด	67
☯ กิจกรรม Superkids พัฒนาจิตสาธารณะ โดย ... ผศ.ภาวนา ภูมิศรีสอาด ผศ.ดร.ศศิธร จำงภากร อาจารย์อัจฉราพรรณ คอวนิช อาจารย์พรรณพิศ ภาณุภาส	79

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
☯ ร้อยช่องวัดใจ ... สู้วินัยในตนเอง โดย ... ผศ.รุ่งพันธุ์ สดเจริญ	93
☯ กล่องความคิดพิชิต... โจทย์ปัญหา โดย ... อาจารย์รุ่งฤดี ลุ่มร้อย	103
☯ เด็กดี ... รู้หน้าที่ โดย ... อาจารย์วิณา วงศ์ศรีเฟือก	111
☯ กิจกรรมสนุกๆ กับการเรียนภาษาไทย โดย ... ผศ.ศรีสุดา ไกรวพันธุ์	117
☯ การพัฒนาความภูมิใจในความเป็นไทยและตระหนักในคุณค่าของตน โดย ... รศ.สมศรี กิตติศรีวรพันธุ์	127
☯ สมุดบันทึก ... ช่วยฝึกทักษะ ลดภาระผู้ปกครอง โดย ... อาจารย์สุทิสรา ลิมสกุล	135
☯ การใช้แรงเสริมเชิงบวกพัฒนาความรับผิดชอบในการส่งการบ้าน โดย ... ผศ.สุพรรณิ คงกะนันท์	145
☯ เก่ง ดี มีสุข ... ด้วยบัตรสูตรคูณ โดย ... ผศ.สุภาพร สุขเจริญ	155
☯ การจัดระเบียบห้องด้วยตะเกียบ โดย ... ผศ.สุภาวดี โรจนธรรมกุล	169
☯ การพัฒนาศักยภาพของนักเรียนที่มีปัญหาด้านสติปัญญา โดย ... อาจารย์สุมาลี จำอิน	179

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
☯ ตารางภาพถ่ายกับการปรับพฤติกรรม โดย ... อาจารย์อรไท อ็อกังวาล	189
☯ การใช้ Phonic Approach และการจำคำศัพท์เป็นเรื่องราว โดย ... ผศ.อรพิน อินทรหะ	195
☯ การพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้วยโครงการ “พี่พบน้อง” โดย ... ผศ.อัญชिरา เศรษฐลัทธ์	203
☯ ทำให้ดูเป็นแบบอย่าง อีกแนวทางในการพัฒนานักเรียนออทิสติก โดย ... อาจารย์อุณาโลม ธิติสุทธิ	211

ฟัง คิดวิเคราะห์ เขียน...
วิธีเรียนวิทยาศาสตร์ให้ได้สาระ

โดย
อาจารย์กฤษดา สงวนสิน

"การที่ครูกระตุ้นให้นักเรียนใช้
วิธีการที่ตนเองคิด เช่น วาดภาพ หรือ
เขียนแผนผังความคิด สรุประเด็นสำคัญ
ที่ได้จากการนำเสนอผลงานของเพื่อน
ส่งผลให้นักเรียนมีสมาธิในการฟัง คิด
วิเคราะห์และเขียนมากขึ้น"

ฟัง คิดวิเคราะห์ เขียน...วิธีเรียนวิทยาศาสตร์ให้ได้สาระ

อาจารย์กฤษดา สงวนสิน

บรรยากาศในห้องเรียนวิทยาศาสตร์ :

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/5 เป็นห้องเรียนที่ผู้วิจัยเป็นอาจารย์พิเศษเข้าไปสอนวิชาวิทยาศาสตร์ สัปดาห์ละ 4 คาบ มีนักเรียนทั้งหมด 39 คน เป็นนักเรียนชาย 21 คน นักเรียนหญิง 18 คน มีนักเรียนที่มีความสามารถทางวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับยอดเยี่ยม 1 คน โดยนักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาวิชาอย่างลึกซึ้งสามารถอธิบายหลักการทางวิทยาศาสตร์ได้เป็นอย่างดีในเนื้อหาของระดับประถมศึกษาตอนปลาย และเนื้อหาบางส่วนของมัธยมศึกษาตอนต้น สามารถผ่านการทดสอบของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในวิชาวิทยาศาสตร์ ผ่านรอบที่ 1 และ 2 ซึ่งเป็นการสอบข้อเขียน และเข้ารอบสุดท้ายไปสอบภาคปฏิบัติ ได้รับรางวัลเหรียญเงิน ตั้งแต่อู่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในปีนี้ก็สอบผ่านเข้ารอบสุดท้ายอีก และกำลังรอการประกาศผลรอบต่อไป นอกจากนั้นยังมีนักเรียนกลุ่มที่จัดได้ว่ามีความสามารถทางวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับดีมากทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิงรวมกันไม่ต่ำกว่า 10 คน ส่วนที่เหลือจะมีความสามารถทางวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับดี จะมีส่วนน้อยประมาณ 4 คน ที่มีปัญหาด้านการเรียนวิทยาศาสตร์ เนื่องจากนักเรียนขาดความรับผิดชอบ และไม่มีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่างๆ ในช่วงเปิดภาคเรียนใหม่ แต่ในระยะหลังนักเรียนมีความพยายามที่จะร่วมกิจกรรมต่างๆ มากขึ้น พฤติกรรมในการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนส่วนใหญ่จะให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆเป็นอย่างดี จะมีนักเรียนชายบางคนที่จะคุย เล่น และเดินไปมาในห้องเมื่อทำงานเสร็จ

สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/6 เป็นห้องเรียนที่ผู้วิจัยเป็นครูประจำชั้น ซึ่งจะรับผิดชอบสอนทั้งวิชาวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ทำให้มีเวลาอยู่ด้วยกันเกือบตลอดทั้งวันที่นักเรียนมาโรงเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/6 มีนักเรียนทั้งหมด 38 คน เป็นนักเรียนชาย 21 คน นักเรียนหญิง 17 คน นักเรียนส่วนใหญ่ของห้องมีความสามารถทางวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับดี มีประมาณ 10 คนที่มีความสามารถอยู่ในระดับดีมาก อีก 2 คนจัดว่ามีปัญหาในการเรียนวิทยาศาสตร์เนื่องจากทำความเข้าใจบทเรียนได้ช้า ต้องกระตุ้นเตือนในเรื่องความรับผิดชอบกับงานที่ได้รับมอบหมาย แต่ระยะหลังพัฒนาการในเรื่องการเรียนดีขึ้น

บรรยากาศในห้องเรียนวิทยาศาสตร์โดยรวมของทั้ง 2 ห้อง เป็นบรรยากาศที่ดี เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ทั้งนักเรียนหญิงและนักเรียนชายมีความชื่นชอบในวิชาวิทยาศาสตร์มาก

จึงทำให้มีใจอยากที่จะเรียนวิทยาศาสตร์ สังเกตได้จากการแสดงออกของนักเรียน ชั่วโมงใดที่มีการทดลอง และได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ได้ไปทำการทดลองที่ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ หรือได้ลงไปทดลองที่สนามหญ้าข้างล่าง ช่วงเป็นช่วงเวลาที่นักเรียนหลายคนรอคอย นักเรียนหญิงเกือบทั้งหมดจะมีความตั้งใจและให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ อย่างดีมาก จะมีนักเรียนชายบางส่วนที่จะชอบคุย หรือ เล่นบ้างหลังจากที่ทำงานเสร็จ หรือระหว่างที่มีการทำการทดลอง

การประดิษฐ์ของเล่น ของใช้จากแม่เหล็ก

ปัญหา :

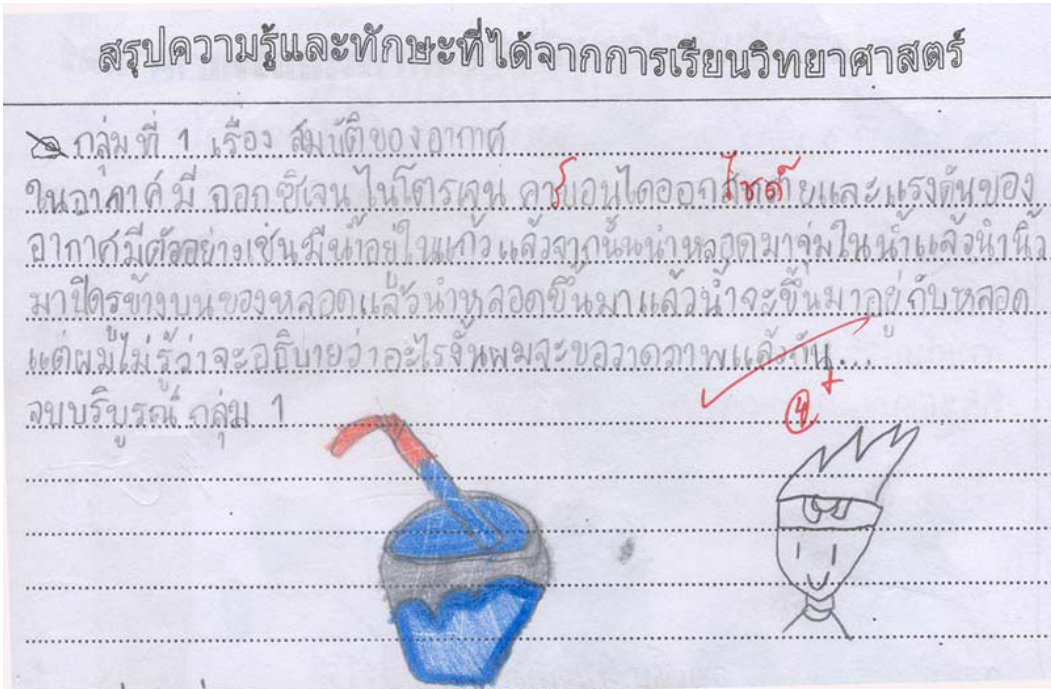
จากการที่ผู้วิจัยได้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ด้วยวิธีการสอนแบบ STS (Science Technology and Society) แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1.ขั้นสงสัย 2.ขั้นแสวงหาความรู้ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ 3. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน และนักเรียนกับครู ผู้วิจัยสังเกตพบว่านักเรียนทั้งสองกลุ่มนี้มีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนรู้จากการฟังการนำเสนอผลงานของเพื่อนๆ ซึ่งเกิดจากนักเรียนบางคนคุย หรือเล่นในขณะที่เพื่อนนำเสนอผลงาน ทำให้เกิดเสียงรบกวนชั้นเรียน ทำลายบรรยากาศในการติดตามบทเรียนของผู้อื่นด้วย ปัญหา คือ จะทำอย่างไรให้นักเรียนได้รับความรู้จากสิ่งที่เพื่อนออกมานำเสนอหน้าชั้นได้

แนวทางการแก้ปัญหา :

จากปัญหาที่พบผู้วิจัยได้พยายามแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหลายวิธีการด้วยกัน เช่น การให้นักเรียนที่เป็นผู้ออกมานำเสนอตั้งคำถามถามเพื่อนที่นั่งฟังอยู่ หรือการให้คนที่นั่งฟังอยู่ถามคำถามนักเรียนที่ออกมานำเสนอ ซึ่งก็จะได้ผลกับนักเรียนที่มีความตั้งใจในการเรียนมากอยู่แล้ว ส่วนนักเรียนที่ยังคุย หรือ เล่นระหว่างที่เพื่อนออกมานำเสนอก็ยังคงมีพฤติกรรมเช่นเดิมอยู่ และผู้วิจัยก็จะได้ทราบว่าสิ่งที่นักเรียนได้รับความรู้จากการฟังนั้นมีมากน้อยเพียงใด หรือมีความเข้าใจถูกต้องหรือไม่เฉพาะคนที่ถามคำถามเท่านั้น ส่วนคนที่เหลือซึ่งจะเป็นนักเรียนส่วนใหญ่ของห้องนั้นผู้วิจัยไม่มีโอกาสที่จะทราบเลยว่าเกิดการเรียนรู้อะไรบ้างจากการที่ฟังเพื่อนนำเสนองานในแต่ละครั้ง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับตัวนักเรียนเอง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตรวจสอบสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้จากการฟังเพื่อนนำเสนอหน้าชั้น โดยใช้วิธีการฝึกให้นักเรียนเขียนสรุปสิ่งที่ได้ฟัง ซึ่งในครั้งแรกจะมีนักเรียนส่วนน้อยที่มีความสามารถในการเขียนสรุปจากสิ่งที่ฟังได้อย่างครบถ้วนทุกประเด็นที่เพื่อนนำเสนอ แต่นักเรียนส่วนใหญ่ จะเขียนได้แต่ไม่ครบถ้วน และมีบางส่วนไม่สามารถเขียนอะไรได้เลย เมื่อผู้วิจัยทำการสอบถามจากนักเรียนเหล่านั้นก็ได้คำตอบที่ค่อนข้างตรงกันของนักเรียนทั้ง 2 ห้องว่า “หนู / ผม ไม่รู้ว่าจะเขียนอะไรลงไปดี” ผู้วิจัยจึงได้พยายามที่จะอธิบายถึงสิ่งที่ต้องเขียน สำหรับบางคนที่ยังไม่สามารถสรุปสิ่งที่ฟังได้ก็จะเริ่มฝึกจากการเขียนสิ่งที่ได้ยินเพื่อนพูดก่อน หลังจากนั้นนักเรียนก็สามารถเขียนได้มากขึ้น แต่ก็ยังมีปัญหาตามมาอีกว่า เนื่องจากนักเรียนเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทำให้บางครั้งการเขียนนั้นเขียนไม่ทัน ฟังไม่ทัน ผู้วิจัยจึงได้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นนี้โดยการที่ให้นักเรียนได้ทราบว่าในการนำเสนอสิ่งที่นักเรียนได้ฟังนอกจากการเขียนบรรยายแล้วยังมีการวิธีการอื่นที่นักเรียนสามารถทำได้ เช่น การสื่อความหมายของสิ่งที่นักเรียนได้รับความรู้จากการฟังโดยการวาดเป็นภาพ หรือการเขียนเป็นแผนผังความคิด ซึ่งจากการแก้ปัญหาาร่วมกันในครั้งนี้นักเรียนก็มีการนำเสนอสิ่งที่ได้ฟังออกมาในหลายรูปแบบขึ้น มีนักเรียนคนหนึ่งเขียนเลยว่า “ผมไม่รู้ว่าจะเขียนอธิบายอย่างไรดี ผมขอวาดเป็นรูปให้อาจารย์ดูนะครับ” ซึ่งจากภาพที่นักเรียนวาดออกมาเมื่อดูแล้วก็สามารถสื่อสิ่งที่นักเรียนต้องการที่จะอธิบายได้มากพอสมควร หรือบางคนก็จะเขียนมาว่า “สิ่งที่ผมฟังแล้วไม่แน่ใจ ผมขอวาดให้ดูทั้ง 2 แบบนะครับ” ซึ่งในสิ่งที่วาดออกมานั้นก็จะท่อนให้ครูทราบว่าบางครั้งสิ่งที่นักเรียนสามารถฟังและเขียนสรุปออกมานั้น ไม่ได้ถูกต้องทั้งหมด อาจจะมีบางส่วนคลาดเคลื่อนซึ่งจะทำให้ครูได้รู้และสามารถแก้ไขในส่วนนั้นได้ และที่สำคัญวิธีการนี้ครูสามารถตรวจสอบความรู้ที่นักเรียนได้รับจากการฟังเพื่อนนำเสนอได้ทุกคน

ผลของการแก้ปัญหาดังกล่าวทำให้บรรยากาศในห้องเรียนขณะที่มีการนำเสนองานนั้นเป็นบรรยากาศที่ดี ไม่มีเสียงดังรบกวน ไม่พูดคุย และไม่เล่น เนื่องจากต้องตั้งใจฟังเพื่อนที่นำเสนอ เพื่อจะได้นำข้อมูลมาเขียน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ให้แรงเสริมในทางบวกโดยการแสดงความชื่นชมและนำผลงานที่ดีมีคุณภาพมาให้เพื่อนดูหน้าชั้น ทำให้ผู้วิจัยพบความจริงอีกข้อหนึ่งว่า ถ้านำตัวอย่างที่ดีของห้องอื่นไปให้ดู เช่น นำงานที่มีคุณภาพของห้อง ป.3/5 ไปให้นักเรียนห้อง ป.3/6 นักเรียนจะมีความตั้งใจและมีความกระตือรือร้นในการทำงานให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และบางครั้งผู้วิจัยก็จะมีรางวัลเล็กๆ น้อยๆ ให้ กับนักเรียนที่มีความตั้งใจในการทำงานมาก ซึ่งนักเรียนห้อง ป.3/5 บางคนก็จะบอกว่า “ดินสอที่อาจารย์ให้หนูจะไม่ใช้จะเก็บสะสมแข่งกันว่าใครจะได้มากกว่ากัน” ซึ่งผู้วิจัยขอแนะนำตัวอย่างผลงานของนักเรียนจากการเขียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการฟังสิ่งที่เพื่อนออกมานำเสนอ ดังนี้

กลุ่มที่ 2 เรือลอยลมที่มีปีกจะขึ้นได้อย่างไร

เมื่อเราดูจากนกที่มีปีกจะขึ้นได้เพราะเวลาเขาบินลมพัดมาและปีกก็เกิด
ขึ้นได้จากอากาศหนาวกับอากาศร้อนมารวมตัวกันแล้วจากนั้นก็เกิดเป็น
พายุพัดกับลมที่มีอีกทีพัดมาทำให้เขาบินได้ขึ้นไปขึ้นในอากาศก็แทบ
จะพังและเวลาที่เขาบินแล้วเขาก็จะบินไปสำรวจแล้วเขาก็จะกลับ
ไปเยี่ยมก็ไม่รู้ว่าเขาจะเลือกบินในทิศไหนเลยเขาจะหาอาหารกินที่นั่นนะ

กลุ่มที่ 3 เรือ ฟัน, ลูกเห็บ, หิมะเกิดได้จากอะไร

หิมะเกิดขึ้นได้จากในเขตขั้วหนาวเย็นมากแล้วจากนั้นน้ำก็จะขึ้น
ไปบนท้องฟ้าเมื่อสะสมกันไปเรื่อยก็จะตกลงมาจากนั้นก็จะตกลงมา
เป็นเกล็ดน้ำแข็งหรือหิมะและลูกเห็บก็เกิดจากฟ้าผ่าแห้งๆก็จะสะสมกัน
อยู่ในท้องฟ้ามากแล้วจากนั้นก็ตกลงมากลายเป็นลูกเห็บที่แข็ง
และฟันก็เกิดขึ้นจากเมฆที่รวมตัวกัน

ผลการแก้ปัญหา :

จากการสังเกตพบว่านักเรียนส่วนใหญ่ มีพัฒนาการที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัดจากภาคเรียนที่ 1 ที่มีการนำเสนองานหน้าชั้นจากที่นักเรียนไม่สามารถเขียนสิ่งที่ได้ฟังได้เลย ในภาคปลายนักเรียนก็สามารถเขียนได้มากขึ้น และบรรยากาศในห้องเรียนก็ดีขึ้นไม่วุ่นวาย ไม่ส่งเสียงดัง ซึ่งสามารถคิดเป็นร้อยละได้ดังนี้

ตาราง แสดงร้อยละของนักเรียนที่เขียนสรุปสิ่งที่ได้จากการนำเสนอหน้าชั้นในวิชาวิทยาศาสตร์

ห้อง	ร้อยละของนักเรียนที่เขียนสรุปได้	
	ก่อนแก้ปัญหา	หลังแก้ปัญหา
ป.3/5	25.64	92.30
ป.3/6	21.05	86.42

จากตารางพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/5 มีค่าร้อยละของนักเรียนที่เขียนสรุปได้จากก่อนการแก้ปัญหาคิดเป็นร้อยละ 25.64 หลังจากการแก้ปัญหาแล้วมีค่าร้อยละของนักเรียนที่เขียนสรุปได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 92.30 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/6 มีค่าร้อยละของนักเรียนที่เขียนสรุปได้จากก่อนการแก้ปัญหาคิดเป็นร้อยละ 21.05 หลังจากการแก้ปัญหาแล้วมีค่าร้อยละของนักเรียนที่เขียนสรุปได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 86.42 โดยนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มที่สามารถเขียนสรุปได้ก่อนการแก้ปัญหาก็มีพัฒนาการในการเขียนสรุปได้มากขึ้น

ผลจากการแก้ปัญหาในครั้งนี้ทำให้นักเรียนสามารถฟัง คิดวิเคราะห์และเขียนสรุปสิ่งที่ได้ฟังจากการที่เพื่อนออกมานำเสนอหน้าชั้นได้มากขึ้นด้วยวิธีการนำเสนอที่หลากหลายวิธี และสามารถจับประเด็นในการฟังได้มากขึ้น ไม่นั่งฟังเฉยๆ ให้เวลาผ่านไป หรือรบกวนเพื่อนนักเรียนคนอื่นๆ ในชั้นเรียน เป็นการฟังที่มีความหมายมากขึ้น ได้รับความรู้จากการฟังมากขึ้น และที่สำคัญเป็นวิธีเรียนวิทยาศาสตร์ที่ได้เนื้อหาสาระมากขึ้น

การพัฒนาความสามารถในการคิด
การจัดการ การทำงาน และการสื่อสาร
ด้วยสถานการณ์งานเลี้ยง

โดย

รศ.ดร.จิราภรณ์ ศิริทวี

"กิจกรรมงานเลี้ยงให้มากกว่าความ
อึดท้อง ถ้าครูออกแบบกิจกรรมให้
นักเรียนได้มีอิสระภาพใช้ความสามารถใน
การคิด การจัดการ การทำงานและ
การสื่อสารได้อย่างเต็มที่"

การพัฒนาความสามารถในการคิด การจัดการ การทำงาน และการสื่อสาร ด้วยสถานการณ์งานเลี้ยง

รศ.ดร.จิราภรณ์ ศิริทวี

ความสำคัญของปัญหา :

แต่งกายสวยงามเข้าบรรยากาศงานเลี้ยง

การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคือ การที่ครูจัดโอกาสให้นักเรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง นักเรียนต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่หลากหลายบ่อย ๆ จึงจะมีความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์ สามารถแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้ การสอนให้นักเรียนเป็นคนดีมีคุณธรรม เป็นงานสำคัญที่ครูทุกคนต้องตระหนักซึ่งไม่ใช่การสอนโดยการบอกกล่าว แต่เป็นการจัดสถานการณ์ให้นักเรียนมีโอกาสดูวิเคราะห์แก้ปัญหา ตัดสินใจกระทำสิ่งต่าง ๆ และเกิด

กระบวนการสร้างคุณธรรมให้เกิดขึ้นกับตนเองในระหว่างการทำกิจกรรม ด้วยความเชื่อดังกล่าว ผู้วิจัยจึงใช้กิจกรรม “งานเลี้ยง” ซึ่งถ้าดูเผิน ๆ ก็เหมือนกับเป็นการเฉลิมฉลอง เพื่อความสนุกสนาน แต่ผู้วิจัยใช้กิจกรรม “งานเลี้ยง” เป็นสื่อในการสอนคุณธรรมให้แก่นักเรียนในห้องเรียนที่ผู้วิจัยเป็นครูประจำชั้น

การดำเนินการวิจัย :

การเฉลิมฉลองเป็นกิจกรรมที่นักเรียนนิยมปฏิบัติกันอยู่เสมอ เช่น ในวาระปีใหม่ วันสุดท้ายก่อนปิดภาคเรียน ปัญหาที่พบคือ นักเรียนมักนำอาหารที่ตนชอบมา ซึ่งมักเป็นอาหารซ้ำ ๆ กัน เพราะเด็กวันเดียวกันมักชอบอาหารประเภทเดียวกัน เช่น ไก่ทอด ไข่กรอกทอด ทำให้ประเภทอาหารไม่หลากหลาย สร้างปัญหาให้กับครูประจำชั้นในการจัดสรรเป็นอย่างมาก นอกจากนั้นผู้ปกครองมักเตรียมอาหารให้มากมาย เพื่อนำมาแบ่งกับเพื่อน ๆ 39 บ้านเพื่อ 39 คน อาหารจึงเหลือมากมาย เข้าข่ายกินทิ้ง กินขว้าง ไม่รู้ค่าของเงิน นักเรียนบางคนไม่รับผิดชอบเตรียมอะไรมา กะว่าจะมารับประทานของเพื่อน (อาการเห็นแก่ตัว) บางคนฐานะไม่ดี ผู้ปกครองไม่อยู่ในฐานะที่จะเตรียมอาหารให้ได้ จึงรู้สึกเป็นปมด้อย

เพื่อให้การจัดกิจกรรมเฉลิมฉลองเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากกว่าการจัดกิจกรรมเพียงแค่ว่าเพื่ออิมท็อง ผู้วิจัยจึงให้นักเรียนจัดเป็นงานเลี้ยงขึ้นมาในวาระต่าง ๆ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถนึกภาพตามไปด้วย ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างงานฉลองปิดภาคเรียนที่ 1 เป็นกรณีศึกษา ในการจัดงานเลี้ยงดังกล่าวผู้วิจัยได้ทำความตกลงกับนักเรียนว่านักเรียนทุกคนต้องมีส่วนร่วมไม่ว่าจะเป็นส่วนใดส่วนหนึ่งของงาน ผู้วิจัยใช้เวลาช่วงกิจกรรมสนทนายามเช้า (Homeroom) และช่วงพักกลางวัน ก่อนเข้าเรียนคาบที่ 5 ประมาณ 15 นาที ประชุมนักเรียนเพื่อหาอาสาสมัครกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ตั้งแต่ประธานจัดงาน รับผิดชอบเรื่องพิธีเปิดงาน ประธานการแสดงชุดต่าง ๆ รับผิดชอบออกแบบชุดการแสดงให้สนุกสนาน เหมาะสมกับวัยและโอกาส ประธานฝ่ายอาหาร รับผิดชอบประสานงานกับผู้ปกครองจัดเตรียมอาหารตลอดจนภาชนะสำหรับใส่ จำนวนค่าใช้จ่ายแล้วแจ้งฝ่ายเหรียญ ประธานฝ่ายเหรียญ รับผิดชอบเก็บเงินสมาชิกในห้องตามจำนวนค่าเฉลี่ยที่ทุกคนต้องมีส่วนร่วม รับผิดชอบ กรณีที่ค่าเฉลี่ยเป็นเศษสตางค์จะปัดเป็นจำนวนเต็ม ประธานฝ่ายสถานที่ รับผิดชอบเรื่องการจัดตกแต่งสถานที่ให้สวยงาม มีบรรยากาศของงานเลี้ยง ประธานฝ่ายกิจกรรมกราบลาอาจารย์ ทั้งระดับชั้น และอาจารย์ประจำชั้น รับผิดชอบร่างคำกล่าวส่งให้ผู้วิจัยตรวจสอบความเหมาะสม และประธานฝ่ายจับสลาก รับผิดชอบเตรียมสลากสำหรับจับ รับของรางวัลจากเพื่อนมาใส่หมายเลข จัดวางของขวัญให้สวยงาม ออกแบบขั้นตอนการจับสลากทั้งหมดตั้งแต่ต้นจนจบ

เป็นที่น่าสังเกตว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 วัย 8 ขวบเป็นวัยที่ชอบแสดงออกมาก ก่อนที่จะเลือกประธานจัดงาน นักเรียนขอจัดเรื่องการแสดงชุดต่าง ๆ ก่อน ซึ่งมีผู้เสนอการแสดง 4 ชุดคือ มายากล ตลก โขว์ร้องเพลง และรีวิวประกอบเพลง แต่ละชุดมีประธาน พิธีกรและสมาชิก ใครสนใจกิจกรรมไหนก็ไปสมัครและไปจัดตารางฝึกซ้อมเอาเองตามความสะดวก ใครมีปัญหาต้องการให้ผู้วิจัยช่วยก็ให้มาหารือได้ หลังจากนั้นนักเรียนก็อาสาเป็นประธานและกรรมการฝ่ายต่าง ๆ จนครบ สำหรับใครที่ยังไม่รู้ว่าจะอยู่ฝ่ายไหน นักเรียนเสนอให้ผู้วิจัยจัดให้อยู่ฝ่ายสถานที่ทั้งหมด เมื่อมีผู้รับผิดชอบงานฝ่ายต่าง ๆ ครบแล้ว คราวนี้ถึงเวลาเลือกประธานกรรมการจัดงาน เป็นที่น่าแปลกใจว่าไม่ได้มีผู้อาสาสมัครมากมายเหมือนประธานฝ่ายการแสดงชุดต่าง ๆ อาจจะเป็นเพราะงานนี้เป็นงานแรก นักเรียนเลยกลัว ๆ กล้า ๆ ไม่รู้ว่าจะเป็นอย่างไรก็เป็นได้ ในที่สุดเพื่อน ๆ ยกมือสนับสนุนให้ **ด.ญ.ณัฐนพิน สืบศิริ** เป็นประธานจัดงาน เนื่องจากเพื่อน ๆ เคยเห็นความสามารถในฐานะหัวหน้าห้องและหัวหน้ากรรมการรักษาความสะอาดมาแล้ว

เมื่อได้ประธานจัดงานแล้ว ผู้วิจัยมอบหมายให้**ด.ญ.ณัฐนพิน**ประสานงานกับประธานงานฝ่ายต่าง ๆ โดยเฉพาะประธานฝ่ายการแสดงเพื่อส่งรายละเอียดมาจัดทำสูจิบัตรงาน และมอบหมายให้**ด.ญ.ณัฐนพิน**ไปร่างคำกล่าวเปิดงานมาให้ผู้วิจัยพิจารณา โดยผู้วิจัยและ

ด.ญ.ณัฐณพินพูดจาทำความเข้าใจเรื่องเนื้อหาของงานโดยภาพรวมก่อน (จะสังเกตว่าผู้วิจัยมอบหมายงานไปโดยไม่ได้สอนวิธีเขียนคำกล่าวเปิดงาน เพราะต้องการให้ด.ญ.ณัฐณพินไปแสวงหาความช่วยเหลือจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ซึ่งอาจจะเป็นผู้ปกครอง หรืออาจารย์ผู้สอนภาษาไทย) เมื่อได้ร่างคำกล่าวรายงานแล้ว ผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้คำกล่าวรายงานสมบูรณ์ขึ้น ด.ญ.ณัฐณพินนำคำกล่าวรายงานไปฝึกซ้อมตั้งแต่วิธีการอ่านให้ท่วงท่าดูน่าสนใจ ไปจนถึงการขอความร่วมมือจากเพื่อนอีก 2 คนให้ช่วยเตรียมพานคนละพานมา ส่วนตัวเธอเองรับผิดชอบตกแต่งกรรไกรด้วยริบบิ้นให้ดูสวยงามสำหรับพิธีเปิดงาน งานทุกขั้นตอนล้วนต้องใช้ความคิดเชิงวิเคราะห์แก้ปัญหาเพื่อให้งานสมบูรณ์ที่สุดทั้งสิ้น และเท่าที่สังเกตนักเรียนจะใช้ประสบการณ์ที่ตนพบมาต่อเติมงานของตนเองให้สมบูรณ์ เช่น กระบวนการในพิธีเปิดที่ต้องมีการตัดริบบิ้น เป็นต้น

เนื่องจากงานนี้เป็นงานแรก ผู้วิจัยรับอาสาทำหน้าที่เลขานุการรับผิดชอบทำคู่มือให้ก่อน ดังนั้นเมื่อด.ญ.ณัฐณพินรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ มาได้แล้ว ผู้วิจัยนำไปพิมพ์เพื่อทำร่างคู่มือแล้วนำมาแจกให้นักเรียนทุกคนมีเอาไว้ในมือ ให้ทุกคนร่วมรู้เห็นว่าจะอะไรจะเกิดขึ้นเมื่อไร ถ้าใครต้องการเปลี่ยนแปลงอะไรให้แจ้งให้ผู้วิจัยหรือประธานจัดงานทราบ ผู้วิจัยรับข้อมูลทั้งหมดจากด.ญ.ณัฐณพินมาในวันศุกร์ ขณะที่นั่งพิมพ์รายละเอียดต่าง ๆ นึกขึ้นมาได้ว่ายังไม่มีการคู่มือ บังเอิญว่าห้องเรียนของเรามีศิลปินที่วาดภาพเก่งอยู่หลายคน หนึ่งในนั้นคือ ด.ช.คมิก เลاهشุโรธิน ซึ่งเคย email คุยกับผู้วิจัย ผู้วิจัยจึง email ขอความบ่นไปให้ด.ช.คมิกวาดภาพช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ เพื่อให้ผู้วิจัยจะสามารถผลิตเอกสารได้ในวันจันทร์ ด.ช.คมิกให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีวาดภาพปกมาให้เลือกหลายแบบ ผู้วิจัยขอให้ อ.สุภาณี สุทธิชัย อาจารย์ประจำชั้นอีกท่านหนึ่งซึ่งเป็นอาจารย์สอนวิชาศิลปะช่วยเลือกและตกแต่งเพิ่มเติมทำให้ปกออกมาสวยงาม (ตัวอย่างคู่มือตรงงานเลี้ยงดังกล่าวแนบมา)

ช่วงก่อนวันงานเป็นช่วงที่นักเรียนต้องบริหารเวลาเรียนและเวลาทำกิจกรรมนอกหลักสูตรนี้ให้กลมกลืน ประธานชุดการแสดงบางชุดมาขออนุญาตผู้วิจัยใช้ห้องเรียนเป็นที่ฝึกซ้อม เพื่อให้การฝึกซ้อมสามารถทำได้เร็วขึ้น สมาชิกชุดการแสดงต่าง ๆ มาอาสาช่วยเป็นกรรมการรักษาความสะอาดทำความสะอาดห้องเรียนเพื่อให้งานทำความสะอาดห้องเรียนประจำวันเป็นไปอย่างไม่มีข้อบกพร่อง และเสร็จอย่างรวดเร็วเพื่อจะมีเวลาฝึกซ้อมการแสดงให้มากที่สุด นอกจากนั้นยังทำหนังสือขออนุญาตผู้ปกครองให้เพื่อน ๆ สามารถอยู่ซ้อมการแสดงจนถึงเวลา 17.00 น. ซึ่งทั้งหมดนี้นักเรียนเป็นผู้เสนอความคิดและปฏิบัติเอง โดยมีผู้วิจัยเป็นที่ปรึกษา

เมื่อวันงานมาถึง นักเรียนทุกคนต่างทำหน้าที่ของตนตามกำหนดการที่ได้ตกลงร่วมกันไว้ได้อย่างดีเยี่ยม งานเป็นไปตามที่กำหนด กลมกลืนต่อเนื่องกันจนงานเสร็จสิ้น นักเรียน

หลายคนนำสู่วิถีชีวิตมาด้วยเพื่อใช้เวลาในการทำกิจกรรม จะมีปัญหาบ้างก็ตรงชุดการแสดงมายากลที่นักเรียนให้ความสนใจมากเป็นพิเศษจนไม่สามารถนั่งอยู่กับที่ได้ นักเรียนหลายคนลุกออกจากที่นั่งไปมุงดูใกล้ ๆ ผู้วิจัยต้องเตือนเป็นระยะ ๆ ให้กลับเข้านั่งในที่ของตนเอง ทำให้ใช้เวลามากกว่าที่กำหนด

กิจกรรมมายากล

สำหรับอาหารผู้วิจัยจัดให้บางส่วน ส่วนใหญ่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองของนักเรียนที่เป็นประธานฝ่ายอาหารจัดซื้ออาหาร ซ้อนส้ม กระจายทิชชู สั่งพิซซ่าและดูแลให้พนักงานส่งพิซซ่าให้ถึงห้องเรียนตามเวลาที่กำหนด โดยมีนักเรียนคอยรับผิดชอบกำกับผู้ปกครองอีกทีหนึ่ง นอกจากนั้นผู้ปกครองบางกลุ่มมีความรู้สึกรออยากให้อาจารย์ช่วยกับนักเรียน จึงร่วมทุนกันไปจัดซื้อของขวัญที่เป็นประโยชน์และเหมาะสมกับวัยของนักเรียนมาให้ให้นักเรียนจับฉลาก เช่น ชุดระบายสี สมุดบันทึก ฯลฯ การกระทำดังกล่าวเป็นการ... “จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ” สนองเจตนารมณ์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 24 (6) อย่างชัดเจน

ของขวัญจับสลาก

เมื่อถึงเวลารับประทานอาหาร ฝ่ายอาหารเชิญอาจารย์พิเศษที่มาร่วมงานให้ตักอาหารก่อน แล้วนักเรียนเข้าแถวถือจานรอรับอาหารที่อาจารย์เป็นผู้ตักให้อย่างเป็นทางการนักเรียนหญิง ไม่มีการแก่งแย่ง หรือทะเลาะแย่งอาหารกัน การรับประทานอาหารเป็นไปอย่างที่สุภาพชนพึงกระทำ เมื่อต้องการอาหารเพิ่มนักเรียนก็จะลุกมาขอให้อาจารย์ตักให้ นักเรียนหญิงบางคนอาสาเป็นคนตักน้ำจิ้มใส่กรอกให้เพื่อน แจกเครื่องปรุงพริกขี้หนูให้เพื่อนบรรยากาศเต็มไปด้วยความสมานฉันท์ ถ้อยที ถ้อยอาศัย สำหรับเครื่องดื่มซึ่งตั้งอยู่นอกห้อง นักเรียนตักดื่มเองตามอัธยาศัย เมื่อรับประทานอาหารเสร็จนักเรียนแต่ละคนนำจานอาหาร ไปทิ้งที่ถุงดำซึ่งได้จัดเตรียมไว้ ด้วยความร่วมมือของทุกคนทำให้ห้องเรียนพร้อมสำหรับการแสดงชุดต่อไป

การเข้าแถวรับอาหารของนักเรียน

หลังจากงานเลี้ยงจบลง นักเรียนทุกคนนำโดยกรรมการฝ่ายสถานที่ ช่วยกันทำความสะอาดห้องเรียน จัดโต๊ะและเก้าอี้ชิดไปด้านหนึ่ง ทำให้ห้องโล่ง สะอาด นักเรียนที่ต้องการเล่นอยู่บนห้องต่อ นั่งบนพื้นห้องเล่นกันอย่างเพลิดเพลิน กิจกรรมวันนี้จบลงอย่างมีความสุข

ผลการวิจัย :

เมื่อนักเรียนกลับมาจากการปิดภาคเรียนที่ 1 นักเรียนยังพูดคุยเรื่องความประทับใจที่ได้ร่วมกันจัดงานเลี้ยงก่อนปิดภาคเรียน ผู้วิจัยใช้เวลาคาบโฮมรูมในวันแรกของการเปิดภาคเรียน ให้นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประสบการณ์ที่นักเรียนได้รับจากการเป็น “เจ้าภาพ” จัดงานเลี้ยงด้วยตัวของนักเรียนเอง ผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อสิ่งที่นักเรียนได้รับจากการจัดงานเลี้ยง

อันดับที่	รายการ	ความถี่	ร้อยละ
1	การทำงานเป็นกลุ่มร่วมกับเพื่อน การเข้าร่วมกับสังคม	21	17.94
2	กล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้อง มั่นใจในตนเอง	18	15.38
3	ความสามัคคี พลังแห่ง ป.3/5	18	15.38
4	การทำงานอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนการทำงาน อย่างเป็นขั้นเป็นตอนอย่างมีประสิทธิภาพ	15	12.82
5	ความรับผิดชอบ ความอดทน ความเพียรพยายามที่จะ ทำงานของตน	11	9.40
6	ร่าเริงแจ่มใส สนุกสนานเพลิดเพลิน	7	5.98
7	เพิ่มพูนประสบการณ์ในการจัดงานเลี้ยง	6	5.12
8	การตรงต่อเวลา	4	3.41
9	มีจิตอาสา มีน้ำใจ	3	2.56
10	คิดอย่างสร้างสรรค์	3	2.56
11	คุณธรรม จริยธรรม	3	2.56
12	ความอิมจากการรับประทานอาหารร่วมกัน	2	1.70
13	ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	2	1.70
13	รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	1	0.85
14	รู้จักการแก้ปัญหา	1	0.85
15	ความเป็นระเบียบ (จัดสถานที่)	1	0.85
16	เจริญสัมพันธไมตรี (ไมตรีจิต)	1	0.85
สรุป		117	100

จากตารางที่ 1 แสดงว่าสิ่งที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/5 ระบุว่าได้รับจากประสบการณ์การจัดงานเลี้ยงด้วยตนเอง 4 อันดับแรกคือ การทำงานเป็นกลุ่มร่วมกับเพื่อน การเข้าร่วมกับสังคม (ร้อยละ 17.94) กล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้อง มั่นใจในตนเอง (ร้อยละ 15.38) ความสามัคคี พลังแห่ง ป.3/5 (ร้อยละ 15.38) และการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอนอย่างมีประสิทธิภาพ (ร้อยละ 12.82)

นอกจากนั้นผู้วิจัยได้ให้นักเรียนประเมินผลกิจกรรมทุกกิจกรรมโดยออกแบบแบบประเมินเอง ซึ่งนักเรียนคุ้นเคยดีเพราะมีประสบการณ์การทำแบบประเมินในโอกาสต่าง ๆ ในภาคเรียนที่ 1 มาแล้ว ทั้งนี้เพื่อนำผลการประเมินมาใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจสำหรับการจัดงานเลี้ยงในโอกาสต่อ ๆ ไป ได้แก่ วันขึ้นปีใหม่ วันปิดเรียนภาคปลาย ผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/5 ที่มีต่อกิจกรรมงานเลี้ยง

อันดับที่	รายการกิจกรรม	ความถี่และร้อยละของระดับความพึงพอใจ			
		4 มากที่สุด	3 มาก	2 ปานกลาง	1 ปรับปรุง
1	การจัดสถานที่	27 (69.23)	11 (28.20)	1 (2.57)	-
2	พิธีเปิด	25 (64.10)	12 (30.76)	2 (5.14)	-
3	การแสดงตลก	16 (41.02)	19 (48.71)	3 (7.69)	1 (2.57)
4	การขับร้องเพลง	17 (43.58)	20 51.28	2 (5.14)	-
5	มายากล	7 (1.79)	13 (33.33)	16 (41.02)	3 (7.69)
6	รีวิวประกอบเพลง	26 (66.66)	11 (28.20)	2 (5.14)	-
7	กราบลาอาจารย์ทั้งระดับชั้น	18 (46.15)	15 (38.46)	5 (12.82)	1 (2.57)
8	กราบลาอาจารย์ประจำชั้น	30 (76.92)	8 (20.51)	1 (2.57)	-
9	จับสลาก	25 (64.10)	9 (23.07)	2 (5.14)	-
10	รับประทานอาหารร่วมกัน	29 (74.35)	8 (20.51)	2 (5.14)	-

จากตารางที่ 2 แสดงว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/5 ฟังพื่อใจกับกิจกรรมทุกกิจกรรมในระดับมากที่สุดและมากทุกรายการยกเว้นกิจกรรมมายากล ซึ่งนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากและปานกลาง กิจกรรมที่นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ กิจกรรมกราบลาอาจารย์ประจำชั้น (ร้อยละ 76.92) กิจกรรมรับประทานอาหารร่วมกัน (ร้อยละ 74.35) และกิจกรรมการจัดสถานที่ (ร้อยละ 69.23)

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า กิจกรรม “งานเลี้ยง” แม้ดูว่าจะเป็นกิจกรรมเล็ก ๆ ที่ทำเป็นปกติวิสัย (Routine) แต่สามารถพัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์หลายประการ เช่น มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา มีทักษะทางสังคม มีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ และทำงานร่วมกับกลุ่มเพื่อนได้อย่างสมานฉันท์ นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกในทางที่ถูกต้อง เหมาะสม นักเรียนได้เรียนรู้ที่จะแสดงออกอย่างอิสระภายในขอบเขตของเสรีภาพ ความสำเร็จของการจัดกิจกรรมใดใดในห้องเรียนอยู่ที่การกำหนดจุดมุ่งหมายให้แน่ชัดของครู ครูต้องมีความอดทนที่จะรอให้นักเรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยยึดหลักว่านักเรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่านักเรียนมีความสำคัญที่สุด อย่างไรก็ตามการพัฒนาที่ยั่งยืนต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างบ้านกับโรงเรียนเพื่อให้มีความต่อเนื่อง เป็นไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมอื่น ๆ อีกมากมายทั้งในและนอกห้องเรียนที่ครูสามารถจัดเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้กับนักเรียน เพียงแต่ครูต้องตั้งความมุ่งหวังในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ให้กับนักเรียนมากกว่าความเป็นเลิศทางวิชาการ เช่นเดียวกับกิจกรรม “งานเลี้ยง” ซึ่งได้พัฒนานักเรียนให้เกิดศักยภาพมากมาย ทำให้งานมีความหมายมากกว่าการจัดเพื่อความ “อิมท็อง” แต่เพียงอย่างเดียว

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2546. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย.

ภาคผนวก

งาน “ฉลองวันปิดภาคเรียน 1”

ปีการศึกษา 2550

วันศุกร์ที่ 28 กันยายน 2550

ณ ห้อง ป.3/5

เวลา 13.00 – 15.45 น.

ภาพโดย ด.ช.คณิก เลหาสุรโยธิน

คำกล่าวเปิดงาน

โद्यง ... ณัฏฐนพิน สืบศิริ

ประธานจัดงาน

กราบเรียนอาจารย์ทุกท่านและสวัสดิ์เพื่อน ๆ ทุกคน

งาน **“ฉลองวันปิณฑการเรีงน ๑”** ที่นักชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑/๑ ร่วมแรง
ร่วมใจกันจัดขึ้นในวันนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญ ๔ ประการคือ

1. เพื่อให้ให้นักเรีงนได้ฝึกทำงานร่วมกันเป็นหมู่ เป็นคณะ
2. เพื่อให้ให้นักเรีงนได้แสดง**ความมีจิตอาสา**ด้วงการอาสาทำงานในด้านที่ตนเองด้วงความ
เต็มใจ โद्यงไม่หวังสิ่งตอบแทน
3. เพื่อให้ให้นักเรีงนได้แสดงออกในทางที่เมฆมา:สม
4. เพื่อให้ให้นักเรีงนและอาจารย์มีความผูกพันกันมากขึ้น

กิจกรรมแบ่งออกเป็นทั้งหมด ๖ ส่วนคือ

1. การแสดงชุดต่าง ๆ จำนวน ๔ ชุดคือ ๓ลก มาจากล ร้องเพลง และริ้วประกอบเพลง
2. การรับประทานอาหารร่วมกัน
3. การกราบลาอาจารย์ทั้งระดับชั้น
4. การกราบลาอาจารย์ประจำชั้น
5. การจับสลาก **“ของขวัญแทนใจจากคุณแม่”**
6. การร่วมกันทำความสะอาดห้องเรีงน

พวกเราขอกราบขอบพระคุณผู้ปกครองทุกท่านที่ให้การสนับสนุนในเรื่องต่าง ๆ และอาจารย์
ประจำชั้นที่อนุญาตให้พวกเราจัดงานเลี้ยงในวันนี้

บัดนี้ได้เวลาอันสมควรแล้ว ขอกราบเรียน**เชิษฐศ.ดร.จิราภรณ์ สิริทวี** และ**อ.สุภาณี สุพิชญ์**
อาจารย์ประจำชั้นร่วมกันตัดริบบิ้นเปิดงาน:

กำหนดการงาน “ฉลองวันปิศาจเงิน 1”

ปีการศึกษา 2550

วันศุกร์ที่ 28 กันยายน 2550

ณ ห้อง ป.3/5

12.45 น. **จัดสถานที่** / (ดมิก เลานจ์ รจอิน , จุลจิตร เปลี่ยนประเสริฐ , ณภัทร แซ่โฮว , ธนพล ทัศนกุลนินาท , ธนัท ณ ระนอง , ปิ่น ประดับพงษา , ภูริ ติวถาวร , มาตาชา สติธิต , วโรธมภ์ รมวงษ์นันท์ , สิปปกร นงษ์พรรคมนัญญ)

13.00 น. **พิธีเปิดงาน** กล่าวรายงานโดย ... ณัฐนพิน สืบศิริ ประธานจัดงาน
 ก่อพานกรรไกรโดย กัญญาณัฐ อัครธรรม , พิมฤดี เรศานนท์

13.10 น. **ตลก ตลก คน: ๕ ซาฟ (Comedy Show)**

พิธีกร : ธนภัทร ประภาจรุ่งทอง
ผู้แสดง : ธนภัทร ประภาจรุ่งทอง
 ธรรมภณ ศุขเกษม
 ธิติวุฒิ ประจวบวรรณ
 น.ฟาติล สุไลมาน
 บวร อินทร์กษา
 ภูมินันท์ นิติวิจงาเทพ
 สุวิจักขณ์ จันทร์พลั้งศรี
 กฤติน กุลธันรักษ์

ตลก ตลก คน: ๖ หญิง (Comedy Show)

พิธีกร : นิชากร ดงบำเพ็ญ
ผู้แสดง : ปรีชมน ศานติวงศสกุล
 วีระดา ลีลาเกรียงศักดิ์
 พรรณรัตน์ ธรรมเน็งม
 นิชากร ดงบำเพ็ญ
 ญาณิศา ฮารี
 พิน มิตรเอม

ลักษณะการแสดง : เป็นการใช้แสง สี เสียง และท่าทางที่ออกจะตลก

13.30 น.	Academy Fantasia : AF	
	พิธีกร : พิน มิถารेम	
	ผู้แสดง : รัชโจชิน สุขเจริญไกรศรี อริคม วาณิชกุล ศุภิสรา พิพิธกุล ณิชภัทร จันทะสิงห์ พิน มิถารेम	... ขอบฟ้า (<i>Bodylam</i>) ... ลมหนาว ... ตื่นข้ามปี ... ภาพลวงตา ... ฝากเสียง
13.45 น.	มาจากลพิศวง (<i>Amazing Magic Show</i>)	
	พิธีกรชาย : จิรเมธ ฝึกเจริญผล	
	พิธีกรหญิง : ศุภิสรา พิพิธกุล	
	ผู้แสดง : ณัฐนนท์ อัศวภาพ ณัฐนนท์ อัศวภาพ อาทินันท์ มฆวตน์นันท์ อาทินันท์ มฆวตน์นันท์ อริคม วาณิชกุล อริคม วาณิชกุล อริคม วาณิชกุล จิรเมธ ฝึกเจริญผล ศุภิสรา พิพิธกุล	... ทั่วโลกต้องคำสาป ... เวทมนตร์ทางอากาศ ... แก้วขาว ... ไม่จับแก้ว ไม่จับเหรียญ ... แก้วเรือ ... ลูกแก้วพิศวง ... เลขเงินจากท่อ ... ลูกบอลอัญไชน ... เลขเบิ่งดี
14.00 น.	รับประทานอาหารเค้กล้างเสียงเพลง กับดีเจหนุ่มหล่อและสาวสวย	
	รัชโจชิน สุขเจริญไกรศรี กัญญาณัฐ อัศวธรรม	
14.20 น.	Super Girl Show	
	พิธีกร : กัญญาณัฐ อัศวธรรม	
	ผู้แสดง : กัญญาณัฐ อัศวธรรม ณัฐนพิน สืบศิริ ดาวัลดี ปิยะคุณ พิมฤดี เรศานนท์ อรณลิน ร่มงานนท์	

15.00 น.	กราบลาอาจารย์ทั้งระดับชั้น
	พิธีกร : วโรตม์ รมจະนั้นท์ ปิ่น ประดับพงษา
15.15 น.	กราบลาอาจารย์ประจำชั้น
	พิธีกร : พลองเพ็ญ พจนกาญจน์ ธิติวุฒิ ประจวบวรรณ วีรดา ลีลาเกรียงศักดิ์
15.20 น.	จับสลาก “ของขวัญแทนใจจากคุณแม่”
	ธันท์ ณ ระนอง ณภัทร แซ่โฮ้ว ญานิตา อารี มาธิตา สติธรรค์
15.30 น.	ร่วมกันทำความสะอาดห้องเรียน
รายการอาหาร 🍷🍷🍷	
1. ไส้กรอกรมควันหนึ่ง + น้ำจิ้มเสฉวน 2. พิซซ่าหน้าชีฟูด จานพลาสติก 3. ขนมเค้ก “Happy Birthday ณภัทร” 4. มั่นฝรั่งทอด	รศ.ดร.จิราภรณ์ ศิริทวี + อ.สุภาณี สุพิชญ์ ดาวัลดี ปิยะคุณ (คุณวรรณลดา) ณภัทร แซ่โฮ้ว (คุณธิดา) อาทิตันท์ มฆาวงศนันท์ (คุณมุกทิธา)
เครื่องดื่ม 🍷	
น้ำแดง Hales Blue Boy	อาทิตันท์ มฆาวงศนันท์ (คุณมุกทิธา)
ของขวัญจับสลาก 🎁 ได้รับความอนุเคราะห์จาก ...	
คุณแม่กิ่งกานต์ สุขเกษม คุณแม่กนกทิพย์ จันทร์พลั่งศรี และคุณแม่ปฐมมล ดงบำเพ็ญ	
👉👉👉👉👉👉	

คำกล่าวกราบลาอาจารย์ทั้งระดับชั้น

โดจ ... อ.ช.วโรธม ร่มงะนันทน

สวัสดีครับท่านอาจารย์ที่เคารพ

ผมเป็นตัวแทนนักเรียนชายห้อง ป.๓/๕ จะมากราบลาท่านอาจารย์ครับ

ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรึงและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลางในสากลโลก จลดลบันดาลให้ท่าน
อาจารย์มีสุขภาพแข็งแรง อายุยืน ไม่เจ็บไม่ไข้ตลอด ไปนะครับ พวกเรารู้ญว่าท่านจะเป็นเด็กดี รับผิดชอบ
ทำงานที่ได้รับมอบหมายในช่วงปีภาคเรียนครับ

นักเรียนทั้งหมดประนมมือ ... กราบ

คำกล่าวกราบลาอาจารย์ทั้งระดับชั้น

โดจ ... อ.ญ.ปิ่น ประดับพงษา

สวัสดีค่ะท่านอาจารย์ที่เคารพครับ

ดิฉันเป็นตัวแทนนักเรียนหญิงห้อง ป.๓/๕ จะมากราบลาท่านอาจารย์ค่ะ

ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรึงและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลางในสากลโลก จลดลบันดาลให้ท่าน
อาจารย์มีสุขภาพแข็งแรง มีความสุข มีอายุยืนนาน เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของพวกเราานาน ๆ ไม่เจ็บไม่ไข้
คะ พวกเรารู้ญว่าท่านทำตัวเป็นเด็กดี เชื่อฟังพ่อแม่และทำการบ้านให้ครบถ้วนค่ะ

นักเรียนทั้งหมดประนมมือ ... กราบ

กราบลาอาจารย์ประจำชั้น

สวัสดีค่ะท่านอาจารย์ที่เคารพ และเพื่อน ๆ ที่น่ารักทุกคน ดิฉัน **อ.ญ.พลองเพ็ญ พจนกาญจน์**
ในนามของตัวแทนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓/๕ ทุกคน จะมากล่าวขอบพระคุณอาจารย์ประจำชั้นทั้ง
สองท่าน ที่ได้กรุณาอบรมสั่งสอนพวกเราอย่างดี ด้วยความรักและเมตตาตลอด ๑ ภาคการศึกษาที่
ผ่านมา เหมื่อนพวกเราทุกคนเป็นลูก

พวกเราได้เรียนรู้การใช้ชีวิตร่วมกันในฐานะสมาชิกห้อง ป.๓/๕ อย่างสนุกสนาน โดจเฉพา
กิจกรรมการเลี้ยงขนอนไข่มอี่ ทำให้พวกเรารู้จักการทำงานด้วยความรักและสามัคคี และได้ความรู้
มากมายหลางด้าน พวกเราจะได้นำประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อไป

สุดท้ายนี้ ถ้าหากพวกเราได้ทำผิดพลาดไปในเรื่องใดใดก็ตาม ที่ทำให้ท่านอาจารย์โกรธเคือง
ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ดิฉันขอกราบอภัยท่านอาจารย์มา ณ ที่นี้ด้วยค่ะ

ขอเชิญ**คุณธิติวุฒิ ประจวบวรรณ** ตัวแทนนักเรียนชาย มอบพวงมาลัยแก่ ศต.ดร.จิราภรณ์ ติริทวี
และ**คุณวีระดา ลีลากริ่งศักดิ์** ตัวแทนนักเรียนหญิง มอบพวงมาลัยแก่ อ.สุภาณี สุทธิญูด้วยค่ะ

นักเรียนทั้งหมดประนมมือ ... กราบ

การสร้างพลังใจ...แก้ปัญหา การไม่ส่งงาน

โดย

อาจารย์นพวรรณ คหิงไชสกุล

"พลังใจ (Empowerment) ก่อให้เกิดความไว้วางใจ สร้างได้ด้วยการ จัดกิจกรรมให้นักเรียนเห็นคุณค่าใน ตนเอง รู้ถึงความสามารถของตนเอง มีเป้าหมายในชีวิตและการเรียน เน้นการให้กำลังใจและการให้แรงเสริม ทางบวก"

การสร้างพลังใจ...แก้ปัญหาคำการไม่ส่งงาน

อาจารย์นพวรรณ คณิงชัยสกุล

ข้อมูลพื้นฐาน

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2550 มีจำนวนทั้งสิ้น 285 คน เป็นนักเรียนชาย 151 คน นักเรียนหญิง 134 คน อาจารย์ประจำชั้น 16 ท่าน อาจารย์พิเศษ 7 ท่าน รวมอาจารย์ประจำระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งสิ้น 23 ท่าน จากจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 285 คน มีนักเรียนที่อยู่ในโครงการการศึกษาพิเศษเพื่อเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ (พ1) คือนักเรียนมีความบกพร่องทางการเรียนรู้ทางด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษาที่จำเป็นจะต้องแยกออกมาเรียนกลุ่มย่อยในวิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาไทย และวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 6 คน เป็นนักเรียนชาย 4 คน นักเรียนหญิง 2 คน นอกจากนี้มีนักเรียนที่อยู่ในความดูแลของงานแนะแนวอีกจำนวน 26 คน เป็นนักเรียนชาย 21 คน นักเรียนหญิง 5 คน

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นระดับชั้นสุดท้ายของช่วงชั้นที่ 3 ที่นักเรียนทุกคนจะต้องจบการศึกษาภาคบังคับ และเป็นช่วงที่นักเรียนจะต้องค้นหาตนเองให้รู้จักและเข้าใจตนเองทั้งในเรื่องความสนใจ ความถนัด ความสามารถของตนเอง เพื่อการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของตนเองว่าจะเรียนต่อที่โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา เดิมซึ่งมีเกณฑ์การพิจารณาจากผลการเรียนเฉลี่ยต้องไม่ต่ำกว่า 2.00 หรือไปสอบแข่งขันเข้าเรียนต่อในสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐานอื่น หรือไปสอบเข้าเรียนต่อในสายอาชีวศึกษาตามความสนใจของตนเอง

โดยธรรมชาตินักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา จะมีอายุเฉลี่ยประมาณ 14-15 ปี เป็นวัยที่ต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ติดเพื่อน มีความสับสนในตนเอง อารมณ์แปรปรวนบ่อยครั้ง มีปัญหาการปรับตัว อีกทั้งเนื้อหาวิชาในระดับชั้นนี้มีความยากมากขึ้นเกือบทุกรายวิชา ทำให้นักเรียนบางคนไม่สามารถปรับตัว และไม่สนใจเรียน ไม่ตั้งใจเรียน ขาดความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ไม่ส่งงานตามที่กำหนด ทำให้เกิดปัญหาด้านพฤติกรรมตามมา เช่น เบื่อหน่ายการเรียน หลับในห้องเรียน พุดคุยเล่นในเวลาเรียน หรืออาจไม่เข้าเรียน หนีไปเล่นเกมที่ร้าน Internet นอกโรงเรียน ซึ่งปัจจุบันพบปัญหาเหล่านี้เพิ่มมากขึ้นและต้องรีบให้ความช่วยเหลือนักเรียนเหล่านี้

ปัญหา :

จากการสำรวจผลการเรียนครั้งที่ 2 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า มีนักเรียนที่มีผลการเรียนเฉลี่ยต่ำกว่า 2.00 จำนวน 38 คน และ จากการติดตามผลการเรียนครั้งที่ 3 พบว่า มีนักเรียนที่มีผลการเรียนเฉลี่ยต่ำกว่า 2.00 อยู่ 33 คน จากนักเรียน 33 คน มี 1 คน ที่ผู้วิจัย ได้รับแจ้งจากทางระดับชั้น ที่มีความเห็นว่าจะต้องเร่งให้ความช่วยเหลือนักเรียนเป็นอย่างมาก เนื่องจากนักเรียนมีผลการเรียน ครั้งที่ 3 เท่ากับ 0.77

หลังจากได้รับข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนคนนี้พบว่า นักเรียนเริ่มมีปัญหาพฤติกรรมกรเรียน ไม่เข้าเรียน ไม่รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย คิดเพื่อน ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคปลาย จนกระทั่งระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคปลายนักเรียน มีปัญหาเด่นชัดมากขึ้น คือ ไม่เข้าเรียน หนีเรียน มาถึงโรงเรียนแต่ไม่ได้อยู่ในโรงเรียน หรือมาโรงเรียนสายมาก ขาดความรับผิดชอบ ขาดแรงจูงใจในการเรียน ติดตามบทเรียนไม่ทัน ผู้วิจัยได้ประสานงานกับฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนเพื่อทราบข้อมูลและหาแนวทางช่วยเหลือนักเรียนให้จบ การศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

จากข้อมูลปัญหาของนักเรียนพบว่า มีปัญหาที่ต้องเร่งให้ความช่วยเหลือมี 2 กรณี คือ

1. การมาโรงเรียนในตอนเช้าของนักเรียน
2. การติดตามงานค้างวิชาต่าง ๆ

จากปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยคิดว่าน่าจะใช้วิธีการให้ความช่วยเหลือด้วยการพัฒนาพลังใจ (Empowerment) ให้เกิดขึ้นกับนักเรียน เพราะปัญหาของนักเรียนนั้น มีสาเหตุหนึ่งที่เกิดจากการขาดพลังใจภายในของนักเรียน ส่งผลทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรมและปัญหาการเรียนที่นักเรียนเผชิญอยู่ ดังนั้นหากฝึกหรือเพิ่มให้นักเรียนรู้จักการสร้างพลังใจให้เกิดขึ้นจะทำให้ นักเรียนเกิดความมั่นใจในความสามารถของตนเองได้

การสร้างพลังใจให้แก่ผู้เรียน

1. การสร้างสัมพันธภาพ (Interaction)

ผู้วิจัยได้สร้างสัมพันธภาพกับนักเรียนด้วยการแนะนำตัว พูดคุย ให้ความเป็นกันเอง สร้างความคุ้นเคยกับนักเรียน มีการนัดหมายกับนักเรียนเป็นระยะๆ จนนักเรียนเกิดความไว้วางใจระดับหนึ่ง เมื่อนักเรียนต้องการความช่วยเหลือนักเรียนจะมาพบที่ห้องแนะแนว

2. สร้างบทบาทที่ชัดเจน (Role Clarity)

ในขั้นนี้ผู้วิจัยได้ชี้แจงกับนักเรียนว่าการแก้ปัญหาให้สำเร็จนั้น อาจารย์ผู้วิจัยมีบทบาทอย่างไร นักเรียนควรรับทราบและถือปฏิบัติตาม โดยแยกบทบาทดังนี้

2.1 บทบาทอาจารย์ มีหลายลักษณะ

2.1.1 บทบาทผู้กำกับ (Monitor)

ในบทบาทนี้เป็นบทบาทที่คอยติดตามดูแลนักเรียน ทั้งเรื่องการมาโรงเรียน เรื่องการติดตามงานค้างในวิชาต่างๆ ของนักเรียนร่วมกับนักเรียน รวมถึงการประสานงานกับอาจารย์ประจำวิชาและอาจารย์ประจำชั้นเพื่อรับงานค้างมาทำ และนัดหมายกับนักเรียนเพื่อดำเนินการทำงานค้าง

2.1.2 บทบาทผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator)

เป็นบทบาทที่ช่วยเหลือนักเรียนเมื่อนักเรียนต้องการความช่วยเหลือ เช่น ในบางครั้งนักเรียนขาดอุปกรณ์การเรียน เครื่องเขียน ผู้วิจัยจะช่วยอำนวยความสะดวกให้ รวมถึงเรื่องสถานที่การทำงาน การช่วยหาข้อมูลงานต่างๆ ให้กับนักเรียนตามลักษณะการต้องการความช่วยเหลือ

2.1.3 บทบาทผู้สนับสนุน (Supporter)

เป็นบทบาทที่คอยให้กำลังใจ ปรีกษา พุดคุยกับนักเรียนเป็นระยะๆ รวมถึงการประสานงานกับอาจารย์ผู้เกี่ยวข้องและผู้ปกครอง เพื่อเป็นแนวทางการให้ความช่วยเหลือ และติดตามนักเรียน ในบทบาทนี้จะต้องพยายามให้นักเรียนรู้จักและเห็นคุณค่าในตนเอง โดยพยายามให้นักเรียนตั้งเป้าหมายในชีวิต เช่น ในการสอบครั้งที่จะถึงนี้จะพยายามไม่ให้มีผลการเรียนมีเงื่อนไข หรือมี “ร” เกิดขึ้น

2.2 บทบาทนักเรียน

เป็นบทบาทผู้ขอความสนับสนุนช่วยเหลือ (Client)

เป็นบทบาทที่นักเรียนเป็นผู้ได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากอาจารย์และผู้วิจัย คือนักเรียนต้องมารายงานตัวที่ห้องแนะแนวกับอาจารย์ทุกวัน และต้องร่วมมือในการติดตามงานให้ครบตามที่ได้รับมอบหมายกับผู้วิจัย รวมถึงเมื่อนักเรียนมีความคับข้องใจ ไม่สบายใจ นักเรียนสามารถปรึกษากับผู้วิจัยได้

3. การดำเนินการ (Action)

3.1 สร้างข้อตกลง และแบบบันทึก โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยได้สร้างข้อตกลงกับนักเรียนเพื่อ การปฏิบัติ 2 ลักษณะ

1) ข้อตกลงในการมาโรงเรียน โดย ผู้วิจัยได้ตกลงกับบิดา มารดา และนักเรียนในการมาถึงโรงเรียน ตอนเช้าทุกวันว่านักเรียน และผู้ปกครองจะต้องมาส่งนักเรียนที่ห้อง

แนะนำทุกวัน พร้อมกับลงนามและเวลามาถึง โรงเรียนลงในแบบบันทึกการมาโรงเรียนของนักเรียน และ อาจารย์แนะนำจะมาพบนักเรียนที่ห้องเรียนทุกวัน ดังตัวอย่าง

แบบบันทึกการมาโรงเรียน

วัน / เดือน / ปี	เวลา	ลงนามนักเรียน	ลงนามอาจารย์

2) ผู้วิจัยได้สร้างข้อตกลงกับนักเรียน ในเรื่องการติดตามงานค้างในวิชาต่างๆ คือ ผู้วิจัย ให้นักเรียนติดตามงานค้างด้วยตนเอง และผู้วิจัยช่วยนักเรียนในการประสานงานกับอาจารย์ประจำวิชาเพื่อรับงานค้างมาให้ให้นักเรียน และบันทึกลงในแบบบันทึกการติดตามงาน ดังตัวอย่าง

แบบบันทึกการติดตามงาน

ว/ด/ป ที่ได้รับงาน	งานที่ได้รับ	ว/ด/ป ที่ส่งงาน	ลงนาม นักเรียน	ลงนาม อาจารย์ แนะนำ	หมายเหตุ

3.2 ผู้วิจัยได้ให้นักเรียน ลงนามในแบบบันทึกทั้ง 2 ลักษณะที่ได้กล่าวไปแล้ว

3.3 ผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลป้อนกลับ (feedback) แก่นักเรียน

ในกรณีที่นักเรียนสามารถดำเนินการได้ตามที่กำหนดไว้ในแบบบันทึกการติดตามงาน ผู้วิจัยได้ให้คำชม ให้กำลังใจ แก่นักเรียน รวมถึงได้แจ้งให้อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ประจำชั้น และผู้ปกครอง ทราบเป็นระยะๆ ที่นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ตามที่ได้ตกลงไว้

แต่ในกรณีที่นักเรียนไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง ผู้วิจัยได้ตักเตือน และพยายามกระตุ้นให้นักเรียนติดตามงานค้างให้แล้วเสร็จในแต่ละวิชาที่ได้กำหนดไว้

4. การประเมินผล (Evaluation)

จากการติดตามนักเรียนเป็นระยะๆ พบว่า การมาโรงเรียนของนักเรียนตั้งแต่ต้นเดือนมกราคม 2551 นักเรียนสามารถมาโรงเรียนได้ตามปกติ แต่มีบางวันที่นักเรียนไม่มาโรงเรียน ผู้วิจัยได้ติดต่อกับผู้ปกครองของนักเรียน เพื่อทราบถึงสาเหตุของการไม่มาโรงเรียน และประสานงานกับอาจารย์ประจำชั้น ในเรื่องการติดตามงานค้างพบว่านักเรียนเริ่มมีงานส่งอาจารย์ผู้สอน

ผลการแก้ปัญหา

จากการดำเนินการผู้วิจัยขอเสนอตารางสรุปผลการดำเนินการดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางสรุปผลการดำเนินการให้ความช่วยเหลือนักเรียน

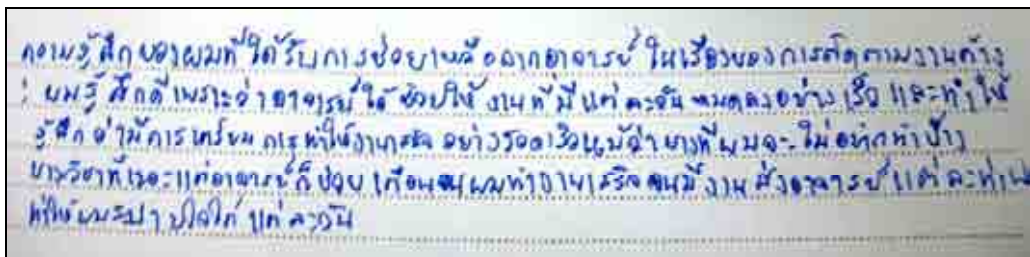
ข้อตกลง	ผลการบันทึก	
	จำนวนครั้ง	รายละเอียดเพิ่มเติม
1. การมาโรงเรียน (ลงเวลามาถึงโรงเรียน)	31	เวลา 6.55 น. มาเร็วที่สุด เวลา 11.45 น. มาช้าที่สุด
2. การติดตามงานค้าง	33	ส่งงานน้อยที่สุด 1 ชิ้น / ครั้ง ส่งงานมากที่สุด 3 ชิ้น / ครั้ง
3. การให้ข้อมูลย้อนกลับ	<ul style="list-style-type: none"> - การติดตามงานค้างที่แล้วเสร็จพร้อมส่ง ผู้วิจัยจะให้คำชมเชย ให้กำลังใจแก่นักเรียน - ในกรณีที่นักเรียนไม่มาติดตามงาน หรือไม่มาตามที่นัดหมาย ผู้วิจัยจะตักเตือน กระตุ้น บางครั้งต้องกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด และพูดคุยกับนักเรียนถึงผลการกระทำของนักเรียนที่ผ่านมา 	

จากตารางที่ 1 ตารางสรุปผลการดำเนินการให้ความช่วยเหลือนักเรียน พบว่าข้อตกลงที่ได้ตกลงกับนักเรียนในเรื่องการมาโรงเรียน การติดตามงานค้าง และการให้ข้อมูลย้อนกลับ มีผลการดำเนินการดังนี้

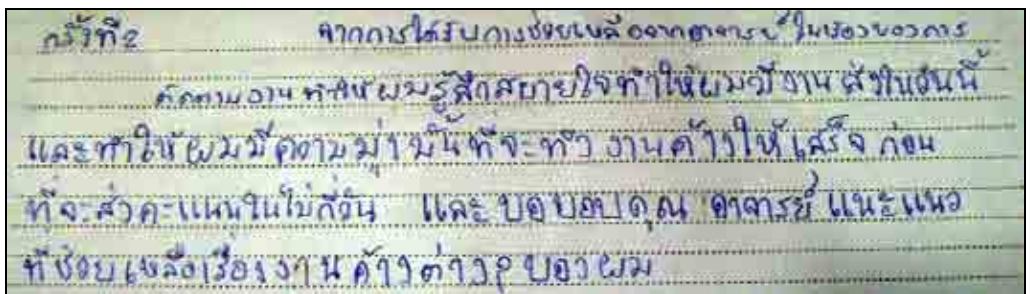
1. การมาโรงเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการตกลงกับนักเรียนในเรื่องการมาโรงเรียนตอนเช้าของนักเรียนตั้งแต่วันที่ 9 มกราคม 2551 ถึง วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2551 รวมจำนวนครั้งที่นักเรียนมา โรงเรียนคือ 31 ครั้ง ครั้งที่นักเรียนมาถึงโรงเรียนเช้าที่สุดคือเวลา 6.55 น. และครั้งที่นักเรียนมาถึงโรงเรียนช้าที่สุดคือเวลา 11.45 น.
2. การติดตามงานค้าง ผู้วิจัยและนักเรียนได้ร่วมกันติดตามงานค้างในรายวิชาต่าง ๆ ของนักเรียน รวมจำนวนครั้งได้ 33 ครั้ง ซึ่งการส่งงานน้อยสุดคือ 1 ชิ้นต่อการส่งงาน 1 ครั้ง และการส่งงานมากที่สุดคือ 3 ชิ้นต่อการส่งงาน 1 ครั้ง การส่งงานแต่ละครั้งขึ้นอยู่กับความร่วมมือของนักเรียนด้วย
3. การให้ข้อมูลย้อนกลับ ผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียนเป็นระยะๆ คือ ในช่วงระหว่างการทำงานค้าง หรือเมื่อนักเรียนส่งงานค้างให้แก่อาจารย์ผู้สอนเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ให้คำชม ให้กำลังใจกับนักเรียน และในกรณีที่นักเรียนไม่มาติดตามงาน ผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียนโดยการพูดคุยถึงผลการกระทำของนักเรียน บางครั้งต้องตักเตือนนักเรียนที่ไม่มาติดตามงาน หรือไม่มาตามที่นัดหมายไว้

จากการสัมภาษณ์นักเรียนเป็นระยะๆ พบว่า นักเรียนรู้สึกสบายใจมากขึ้น รู้สึกดีที่สามารถจัดการสะสางงานค้างของตนเองได้ตามลำดับ รวมถึงรู้สึกขอบคุณอาจารย์ที่ได้ให้ความช่วยเหลือดูแลในการติดตามงาน ซึ่งดูได้จากแบบบันทึกที่นักเรียนเขียนบรรยายความรู้สึกดังตัวอย่าง

ครั้งที่ 1

ครั้งที่ 2

ในการช่วยเหลือนักเรียนให้มาเรียนหนังสือได้ตามปกติและช่วยเหลือให้นักเรียนมีงานส่งอาจารย์ผู้สอนนั้น ผู้วิจัยจะต้องได้รับความร่วมมือจากนักเรียนเป็นอย่างดี ดังนั้น ในกรณีที่นักเรียนสามารถส่งงานหรือติดตามงานจากอาจารย์ผู้สอนได้นั้น ผู้วิจัยจะให้คำชม ให้กำลังใจถึงการกระทำที่พึงประสงค์

สรุป

1. การให้ความช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดพลังใจ (Empowerment) นั้น จะต้องพยายามสร้างให้นักเรียนเกิดความเห็นคุณค่าในตนเอง รู้ถึงความสามารถของตนเอง มีเป้าหมายในชีวิตและการเรียน เน้นการให้กำลังใจ และการให้แรงเสริมทางบวกเช่นคำชม เพื่อเป็นการสร้างความไว้วางใจนำไปสู่ความร่วมมือของนักเรียน
2. การดำเนินงานจะสำเร็จนั้น จะต้องมีความสม่ำเสมอในการดำเนินการทั้งกระบวนการเพื่อช่วยเหลือนักเรียนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. การดำเนินการครั้งนี้สิ่งที่สำคัญคือ การสร้างสัมพันธภาพ หากอาจารย์ไม่สามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีให้เกิดขึ้นได้ ความร่วมมือจากนักเรียนจะไม่ได้เท่าที่ควรนับว่าเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการ
2. อาจารย์และนักเรียนจะต้องทราบบทบาทของตนเองให้ชัดเจนในแต่ละสถานการณ์
3. ความสม่ำเสมอของอาจารย์ที่ช่วยเหลือนักเรียน จะทำให้สามารถดูแลนักเรียนได้อย่างใกล้ชิด
4. การประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือนักเรียนจะต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่อง
5. อาจารย์จะต้องมีความอดทน และเต็มใจที่ช่วยเหลือนักเรียนให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้

บรรณานุกรม

- ชูศรี กุชชัยสิทธิ์. 2547. **พลังอำนาจทางการพยาบาล (Empowerment of Nursing)** เจาะลึกการพยาบาล 2 (1) อ้างถึง พูลศรี พัฒนพงษ์ (Online). Available : http://home.kku.ac.th/chukum/pdf_ior/2547_

เมืองทอง เขมมณี. ม.ป.ป. **Empowerment** (Online). Available : http://advisor.anamai.moph.go.th/hph/leiter_02/emp.html

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. ม.ป.ป. มาเป็น “ผู้นำที่ **Empowerment**” กันเถอะ (Online). Available : http://http://suthep.ricr.ac.th/leader_29.doc

สุพรหม ทำจะดี. ม.ป.ป. **Empowerment** (Online). Available : www.person.rtaf.mi.th/doc/hep.ricr.ac.th/leader_29.doc

สร้างกำลังใจให้รู้คุณค่าอาหาร

โดย

พศ.ปรียา บุญวาทิน

"อดข้าวดอกหนะเจ้าชีวาวาย สู้ญเลีย
พลังกายใจเพราะไม่รู้คุณค่าอาหาร"

สร้างกำลังใจให้รู้คุณค่าอาหาร

ผศ.ปริยา บุญวาทิน

สภาพของสมาชิกในห้องเรียน

กลุ่มนักเรียนที่ศึกษาเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/3 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ซึ่งมีนักเรียนรวม 39 คน เป็นชาย 19 คน หญิง 20 คน อายุเฉลี่ย 7 ปี การจัดชั้นเรียนจัดแบบคละเพศ คละความสามารถ และคละจำนวนนักเรียนจากทุก ๆ ห้องในชั้นเรียนเดิม

การจัดประสบการณ์

เดิมการรับประทานอาหารกลางวันในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นักเรียนจะรับถาดช้อนส้อม จากนอกห้องเรียน แล้วเดินเข้าไปรับประทานอาหารร่วมกันในห้องเรียนของตน โดยมีอาจารย์ประจำชั้นเป็นผู้ดูแล และประเมินผลการเรียนรู้คุณค่าอาหาร เมื่อนักเรียนนำถาดอาหารมาให้ตรวจ นักเรียนจะนำคะแนนการเรียนรู้คุณค่าอาหารในมือนั้น ไปเติมลงในตารางในรายชื่อทุกวัน เพื่อพัฒนาการของตนเองต่อไป

เมื่อนักเรียนขึ้นมาเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนจะเปลี่ยนสถานที่รับประทานอาหารจากในห้องเรียนของตนลงไปรับประทานอาหารในโรงอาหารของโรงเรียน ซึ่งทางระดับชั้นจะจัดโต๊ะที่มีเลขห้องติดไว้ที่มุมโต๊ะ ห้องละ 5 โต๊ะ โต๊ะละ 8 คน (เก้าอี้ทั้ง 8 ตัว เชื่อมติดกับโต๊ะ ไม่สามารถเคลื่อนย้ายเก้าอี้ได้) ทั้งนี้หัวหน้าระดับชั้น ป.2 ได้ตกลงกับฝ่ายอาหาร ให้ตักอาหารใส่ถาดไว้ให้ แล้ววางช้อนกันไว้กลางโต๊ะ โต๊ะละ 8 ถาด มีงานใส่ช้อนส้อมไว้ 8 คู่ อาหารที่ตักนั้น ถ้าเป็นน้ำราดหน้า น้ำแกง หรือน้ำแข็ง นักเรียนต้องยกถาดไปรับอาหารนั้น ๆ เอง ตามจุดที่ฝ่ายอาหารกำหนดไว้ให้ การตรวจถาด ยังคงให้อาจารย์ประเมินผลให้เหมือนเดิม

วันแรกของการรับประทานอาหารที่โรงอาหารนี้ อาจารย์ประจำชั้นต้องพานักเรียนลงไปนั่งประจำที่พาไปดูจุดที่เติมอาหาร จุดที่เทเศษอาหาร จุดวางช้อนและถาด ห้องน้ำชาย/หญิง ตำแหน่งของนาฬิกาที่ใช้ดูแลเวลาในโรงอาหาร วิธีช่วยเหลือกันในกลุ่ม เช่น ช่วยกันแจกถาด แจกช้อน ส้อม มีการทบทวนมารยาทในการรับประทานอาหารร่วมกัน เสนอแนะในการประเมินผลการรู้คุณค่าอาหาร การกรอกคะแนนของตนเองใน “ใบคะแนนอาหาร” ของกลุ่ม การเลือกหัวหน้ากลุ่มเพื่อประสานงานและติดตามคะแนนจากเพื่อน ๆ ในกลุ่ม ก่อนนำส่งอาจารย์ประจำชั้น ภายในเวลา 13.00 น. ของทุกวัน

ปัญหา นักเรียนไม่ชอบอาหาร รับประทานได้น้อย

หลังจากเวลาผ่านไป 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยพบปัญหา ดังนี้

1. เมื่อนักเรียนนำถาดมาให้ผู้วิจัยตรวจ นักเรียนส่วนใหญ่ เหลืออาหารในถาดปริมาณมาก บางชนิดไม่มีร่องรอยของการแตะต้องเลย เมื่อผู้วิจัยแนะนำให้นักเรียนนำกลับไปกินเพิ่มขึ้น หรือแบ่งปริมาณอาหารที่เหมาะสมให้ ก็จะมีสีหน้าแสดงความอึดอัดใจ หรือหนักใจให้เห็น นั่นคือ นักเรียนไม่ชอบอาหาร รับประทานอาหารได้น้อยกว่าเกณฑ์ปกติของเด็กในวัยนี้

2. นักเรียนปฏิเสธอาหารที่ตนไม่ชอบ โดยแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น แอบนำอาหารที่งานไม่ชอบใส่ไว้ในกระเป๋า กระเป๋า/ กางเกง แกล้งทำหล่นลงพื้น แอบตักใส่ถาดของเพื่อน คายอาหารหรือเอาเจียนลงถาดอาหาร ชวนเพื่อนในกลุ่มคุย หรือเล่นกันรอเวลาที่อาจารย์จะสั่งให้ไปเทถาดเพราะหมดเวลาแล้ว เป็นต้น นั่นหมายถึง นักเรียนแก้ปัญหาไม่ชอบอาหารด้วยการเริ่มไม่ซื้อสัตย์

จากปัญหาดังกล่าวส่งผลให้นักเรียนมีสุขภาพกายไม่แข็งแรง เจ็บป่วยบ่อย ๆ น้าหนักและส่วนสูงไม่ค่อยพัฒนา สุขภาพใจ ไม่แจ่มใส คอยกังวล ไม่อยากอาหาร คอยคิดถึงอาหารที่บ้านที่สามารถเลือกรับประทานได้ตามใจชอบ

แนวคิดก่อนวางแผนงาน

จากคอลัมน์สังสัยจริง สรรสาร, 2546 มีคำถามจากผู้อ่านถามว่า “ทำไมเด็กไม่ชอบกินผัก” คำตอบก็คือ เป็นแรงกระตุ้นจากสัญชาตญาณที่ติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ทารกทุกคนเกิดมาพร้อมกับความรู้สึกเกลียดอาหารขม อย่างเช่นยอดผัก นักจิตวิทยาบอกว่า เด็กเล็กอาจเปลี่ยนใจมาชอบกินอาหารรสขมได้ ถ้าพ่อแม่พยายามให้กินผักอยู่เรื่อย ๆ โดยที่พ่อแม่ก็ต้องกินผักมาก ๆ เช่นกัน รวมทั้งหาวิธีหลอกล่อให้เด็กกินผักกับสิ่งที่ชอบ เช่น ซอสมะเขือเทศก่อน ข้อสำคัญ ห้ามใช้การกินผักเป็นวิธีลงโทษโดยเด็ดขาด

วิรัตน์ ทองรอด (2551) กล่าวว่า เรื่องเจริญอาหาร เป็นเรื่องหนึ่งที่พ่อแม่ให้ความสนใจ เพราะสารอาหารที่ลูกได้รับจะส่งผลต่อการเจริญเติบโต ความสมบูรณ์ ความแข็งแรง และพัฒนาการของอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของลูกหลาน เคล็ดลับไม่ลับในการแก้ปัญหาเบื่ออาหาร คือ สร้างบรรยากาศการกินอาหารให้สบาย ๆ เป็นกันเอง นำกินร่วมกัน จัดชนิดของอาหารให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการคิดรายการอาหารบ้าง ช่วยเตรียมอาหารบ้าง เป็นต้น ควรให้ทัศนคติในเชิงบวก ในเรื่องการกินอาหารให้กับเด็ก ก่อนเวลามื้ออาหารสัก 1 ชั่วโมง ไม่ควรให้เด็กกินขนม ควรให้ลูกช่วยตนเอง ในการกินอาหารให้มากที่สุด

แนวทางแก้ปัญหา

ผู้วิจัย พบว่า จากแนวคิดข้างต้น พอสรุปเป็นขั้นตอนในการแก้ปัญหาได้ดังนี้ คือ

- ขั้นที่ 1 สอบถามแนวคิด
- ขั้นที่ 2 ปลุกจิตสำนึก
- ขั้นที่ 3 ศึกษากฎเกณฑ์ร่วมกัน
- ขั้นที่ 4 ผันตัวเข้าสู่สนามทดลอง
- ขั้นที่ 5 ประลองดองสะสมคะแนน
- ขั้นที่ 6 วางแผนใหม่ย้ายกลุ่มกัน
- ขั้นที่ 7 รับของรางวัลสำหรับคนเก่ง
- ขั้นที่ 8 ประเมินตนเองอีกสักที
- ขั้นที่ 9 ฝากข้อคิดที่ดี ๆ ไว้ให้รุ่นน้อง

ขั้นที่ 1 สอบถามแนวคิด

ผู้วิจัยต้องการทราบสาเหตุที่ของนักเรียนกลุ่มนี้ มีความคิดเห็นอย่างไร จึงรับประทานอาหารกลางวันของโรงเรียนได้น้อย ได้แจกกระดาษ A 4 ตัด 2 ให้นักเรียนคนละ 1 แผ่น ให้นักเรียนเขียนชื่อ จากนั้นให้ตอบคำถามดังนี้

คำถามที่ 1 นักเรียนชอบรับประทานอาหารของโรงเรียนหรือไม่ เพราะเหตุใด

ผลการสอบถาม พบว่า

มีนักเรียน 7 คน จาก 39 คน ชอบรับประทานอาหารของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 17.95 (เป็นชาย 3 คน หญิง 4 คน)

มีนักเรียน 32 คน จาก 39 คน ไม่ชอบรับประทานอาหารของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 82.05

จากคำถามข้อแรก ได้ผลสรุปให้ผู้วิจัยมั่นใจได้ว่า ควรเริ่มกิจกรรมในขั้นต่อไปได้แล้ว

คำถามที่ 2 อาหารสุดยี้ของนักเรียนคืออะไร เพราะเหตุใดถึงไม่ชอบ

อาหารสุดยี้ของนักเรียน อาหารที่นักเรียนไม่ชอบมากที่สุดคือ

ผักชนิดต่าง ๆ	ร้อยละ 41.02 เพราะขม
ลูกเดือย	ร้อยละ 15.38 เพราะกลิ่นแปลก
มะเขือพวง, มะเขือเปราะ	ร้อยละ 12.82 เพราะขม, นิ่ม, และ ๆ
มะเขือเทศ	ร้อยละ 10.26 เพราะขม, เปรี้ยว, และ
เต้าหู้ (หลอด, ทอด)	ร้อยละ 10.26 เพราะจืด ๆ , และ
อื่น ๆ	ร้อยละ 10.26

เช่น ต้มจับฉ่ายใส่หมู บะหมี่ผัด ลูกเกต (ดำ) แกงบวดต่าง ๆ

กล้วยเชื่อม ขนมที่ใส่แป้งเหนียว ๆ เป็นต้น

ขั้นที่ 2 ปลุกจิตสำนึก เพื่อให้ให้นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของอาหาร มีหลายวิธี คือ

1. ผู้วิจัยนำรูปของเด็กขาดอาหาร ผอม แก้มตอ ซึ่งโครบาน มาให้นักเรียนดู แล้วอภิปรายว่า ภาพนี้คือภาพอะไร ทำไมเขาจึงเป็นเช่นนั้น เราอยากเป็นแบบนี้ไหม ถ้าไม่อยากเป็นแบบนี้ นักเรียนจะต้องทำอะไร
2. เล่านิทาน ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการรู้คุณค่าของอาหาร เช่น เรื่อง “อ้วนชะเปล่า” (ภาคผนวก ก), ลูกหมี่ไม่กินผัก เป็นต้น
3. ท่องกลอนรู้คุณค่าอาหาร (ภาคผนวก ข) ก่อนลงมือรับประทานอาหาร ท่องพร้อมกันทั้งกลุ่ม (เด็กส่วนใหญ่ท่องได้จาก ป.1 แล้ว)

ขั้นที่ 3 ศึกษากฎเกณฑ์ร่วมกัน ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสร้างแนวทางปฏิบัติ
 คนร่วมกัน ดังนี้

1. ร่วมแสดงการมีจิตอาสา เช่น แจกถาด หรือซื้อน้ำให้เพื่อน ช่วยเก็บ
 ถาดให้กับเพื่อนที่ป่วย เป็นต้น
2. ท่องกลอน รู้คุณค่าอาหาร ก่อนกินข้าว
3. ไม่พูด คอย เล่นในขณะที่รับประทานอาหาร ผู้ใดฝ่าฝืนจะถูกตัด
 คะแนนของกลุ่ม
4. นำถาดให้อาจารย์ตรวจ เกณฑ์ในการตรวจถาดอาหารที่เป็น 4 หลุม
 เช่น เหลือ 2 หลุมได้ 2 คะแนน เหลือ 1 หลุมได้ 3 คะแนน และถ้ารับประทานหมด จนไม่เหลือ
 อะไรเลย จะแถมคะแนนโบนัสได้อีก 1 คะแนน รวมเป็น 5 คะแนน นักเรียนนำคะแนนที่ได้เติม
 ลงในใบคะแนนอาหาร (ภาคผนวก ค) ด้วยตนเองทุกวัน
5. บนโต๊ะจะต้องไม่มีเศษอาหารตกอยู่ ถ้าพบต้องเก็บใส่หลุมเล็กของ
 ถาด
6. ใช้เวลาในการรับประทานอาหารไม่เกินเวลา 12.45 น. หรือประมาณ
 30 นาที
7. มีหัวหน้ากลุ่มเป็นผู้ประสานงาน และรวบรวมคะแนนในใบคะแนน
 อาหารของกลุ่ม เพื่อนำไปใส่กระบะ หลังห้อง ส่งอาจารย์ก่อน 13.00 น. ทุกวัน และให้อาจารย์
 ประเมินในภาพรวมอีกครั้งหนึ่ง เพื่อกระตุ้นเตือนเรื่องความรับผิดชอบของนักเรียนในแต่ละวัน
8. เมื่อเก็บถาดแล้ว เติมคะแนนอาหารในใบคะแนนอาหารของตน
9. ตั้งชื่อกลุ่มในใบคะแนนอาหาร
10. ถ้าพบเศษอาหารตกอยู่ใต้โต๊ะนักเรียนต้องช่วยกันทำความสะอาด
11. หลังจากรับประทานอาหารเสร็จแล้ว นักเรียนขึ้นห้องเรียนพร้อมกัน
 ทั้งกลุ่ม เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนที่รับประทานอาหารเช้า รับประทานอาหารเช้าให้เร็วขึ้น

ขั้นที่ 4 ผันตัวเข้าสู่สนามทดลอง

นักเรียนปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ในขั้นที่ 3

ขั้นที่ 5 ปรองดองสะสมคะแนน

นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันลงคะแนนลงในใบบันทึกคะแนนอาหารทุกวัน
 และรวมคะแนนของกลุ่มในแต่ละวัน เมื่อช่องบันทึกคะแนนอาหารหมดแผ่นแล้ว ผู้วิจัยจะนำใบ
 คะแนนอาหารไปสรุปผล เพื่อมอบรางวัลในโอกาสต่อไป

ขั้นที่ 6 วางแผนใหม่ย้ายกลุ่มกัน

การจัดกลุ่มในครั้งแรก ผู้วิจัยเป็นผู้จัดให้ โดยการแบ่งตามเลขที่ของนักเรียน แต่เมื่อเวลาผ่านไป 1 เดือน นักเรียนจะรู้จักกันมากขึ้น ผู้วิจัยจะจัดนักเรียนที่มีปัญหาการรับประทานอาหารที่ต้องใช้เวลานานมาก ๆ เป็นหลัก ให้กระจายไปทั้ง 5 กลุ่ม (ถ้าให้นักเรียนเลือกสมาชิกกลุ่มกันเองทั้งกลุ่ม ผู้วิจัยเกรงว่า นักเรียนที่มีปัญหาจะถูกทอดทิ้งไม่มีใครยอมรับเข้ากลุ่มด้วย) หลังจากจัดกลุ่ม ผู้วิจัยเป็นผู้แจกใบคะแนนอาหารแผ่นใหม่ ให้แต่ละกลุ่มเขียนชื่อกลุ่มชื่อสมาชิก และวันที่ เตรียมเอาไว้ ให้ความปรึกษาและวางแผนงานร่วมกัน ว่าทำอย่างไรกลุ่มของเขาจะได้รับเลือกให้เป็น “THE WINNER” บ้าง ประมาณ 10 นาที ภาระงานของหัวหน้ากลุ่มและกฎเกณฑ์ในการรับประทานอาหาร ยังเหมือนเดิม

ขั้นที่ 7 รับของรางวัลสำหรับคนเก่ง

รางวัลมี 3 ประเภท คือ

1. รางวัลรายบุคคล ผู้ที่มีคะแนนรวมสูงสุด อันดับที่ 1, 2, 3
2. รางวัลกลุ่ม กลุ่มที่มีคะแนนรวมสูงสุดเท่านั้น
3. รางวัลผู้ที่มีพัฒนาการดีเด่น

นักเรียนที่ได้รับรางวัล ให้ข้อเสนอแนะ และเคล็ดลับในการพิชิตรางวัลหน้าชั้นเรียนเพื่อกระตุ้นให้เพื่อน ๆ นำไปปรับปรุงตนเอง ให้มีโอกาสที่จะพิชิตรางวัลบ้าง

ขั้นที่ 8 ประเมินตนเองอีกสักที

ผู้วิจัยแจก กระดาษเปล่าให้กับนักเรียน เขียนชื่อ - สกุล บนหัวกระดาษ เพื่อตอบคำถามบนกระดาน (ภาคผนวก ง) จะเห็นได้ว่า นักเรียนสามารถรับประทานอาหารที่เคยไม่ชอบได้มากขึ้น ถึง 30 คน จากจำนวนนักเรียนที่เคยให้ข้อมูลว่าไม่ชอบรับประทานอาหารหรือรับประทานอาหารได้น้อยจำนวน 33 คน สรุปได้ว่ามีนักเรียนที่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองได้ คิดเป็นร้อยละ 90.99 ซึ่งเป็นยอดที่น่าชื่นใจเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเหตุผลที่พัฒนาตนเองได้ เหตุผลที่น่าชื่นชม ดังนี้คือ

- ปัจจุบันฉันกินผักได้บ้างแล้ว เพราะอาจารย์และเพื่อน ๆ คอยให้กำลังใจฉันตลอด
- ปัจจุบันฉันกินได้บ้างแล้ว เพราะกลัวเสียขายเงินพ่อแม่ และกลัวสุขภาพไม่แข็งแรง
- สงสารเพื่อน เลยไปฝึกทานมาจากบ้าน
- เพราะอาจารย์สอนให้กินทีละน้อยปนกับอาหารอื่นที่พอกินได้ เป็นต้น

ขั้นที่ 9 ฝากข้อคิดที่ดี ๆ ไว้ให้รุ่นน้อง

ท้ายแบบสอบถามในขั้นที่ 8 ผู้วิจัยให้นักเรียนฝากข้อแนะนำเพื่อให้ผู้วิจัยนำไปปรับใช้กับน้อง ๆ สรุปได้ว่า

- ควรทำเหมือนเดิมต่อไป เพราะดีอยู่แล้ว (10)
- ควรท่องกลอนก่อนกินอาหาร (8)
- อยากให้เขียนข้อเสนอแนะในใบคะแนนอาหาร (3)
- อยากให้ใบคะแนนอาหารมีขนาดใหญ่ขึ้น ยาวขึ้น (3)
- อยากให้กินข้าวกลุ่มเดียวกันตลอดไป
- ไม่ควรพูด หรือส่งเสียงดังในเวลากินอาหาร เพราะทำให้เพื่อนอยากคุยด้วย การกินข้าวจึงไม่สงบ กลุ่มถูกตัดคะแนน
- อยากให้เขียนกิริยาอาการของเพื่อนในกลุ่ม
- เวลากินอาหารน้อยเกินไป
- การเติมคะแนนอาหารเอง ทำให้บางคนจู้จิก ตัวเองได้แค่ 3 แต่เติมคะแนนให้ตัวเองเต็ม อยากให้อาจารย์เป็นคนจดคะแนน เป็นต้น

จากข้อมูลที่ได้จากกิจกรรมในทุกขั้นตอน แสดงให้เห็นได้ชัดว่า นักเรียนศรัทธาในแนวคิดจากบทกลอน จากนิทาน จากข้อเสนอแนะของครู จากทางเลือกที่ครูชี้แนะในบางโอกาสนี้ รวมทั้ง การมีส่วนร่วมในการระดมพลังกลุ่ม ช่วยเสริมแรงนักเรียนส่วนใหญ่ให้สามารถรู้คุณค่าของอาหารได้ในที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ใบคะแนนอาหารและวิธีการนี้ สามารถปรับเปลี่ยนไปใช้ในกิจกรรมหรือกลุ่มสาระอื่น ๆ ที่ต้องการส่งเสริมความรับผิดชอบส่วนบุคคล ความสามัคคี
2. ผู้สอนจะต้องติดตามผล และให้กำลังใจผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอไม่ใช่วิธีการบังคับ หรือการทำโทษ การเสริมแรงเชิงบวกจะช่วยให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อกิจกรรมที่ทำ อันจะส่งผลให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้วยความเต็มใจ และให้ผลดีในระยะยาว

บรรณานุกรม

- นรินาม. 2546. สงสัยจริง. สรรสาระ **Reader's Digest** 3(3) :7.
 วิรัตน์ ทองรอด. (2551, มีนาคม). สำนัคำถามเรื่องยา ปรีกษาเภสัชกร : ยาเจริญอาหาร. **หมอชาวบ้าน**, 29(347) :50-55.

ภาคผนวก ก

นิทาน เรื่อง “อ้วนซะเปล่า”

ก้องเป็นเด็กชายรูปร่างอ้วน แก้มยุ้ยน่ารัก แต่ไม่แข็งแรงเลย คุณแม่ต้องพาออกไปหาหมอเป็นประจำ หมอบอกว่า ก้องได้รับสารอาหารไม่ครบถ้วน ส่วนใหญ่จะได้อาหารพวกคาร์โบไฮเดรต และไขมัน และแนะนำให้ก้องปรับนิสัยการกินเสียใหม่ แต่ก้องก็ปรับไม่ได้ สิ่งแรกที่เขาเขี่ยออกจากอาหารก็คือ “ผัก” เขาเกลียดสีเขียวของมัน และนี่ก็อยู่เสมอมันขมไม่อร่อย รongลงมาก็คือ เนื้อสัตว์ มันช่างเหนียวจนจี้เกี่ยวเคี้ยวเสียจริง ๆ ส่วนไข่ก็ควักไข่แดงมากิน แล้วก็ทิ้งไข่ขาวไป สู้ขนมกรุบกรอบไม่ได้ กินเท่าไรก็ไม่หยุดอร่อย นอกจากนี้ก็ยังมีปัญหาหาโรงเรียนสาย เพราะเขาใช้เวลาในการกินอาหารแต่ละมื้อไม่ต่ำกว่า 45 นาที เวลาเร่งรีบในตอนเช้า เขาจะกินโจ๊กเพียง 2 นาที ก็บอกว่าอิ่ม แล้วหันไปคว้าขนมกรุบกรอบมารับประทานต่อ เขาเคยได้ยินแม่พูดกับพ่อว่า “ดีว่าไม่มีอะไรรองท้องเลย”

เมื่อเขาขึ้นชั้น ป.2 เขาได้เจอเพื่อนใหม่หลายคน รวมทั้งอาจารย์คนใหม่ด้วย ปีนี้เขายังมีโอกาสลงไปกินอาหารที่โรงอาหารที่กว้างใหญ่เป็นครั้งแรก ซึ่งแปลกจากปีที่แล้วที่ต้องกินอาหารในห้องเรียน เขารู้สึกตื่นเต้นมาก แต่แล้วความตื่นเต้นก็แปรเปลี่ยนไปเป็นความอึดอัดใจ

ทีอะไรเสียอีกล่ะ ปีนี้ดูอะไร ๆ จะทำกันเป็นคู่ เป็นหมู่ไปเสียหมด คีมนมก็จับคู่กินอาหารก็ยังคงกินเป็นกลุ่ม กลุ่มละตั้ง 8 คน อาจารย์ให้เวลากินอาหารแค่ครึ่งชั่วโมงเอง แถมอาหารก็ไม่อร่อยอีก (เฉพาะตอนกินข้าวนะ) เพื่อนๆ ต่างลุกไปตรวจลาดและหายไปเก็บลาดทีละคน สองคน จนเหลือก้องอยู่บนโต๊ะอาหารเป็นคนสุดท้ายมา 4 วันแล้ว ดูเหมือนคะแนนอาหารของก้องจะน้อยกว่าทุกคนในกลุ่ม ถึงแม้ว่าเพื่อนในกลุ่มจะไม่เคยว่าก้องให้เสียใจ แต่ก้องก็รู้สึกว่าตัวเองเป็นตัวถ่วงของกลุ่มเสียเหลือเกิน อาจารย์ให้คำแนะนำว่า ถ้าเราไม่ชอบอาหารอย่างใดก็ให้ตัดอาหารนั้นเป็นชิ้นเล็ก ๆ กินพร้อมกับอาหารที่พอกินได้ แล้วค่อย ๆ ตัดชิ้นใหญ่ขึ้น ๆ ในวันต่อ ๆ ไป อีกหน่อยก็เก่งเองแหละ ไชโย... เราทำได้แล้ว หลังจากเวลาผ่านไป 1 เดือน อาจารย์ชมก้องว่า “เก่งมาก” เพื่อน ๆ ก็ปรบมือให้ และในเย็นวันต่อมาก้องก็ได้ยิน อาจารย์ชมก้องให้คุณแม่ฟังว่า ก้องมีพัฒนาการในการกินอาหารได้มากขึ้น แม่ยิ้มรับคำชม แล้วมองก้องอย่างชื่นชม

เมื่อใบคะแนนอาหารใบล่าสุดสรุปผลเสร็จ อาจารย์ก็ประกาศชื่อผู้ได้รับรางวัลคะแนนสะสมสูงสุด 3 ประเภท

- 1) ประเภทบุคคล ที่ได้คะแนนรวมสูงสุด 3 อันดับ
- 2) ประเภทกลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุด
- 3) ประเภทมีพัฒนาการดีเด่น

คุณล่ะครับ คุณคิดว่า ก้องจะได้รับรางวัลประเภทใดในครั้งนี้นะ?

ภาคผนวก ข

บทกลอน สอนใจให้ “รู้จักคุณค่าอาหาร”

ข้าวทุกจาน	อาหารทุกอย่าง
อย่ากินทิ้งขว้าง	เป็นของมีค่า
ผู้คนอดอยาก	มีมากนักหนา
สงสารบรรดา	เด็กตาดำตา
เรากินเพื่ออยู่	เรียนรู้คุณธรรม
ตั้งจิตน้อมนำ	แต่ผู้ทำดี
ขอให้ผู้บริการ	ทุกท่าน สุขี
ขอบคุณท่านที่	มีพระคุณต่อเรา

ประพันธ์โดย... ผศ.สมใจ บุญอูร์พิภิญโญ

ภาคผนวก ค

ใบคะแนนอาหารด้านหน้า และด้านหลัง

สำมะโนครัวของ

เลขที่ 4

ชื่อคน	ชาย	หญิง	รวม
สมาชิก	1	3	4
มีระเบียน	1	2	3
สมาชิก	1	2	3
ทั้งหมด	1	2	3
รวม	5	8	13

ชื่อคน	ชาย	หญิง	รวม
สมาชิก	1	3	4
มีระเบียน	1	2	3
สมาชิก	1	2	3
ทั้งหมด	1	2	3
รวม	5	8	13

ด้านหน้า

ด้านหลัง

ภาคผนวก ง

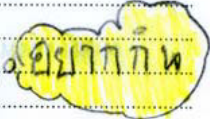
ตัวอย่าง การประเมินตนเองครั้งสุดท้ายของนักเรียน

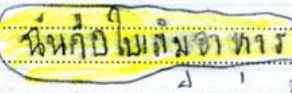

ชื่อ ด.ช. ภูมิ สุนทรจิตา คาใจ จี๋ซ่า
 ความใจดีใจของการรับประทานอาหารที่ ดี สิ่งเยี่ยม

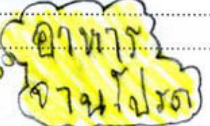
๑. เดิมฉันไม่ชอบกินผักเพราะ มัน ขมเวลาฉันกินที่ไร
 ฉันอาจไม่อยากรับประทานอาหารที่ ดี สิ่งเยี่ยม

๒. ปัจจุบันกิน ผักได้อย่างดีแล้วเพราะ อาจารย์และเพื่อน
 คอย ให้กำลังใจ ฉันทดสอบตัวเองได้มากขึ้น

๓. ฉันช่วยกลุ่มทำอะไรบ้าง ?
 ๑. ช่วยแจกซองสีส้ม
 ๒. ช่วยแจกกระดาษ

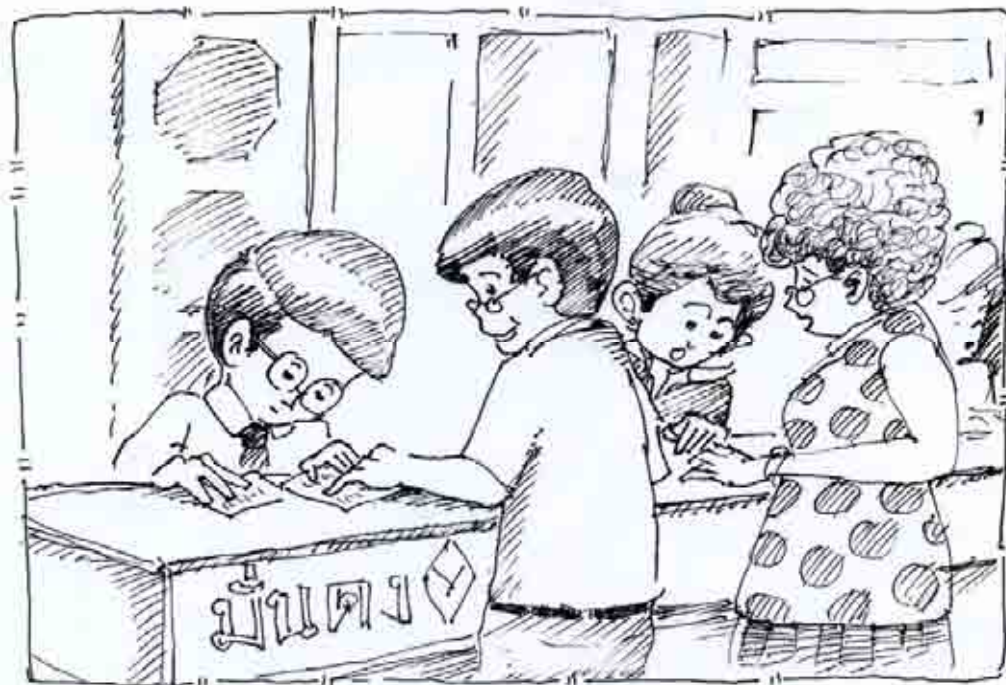
๔. อาหารจานโปรด
 ๑. เต้าหู้ผัด
 ๒. หมูทอด
 อาหารสุดโปรดคือ แกงจืด, แกงส้ม เพราะ มีรสขมมาก

๕. ข้อเสียด้าน =
 ตารางที่ใช้บันทึกคะแนนอาหารดีเยี่ยมแล้ว

การพัฒนาพฤติกรรมการเรียนเชิงบวก ด้วยสมุดธนาคารความดี

โดย
พศ.เปรมฤดี เนื้อทอง

"ความดีไม่มีขาย
อยากได้ต้องสะสม
บวกลบทัศนียม
ผสมเป็นคุณความดี"

การพัฒนาพฤติกรรมการเรียนเชิงบวก

ด้วยสมุทธนาการความดี

ผศ.เปรมฤดี เนื้อทอง

การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์มีความสำคัญต่อการพัฒนาความคิดของนักเรียน กรมวิชาการ (2545) กล่าวถึงความสำคัญของคณิตศาสตร์ว่า ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ ระเบียบมีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาและสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วน รอบคอบ ทำให้สามารถคาดการณ์วางแผนตัดสินใจและแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

การจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ต้องทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งด้านความรู้ คือความเข้าใจในคณิตศาสตร์พื้นฐาน มีกระบวนการทางคณิตศาสตร์และมีความสามารถในการทำงานอย่างเป็นระบบ มีระเบียบวินัย มีความรอบคอบ มีความรับผิดชอบ มีวิจารณญาณ มีความเชื่อมั่นในตนเอง

การจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ในห้องเรียนประถมศึกษาปีที่ 6/4 เน้นการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ และมีการฝึกฝนทักษะทางคณิตศาสตร์โดยมอบหมายให้นักเรียนฝึกฝนในรูปแบบฝึกหัดคณิตศาสตร์เป็นประจำทุกวัน ครอบคลุมแบบฝึกหัดให้เป็นการบ้าน เพื่อปลูกฝังความมีคุณธรรมและจริยธรรมในวิชาคณิตศาสตร์ นั่นคือ การมีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย มีวิจารณญาณและทำงานอย่างเป็นระบบ

ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ภายในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/4 คือนักเรียนบางส่วนขาดความรับผิดชอบ ขาดระเบียบวินัย การทำงานอย่างเป็นระบบ การตรงต่อเวลา คุณธรรมดังกล่าวมีความสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ได้เป็นอย่างดี ดังนั้นผู้สอนจึงต้องการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมเชิงบวกในการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ด้วยกิจกรรม “สมุทธนาการความดี” โดยให้นักเรียนได้ฝึกหัดตนเองในการสร้างคุณธรรมในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ โดยบันทึกการทำความดีในลักษณะฝากเงินกับธนาคาร โดยการฝากเงินแต่ละครั้งจะต้องใช้พฤติกรรมที่ดีในระหว่างการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ปัญหาของการวิจัย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/4 มีจำนวน 41 คน เป็นนักเรียนชาย 23 คน นักเรียนหญิง 18 คน เป็นนักเรียนโครงการการศึกษาพิเศษ 3 คน นักเรียนประมาณร้อยละ 35 มีความบกพร่องเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ในเรื่องความรับผิดชอบ การทำงานอย่างเป็นระเบียบ การตรงต่อเวลา การเก็บอุปกรณ์และการให้ความร่วมมือในการทำงาน พฤติกรรมเหล่านี้มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยจึงพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวด้วยกิจกรรมสนุกสนานการความดี

วิธีดำเนินการศึกษา

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาผลการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้เชิงบวกในวิชาคณิตศาสตร์ด้วยสนุกสนานการความดี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/4 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 38 คน โดยไม่ศึกษา นักเรียนโครงการการศึกษาพิเศษ 3 คน

ระยะเวลาดำเนินการวิจัย พฤศจิกายน 2550 – มีนาคม 2551

วิธีดำเนินการ

1. จัดทำสมุดรสนาคารความดี มีองค์ประกอบดังนี้

1.1 หน้าปก จะปล่อยว่างไว้เพื่อให้ นักเรียนออกแบบปกด้วยตัวผู้เรียนเอง

1.2 ภายในหลังปกแรก จะประกอบด้วยระเบียบและข้อปฏิบัติของผู้ฝากเงิน มีส่วนประกอบดังนี้

รหัสความดี เป็นส่วนที่จำแนกประเภทของความดีที่นักเรียนปฏิบัติโดยสังเคราะห์จากเงื่อนไขการออมและการถอน เช่น 01 เป็นรหัสของการส่งการบ้าน ถ้านักเรียนได้เงินฝากเรื่องเกี่ยวกับการส่งการบ้าน จะเขียน 01 ในช่องรหัสของสมุดรสนาคารความดี

เงื่อนไขการออม เป็นส่วนหนึ่งที่กำหนดพฤติกรรมที่ดีในการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งแต่ละพฤติกรรมจะมีจำนวนเงินออมที่กำหนดไว้ให้สำหรับผู้ที่ทำความดีไม่เท่ากัน ขึ้นระดับความยากและง่ายในการที่นักเรียนจะทำความดี เช่น ส่งการบ้านตรงเวลาได้เงินฝาก 1,000 บาท

เงื่อนไขการถอน เป็นส่วนที่กำหนดพฤติกรรมที่ไม่ควรปฏิบัติในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งแต่ละพฤติกรรมจะมีจำนวนเงินถอนที่กำหนดไว้ให้สำหรับผู้ที่มีพฤติกรรมในการ

เรียนที่ไม่เหมาะสม แต่ละพฤติกรรมไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับระดับความไม่เหมาะสมของพฤติกรรมนั้น ๆ เช่น ไม่ส่งการบ้านภายใน 2 วัน ถอนเงิน 500 บาท

แบบฟอร์มที่เขียนแผ่นหลังปกแรก (หน้า 2)

ระเบียบและข้อปฏิบัติของผู้ออมความดี	
รหัสความดี	
01	02 .....
03	04 .....
05	06 .....
เงื่อนไขการออม	
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
เงื่อนไขการถอน	
1.	
2.	
3.	
4.	

1.3 รายละเอียดเกี่ยวกับผู้ออม เขียนรายการต่าง ๆ ดังนี้

- สาขา 6/4 หมายถึง ห้องเรียนที่นักเรียนเรียนอยู่ประจำ
- โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนที่นักเรียนศึกษา
- ประเภทบัญชี ออมความดี
- เลขที่บัญชี (6411) หมายถึง 64 คือ ชั้น ป.6/4 และ 11 มาจากหมายเลขลำดับของนักเรียนในห้องเรียน

- ชื่อบัญชี ชื่อเจ้าของสมุดธนาคารความดี
- ลายมือชื่อเจ้าของบัญชี ลายเซ็นเจ้าของบัญชี

ตัวอย่าง รายละเอียดเกี่ยวกับผู้ออม

ธนาคารความดี	
สาขา 6/4 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	
บัญชีเงินฝากออมทรัพย์	เลขที่บัญชี.....
ชื่อบัญชี.....	.....
ลายมือเจ้าของบัญชี	

1.4 ตารางบันทึกรายการออมและถอนเงิน ประกอบด้วย ว/ด/ป รหัส ถอน ฝาก คงเหลือ ผู้อนุมัติ (ผู้สอนเป็นผู้ลงนาม)

ตัวอย่าง ตารางบันทึกรายการออมและถอนเงิน

ว/ด/ป	รหัส	ถอน	ฝาก	คงเหลือ	ผู้อนุมัติ

2. อธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจเกี่ยวกับสมุดธนาคารความดีเป็นสมุดบันทึกพฤติกรรมการเรียนเชิงบวกในวิชาคณิตศาสตร์ โดยผู้เรียนจะได้รับเงินฝากเช่นเดียวกับการฝากเงินในธนาคารที่มีการบันทึกข้อมูลการฝาก ถอนในสมุดธนาคาร แตกต่างกันที่จำนวนเงินฝากในธนาคารความดีและเกิดขึ้นเพราะผู้เรียนมีพฤติกรรมการเรียนเชิงบวกและหากผู้เรียนมีพฤติกรรมการเรียนที่ไม่ดีจะถูกถอนเงิน

3. ให้นักเรียนแต่ละคนออกแบบปกสมุดธนาคารความดีซึ่งมีเงื่อนไขว่า ต้องมีคำขวัญเรื่องความดีอยู่ในหน้าปก พร้อมทั้งกรอกรายละเอียดในสมุดเงินฝาก

7. ครูให้นักเรียนเขียนแสดงความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้เชิงบวกด้วยสมุทธนาการความดี ซึ่งมีคำถามปลายเปิด 2 ข้อ ดังนี้

- นักเรียนคิดว่า “สมุทธนาการความดี” ให้นักเรียนเกิดการพัฒนาในเรื่องใดบ้าง
- นักเรียนคิดว่า “ควรมีอะไรเพิ่มเติมในสมุทธนาการความดี”

ผลการวิจัย

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/4 จำนวน 38 คน สามารถเขียนคำขวัญเกี่ยวกับความดีได้จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 100
2. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/4 เกี่ยวกับรหัส เงื่อนไขการออม และเงื่อนไขการถอน นักเรียนจำนวน 38 คน ได้แสดงความคิดเห็นสรุปได้ดังนี้

รหัสความดี

01 ส่งการบ้าน	04 ดอกเบียร์
02 การทำงาน	05 ฝากเงินกรณีพิเศษ
03 ถอน	

เงื่อนไขการออม

1. ส่งการบ้านตรงเวลาได้เงิน 1,000 บาท
2. ส่งการบ้านไม่ตรงเวลาได้เงิน 500 บาท
3. ทำงานเป็นระเบียบเรียบร้อย ได้เงิน 1,000 บาท
4. มีความรับผิดชอบในการนำอุปกรณ์มา ได้เงิน 250 บาท
5. ให้ความร่วมมือในการทำงานได้เงิน 3,000 บาท
6. ช่วยกันเก็บอุปกรณ์ได้เงิน 850 บาท

เงื่อนไขการถอน

1. ไม่ส่งการบ้านภายใน 2 วัน ถอนเงิน 200 บาท
  2. รังแกเพื่อนถอนเงิน 5,000 บาท
  3. การถอนเงินขึ้นอยู่กับอาจารย์และหัวหน้า
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/4 จำนวน 38 คน มียอดเงินฝากในธนาคารความดี สูงสุด 1,615,900 บาท และต่ำสุด 219,000 บาท ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้
- ยอดเงินฝาก 1,000,000 บาท ขึ้นไป จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 21.05
  - ยอดเงินฝาก 500,000 – 999,999 บาท จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 36.85
  - ยอดเงินฝาก 100,000 – 499,999 บาท จำนวน 10 คน คิดเป็นเงิน ร้อยละ 26.32
  - ยอดเงินฝากต่ำกว่า 99,999 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 15.78

4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/4 จำนวน 38 คน ที่ร่วมกิจกรรมธนาคารความดีมีความคิดเห็นจากคำถามปลายปิด ดังนี้

นักเรียนคิดว่าตนเองพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดี ในเรื่องต่อไปนี้

1. ส่งงานที่ครูมอบหมายครบถ้วน (22)
2. มีความรับผิดชอบ (18)
3. เข้าห้องเรียนตรงเวลา (12)
4. ผลการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ดีขึ้น (7)
5. ทำงานต่าง ๆ ด้วยความประณีต (6)
6. ขยันทำความดี (5)
7. ตั้งใจเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ (4)
8. ทบทวนบทเรียนสม่ำเสมอ (5)
9. กระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมและการทำงาน (4)
10. ช่วยเหลือเพื่อนและมีน้ำใจ (3)
11. สนุกกับการสะสมเงินที่ได้จากการทำความดี (2)
12. ระวังเพื่อนน้อยลง (1)

5. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/4 ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมธนาคารความดี ดังนี้

1. ควรมีคอกเบี้ยให้เป็นรายเดือน (10)
2. ควรมีการถอนเงินเมื่อมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ไม่ดี (4)
3. ควรมีการแจกรางวัลทุกเดือน (3)
4. มีโบนัส (3)
5. นำเงินในธนาคารมาแลกขนมได้ (2)
6. เพิ่มเติมการให้เงินแก่ผู้ที่ช่วยสอนเพื่อน (1)
7. ให้เงินสำหรับการทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม (1)
8. เงินในธนาคารความดีควรมีผลต่อการประเมินผลการเรียนของนักเรียน (1)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยในเรื่องการเขียนคำขวัญความดีในหน้าปก พบว่า นักเรียนสามารถเขียนคำขวัญได้ทุกคน บางคำขวัญน่าสนใจ เช่น

รวยด้วยเงิน ยังรวยไม่เท่า รวยความดี
 สะสมการทำความดี เติมบัญชีความสุขใจ

การเขียนคำขวัญเหล่านี้เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนเชื่อมั่นในสิ่งที่นักเรียนกำลังทำอยู่นั้นคือการทำความคิด

ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับรหัสความคิด เงื่อนไขการออมและเงื่อนไขการถอน เป็นการตั้งกฎระเบียบของพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนโดยนักเรียน ทำให้นักเรียนยอมรับกฎระเบียบได้ เพราะตนเองมีส่วนร่วมกำหนด ดังนั้น สมุดฝากความคิดของนักเรียนจึงมียอดเงินสูงสุด ถึง 1,615,900 บาท ภายในเวลา 4 เดือน

นักเรียนคิดว่าสมุดธนาคารความคิด ทำให้นักเรียนพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้เชิงบวกในเรื่อง การส่งงานที่ครูมอบหมายครบถ้วน 22 ความดี มีความรับผิดชอบ 18 ความดี ความตรงต่อเวลา 12 ความดี ทำงานต่าง ๆ ด้วยความประณีต 6 ความดี พฤติกรรมเหล่านี้เป็นพฤติกรรมความคิดที่กำหนดในเงื่อนไขการออม ซึ่งนักเรียนเป็นผู้กำหนด ทำให้นักเรียนพยายามปรับปรุงพฤติกรรมตามเงื่อนไข กิจกรรมธนาคารความคิดเป็นกิจกรรมเสริมแรงเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้เชิงบวก

นอกจากนี้ นักเรียนหลายคนมีผลการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ดีขึ้น ขยันทำความดี ตั้งใจเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ ทบทวนบทเรียนสม่ำเสมอ พฤติกรรมเหล่านี้อยู่นอกเหนือเงื่อนไขการออมและเงื่อนไขการถอนในสมุดธนาคารความคิด ซึ่งกิจกรรมสมุดธนาคารความคิดสามารถพัฒนาพฤติกรรมเชิงบวกได้หลายด้าน

ข้อเสนอแนะของนักเรียนในเรื่องควรมีอะไรเพิ่มเติมในสมุดธนาคารความคิด นักเรียนมีความเห็นว่า ควรมีการให้ดอกเบี้ยย มีโบนัส และแจกรางวัลทุกเดือน เป็นสิ่งที่นักเรียนต้องการแรงจูงใจ และให้มีการจำลองสถานการณ์ การฝาก – ถอน เงินในธนาคารจริง ซึ่งความคิดเห็นของนักเรียนเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงกิจกรรมสมุดธนาคารความคิดต่อไป

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2545. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

เทคนิคการพัฒนาเด็กออกทีสต์ก ให้สื่อสารอย่างมีสาระ

โดย

พศ.ดร.เพ็ญศรี แสงเจริญ

"ไม่สบตา ไม่พาที จะใช้ชีวิตในโลกลนี้
ได้อย่างไร มาช่วยกันเปิดโลกกว้างให้กับ
เด็กออกทีสติก เพื่อขยายขอบฟ้าของการ
เรียนรู้ แล้วจะเห็นว่า มห้ศจรรรย์นั้นไม่ได้
เกิดจากความบังเอิญแต่เกิดจากฝมือครู"

เทคนิคการพัฒนาเด็กออทิสติกให้สื่อสารอย่างมีสาระ

ผศ.ดร.เพ็ญศรี แสงวงเจริญ

สภาพสมาชิกในห้องเรียน

สมาชิกในห้องเรียนชั้นเตรียมประถมศึกษาประกอบด้วยอาจารย์ 4 คน นักเรียน 5 คน เป็นนักเรียนชาย 4 คน เป็นนักเรียนหญิง 1 คน อายุ 5/6 ปี (2 คน) 5/10 ปี 6/2 ปี และ 7/1 ปี นักเรียนทุกคนได้รับการวินิจฉัยว่ามีอาการของออทิสซึมหรือเป็นเด็กออทิสติก (Autistic disorder) และได้รับการดูแลรักษาจากโรงพยาบาลจุฬาราชวิทยาลัย โวทโยปถัมภ์ มีนักเรียน 2 คน ที่แพทย์ลงความเห็นว่าเป็นเด็กออทิสติกที่มีความสามารถสูง (Autistic disorder - High function) มีนักเรียน 1 คนที่เป็นออทิสติกที่ไม่ใช่แบบ High function แต่ไม่มีปัญหาสามารถเรียนรู้ ช่วยเหลือตัวเองได้ สามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้ และมีนักเรียน 2 คนที่ต้องการการดูแลอย่างใกล้ชิดในขณะปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เนื่องจาก คนหนึ่งมีปัญหาด้านการพูด ไม่สามารถพูดสื่อสารได้อย่างเหมาะสม และอีกคนหนึ่งไม่สามารถควบคุมตนเองในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ให้ดำเนินไปจนจบกิจกรรม นักเรียนทุกคนช่วยเหลือตัวเองในการปฏิบัติกิจวัตรส่วนตัวได้ดี นักเรียนเข้าชั้นเรียนวันแรกในวันที่ 3 กันยายน 2550

การจัดประสบการณ์

นักเรียนมาถึงห้องเรียนเวลาประมาณ 7.30 น. เมื่อมาถึงนักเรียนทำกิจวัตรยามเช้า คือ เก็บถุงย่าม ทำความสะอาดแก้วน้ำ เช็ดโต๊ะเรียน และกิจกรรมเพื่อส่วนรวมคือรดน้ำต้นไม้หน้าห้องเรียนทุกวัน และเช็ดชั้นต่างๆ ในเช้าวันจันทร์ การจัดประสบการณ์ประกอบด้วย 6 กิจกรรมหลัก คือ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมเสรี กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเกมการศึกษาในแต่ละวันนักเรียนจะได้ทำทั้งกิจกรรมกลุ่ม กิจกรรมเดี่ยว กิจกรรมในห้อง กิจกรรมนอกห้อง กิจกรรมที่ต้องเคลื่อนไหว และกิจกรรมสงบ ในภาคปลายมีการจัดกิจกรรมเพิ่ม ได้แก่กิจกรรมมอนเตสซอรี (จัดทุกวัน) กิจกรรมเสริมทักษะภาษา (จัดทุกวัน) กิจกรรมศิลปะบำบัดและกิจกรรมดนตรีบำบัดโดยอาจารย์ผู้สอนจากภายนอก (จัดสัปดาห์ละครั้ง)

ปัญหา

นักเรียน 1 คน (เพศชาย อายุ 7/1 ปี) ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นเด็กออทิสติก โดยทั่วไปในการวินิจฉัยเด็กออทิสติกจะพิจารณาจากกลุ่มอาการพื้นฐาน 3 อย่าง ได้แก่มีความยากลำบากในการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น มีความบกพร่องในการสื่อสาร และมีความสนใจในสิ่งแปลกๆ ซึ่งเป็นกลุ่มอาการที่เกิดจากความผิดปกติทางสมอง และผู้ป่วยแต่ละคนจะมีการแสดง

อาการที่แตกต่างกัน (Koegel and Lazebnik, 2004: 2) ในกรณีนี้เด็กนักเรียนมีปัญหาด้านการพูด คือมีการใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสมกับอายุ ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ นักเรียนจะพูดเป็นคำๆ เป็นส่วนใหญ่ พูดเป็นประโยคได้บ้าง โดยเป็นเรื่องราวในครอบครัว และไม่ได้พูดในโอกาสที่เหมาะสม โดยจะพูดซ้ำๆ และบ่อยๆ เช่น “คุณปู่ขับรถ” “ไปวัด” “ไปเซเว่น” บอกความต้องการพื้นฐานของตนเองได้โดยพูดเป็นคำ เช่นเมื่อต้องการไปห้องน้ำจะพูดว่า “ฉี่ ฉี่” ไม่สามารถเล่าเรื่องราวได้ ไม่พูดคุยในลักษณะที่เป็นการเล่นทักทายกับเพื่อนและกับอาจารย์ ในช่วงของการเล่นอิสระจะแยกตัวมานั่งคนเดียวกับหนังสือนิทานเล่มเดิมที่ถือเป็นประจำทุกวัน ยังมีการพูดภาษาของตัวเองที่คนอื่นฟังไม่เข้าใจบ่อยๆ มีการพูดแบบ Echolalia คือการพูดเลียนแบบคำ วลี หรือประโยคที่ได้ยินโดยไม่ได้แสดงถึงความหมายที่แท้จริงของคำ วลี หรือประโยคนั้นๆ ในขณะที่พูด เช่น เมื่ออาจารย์พูดว่า “วันจันทร์เจอกัน” นักเรียนจะพูดประโยคดังกล่าวซ้ำไปซ้ำมาหลายรอบ

จากสภาพปัญหาด้านการพูดของเด็กนักเรียนดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยต้องหาวิธีการเพื่อช่วยเหลือนักเรียน ถึงแม้ว่าจะเป็นที่ยากสำหรับเด็กออทิสติกในการที่จะพัฒนาให้เหมือนเด็กทั่วไป แต่อย่างน้อยเพื่อให้เด็กนักเรียนสามารถพูดเพื่อสื่อสารความคิดความรู้สึกและสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นได้บ้าง เนื่องจากทักษะการพูดเป็นทักษะสำคัญในการสื่อสารให้ผู้อื่นรับทราบถึงความคิดความต้องการและความรู้สึกที่อยู่ภายใน การที่เด็กไม่สามารถสื่อสารได้ตามศักยภาพทำให้เกิดอุปสรรคในการเรียนรู้รวมทั้งยังส่งผลถึงพัฒนาการด้านต่างๆ ของนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพัฒนาการด้านสังคม ความสำคัญดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้จากหลักสูตรการศึกษาของชาติที่ให้ความสำคัญกับความสามารถในการใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมตั้งแต่ในระดับปฐมวัย โดยกำหนดให้เป็นมาตรฐานคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๕๖ (ข้อ ๕. ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย) และเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในสาระภาษาไทย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๔ (มาตรฐาน ท ๓.๑ : สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์) ปัญหาคือ วิธีการใดที่จะช่วยพัฒนาทักษะการพูดของเด็กออทิสติกที่มีปัญหาด้านการพูดให้สามารถสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์หรือบริบทในขณะนั้น

แนวทางแก้ปัญหา

ผู้วิจัยใช้แนวทางการสอนภาษาให้กับเด็กออทิสติกที่มีปัญหาด้านการสื่อสารภาษาของ Koegel และ Lazebnik (2004: 41-53) ประกอบด้วย 6 ขั้นตอนดังนี้

1. หาสิ่งที่เด็กชอบหรือสนใจ และเต็มใจที่จะทำทุกอย่างเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งนั้น ซึ่งเป็นได้ทั้งสิ่งของ ขนม หรือกิจกรรม

2. เป็นต้นแบบในการพูดออกเสียงคำต่างๆ ให้เด็กฟังเพื่อให้เด็กสามารถพูดออกมาเพื่อบอกความต้องการหรือสิ่งที่ต้องการได้ โดยครูพูดชื่อสิ่งของแล้วเงิบ รอให้เด็กพูดตาม เมื่อเด็กพูดหรือออกเสียงที่แสดงให้เห็นว่าเด็กพยายามที่จะสื่อสารแล้วเด็กจึงจะได้รับของสิ่งนั้น
3. กระตุ้นให้เด็กพูดออกมาด้วยตนเอง โดยใช้สิ่งของหรือกิจกรรมที่เด็กชอบเป็นแรงจูงใจ
4. ให้เด็กได้พัฒนาการใช้คำจากการพูดอย่างมีความหมายเหมาะสมกับบริบทเพื่อนำไปสู่การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น
5. ให้เด็กพัฒนาการบอกความต้องการไปสู่การสนทนาเป็นประโยค โดยการนำคำต่างๆ ที่เด็กรู้แล้วมาเชื่อมเข้าด้วยกันเป็นประโยค
6. กระตุ้นและสอนให้เด็กสร้างคำพูดหรือประโยคที่นอกเหนือไปจากการขอหรือบอกสิ่งที่ต้องการ

จากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังนี้

1. หาสิ่งที่นักเรียนชอบหรือสนใจ

จากการสังเกตการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของนักเรียน ผู้วิจัยพบว่ากิจกรรมหนึ่งที่นักเรียนชอบคือกิจกรรมมอนเตสซอรี สังเกตได้จากการที่นักเรียนแสดงความกระตือรือร้นที่จะทำกิจกรรม มีสมาธิจดจ่อในงานได้ค่อนข้างนานคือประมาณร้อยละ 90 ของเวลาทำงาน ประกอบกับกิจกรรมมอนเตสซอรีเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการฟังและการพูดได้มาก ผู้วิจัยจึงใช้กิจกรรมมอนเตสซอรีเป็นสื่อกลางในการพัฒนาทักษะการพูดของนักเรียน โดยใช้แนวคิดของ Koegel และ Lazebnik

การสอนแบบมอนเตสซอรีเป็นรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และได้พัฒนาต่อมาเพื่อใช้สอนเด็กทั่วไป จุดหมายหลักคือการใช้เด็กได้ค้นพบสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมการฝึกฝนด้านประสาทสัมผัสจากการทำงานด้วยมือ ประกอบด้วยกิจกรรม 3 กลุ่มคือ 1) กลุ่มประสบการณ์ชีวิตหรือการศึกษาด้านทักษะกลไก 2) กลุ่มประสาทสัมผัส 3) กลุ่มวิชาการ ในกิจกรรมมอนเตสซอรีเด็กจะได้ทำกิจกรรมต่างๆ ที่มีระบบที่แน่นอนชัดเจน เริ่มจากกิจกรรมง่ายๆ ไปสู่กิจกรรมที่ยากหรือมีความซับซ้อนมากขึ้น เป็นกิจกรรมที่ทำเป็นรายบุคคล โดยครูจะเป็นผู้สาธิตขั้นตอนการทำกิจกรรมตั้งแต่ต้นจนจบ ให้เด็กสังเกตแล้วจึงทำกิจกรรมด้วยตนเอง มีอุปกรณ์ต่างๆ สำหรับเตรียมความพร้อมในการเรียนทุกกลุ่มวิชา เด็กจะได้เรียนไปตามความสามารถไม่ถูกบังคับ และเลือกได้ตามความสนใจ

ผู้วิจัยเริ่มจัดกิจกรรมมอนเตสซอรีในเดือนพฤศจิกายน 2550 และเริ่มการวิจัยใน สัปดาห์ที่ 3 ของเดือนพฤศจิกายน ในช่วงแรกของการจัดกิจกรรมมอนเตสซอรีเป็นกิจกรรมในกลุ่ม ประสบการณ์ชีวิตหรือการศึกษาด้านทักษะกลไก กิจกรรมที่จัดคือกิจกรรมตักถั่ว (ถั่วดำ) กิจกรรม เทถั่ว (ถั่วเขียว) กิจกรรมคืบเปลือกหอย กิจกรรมเทน้ำผ่านกรวย กิจกรรมกวาดขยะ กิจกรรมจับคู่สี กรอบไม้ชุดเครื่องแต่งกาย (ติดกระดุม) กรอบไม้ชุดเครื่องแต่งกาย (ติดกระดุมแป๊ะ) กรอบไม้ชุด เครื่องแต่งกาย (รูคชิป) กรอบไม้ชุดเครื่องแต่งกาย (คาดเข็มขัด) หลังจากนั้นจึงเริ่มกิจกรรมในกลุ่ม ประสบาสัมผัส การทำกิจกรรมครั้งหนึ่งๆใช้เวลาประมาณ 15-20 นาที โดยจะทำกิจกรรมเดิมซ้ำ ประมาณ 2-3 วัน หรือจนกว่านักเรียนจะทำได้คล่องด้วยตนเองจึงเริ่มกิจกรรมใหม่ นักเรียนยังคง สามารถทำกิจกรรมเดิมด้วยได้หากนักเรียนต้องการทำ กิจกรรมส่วนใหญ่นั่งทำบนพื้น โดยนักเรียน จะต้องปูเสื่อและนั่งทำบนเสื่อของตัวเอง พบว่ากิจกรรมที่นักเรียนพูดถึงและขอทำทุกครั้งคือ กิจกรรมตักถั่ว กิจกรรมเทถั่ว และกิจกรรมคืบเปลือกหอย ซึ่งเป็น 3 กิจกรรมแรกๆที่ผู้วิจัยให้นักเรียน ทำ ผู้วิจัยจึงใช้ 3 กิจกรรมดังกล่าวเป็นแรงจูงใจในการเริ่มกิจกรรมใหม่รวมทั้งการกระตุ้นให้ นักเรียนพูดคำและประโยคต่างๆ

2. เป็นต้นแบบในการพูดออกเสียงคำต่างๆ

ผู้วิจัยเป็นต้นแบบให้กับนักเรียนในการพูดออกเสียงคำต่างๆ โดยทุกครั้ง ที่เริ่มกิจกรรมใหม่จะปฏิบัติดังนี้

- บอกชื่อกิจกรรม (เป็นขั้นตอนการสอนของกิจกรรมมอนเตสซอรี) เช่น “นี่คือกิจกรรมตักถั่ว”
- บอกรายละเอียดของสื่อที่ใช้ในกิจกรรมนั้น เช่น ในกิจกรรมตักถั่วบอก นักเรียนว่า “นี่คือถั่วดำ” “นี่คือช้อน”
- บอกวิธีทำสั้นๆ เช่น “ใช้มือขวาจับช้อน ตักถั่วให้หมด เปลี่ยนใช้มือซ้าย จับช้อน ตักถั่วให้หมด วางช้อน นำไปเก็บ” อาจมีรายละเอียดอื่นๆเพิ่มเติม เช่น “ไม่ใช้มือหยิบถั่ว” เมื่อเด็กใช้มือหยิบถั่วแทนการใช้ช้อนตัก “เก็บถั่ว” เมื่อเด็กทำถั่วหกออกจากภาชนะ
- พูดซ้ำในขั้นตอนที่นักเรียนทำไม่ถูก

3. กระตุ้นให้เด็กพูดออกมาด้วยตนเอง

หลังจากเริ่มปฏิบัติกิจกรรมแล้ว ครั้งต่อมาผู้วิจัยจะบอกชื่อกิจกรรม บอก รายละเอียดของสื่อที่ใช้ในกิจกรรมนั้น บอกวิธีทำสั้นๆ และพูดซ้ำในขั้นตอนที่นักเรียนทำไม่ถูก เพื่อเป็นการย้ำทวน และให้นักเรียนลองพูดตาม โดยไม่เร่งรัดว่านักเรียนต้องพูดออกมาให้ได้

4. ให้เด็กได้พัฒนาการใช้คำจากการพูดอย่างมีความหมายเหมาะกับบริบท และ กระตุ้นการสนทนาเป็นประโยค

เมื่อนักเรียนได้ทำมากกว่า 3 กิจกรรมแล้ว ผู้วิจัยฝึกให้นักเรียนตอบคำถาม โดยถามคำถามเพื่อให้เด็กตอบชื่อกิจกรรมคือ “วันนี้จะทำอะไรครับ” และคำถามอื่นๆ เช่น “วันนี้จะตัดหญ้าไหมครับ” “วันนี้จะคืบเปลือกหอยไหมครับ” เป็นต้น

5. ให้ออกสิ่งที่นอกเหนือไปจากการขอหรือบอกสิ่งที่ต้องการ

ผู้วิจัยเป็นแบบอย่างและกระตุ้นให้นักเรียนได้บอกเหตุการณ์ ตอบคำถามหรือถามคำถามตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยผู้วิจัยพูดเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นให้นักเรียนฟัง เช่น

- เมื่อนักเรียนทำน้ำหกในกิจกรรมเทน้ำผ่านกรวย ผู้วิจัยพูดว่า “น้ำหกพื้นเปียก ไก่กู (นามสมมุติ) เช็ดพื้นให้แห้งครับ” เมื่อนักเรียนเช็ดพื้นแล้วชวนให้นักเรียนดูพื้นแล้วพูดว่า “พื้นแห้งหรือยังครับ” พร้อมกับให้เอามือลูบพื้น ไต่ ถ้าแห้งแล้วผู้วิจัยพูดว่า “แห้งแล้วครับ” หรือถ้ายังไม่แห้งพูดว่า “ยังไม่แห้ง เช็ดพื้นให้แห้งครับ”

- เมื่อนักเรียนทำถ้วยเหียวหกออกนอกภาชนะในกิจกรรมถั่ว ผู้วิจัยพูดว่า “ถ้วยเหียวหก ไก่กูเก็บถ้วยเหียวให้หมดครับ” หากนักเรียนยังเก็บถ้วยไม่หมดผู้วิจัยชวนให้นักเรียนดูถ้วยเหียวที่ยังอยู่บนพื้นพูดว่า “ยังเก็บไม่หมด เก็บถ้วยเหียวให้หมดครับ” เมื่อนักเรียนเก็บถ้วยเหียวหมดแล้ว ผู้วิจัยพูดว่า “เก็บถ้วยเหียวหมดแล้ว”

- เมื่อนักเรียนเรียกชื่ออาจารย์เฉยๆ โดยไม่พูดอะไรต่อ ผู้วิจัยจะถามต่อว่า “ไก่กูเรียกอาจารย์ทำไมครับ” หรือ “ไก่กูจะคุยอะไรกับอาจารย์ครับ” ซึ่งบางครั้งนักเรียนจะพูดต่อแต่บางครั้งจะไม่พูด

หลังจากปฏิบัติกิจกรรมมอนเตสซอรีมาได้ระยะหนึ่งพบว่านักเรียนเริ่มมีพัฒนาการด้านการพูด คือสามารถตอบคำถามในสิ่งที่ถูกถามได้ พูดได้เหมาะกับสถานการณ์และโอกาส พูดถึงสิ่งที่กำลังทำอยู่ ถามคำถาม หรือพูดถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในขณะนั้นได้ ผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดของ Koegel และ Lazebnik ในสถานการณ์อื่นๆนอกจากในกิจกรรมมอนเตสซอรี เพื่อฝึกทักษะการพูดในชีวิตประจำวันให้นักเรียนในด้วย

ผลการแก้ปัญหา

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลโดยการจดบันทึกคำพูดของนักเรียนในระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมมอนเตสซอรีและในสถานการณ์ต่างๆ พบว่าในช่วงแรกของการวิจัย นักเรียนมักพูดกับตัวเองในสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ในขณะนั้น ไม่มองหน้าและไม่มีปฏิกิริยาโต้ตอบเมื่อผู้วิจัยพูดด้วย ไม่เรียกชื่ออาจารย์และเพื่อนๆ นานๆครั้งจะพูดหรือตอบเป็นคำๆ หรือเมื่อต้องการไปห้องน้ำโดยพูดว่า “ฉี่ ฉี่” หลังจากเวลาผ่านไป 8 สัปดาห์ พบว่านักเรียนมีพัฒนาการด้านการพูดอย่าง

ชัดเจน คือนักเรียนรู้คำศัพท์มากขึ้น และสามารถใช้ภาษาอย่างมีความหมายเหมาะสมกับบริบทในขณะนั้นมากขึ้น โดยพูดออกมาด้วยตนเองโดยผู้วิจัยไม่ต้องชี้แนะ

จากการบันทึกคำพูดของนักเรียนในระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมมอนเตสซอรี และในสถานการณ์ต่างๆ นำมาวิเคราะห์เนื้อหาสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนรู้คำศัพท์มากขึ้นและมีการใช้ภาษาอย่างมีความหมาย โดยพูดเป็นคำวลีข้อความ หรือประโยคได้เหมาะสมกับสถานการณ์ในขณะนั้น สามารถพูดโต้ตอบได้ บอกสิ่งที่กำลังจะทำหรือสิ่งที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง ดังตัวอย่างคำพูด เช่น

- พูดว่า “ถั่วเขียวตกไปแล้ว” เมื่อกำลังปฏิบัติกิจกรรมเทถั่วแล้วนักเรียนทำถั่วหกออกจากภาชนะ

- พูดว่า “อาจารย์เพ็ญศรีมานั่งกับโก๋อู” “ดูโก๋อู” เมื่อต้องการให้ผู้วิจัยมานั่งดูใกล้ๆ ขณะนักเรียนปฏิบัติกิจกรรม โดยมองหน้าและจับมือผู้วิจัยในขณะที่พูด

- พูดว่า “จะไปเข้าห้องน้ำ” เมื่อต้องการไปเข้าห้องน้ำ

- พูดว่า “แก้อ้อคุณเคนสลับ” เมื่อเห็นว่าแก้อ้อของเพื่อนไม่อยู่ในที่ที่เคยอยู่

- พูดขออนุญาต “อาจารย์เพ็ญศรี โกวุขออนุญาตไปเล่นครับ”

- พูดว่า “ฟังตัวมเตี้ยม” เมื่ออาจารย์เปิดเพลงให้ฟัง และเมื่ออาจารย์บอกว่า จะเปิดเพลงอื่นให้ฟังบ้าง นักเรียนบอกว่า “ฟังตัวมเตี้ยม” เมื่ออาจารย์เปิดเพลงตัวมเตี้ยมแล้วถามว่า ไซ่เพลงนี้ใหม่ นักเรียนบอกว่า “ใช่ครับ” แล้วร้องตามเมื่อเพลงดังขึ้น

- พูดว่า “ตกใจ ตกใจ” พร้อมทั้งเอามือตบที่หน้าอก เมื่อได้ยินเสียงฟ้าร้องดังมากในขณะที่ฝนตกหนัก

- ถามคำถาม เช่น

“วันนี้ใช่เสื้อใหม่” เมื่อผู้วิจัยบอกว่าวันนี้ใช่เสื้อ นักเรียนจะไปหยิบเสื้อมาปู แต่ถ้าผู้วิจัยบอกว่าวันนี้ไม่ใช่เสื้อ นักเรียนจะพูดว่า “ทำที่โต๊ะ” เนื่องจากในระยะหลังมีบางกิจกรรมที่ทำบนโต๊ะ

“เทถั่วใหม่ครับ” หรือ “วันนี้ตักถั่วใหม่” เมื่อผู้วิจัยตอบว่า “วันนี้ไม่ตักถั่วครับ” นักเรียนจะพูดต่อว่า “ไว้วันหลัง” ซึ่งเป็นคำตอบที่ผู้วิจัยเคยตอบนักเรียน

“ลืบเปลือกหอยมีไหม” เมื่อเห็นว่าชุดลืบลูกเปลือกหอยหายไปจากชั้น เนื่องจากเปลือกหอยแตกผู้วิจัยจึงเปลี่ยนจากเปลือกหอยเป็นก้อนไหมพรมลูกเล็กๆ หลากสีแทน เมื่อผู้วิจัยบอกว่าเปลือกหอยแตกแล้วเปลี่ยนเป็นลืบลูกไหมพรมแทน หลังจากนั้นนักเรียนจะถามถึงเปลือกหอยอีก 2-3 ครั้งแล้วไม่พูดถึงเปลือกหอยอีก โดยจะถามว่า “ไหมพรมไหมครับ” เมื่อผู้วิจัยถามต่อว่า นักเรียนต้องการทำหรือไม่ นักเรียนบอกความต้องการได้ว่า “ทำครับ” หรือ “ไม่อยากทำ”

“ไปทิ้งที่ไหนครับ” เมื่ออาจารย์ขอให้ช่วยนำกระดาษไปทิ้ง

“ไปเล่นกับพี่ๆไหม” ถามหลังจากรับประทานอาหารกลางวันเสร็จแล้ว และเป็นเวลาที่อาจารย์เคยพาไปเล่นกับพี่ ป.1

2. นักเรียนพูดคุยกับเพื่อนและอาจารย์มากขึ้น ดังพฤติกรรมที่ปรากฏดังนี้
  - จากที่เคยชอบแยกตัวนั่งอยู่คนเดียวและพูดคุยกับตัวเอง นักเรียนรู้จักที่จะเรียกชื่อเพื่อน เรียกชื่ออาจารย์โดยมองมาที่เพื่อนหรืออาจารย์ขณะที่เรียกชื่อ พยายามที่จะเข้าหาเพื่อนบางคน แต่ยังไม่สามารถเล่นอย่างมีจุดหมาย หรือเล่นเป็นกลุ่มได้ ลักษณะการเล่นคือเข้าไปอยู่ใกล้ๆ เรียกชื่อ จับตัว หรือเข้าไปกอด
  - มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในขณะที่ทำงานร่วมกัน เช่น ในกิจกรรมศิลปะ นักเรียนส่งสีให้เพื่อนและพูดว่า “เก็บสีให้ป्ली้ม”
  - เตือนเพื่อน เช่น พูดว่า “น้องก้องล้างมือ” เมื่อเห็นว่าเพื่อนคนหนึ่งมาคิมนม โดยที่ยังไม่ได้ล้างมือ
  - พูดถึงสิ่งที่เพื่อนกำลังเล่นอยู่ เช่น “น้องก้องเล่นปั้นแดงโม”
  - มองมาที่อาจารย์ เรียกและบอกชื่อเพลงเมื่อได้ยินเสียงเพลงที่นักเรียนรู้จัก แลชอบร้อง เช่น “อาจารย์เพ็ญศรี ตั้มเตี้ยม” หรือ “อาจารย์เพ็ญศรี ोन้า”

3. นักเรียนพูดเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ในขณะนั้นน้อยลงมาก แต่ที่ยังคงพูดบ่อยๆคือ “ไปเซเวน” ซึ่งเป็นร้านที่นักเรียนมักไปซื้อขนมที่ชอบรับประทานมากคือขนมปังทานของฟาร์มเฮาส์ และ “ขับรถ” “เลี้ยวซ้าย” “เลี้ยวขวา” โดยมักจะพูดในช่วงเล่นอิสระในเวลาที่ในมือจะถือแผ่นรูปตัวต่อภาพของใช้ที่เป็นเครื่องเขียนต่างๆไว้ นักเรียนยังคงพูดเลียนแบบและพูดภาษาของตัวเองที่คนอื่นฟังไม่เข้าใจบ้างแต่น้อยลงกว่าในช่วงแรกๆมาก เมื่อผู้วิจัยบอกนักเรียนว่าอาจารย์ฟังไม่รู้เรื่องนักเรียนก็จะหยุดพูด

สรุปและอภิปรายผล

การพัฒนาทักษะการพูดของเด็กออทิสติกที่มีปัญหาด้านการพูดโดยใช้วิธีการสอนภาษาให้กับเด็กออทิสติกที่มีปัญหาด้านการสื่อสารของ Koegel และ Lazebnik ได้ผลคือนักเรียนรู้คำศัพท์มากขึ้น มีการใช้ภาษาอย่างมีความหมายมากขึ้น นักเรียนพูดคุยกับเพื่อนและอาจารย์มากขึ้น และนักเรียนพูดเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ในขณะนั้นน้อยลง ผลการวิจัยแสดงว่าเด็กออทิสติกที่มีปัญหาด้านการพูดสามารถมีพัฒนาการด้านการพูดดีขึ้นได้ หากได้รับการช่วยเหลือและดูแลอย่างใกล้ชิด โดยการที่ครูหรือผู้ปกครองให้ความใส่ใจ ให้ความสนใจในการพูดคุยกับเด็ก และเป็นแบบอย่างในการใช้คำพูดอย่างถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ ให้กับเด็กอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และทุกขณะที่มีโอกาส กระตุ้นให้นักเรียนได้พูดออกมาด้วยตนเองจากคำสู่ข้อความ จากข้อความสู่ประโยค เพื่อสื่อสารความคิดความต้องการและความรู้สึกที่อยู่ภายในที่จะนำไปสู่การมีปฏิสัมพันธ์

กับผู้อื่นต่อไป ที่สำคัญคือตามวิธีการของ Koegel และ Lazebnik ครูต้องพยายามหาสิ่งที่นักเรียนชอบหรือสนใจมากระตุ้นการพูดของเด็ก การพยายามที่จะพูดออกมาทำให้เด็กได้รับและทำในสิ่งที่ชอบเป็นการให้แรงเสริมตามธรรมชาติที่ทำให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับการพูดอย่างมีความหมาย

Koegel และ Lazebnik (2004: 40) กล่าวถึงโอกาสที่เด็กออทิสติกจะสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาในการสื่อสารว่าในอดีตที่ผ่านมาเพียงประมาณร้อยละ 50 ของเด็กออทิสติกสามารถเรียนรู้ที่จะใช้ภาษาได้ แต่ในปัจจุบันที่มีการพัฒนาเทคนิควิธีการสอนให้มีความเหมาะสมมากขึ้น พบว่าเด็กออทิสติกถึงร้อยละ 90 สามารถที่จะเรียนรู้การใช้ภาษาในการสื่อสารได้หากได้รับการดูแลช่วยเหลือตั้งแต่ก่อนอายุ 5 ขวบ แต่อย่างไรก็ดีก็ยังพบว่ามียุติกรออทิสติกที่อายุมากกว่า 5 ขวบจำนวนไม่น้อยที่สามารถเรียนรู้ที่จะใช้ภาษาในการสื่อสารได้ สำหรับในกรณีนี้ถึงแม้ว่านักเรียนจะสามารถใช้ภาษาในการพูดได้อย่างมีความหมายมากขึ้น แต่การพูดของนักเรียนยังคงมีลักษณะของการพูดซ้ำๆ มีการถามคำถามเดิมๆ ในแต่ละวัน หรือพูดภาษาของตนเอง ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของความผิดปกติในด้านการสื่อสารของเด็กออทิสติก เช่นเมื่อใกล้เวลาดื่มนมจะถามว่า “วันนี้มีนมช็อคโกแลตไหม” หรือเมื่อใกล้เวลาอาหารกลางวันจะถามว่า “มีข้าวขาวไหม” โดยจะถามเช่นนี้ทุกวัน หรือในกิจกรรมมอนเตสซอรีไม่ว่าผู้วิจัยจะให้ทำกิจกรรมใดที่ไม่ใช่ตักถั่ว เทถั่วหรือคิปปิงขนม นักเรียนจะต้องถามว่า “ตักถั่วไหม” “เทถั่วไหม” “ไหมพรมไหม” เช่นนี้ทุกวัน นอกจากนี้ยังไม่สามารถถามคำถามในบางลักษณะได้ เช่นเมื่อเพื่อนมาชน นักเรียนจะพูดว่า “ไปถู่เจ็บไหม” ซึ่งผู้วิจัยได้พยายามสอนให้นักเรียนพูดให้ถูกต้องคือ ถ้านักเรียนเจ็บให้บอกว่า “ไปถู่เจ็บ” แต่ถ้าจะถามว่าเพื่อนที่มาชนเจ็บไหมให้ถามว่า “น้องถู่เจ็บไหม” แต่นักเรียนยังไม่สามารถพูดประโยคดังกล่าวได้ เป็นต้น ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องในการเลี้ยงดูหรือให้การศึกษาแก่เด็กออทิสติกควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของความผิดปกติเหล่านี้ เพื่อที่จะได้ไม่เกิดความท้อถอยที่จะช่วยเหลือเด็ก เพียงแค่เด็กสามารถสื่อสารได้อย่างมีความหมายมากขึ้น รู้จักที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยที่ยังไม่สามารถพูดคุยหรือใช้ภาษาในการสื่อสารได้เหมือนเด็กทั่วไปก็นับว่าเป็นการช่วยให้เด็กออทิสติกสามารถสื่อสารกับโลกรอบตัว และใช้ชีวิตได้อย่างมีคุณภาพมากขึ้น

บรรณานุกรม

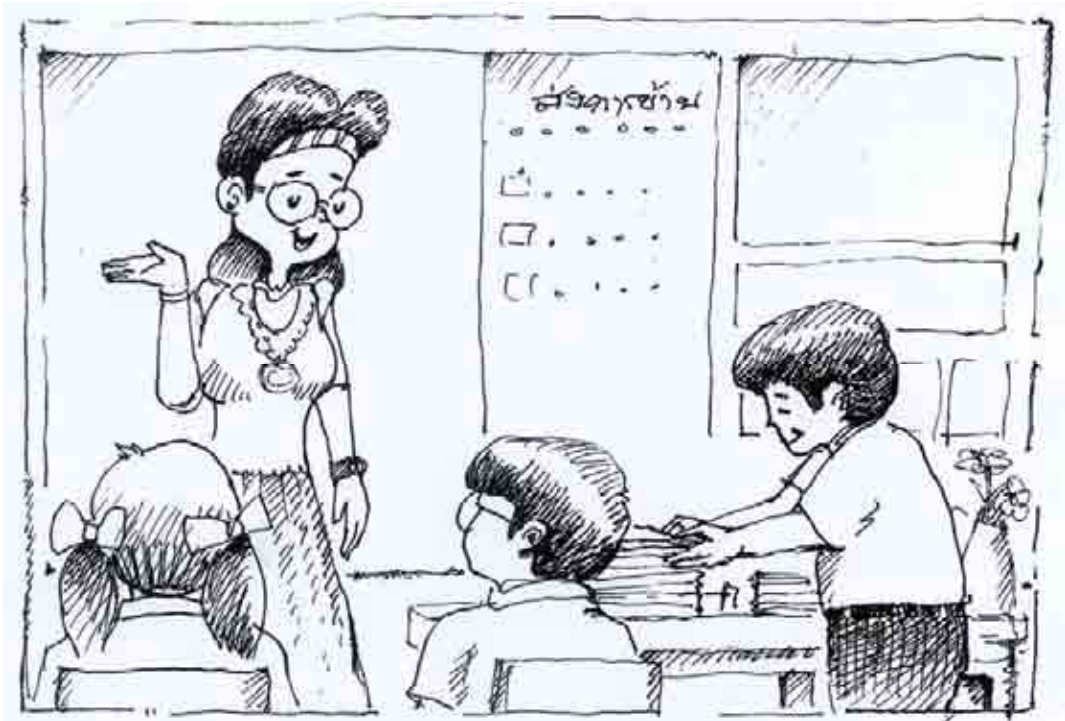
จิระพันธุ์ พูลพัฒน์. 2540. การสอนแบบมอนเตสซอรี: จากทฤษฎีสู่แนวทางนำไปปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.

Koegel, L. K., and Lazebnik, C. 2004. **Overcoming autism: Finding the answers, strategies, and hope that can transform a child's life.** New York: Penguin Books.

กลยุทธ์ 4 ขั้น พิชิตการบ้าน

โดย

พศ.ภาวนา ภูมิศรีสอาด

"ความรับผิดชอบส่งการบ้านเป็น
สิ่งจำเป็นสำหรับนักเรียน ผู้เขียนนำเสนอ
กลยุทธ์ 4 ขั้นที่นอกจากจะสร้างความ
รับผิดชอบด้านการส่งการบ้านแล้ว
ยังพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์
อื่น ๆ ด้วย"

กลยุทธ์ 4 ชั้น พิชิตการบ้าน

ผศ.ภาวนา ภูมิศรีสอาด

สภาพสมาชิกในห้องเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/5 มีอาจารย์ประจำชั้น 3 คน คือ ผศ.ภาวนา ภูมิศรีสอาด ผศ.ฐากร เหมยะรัตน์ และอาจารย์นุชนารถ ภูเจริญ มีนักเรียนทั้งหมด 40 คนเป็นนักเรียนชายจำนวน 21 คนนักเรียนหญิงจำนวน 19 คน นักเรียนส่วนใหญ่มีสติปัญญาดี มีความเข้าใจในการเรียน การสอน ได้ตั้งแต่ดีมาก คือ สามารถอธิบายครั้งเดียวก็รู้เรื่อง จนถึงบางคนต้องอธิบายเพิ่มเติม แต่สามารถจัดการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้ได้ไม่ยาก ทุกคนชอบให้จัดการเรียนการสอนด้วย กิจกรรม หรือมีการแข่งขัน นักเรียนบางคนพูดตลอดเวลาระหว่างการเรียนการสอน และบางคนจะหมดคาบเรียนยังไม่ยอมพูดจนต้องถามหรือกระตุ้นให้พูด แต่นักเรียนห้องนี้ส่วนใหญ่ชอบเหตุผล ชอบความยุติธรรม เชื้อฟังครู ซึ่งอาจารย์ประจำชั้นทั้ง 3 คนจะคุยกันอยู่เสมอว่านักเรียนห้องนี้มี พฤติกรรมที่ไม่หนักใจ บางครั้งมีการว่ากล่าวตักเตือนนักเรียนก็จะยอมรับ นำไปปรับปรุง บางคนอาสาช่วยงานอาจารย์เสมอ

ปัญหา

แม้ว่าโดยภาพรวมนักเรียนไม่มีปัญหาพฤติกรรมให้หนักใจ แต่ในเรื่องของความรับผิดชอบ ผู้วิจัยพบว่านักเรียนก็ยังมีปัญหาให้ต้องแก้ไข คือ การส่งการบ้าน ที่นักเรียนมักจะส่งการบ้านไม่ครบอยู่เสมอ โดยเฉพาะกับอาจารย์ผู้สอนที่ไม่ได้ประจำชั้นห้องนี้ ทำให้อาจารย์ต้องมาทวงถามและต่อว่านักเรียนอยู่เป็นประจำ บางครั้งมีการเขียนเลขที่นักเรียนที่ไม่รับผิดชอบส่ง การบ้านหรืองานที่อาจารย์สั่งไว้เต็มกระดานไปหมดโดยเฉลี่ยแล้วเกินร้อยละ 50 ของนักเรียน ทั้งห้อง ผู้วิจัยจึงมีความต้องการจะปรับพฤติกรรมให้นักเรียนแก้ไขข้อบกพร่องในเรื่องการส่ง การบ้าน อันจะส่งผลให้นักเรียนได้ฝึกฝนตนเอง ให้มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตนได้เป็นนิสัย และ น่าจะเป็นการสร้างบรรยากาศที่ดีในการจัดการเรียนการสอน ได้เรียนอย่างเต็มที่เต็มชั่วโมง เพื่อผล การเรียน ที่ดีขึ้นด้วย

แนวทางแก้ปัญหา

จากที่ผู้วิจัยสังเกตนักเรียนในช่วงปลายเดือนพฤษภาคม-เดือนมิถุนายน ซึ่งเป็น ช่วงเวลาเพิ่งเปิดเทอม ทำให้ยังต้องศึกษา ทำความรู้จักและสังเกตพฤติกรรมนักเรียนระยะหนึ่ง พบว่าการเรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ ทั้ง 8 สาระการเรียนรู้วิชาที่มีการบ้านทุกวันหรือ

เกือบทุกวัน คือ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาไทย วิชาภาษาอังกฤษ วิชาสังคมศึกษาและวิชาวิทยาศาสตร์ เนื่องจากผู้วิจัยนั่งประจำชั้นอยู่ด้านหลังห้อง จึงได้สังเกตการณ์การส่งการบ้านของนักเรียนในช่วงเปิดเทอมใหม่ คือ ปลายเดือนพฤษภาคมและเดือนมิถุนายนพบว่านักเรียนมากกว่าร้อยละ 50 หรือเกินครึ่งห้องไม่ค่อยสนใจการส่งการบ้าน แต่ยังไม่มีการบันทึกสถิติ จะดำเนินการเพียงการจดเลขที่บนกระดาน และสังเกตเห็นจากที่อาจารย์ผู้สอนเขียนเตือนบนกระดานด้วยเช่นเดียวกัน ผู้วิจัยจึงได้วางแผนดำเนินการ “กลยุทธ์ 4 ชั้น พิชิตการบ้าน” ตามขั้นตอนดังนี้

เดือนกรกฎาคม 2550

ชั้นที่ 1 กลยุทธ์ : การพูดคุยกัน

จากการสังเกตการณ์การส่งการบ้านของนักเรียนดังกล่าวข้างต้น ในชั้นแรกผู้วิจัยจึงใช้ช่วงกิจกรรมสนทนายามเช้าในวันจันทร์สัปดาห์แรกของเดือน พูดคุยให้นักเรียนส่งการบ้านให้ครบด้วยการให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายสาเหตุ แนวทางการแก้ปัญหา จากนั้นในทุกสัปดาห์สัปดาห์ละ 1 – 2 ครั้ง จะพูดคุยถึงผลของการไม่ส่งการบ้าน ยกตัวอย่างให้เห็น เช่น ตนเองจะเกิดความไม่สบายใจ ไม่ได้รับการฝึกฝนในเรื่องที่เรียนไปแล้ว เป็นต้น และอธิบายให้นักเรียนทราบว่าหากทำการบ้านมา ถ้าทำไม่ได้แสดงว่านักเรียนต้องการการอธิบายเพิ่มเติม ควรถามอาจารย์ผู้สอนหรือให้อาจารย์ผู้สอนอธิบายอีกครั้งหนึ่ง หากนักเรียนเก็บสะสมความไม่เข้าใจไว้จะเกิดผลต่อการเรียนต่อไป หลังจากที่มีการพูดคุยกับนักเรียนในวันจันทร์สัปดาห์แรกของเดือน ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการบันทึกสถิติไว้ แต่ยังไม่ได้นำการบันทึกสถิติที่ชัดเจนมาคิดที่กระดานหลังห้อง

ผลการปฏิบัติ

ผลปรากฏว่าในเดือนกรกฎาคมนักเรียนจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 60 ของนักเรียนทั้งหมด สามารถปฏิบัติตามได้ แต่มีนักเรียนจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 40 เท่านั้นที่ยังคงขาดความรับผิดชอบในการส่งการบ้าน และไม่ตั้งใจทำงาน อีกทั้งยังพบว่ายังมีนักเรียนอยู่จำนวนหนึ่งที่ไม่ส่งการบ้านซ้ำ ๆ กันหลายครั้ง คือ มีนักเรียนจำนวน 1 คนมีความถี่ในการไม่ส่งการบ้านในเดือนนี้สูงสุดถึง 4 ครั้ง รองลงมา คือ 3 ครั้งจำนวน 4 คน จากการพูดคุยกันทำให้ทราบว่านักเรียนมีสาเหตุที่ไม่ส่งการบ้านหลายสาเหตุมาก เช่น การมาโรงเรียนสายทำให้ไม่รู้ว่าจะทำอะไรก่อน อะไรหลัง คิดอย่างเดียว คือ เข้าแถวให้ทันเคารพธงชาติ บางคนไม่สบายเมื่อวานนี้เลยไม่ได้ทำการบ้าน หรือบางคนพ่อแม่มารับเย็นพอลถึงบ้านก็ค่ำเลยไม่ได้ทำ บางคนบอกกันตรงๆว่าลืมทำ และบางคนยังไม่ได้้นำการบ้านที่ต้องส่งมาอีกด้วย หลายครั้งเข้าบางคนเลยบอกว่าทำหายนะ ถึงกับมีการค้นกระเป๋า ปรากฏว่าพบอยู่ในกระเป๋าก็มี

เดือนสิงหาคม 2550

ขั้นที่ 2   กลยุทธ์ : การจัดสรรระเบียบในการส่งงาน

หลังจากพบปัญหาผู้วิจัยแจ้งให้นักเรียนทุกคนรับรู้ว่าจะจัดระเบียบในการส่งการบ้าน โดยนักเรียนทุกคนต้องส่งการบ้านทุกวิชาที่หน้าห้องเรียนและให้นักเรียนอาสาช่วยผู้วิจัยตรวจสอบว่าใครยังไม่ส่งการบ้านโดยขีดรอยคะแนกลงในใบรายชื่อในเอกสารรายชื่อทุกวันทุกวิชาที่เป็นการบ้าน และเขียนเลขที่บนกระดานหน้าห้องเป็นการเตือนนักเรียนและทำให้อาจารย์ประจำวิชาทราบด้วย เมื่อถึงเวลาสนทนายามเช้า อาจารย์ประจำชั้นจะมาทวงถามและให้ไปส่ง

ผลการปฏิบัติ

การปฏิบัติตามกลยุทธ์ขั้นที่ 2 พบว่า มีนักเรียนไม่ส่งการบ้าน จำนวน 24 คน นักเรียนเพียง 16 คนเท่านั้นที่ส่งการบ้านครบถ้วนทุกวิชาและทุกวัน ซึ่งจำนวนนักเรียนไม่ส่งการบ้านมากขึ้นกว่าเดิม แสดงให้เห็นว่านักเรียนเริ่มไม่สนใจคำพูดในการพูดคุยกันในชั้นแรก เมื่อแยกดูตามรายนามเป็นรายสัปดาห์พบว่าสัปดาห์แรกระหว่างวันที่ 1-3 สิงหาคมมีนักเรียนไม่ส่งการบ้านถึง 20 คน แต่ในสัปดาห์ถัดมา เมื่อนักเรียนพบว่าการจดบันทึกอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ และเพื่อให้นักเรียนได้เห็นความรับผิดชอบของตนเอง ตลอดจนหวังผลในช่วงสัปดาห์สนทนา ศิษย์-ลูก ผู้ปกครองจะให้เห็นและรับทราบด้วย ผู้วิจัยจึงต้องนำใบรายชื่อที่ขีดรายนามนักเรียนไม่ส่งการบ้านติดไว้ให้เห็นชัดเจนหลังห้อง ทำให้ในสัปดาห์ถัดมาจำนวนนักเรียนที่ไม่ส่งการบ้านลดลงเหลือ เพียง 4 คน สัปดาห์ที่ 3 จำนวน 2 คน สัปดาห์ที่ 4 จำนวน 9 คน สัปดาห์สุดท้ายมีจำนวนนักเรียนที่ไม่ส่งการบ้าน 11 คน อีกทั้งยังพบว่านักเรียนมีสถิติการไม่ส่งการบ้านในเดือนนี้ความถี่สูงสุด 6 ครั้ง จำนวน 2 คน รองลงมา คือ 5 ครั้ง จำนวน 1 คน แสดงให้เห็นว่าผลการส่งการบ้านดีขึ้นเป็นส่วนใหญ่แต่ยังไม่สม่ำเสมอ สังเกตจากสถิติที่ขีดรายนามในสัปดาห์ที่ 4 และสัปดาห์สุดท้ายจำนวนนักเรียนไม่ส่งการบ้านจะเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ซึ่งผลยังไม่เป็นที่น่าพอใจ

เดือนกันยายน - เดือนธันวาคม 2550

ขั้นที่ 3   กลยุทธ์ : แบบรายงานผู้สอนและผู้ปกครอง

เมื่อผู้วิจัยพบว่า การเขียนเลขที่บนกระดาน การทวงถามและการขีดรายนามยังไม่เพียงพอต่อพฤติกรรมส่งการบ้านของนักเรียนบางคน แลบางคนมีความรับผิดชอบไม่สม่ำเสมอเสียอีก คือ ดีเฉพาะช่วงแรกสักพักก็ลืมอีก ผู้วิจัยจึงได้คิดทำรายงานการส่งการบ้าน 2 แบบ คือ แบบรายงานผู้สอน และแบบรายงานผู้ปกครอง ดังตัวอย่าง

แบบรายงานผู้สอน

วิชา.....

วัน...เดือน.....พ.ศ.....

นักเรียนที่ขาดส่งการบ้าน ได้แก่

.....

.....

.....

.....

ผู้รายงาน.....

เวลา.....

แบบรายงานผู้ปกครอง

เรียน ผู้ปกครอง

ค.ช./ค.ญ.....

วัน.....เดือน.....พ.ศ.....

ว/ค/ป	วิชา	กำหนดส่ง

จึงเรียนมาเพื่อขอความกรุณาให้ติดตาม
นักเรียนในการทำงานและส่งให้ครบต่อไป

ลงนาม.....

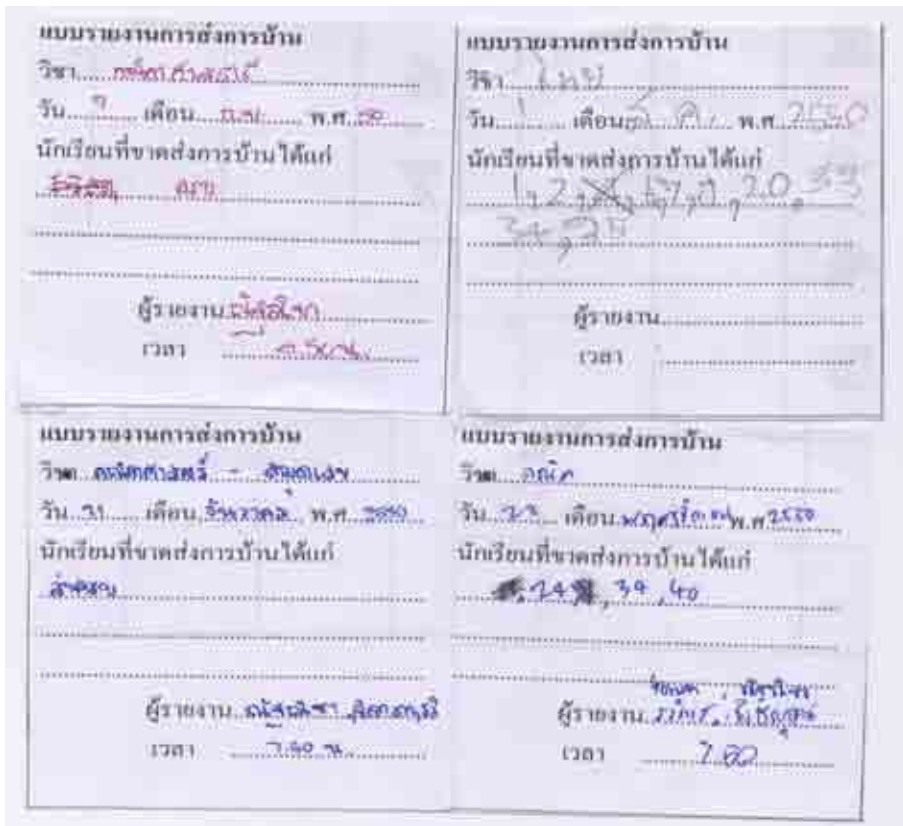
...../...../.....

ผ.ป.ค.ลงนามรับทราบ.....

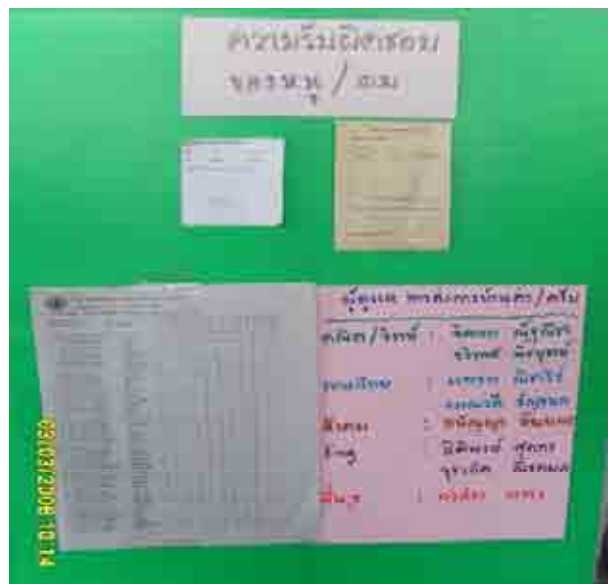
...../...../.....

ขั้นตอนการใช้แบบรายงาน

1. นักเรียนอาสาจะตรวจสอบผู้ไม่ส่งการบ้านก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ โดยกำหนดเวลาประมาณ 07.45 น. เขียนเลขที่นักเรียนที่ไม่ส่งในแบบรายงานผู้สอน จำนวน 2 ใบ มอบให้อาจารย์ผู้สอน 1 แผ่น เพื่อให้ผู้สอนรับทราบจะได้มาทวงถามอีกครั้งและสามารถนำไปประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในเรื่องความรับผิดชอบได้ด้วย และให้ผู้วิจัย 1 แผ่น ซึ่งผู้วิจัยจะให้นักเรียนอาสาไปจีดที่ใบรายชื่อความรับผิดชอบ และยังคงเขียนเลขที่บนกระดานเหมือนเดิมด้วย เพื่อให้นักเรียนเห็นสถิติการไม่ส่งการบ้านให้ชัดเจนมากขึ้น หากนักเรียนไม่ต้องการมีรอยจีดที่รายชื่อตน นักเรียนจะต้องรีบไปส่งก่อนดึ่มนเวลา 10.15 น.และมาลบเลขที่บนกระดานและในแบบรายงานผู้สอนที่มอบให้ผู้วิจัยและแบบรายงานที่มอบให้อาจารย์ผู้สอนด้วย (หมายเลขที่กากบาทแสดงว่าได้ส่งให้อาจารย์ผู้สอนเรียบร้อยแล้ว)

แบบรายงานที่นักเรียนอาสาตรวจสอบให้ผู้วิจัยและผู้สอน

การขีดรายนามนักเรียนในใบรายชื่อ

2. หากนักเรียนที่มีสถิติการไม่ส่งการบ้านทุกวิชา ในแต่ละสัปดาห์มากกว่า 2 -3 ครั้ง ผู้วิจัยจะส่งแบบรายงานผู้ปกครองให้ผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองลงนามรับทราบและขอความร่วมมือติดตามให้นักเรียนส่งการบ้านให้ครบถ้วน

ผลการปฏิบัติ

ผลการปฏิบัติปรากฏว่าได้ผลดีขึ้นคือ ในเดือนกันยายนมีนักเรียนไม่ส่งการบ้านลดลงเหลือเพียง 12 คน และพบว่านักเรียนที่มีสถิติการไม่ส่งการบ้านความถี่สูงสุด 5 ครั้ง จำนวน 1 คน รองลงมาความถี่เพียง 2 และ 1 ครั้งตามลำดับเท่านั้น

เมื่อเปิดเทอมปลายเริ่มวันที่ 29 ตุลาคมถึง เดือนพฤศจิกายน พบว่ามีนักเรียนไม่ส่งการบ้าน 19 คน เมื่อตรวจสอบเป็นรายสัปดาห์พบว่าจำนวนนักเรียนที่ไม่ส่งการบ้านมากที่สุดอยู่ในสัปดาห์แรกที่เปิดเทอมปลายเป็นจำนวน 18 คน ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่ามีกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนที่นักเรียนจะต้องร่วมกิจกรรมด้วย คือ งานประจำปี และในสัปดาห์สุดท้าย คือ ระหว่างวันจันทร์ที่ 26 ถึง วันศุกร์ที่ 30 พฤศจิกายน มีนักเรียนไม่ส่งการบ้านจำนวน 1 คน เดือนธันวาคมพบว่านักเรียนไม่ส่งการบ้านเป็นจำนวน 10 คน จากผลที่ลดลงดังกล่าวเป็นที่น่าพอใจมาก เพราะจากในเทอมต้นที่ไม่ส่งการบ้านในเดือนมิถุนายนถึงจำนวนกว่าร้อยละ 50 ในเดือนกรกฎาคมจำนวน 16 คน เดือนสิงหาคมจำนวน 24 คน เดือนกันยายนจำนวน 12 คน เดือนตุลาคม-เดือนพฤศจิกายนจำนวน 19 คน และเดือนธันวาคมจำนวน 10 คน แต่ผู้วิจัยต้องการฝึกนักเรียนและปรับพฤติกรรม เพราะยังมีนักเรียนไม่ส่งการบ้านอีกแม้จะลดลงจากเดิม ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องดำเนินการขั้นต่อไป

เดือนมกราคม 2551

ขั้นที่ 4 กลยุทธ์ : การเสนอข้อตกลงโดยนักเรียน

เมื่อนักเรียนมาเรียนวันแรกหลังจากหยุดวันปีใหม่ พบว่ายังมีนักเรียนส่งการบ้านไม่ครบในสัปดาห์แรกถึง 21 คน และเมื่อดูจากสถิติพบว่าชื่อซ้ำๆ รายเดิม ผู้วิจัยจึงได้พูดคุยกับนักเรียนเพิ่มเติมในช่วงเวลาสนทนายามเช้าพบว่านักเรียนยังให้เหตุผลเดิม ๆ ในการไม่ส่งการบ้าน และผู้วิจัยเห็นว่านักเรียนยังสนุกอยู่กับวันขึ้นปีใหม่ การสังสรรค์และไปเที่ยวกับผู้ปกครองทำให้ไม่สามารถจัดสรรเวลาในการทำการบ้าน ผู้วิจัยจึงให้นักเรียนเป็นผู้เสนอข้อตกลงว่าทำอะไรจึงจะส่งการบ้านได้ครบถ้วน ซึ่งมีนักเรียนคนหนึ่งเสนอว่าหากมีเลขที่ขึ้นกระดาน 3 ครั้ง จะต้องทำความสะอาดห้องเรียน ร่วมกับเวรประจำวันเป็นเวลา 1 สัปดาห์ ซึ่งทุกคนในห้องยกมือเห็นด้วย ผู้วิจัยได้เขียนข้อตกลงไว้บนกระดานด้วยเป็นการเตือนใจ และผู้วิจัยจะต้องเป็นผู้จดสถิติเองตลอดจนต้องบอกนักเรียนทุกวันว่าใครมีชื่อกี่ครั้งแล้ว ทิ้งๆ ที่ผู้วิจัยคิดว่าข้อเสนอของนักเรียน

ค่อนข้างเป็นเชิงลบเหมือนลงโทษและได้ถามนักเรียนซ้ำอีกครั้งในการปฏิบัติตามข้อตกลง ทำให้ผู้วิจัยต้องทดลองทำตาม เนื่องจากเป็นข้อเสนอของนักเรียนและทุกคนในห้องเห็นด้วย

ผลการปฏิบัติ

จากการปฏิบัติผู้วิจัยเก็บสถิติเป็นรายสัปดาห์ ดังนี้

วันจันทร์ที่ 7 - วันศุกร์ที่ 11 (ก่อนทำข้อตกลง)

มีนักเรียนไม่ส่งการบ้านจำนวน 21 คน ผู้วิจัยบันทึกรายชื่อครั้งที่ 1 แจ้งให้นักเรียนรับทราบ วันจันทร์ที่ 14 - วันศุกร์ที่ 18 (หลังทำข้อตกลง)

มีนักเรียนไม่ส่งการบ้านเหลือเพียง 5 คน และนักเรียนที่เคยมีสถิติสูงสุด ในสัปดาห์นี้ไม่ส่งเพียงครั้งเดียว ผู้วิจัยบันทึกรายชื่อแจ้งให้นักเรียนทราบพบว่า มีผู้ถูกบันทึกรายชื่อเป็นครั้งที่ 2 มีจำนวน 4 คน

วันจันทร์ที่ 21

สัปดาห์นี้เป็นสัปดาห์ก่อนปิดงานวันเกษตรแห่งชาติ ผู้วิจัยจะแจ้งให้นักเรียนรับทราบทุกวัน พบว่าในวันนี้มีนักเรียนไม่ส่งการบ้าน 8 คน มีผู้ถูกบันทึกเป็นครั้งที่ 2 เพิ่มอีก จำนวน 4 คน วันอังคารที่ 22 - วันพฤหัสบดีที่ 24

นักเรียนส่งการบ้านได้ครบทุกคน แม้แต่นักเรียนที่มีสถิติสูงสุดก็ส่งได้ครบเช่นกัน วันศุกร์ที่ 25

ก่อนที่จะปิดสัปดาห์งานเกษตรแห่งชาติมีนักเรียนไม่ส่งการบ้าน 1 คน ทำให้มีนักเรียนที่มีชื่อครบ 3 ครั้งเพียงคนเดียว และนักเรียนก็ยอมทำตามข้อตกลงด้วยดี ที่น่าชื่นใจ คือ ไม่ใช่ นักเรียนที่เคยทำสถิติสูงสุดทุกครั้ง และนักเรียนที่มีสถิติครบ 3 ครั้ง นอกจากยอมรับข้อตกลงแล้วยังทำการบ้านจนเสร็จและส่งภายในวันนั้นอีกด้วย ผู้วิจัยตั้งใจไว้ว่า ผลจากสถิติหากนักเรียนคนใดไม่เคยถูกชดเชยรายชื่อ หรือ ถูกชดเชยน้อยที่สุดจะได้รับรางวัลพิเศษและชมเชยเพื่อเป็นตัวอย่าง และจะให้รางวัลแก่ผู้ที่มีพัฒนาการในการส่งการบ้านอีกด้วย

หลังจากเปิดเรียนในวันจันทร์ที่ 4 กุมภาพันธ์ มีการตกลงกฎ กติกา เพิ่มเติมเพราะผู้วิจัยเห็นว่ายังมีนักเรียนส่งการบ้านไม่ครบร้อยเปอร์เซ็นต์ โดยผู้วิจัยจัดแถวนักเรียนเป็น 4 แถว แถวละ 10 คนให้โตะชิดกัน และในกติกาซึ่งนักเรียนร่วมกำหนดเพิ่มเติม คือ ให้นักเรียนที่ไม่ส่งการบ้านในตอนเช้าจะต้องส่งงานให้ทันก่อนเวลาตีมนม หากนักเรียนคนใดไม่ส่งการบ้านจะต้องเลื่อนโตะแยกออกมาจากแถว และหากนักเรียนส่งเรียบร้อยจะได้เข้ามาอยู่ในแถวกับเพื่อน จากข้อตกลงดังกล่าวพบว่านักเรียนที่ไม่ส่งการบ้านรีบทำและส่งได้รวดเร็วขึ้น ให้นักเรียนที่ไม่ส่งการบ้านในแต่ละวันเหลือเพียงวันละ 1 - 2 คนในสัปดาห์แรกเท่านั้น หลังจากนั้นนักเรียนส่งครบได้ทุกวิชาและทุกวัน ดังนั้นในช่วงเวลาดังกล่าวจึงไม่มีการชดเชยชื่อนาม

ผลการแก้ปัญหา

ผู้วิจัยพบว่าการปฏิบัติตามกลยุทธ์ทั้ง 4 ขั้นตอนได้รับผลเป็นที่น่าพอใจ โดยเฉพาะขั้นตอนที่ 4 การพูดคุยกับนักเรียนแล้วนักเรียนเสนอข้อตกลง การพัฒนานักเรียนในการส่งการบ้านนี้มีคณะกรรมการจากโรงเรียนในกทม.ที่มาศึกษางานประจำขึ้นจากอาจารย์ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้มาขอศึกษาและขออนุญาตจัดรูปแบบไป แต่ขณะนั้นผู้วิจัยกำลังดำเนินการอยู่ในขั้นตอนที่ 3 เท่านั้น ผู้วิจัยจึงคิดว่าน่าจะเป็นกลยุทธ์อีกวิธีหนึ่งที่ใช้ได้ผลดี และจากการใช้กลยุทธ์ดังกล่าวผู้วิจัยคิดว่าเกิดผลต่อนักเรียน ผู้ปกครอง และครูดังนี้

ผลต่อนักเรียน

นักเรียนรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง และสามารถปฏิบัติตามข้อตกลงที่ช่วยกันกำหนดขึ้น อีกทั้งนักเรียนมีการปรับพฤติกรรมพัฒนาความรับผิดชอบ และจัดระบบในการส่งการบ้านได้ดีขึ้น

จากการให้นักเรียนทำแบบประเมินกลยุทธ์ 4 ขั้น นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่าขั้นตอนที่ 4 คือ การเสนอข้อตกลงโดยนักเรียน เป็นขั้นตอนที่ทำให้นักเรียนกระตือรือร้นที่จะส่งการบ้านมากที่สุดมีความถี่ร้อยละ 47.5 ตัวอย่างเหตุผลที่นักเรียนเลือกข้อนี้ นักเรียนให้เหตุผลว่าเพราะนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเสนอข้อตกลงกับเพื่อนๆ , นักเรียนได้คิดและตกลงกันเองอย่างยุติธรรม , วิธีนี้แม้จะเด็ดขาดไปบ้างแต่ก็ทำให้นักเรียนสามารถบังคับตัวเองให้ส่งการบ้านได้ , เพราะตัวเองได้เลือกและได้มีส่วนเสนอความคิด เป็นต้น

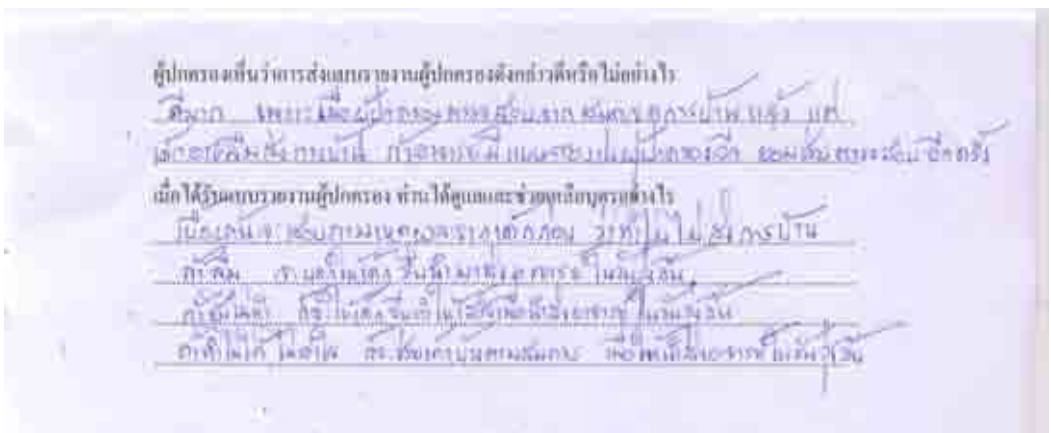
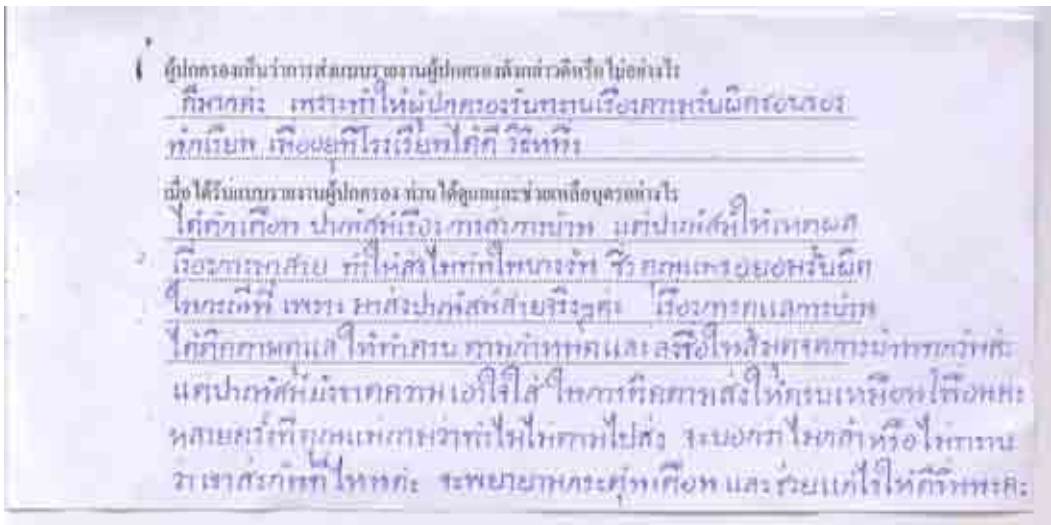
ขั้นตอนที่ 3 คือ ตรวจสอบรายชื่อ ส่งแบบรายงานผู้สอนและแบบรายงานผู้ปกครอง ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการส่งการบ้านเป็นอันดับ 2 มีความถี่ร้อยละ 27.5 ตัวอย่างเหตุผลที่นักเรียนเลือกข้อนี้เพราะถ้าพ่อแม่รู้ว่าไม่ส่งการบ้านจะต้องดูและผิดหวังในตัวตน , ผู้ปกครองจะได้รู้ว่าเราไม่ส่งการบ้านวิชาอะไร , ผู้ปกครองจะช่วยปรับพฤติกรรมและตักเตือนนักเรียน เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 คือ ตรวจสอบรายชื่อเขียนเลขที่บนกระดาน ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการส่งการบ้านเป็นอันดับ 3 มีความถี่ร้อยละ 22.5 ตัวอย่างเหตุผลที่นักเรียนเลือกข้อนี้เพราะเป็นการประกาศให้คนที่ยังไม่ส่งการบ้านให้มาส่ง , เป็นวิธีที่ไม่ยุ่งยาก , ถ้าลืมทำจะเข้าไปส่งอาจารย์หรือบอกอาจารย์ , ได้รู้ว่าใครยังไม่ส่งการบ้าน เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 1 การพูดคุยกัน เป็นอันดับสุดท้าย มีความถี่ร้อยละ 2.5 ตัวอย่างเหตุผลที่นักเรียนเลือกข้อนี้เพราะจะได้รับส่งไม่ต้องถูกทำโทษ เป็นต้น

ผลต่อผู้ปกครอง

โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษาเป็นโรงเรียนที่มีการติดต่อประสานงานระหว่างผู้ปกครอง และครูเสมอ ไม่ว่าจะเป็นการจัดสัปดาห์สนทนาศิษย์-ลูก การพบปะพูดคุยกับผู้ปกครอง การขอความร่วมมือในรูปแบบต่าง ๆ การดูแลนักเรียนในเรื่องความรับผิดชอบในการส่งงานบ้านผู้ปกครองก็มีส่วนช่วยเหลือเช่นเดียวกัน และจากการให้ผู้ปกครองประเมินแบบรายงานผู้ปกครองพบว่าผู้ปกครองพอใจในระดับดีมาก โดยให้เหตุผลว่าเพราะทำให้ทราบเรื่องความรับผิดชอบของลูก และบางท่านแจ้งว่าเป็นการเตือนและช่วยตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง อีกทั้งยังได้รับทราบวิธีการดูแลบุตรของผู้ปกครองด้วย ดังตัวอย่างแบบสอบถาม

ผลต่อบทบาทครู

จากกระบวนการวิจัยดังกล่าว ทำให้ทราบว่าสิ่งที่จะทำให้ให้นักเรียนปฏิบัติตนตามกติกานั้น ข้อตกลงที่เกิดขึ้นจากการให้นักเรียนมีส่วนร่วม นั้น จะมีผลต่อการปฏิบัติของนักเรียนมากกว่าวิธีอื่น ครูมีบทบาทหน้าที่ในการดูแล เอาใจใส่ ช่วยเหลือนักเรียน กระตุ้น แนะนำและให้กำลังใจ ครูสามารถขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในเรื่องต่าง ๆ ได้ ครูควรเป็นผู้ให้แรงเสริมบวกให้กำลังใจ และเป็นแบบอย่างให้นักเรียนรับรู้ถึงความเอาใจใส่ของครูที่มีต่อนักเรียนมากกว่าการบังคับ หรือว่ากล่าว และครูมีหน้าที่ต่าง ๆ ในการที่ส่งเสริม แก้ไข ปรับปรุง ให้นักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้น

จากการดำเนินการในครั้งนี้ได้ข้อคิดว่าการที่จะฝึกนักเรียนให้มีลักษณะอย่างไร ครูประจำชั้นมีความสำคัญและเป็นแบบอย่างให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ โดยเฉพาะการปฏิบัติ ดูแล กำกับ ในเรื่องที่ต้องการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ ผลจะเกิดแก่ตัวนักเรียนทั้งในด้านการพัฒนาตนเอง เป็นการสร้างบรรยากาศที่ดีในการจัดการเรียนการสอนทำให้ผู้สอนได้สอนอย่างเต็มที่ และเกิดผลดีต่อการพัฒนาคุณลักษณะอังกษประสงค์อีกด้วย

กิจกรรม Superkids พัฒนาจิตสำนึก

โดย

พศ.ภาวณา ภูมิศรีสะอาด

พศ.ดร.ศศิธร จ่างภากร

อาจารย์อัจฉราพรรณ คอวณิช

อาจารย์พรรณพิศ ภาณุภาส

"Superkids เด็กไทยรุ่นใหม่ คิดมี
จิตสำนึกนะคะ"

กิจกรรม Superkids พัฒนาจิตสาธารณะ

ผศ.ภาวนา ภูมิศรีสอาด

ผศ.ดร.ศศิธร จ่างภากร

อาจารย์อัจฉราพรรณ คอวนิช

อาจารย์พรรณพิศ ภาณุภาส

สภาพสมาชิกในห้องเรียน

กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หรือกิจกรรมอิสระและพัฒนาตน ภาคต้น ปีการศึกษา 2550 ของระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยให้นักเรียนลงทะเบียนเรียนกิจกรรมที่นักเรียนสนใจ ซึ่งทางระดับชั้นได้กำหนดจำนวนนักเรียนที่จะลงทะเบียนแต่ละกลุ่ม จากการสังเกตนักเรียนขณะเข้าแถวเพื่อลงทะเบียนเรียนเห็นได้ว่านักเรียนส่วนใหญ่จะเลือกลงทะเบียนกิจกรรมที่สนุกสนานที่มีลักษณะของการแสดงออก เช่น ร้อง เต้น เล่นละคร หรือเรื่องเกี่ยวกับอาหาร ดังนั้นกิจกรรม Superkids เด็กดีมีจิตสาธารณะ จึงเป็นกิจกรรมที่นักเรียนเลือกเรียนเป็นอันดับสุดท้าย และนักเรียนส่วนใหญ่ไม่ค่อยเข้าใจความหมายของคำว่า “จิตสาธารณะ” คณะผู้วิจัยตั้งใจว่าจะจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตสำนึกด้านจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน จากจำนวนสมาชิกที่ลงทะเบียนเรียนกิจกรรมทั้ง 29 คน พบว่าสมาชิกส่วนใหญ่มีความหลากหลายทางด้านความสามารถในการรับรู้ ความรับผิดชอบ และพฤติกรรม ที่สำคัญคือนักเรียนในกลุ่มนี้เป็นนักเรียนสมาธิสั้นหลายคน ตลอดจนมีนักเรียนออทิสติกรวมอยู่ด้วย

ปัญหา

คณะผู้วิจัยสังเกต พบว่า ปัจจุบันนักเรียนส่วนใหญ่ขาดน้ำใจในเรื่องจิตอาสาหรือจิตสาธารณะ นักเรียนจะคิดแต่เรื่องของตน บางคนแม้กระทั่งงานของตนเองก็ยังผลักภาระให้ผู้อื่น คณะผู้วิจัยจึงคิดค้นวิธีการจัดกิจกรรมอิสระและพัฒนาตนในเรื่องจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกและพัฒนาตนให้เป็นคนดีของสังคมต่อไป ซึ่งกิจกรรมในครั้งนี้เป็นกิจกรรมที่ต้องการเน้นการฝึกปฏิบัติตนเพื่อส่วนรวม อีกทั้งยังต้องการปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตนิสัยในด้านการมีจิตอาสา หรือจิตสาธารณะด้วย แต่ด้วยคุณลักษณะของสมาชิกส่วนใหญ่ในกลุ่มที่ลงทะเบียนเรียน มีปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมตามแผนงานปกติ ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงต้องระดมความคิด เพื่อหาแนวทางในการจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อคุณลักษณะของสมาชิกกลุ่มนี้ให้มากที่สุด ให้สมกับการเป็น Superkids ในโอกาสต่อไป

แนวทางปฏิบัติ

จากคุณลักษณะเฉพาะและปัญหาของสมาชิกกลุ่มนี้ คณะผู้วิจัยจึงต้องเตรียมกลยุทธ์ในการจัดกิจกรรม เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนเป็นเด็กดี มีจิตสาธารณะให้มากขึ้น การจัดกิจกรรมอิสระและพัฒนาตนในช่วงเวลาที่คณะผู้วิจัยดำเนินการนั้น เป็นช่วงที่มีกิจกรรมกีฬาที่จะต้องซ้อมเชียร์ ตลอดจนบางครั้งมีกิจกรรมในระดับชั้น เช่น การเลือกตั้งประธานนักเรียน การฟังวิทยากร เรื่อง “ภาวะโลกร้อน” และการหยุดเรียนเนื่องจากวันพระราชทานปริญญาบัตร เป็นต้น ทำให้การจัดกิจกรรมตามแผนในรายสัปดาห์ ซึ่งต้องใช้เวลาในเทอมต้นประมาณ 14 สัปดาห์ ไม่สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เป็นรายสัปดาห์ได้ จึงจะต้องเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เป็นรายครั้งต่อ 1 คาบ โดยมีขั้นตอนในการจัดกิจกรรมตามแผนจัดการการเรียนรู้ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้

ชื่อกิจกรรม	Superkids เด็กดีมีจิตสาธารณะ
ระดับชั้น	ประถมศึกษาปีที่ 5
เวลาเรียน	ชั่วโมงกิจกรรมอิสระและพัฒนาตน ทุกวันศุกร์ ในคาบเรียนที่ 6-7 (เวลา 13.55-15.45 น.)

สาระสำคัญของกิจกรรม

กิจกรรมนี้มุ่งเน้นให้นักเรียนมีจิตสำนึกที่ดีต่อส่วนรวม และสามารถจูงใจให้ผู้อื่นมีจิตสำนึกที่ดีต่อส่วนรวมด้วยเช่นกัน โดยมีรูปแบบการทำงานเป็นทีม สร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบต่าง ๆ ตามความถนัดและความสนใจอย่างเต็มศักยภาพ โดยมีอาจารย์เป็นที่ปรึกษาแนะแนวทาง เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาตนตามวัตถุประสงค์ของผู้มีจิตสาธารณะ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อฝึกให้นักเรียนพัฒนาตนเองเป็นผู้มีจิตสาธารณะ
2. เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความสามารถตามความถนัดและความสนใจ
3. เพื่อฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
4. เพื่อพัฒนาความคิด สร้างกิจกรรมและผลงานอย่างสร้างสรรค์
5. เพื่อฝึกความอดทนและความเพียรพยายามในการทำงานจนเป็นผลสำเร็จ

สื่อและอุปกรณ์

1. เครื่องฉายข้ามศีรษะ
2. เครื่องเล่นวีดิทัศน์และเครื่องรับโทรทัศน์

การประเมินผล

1. ประเมินจากการเข้าร่วมกิจกรรม
2. ประเมินจากการนำเสนอผลงาน
3. ประเมินจากการทำงานกลุ่มร่วมกัน
4. ประเมินจากการสังเกตการทำงานและความรับผิดชอบของนักเรียน
5. ประเมินจากแบบประเมินตนเอง และเพื่อนตามสภาพจริง
6. ประเมินตามหัวข้อคุณลักษณะอันพึงประสงค์

กิจกรรมการเรียนรู้

ครั้งที่ 1

สำรวจพื้นฐานการมีจิตสาธารณะของนักเรียน โดยให้นักเรียนตอบแบบสอบถาม และสำรวจความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของคำว่า “จิตสาธารณะ” โดยให้นักเรียนเขียนตอบในแบบสำรวจชนิดปลายเปิดว่าตนเองมีจิตสาธารณะหรือไม่ และสำรวจความคิดเห็นว่าหากจะรณรงค์ให้เพื่อนๆ เกิดจิตสาธารณะนักเรียนต้องการรณรงค์ในเรื่องใด จากนั้นครูสรุปข้อมูลที่ได้รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แบบสำรวจพื้นฐานการมี “จิตสาธารณะ”

รายการ	จำนวนนักเรียนที่แสดงพฤติกรรม			
	ทุกครั้ง	บางครั้ง	นานๆครั้ง	ไม่เคยเลย
ปิดไฟและพัดลมก่อนออกจากห้อง	13	12	4	0
ปิดไฟและพัดลมที่ถูกเปิดทิ้งไว้	12	13	4	0
เปิดไฟและพัดลมเท่าที่จำเป็น	12	13	4	0
ใช้น้ำอย่างประหยัด	12	13	4	0
ปิดน้ำระหว่างแปรงฟันหรือถูสบู่อาบน้ำ	12	13	4	0
ปิดน้ำที่ถูกเปิดทิ้งไว้	12	15	2	0
กตน้ำดื่มในปริมาณที่ต้องการ	13	13	3	0
แจ้งอาจารย์หรือแม่บ้านเมื่อเห็นตู้น้ำรั่ว	11	12	3	3
แยกขยะได้ถูกต้อง	7	14	1	1
เก็บขยะที่หล่นอยู่ตามทางเดิน	7	14	1	1
เตือนเพื่อนเมื่อเห็นเพื่อนทิ้งขยะไม่ลงถัง	6	13	1	1
เดินแถวมาโรงอาหารและเข้าแถวรับถาด	8	15	6	0
รับประทานอาหารหมด ไม่เหลือทิ้ง	7	16	6	0
รับประทานอาหารอย่างมีมารยาท	8	15	6	0
เข้าแถวรับถาดและวางซ้อนส้อมอย่างเป็นระเบียบ	8	16	5	0

จากข้อมูลในตารางที่ 1 พบว่า กิจกรรมที่นักเรียนส่วนใหญ่กระทำทุกครั้งมีเพียงกิจกรรมเดียวคือการปิดไฟและพัดลมก่อนออกจากห้อง ส่วนกิจกรรมอื่นๆนักเรียนส่วนใหญ่จะทำในบางครั้งเท่านั้น ได้แก่ ปิดไฟและพัดลมที่ถูกเปิดทิ้งไว้ เปิดไฟและพัดลมเท่าที่จำเป็น ใช้น้ำอย่างประหยัด ปิดน้ำระหว่างแปรงฟันหรือถูสบู่อาบน้ำ ปิดน้ำที่ถูกเปิดทิ้งไว้ แจ้งอาจารย์หรือแม่บ้านเมื่อเห็นคูน้ำรั่ว แยกประเภทขยะได้ถูกต้อง เก็บขยะที่หล่นอยู่ตามทางเดิน เตือนเพื่อนเมื่อเห็นเพื่อนทิ้งขยะไม่ลงถัง เดินแถวมาโรงอาหารและเข้าแถวรับถาด รับประทานอาหารหมด ไม่เหลือทิ้ง รับประทานอาหารอย่างมีมารยาท เข้าแถวรับถาดและวางช้อนส้อมอย่างเป็นระเบียบ

ในส่วนของแบบสำรวจชนิดปลายเปิด ซึ่งเป็นการสำรวจข้อมูลในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของ “จิตสาธารณะ” หัวข้อที่นักเรียนต้องการธรรมรงค์ ตลอดจนวิธีการธรรมรงค์ สรุปรูปข้อมูลได้ดังนี้

- ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของ “จิตสาธารณะ”
  - การทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม คิดถึงส่วนรวม (9)
  - ความมีน้ำใจช่วยเหลือ ไม่เห็นแก่ตัว (8)
  - การทำความดีเพื่อสังคม มีจิตใจดี (3)
  - การมีจิตสาธารณะ (2)
  - การทำให้สิ่งแวดล้อมสะอาด (2)
  - ความประหยัด — มีน้ำใจนักกีฬา — มีวินัย — มีความคิดที่หลากหลาย — สามารถบอกได้ว่าสิ่งใดถูกหรือผิด (1)
- หัวข้อที่นักเรียนต้องการธรรมรงค์ แยกเป็น 2 หัวข้อใหญ่คือ
  - การรักษาสีสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากร
    - การรักษาความสะอาด (10)
    - การทิ้งขยะให้ถูกที่ (9)
    - การช่วยแยกขยะ (8)
    - การประหยัดน้ำ (8)
    - การประหยัดไฟ (5)
    - การประหยัดเชื้อเพลิง (1)
    - การใช้กระดาษชำระอย่างประหยัด (1)
  - การปฏิบัติตนต่อส่วนรวม
    - การใช้วาจาที่เหมาะสม (7)

- การไม่ขโมยหรือทำลายของส่วนรวม (6)
  - การมีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อน และ อาจารย์ (4)
  - การรักษาระเบียบวินัย (2)
  - การไม่วิ่งบนอาคาร (2)
  - การเทลาดอย่างเป็นระเบียบ (1)
  - ความตั้งใจเรียน ทำดีต่อผู้อื่น (1)
  - การเห็นคุณค่าของอาหาร โดยการรับประทานอาหารให้หมด (1)
- วิธีการณรงค์
    - ทำป้ายรณรงค์ (8)
    - ทำแผ่นพับ (2)
    - ทำการ์ตูนรณรงค์ (2)
    - นำวีดิทัศน์มาให้เพื่อนดู จัดตั้งสายตรวจ ทำหนังสือนิทาน ทำละครให้เพื่อนดู (1)

ครั้งที่ 2

ครูแจ้งผลสรุปที่ได้จากการสำรวจความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นจากกิจกรรมแบบประเมินผลครั้งที่ 1 ให้นักเรียนทราบ พร้อมทั้งให้ความรู้เพิ่มเติมแก่นักเรียนเกี่ยวกับความหมายของ “จิตสาธารณะ” จากนั้นให้นักเรียนแบ่งกลุ่มๆละ 7 – 8 คนระดมความคิดเพื่อหาหัวข้อที่ต้องการรณรงค์ รูปแบบกิจกรรม วิธีการนำเสนอ ตลอดจนสื่ออุปกรณ์ที่นักเรียนจะนำไปเผยแพร่แก่ผู้อื่น สรุปได้รายละเอียด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลสรุปการแบ่งกลุ่มและการจัดกิจกรรม

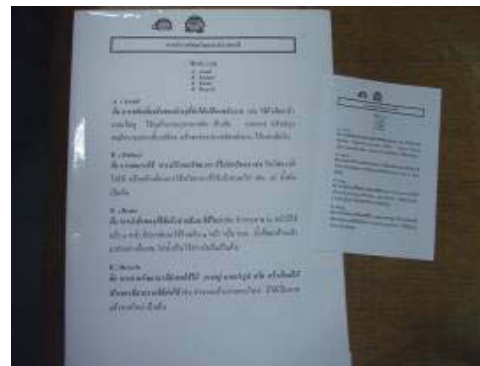
	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3	กลุ่มที่ 4
ชื่อกลุ่ม	อาหารที่มีคุณค่า	Super World	ช่วยชาติประหยัดพลังงาน	เด็กดีประหยัดพลังงาน
หัวหน้ากลุ่ม	ค.ช. ไกมิด เงากระจ่าง	ค.ญ.ณัฐมิษา จารุณช	ค.ช.ธัชนันท์ อัสวเลิศแสง	ค.ช.ประวีณ ลีลาเกรียงไกรศักดิ์
รูปแบบกิจกรรม	ใช้ CD และหนังสือการ์ตูน ในการนำเสนอเนื้อหา เพื่อให้ทุกคนรับประทาน อาหารครบ 5 หมู่	ใช้หนังสือการ์ตูน เป็นสื่อในการรณรงค์ ประหยัดน้ำและไฟฟ้า	ใช้แผ่นพับและการ์ตูน ในการประชาสัมพันธ์ การประหยัด ทรัพยากรธรรมชาติ	ใช้หนังสือการ์ตูน เป็นสื่อในการรณรงค์ ประหยัดน้ำและไฟฟ้า

ครั้งที่ 3 – 7

ครูให้นักเรียนดำเนินงานจัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ตามแผนที่กำหนดไว้ในตารางที่ 2

ขณะดำเนินงานนักเรียนจะปรึกษาครูเป็นระยะๆ โดยครูมีบทบาทในการให้คำปรึกษาและให้ข้อเสนอแนะ นักเรียนรับข้อเสนอแนะไปปรับปรุง เพื่อดำเนินการผลิตสื่อ/อุปกรณ์สำหรับเผยแพร่ผลงานจนกระทั่งจัดเตรียมสื่อ / อุปกรณ์จนเป็นผลสำเร็จ ดังภาพ

ครั้งที่ 8

ครูและนักเรียนร่วมกันวางแผนวิธีการเผยแพร่งาน การเก็บข้อมูลและการประเมินผลงานตามแผนตารางกิจกรรมและการดำเนินงานซึ่งประกอบด้วย ชื่อกลุ่ม ราชานามสมาชิก รูปแบบกิจกรรม วัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรม และแผนการดำเนินงาน (ดังภาพ)

ตารางกิจกรรมและการดำเนินงาน

ตารางกิจกรรมอิสระ Superkid เด็กมีจินตนาการ
ภาคต้น ปีการศึกษา 2550

ชื่อกลุ่ม: 5.เด็กใจปรี๊ดสุดใจขงลิงจาวบ พงษ์สิงห์ / ภาณุ ภาณุ

ราชานามสมาชิก 1. ประสิทธิ์ 2. นันทิณี 3. บุษิณี 4. วิภา 5. ศิริพร 6. ศิริพร 7. บุษิณี 8. วิภา

ลักษณะกิจกรรม รวมตัวกันคนละครึ่งชั่วโมง และ 1 ชั่วโมง แต่ยกเว้นวันจันทร์

วัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรม เพื่อให้เด็กมีความรักใคร่และสามัคคีกัน

แผนงานในการดำเนินงานกิจกรรม จากตารางแผนงานให้นักเรียนเขียนแผนดำเนินการในแต่ละสัปดาห์ร่วมกัน และในช่องหมายเหตุสามารถเขียนเกี่ยวกับอุปกรณ์ที่ต้องเตรียมในสัปดาห์หน้าหรือการดำเนินงานที่วางแผนในช่วงสัปดาห์ดังกล่าว

วันเดือนปี	กิจกรรม	หมายเหตุ
ศ. 20 ก.ค.	คาบ 6 เรือนถึง 14.20 น. คาบ 7 สัมผัสชีวิตคนวัยโตคะ	ประชุมกลุ่ม นำเสนอ
ศ. 10 ส.ค.	คาบ 6 <u>เขียนนิทานสั้นๆ</u> <u>นิทานชาดก</u> <u>นิทานสอนใจ</u> คาบ 7 <u>วางแผนกิจกรรม</u>	เตรียมข้อมูลและ ประชุมกลุ่ม
ศ. 24 ส.ค.	คาบ 6 <u>เขียนนิทานสั้นๆ</u> <u>นิทานชาดก</u> <u>นิทานสอนใจ</u> คาบ 7 <u>เขียนนิทานสั้นๆ</u> <u>นิทานชาดก</u> <u>นิทานสอนใจ</u>	ระหว่างสัปดาห์ ให้ดำเนินการได้
ศ. 31 ส.ค.	คาบ 6 <u>เขียนนิทานสั้นๆ</u> <u>นิทานชาดก</u> <u>นิทานสอนใจ</u> คาบ 7	9 - พุธ 10 - พฤ เขียนข่าว
ศ. 7 ก.ย.	คาบ 6 <u>เขียนนิทานสั้นๆ</u> <u>นิทานชาดก</u> <u>นิทานสอนใจ</u> คาบ 7	ประชุมกลุ่ม
ศ. 14 ก.ย.	คาบ 6 <u>เขียนนิทานสั้นๆ</u> <u>นิทานชาดก</u> <u>นิทานสอนใจ</u> คาบ 7 <u>เขียนนิทานสั้นๆ</u> <u>นิทานชาดก</u> <u>นิทานสอนใจ</u>	
ศ. 21 ก.ย.	คาบ 6 <u>เขียนนิทานสั้นๆ</u> <u>นิทานชาดก</u> <u>นิทานสอนใจ</u> คาบ 7 <u>เขียนนิทานสั้นๆ</u> <u>นิทานชาดก</u> <u>นิทานสอนใจ</u>	

ครั้งที่ 9-12

นักเรียนดำเนินงานจัดเตรียมสื่อและแบบประเมินผลสำหรับประเมินหลังนักเรียนได้จัดกิจกรรมแล้ว 1 สัปดาห์ ครูให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในกรณีที่นักเรียนมีปัญหาในการผลิตอุปกรณ์และเผยแพร่ ตัวอย่างเช่น นักเรียนบางคนใช้สื่อเป็นแผ่นพับและหนังสือการ์ตูน โดยจะนำไปวางให้เพื่อนในห้องเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้อ่าน ดังนั้นครูจึงแนะนำให้จัดทำกล่องสำหรับวางเอกสารเผยแพร่เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยและจะได้ไม่สูญหาย

ครั้งที่ 13-16

นักเรียนรายงานความคืบหน้าของการดำเนินงาน พร้อมทั้งวางแผนดำเนินการ เผยแพร่ข้อมูลของกลุ่มตนตามแผนที่กำหนดไว้ในตารางที่ 3 (ดำเนินการเผยแพร่นอกเวลาเรียนเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์และสัปดาห์ถัดไปดำเนินการประเมินผลตามแบบประเมินของแต่ละกลุ่ม)

ตัวอย่างแบบประเมินของนักเรียน

กิจกรรมชื่อ: Super kids เด็กดีที่ซื่อสัตย์
(แบบประเมินกลุ่ม: งานประกวด)

ชื่อผู้สังเกตและชื่อแผน: _____

วันที่: _____

โรงเรียน / ชั้นเรียน: _____

ข้อ	ใช่	ไม่ใช่
1. เด็กมีมารยาทที่ดี		
2. เด็กมีความซื่อสัตย์		
3. เด็กมีความรับผิดชอบ		
4. เด็กมีความกล้าแสดงออก		
5. เด็กมีความรักใคร่		

ชื่อผู้ประเมิน: _____

* * * ประเมินบุคคลในวงกลมสีแดง * * *

กิจกรรมชื่อ: Superkids : เด็กดีที่ซื่อสัตย์

ชื่อบุคคลที่ประเมิน: _____

ผล: 100% 75% 50% 25%

ผล: 100% 75% 50% 25%

ผล: 100% 75%

โปรดบันทึกข้อบกพร่อง: _____

ข้อ	ดีมาก	ดี	พอ	น้อย	น้อยที่สุด
1. เด็กมีความซื่อสัตย์					
2. เด็กมีความรับผิดชอบ					
3. เด็กมีความกล้าแสดงออก					
4. เด็กมีความรักใคร่					

ชื่อผู้ประเมิน: _____

ชื่อครูผู้สังเกต: _____

ชื่อครูผู้สอน: _____

ครั้งที่ 17-18

นักเรียนแต่ละกลุ่มนำงานที่เผยแพร่และแบบประเมินผลที่ได้รับคืน มาสรุปร่วมกันว่าสิ่งที่ดำเนินการไปแล้วนั้นได้ผลเป็นอย่างไร ครูแนะวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลพร้อมทั้งวิธีการอ่านข้อมูลจากตารางประเมินผล จากนั้นให้นักเรียนนับรอยคะแนน (Tally) และอ่านตารางการประเมินผล รวมทั้งสรุปข้อเสนอแนะจากผู้ตอบแบบประเมิน ครูตรวจความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะ

ครั้งที่ 19-20

ครูให้นักเรียนฝึกซ้อมการนำเสนอข้อมูลสรุปหน้าห้อง และแนะนำวิธีการรวบรวมข้อมูลจัดทำเป็นรูปเล่มโดยจัดตามหัวข้อ ดังนี้

1. ปกหน้า
2. รายนามอาจารย์ที่ปรึกษาและรายนามสมาชิกกลุ่ม
3. คำนำ
4. สารบัญ
5. สื่อ/อุปกรณ์
6. แบบประเมินทั้งหมด
7. แบบรายงานผล (สรุปข้อมูลที่ได้จากการประเมิน)
8. ประเมินข้อดีและข้อเสีย ของกลุ่ม (โดยประเมินกลุ่มตนเอง)
9. แหล่งอ้างอิง
10. ภาคผนวก

ครั้งที่ 21-22 (สัปดาห์สุดท้ายของกิจกรรม)

นักเรียนทุกกลุ่มนำเสนอข้อมูลสรุปผลการปฏิบัติกิจกรรมให้กลุ่มอื่นรับทราบ (ดังภาพ) ครูให้ข้อเสนอแนะและสรุปกิจกรรม จากนั้นครูให้นักเรียนตอบแบบประเมินความคิดเห็น หลังเรียนจากการเข้าร่วมกิจกรรม Superkids เด็กดีมีจิตสาธารณะ

ผลการปฏิบัติ และสรุปการดำเนินงาน

คณะผู้วิจัยให้นักเรียนตอบแบบประเมินผลหลังเรียน 2 ชุด คือ

- ชุดที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนต่อสมาชิกในกลุ่มและความคิดเห็นต่อกิจกรรม
- ชุดที่ 2 แบบประเมินด้านความรู้ความเข้าใจ และ การปฏิบัติตน

ในแบบสอบถามชุดที่ 1 สรุปข้อมูลได้ดังนี้

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมาชิกในกลุ่ม สมาชิกให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมดี ถึงแม้ว่าจะมีนักเรียนบางคนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควรแต่การดำเนินงานประสบความสำเร็จและสามารถดำเนินไปด้วยความราบรื่น อันเกิดจากองค์ประกอบหลายด้านคือ หัวหน้ากลุ่มมีความรับผิดชอบทำให้ มีการแบ่งงานกันทำ และยอมรับความคิดเห็นของสมาชิก

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการจัดกิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่อยากแต่ได้ความรู้ ได้ประสบการณ์ และสอนให้เป็นคนดี การจัดกิจกรรมที่เปิดกว้างทำให้นักเรียนสามารถจัดทำสื่อได้ตามความถนัดและสนใจ ซึ่งมีผลทำให้นักเรียนรู้สึกอิสระและมีความสุขในการทำงาน

ตัวอย่างแบบประเมินความคิดเห็นหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรม ชุดที่ 1

กิจกรรมอิสระพัฒนาตนเอง SuperKid เด็กดี มีจิตสาธารณะ

ชื่อ... น.ส.ศศิษฐ์ นามสกุล... น.ร.นวมสุวิชัย ห้อง ป.๔/๘

ความคิดเห็นของฉันต่อเพื่อนในกลุ่ม ♥♥♥♥♥♥♥♥♥♥
 เขียนในความคิดมีความสอดคล้อง และ รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับ
 เป็นส่วนใหญ่ มีการจัดการอย่างประณีตเรียบร้อย และ เป็น
 ระบบ เป็นระเบียบ ขยันหมั่นเพียรมีความขยันขันแข็งมาก
 เกือบทุกคนมีความสามารถในตัวเอง เช่น ชาญสิทธิ์ เขียน
 คำนวณตัวเลขได้รวดเร็ว อดทนมาก เก่ง ฉลาดเฉลียว

ความคิดเห็นของฉันต่อกิจกรรมนี้ ฉันอยากบอกว่า
 กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่ดีที่สร้างสรรค์ ทำให้คนมีจิตสาธารณะ
 มากขึ้น และสามารถฝึกนิสัยเรื่องจิตสาธารณะมากขึ้น สามารถ
 ทำงานได้อย่างอิสระ

แบบประเมินชุดที่ 2 สรุปข้อมูลได้ดังนี้

ความรู้ความเข้าใจ นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมจำนวนทั้งสิ้น 29 คน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการจัดกิจกรรมความรู้พื้นฐานของตนเองเกี่ยวกับเรื่องจิตสาธารณะอยู่ในระดับปานกลาง (20 คน คิดเป็นร้อยละ 68.97) แต่หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมแล้ว มีความรู้มากขึ้น (18 คน คิดเป็นร้อยละ 62.07) นอกจากนี้ นักเรียนส่วนใหญ่ยังเห็นด้วยในหัวข้อที่ว่า ผู้มีจิตสาธารณะสามารถทำประโยชน์ให้แก่สังคมได้ (23 คน คิดเป็นร้อยละ 79.31) และกิจกรรมนี้ช่วยพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีมีจิตสาธารณะ (20 คน คิดเป็นร้อยละ 68.97) นักเรียนส่วนใหญ่ยัง

เห็นว่า การถ่ายทอดความมีจิตสาธารณะให้แก่ผู้ใกล้ชิดยังกระทำได้ในระดับน้อย (11 คน คิดเป็นร้อยละ 37.93)

การปฏิบัติตน นักเรียนส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากในหัวข้อ นักเรียนพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีจิตสาธารณะมากขึ้นในชีวิตประจำวัน (15 คน คิดเป็นร้อยละ 51.72) การทำงานกลุ่มมีความสร้างสรรค์ดี (12 คน คิดเป็นร้อยละ 41.38) และมีระบบในการทำงาน (12 คนคิดเป็นร้อยละ 41.38) นักเรียนส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับ ปานกลางในหัวข้อ ตนเองมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย (14 คน คิดเป็นร้อยละ 48.28) และ พบอุปสรรค-ปัญหาในการทำงานครั้งนี้ (13 คน คิดเป็นร้อยละ 44.83)

ตัวอย่างแบบประเมินความคิดเห็นหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรม ชุดที่ 2

กิจกรรมกิจกรรมพัฒนาคน ภาคต้น ปีการศึกษา 2560			
แบบประเมิน Superkids เด็กมีจิตสาธารณะ			
รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
ตอนที่ 1 ด้านความรู้ความเข้าใจ			
1. นักเรียนมีความรู้พื้นฐานเรื่องจิตสาธารณะก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	6	20	3
2. หลังเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนมีความเข้าใจเรื่องจิตสาธารณะมากขึ้น	18	11	-
3. กิจกรรมนี้ช่วยพัฒนานักเรียนให้เป็นเด็กมีจิตสาธารณะ	20	9	-
4. ผู้มีจิตสาธารณะสามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้	23	5	1
5. นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นและช่วยเหลือผู้อื่นได้	10	5	11
ตอนที่ 2 ด้านการปฏิบัติตน			
1. นักเรียนพัฒนาตนเองไม่เป็นผู้มีจิตสาธารณะมากขึ้นในชีวิตประจำวัน	15	12	2
2. นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายเสมอ	11	14	4
3. การทำงานในกลุ่มมีการสร้างแรงจูงใจที่ดี	12	11	4
4. การทำงานกลุ่มครั้งนี้มีอุปสรรค ปัญหา	11	13	5
5. การทำงานกลุ่มมีระบบในการทำงาน	12	11	6
ตอนที่ 3 เขียนแสดงความคิดเห็น			
1. ข้อดีในการเข้าร่วมกิจกรรม Superkids			
.....			
.....			
.....			
2. ปัญหาและข้อเสนอมะ			
.....			
.....			
.....			

จากการแสดงความคิดเห็นแบบปลายเปิด นักเรียนแสดงความคิดเห็นดังนี้

ข้อดีของการร่วมกิจกรรม Superkids นักเรียนจำนวน 14 คนมีความคิดเห็นว่าการร่วมกิจกรรมนี้ทำให้ตนเองมีจิตสาธารณะมากขึ้น นักเรียนจำนวน 10 คนมีความคิดเห็นว่าเป็นสมาชิกภายในกลุ่มให้ความร่วมมือช่วยเหลือกันในการทำงานและมีความรับผิดชอบ นักเรียนจำนวน 4 คนมีความคิดเห็นว่าการร่วมกิจกรรมนี้ทำให้ตนเองรู้จักการทำงานอย่างเป็นระบบ นักเรียนจำนวน 3 คนมีความคิดเห็นว่าการร่วมกิจกรรมนี้ทำให้ตนเองรู้จักคิด และรู้จักวิธีการนำเสนอและเผยแพร่ข้อมูล นักเรียน

จำนวน 2 คน มีความคิดเห็นว่า กิจกรรมนี้ทำให้ตนเองเป็นเด็กดีขึ้น และมีความรู้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะวิธีการประหยัดน้ำและไฟฟ้า รู้สึกผ่อนคลายและสนุกที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม ตลอดจนได้รู้จักเพื่อน และมีความสามัคคีมากขึ้น นักเรียนจำนวน 1 คนที่มีความคิดเห็นว่า กิจกรรมนี้ทำให้ตนเองมีจินตนาการมากขึ้น ได้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา และ อาจารย์ใจดี

ปัญหาและข้อเสนอแนะ นักเรียนจำนวน 5 คน มีความคิดเห็นว่า สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มทำงานไม่เท่ากัน มีบางคนทำงานน้อยและบางครั้งเล่นกันเองในกลุ่ม นักเรียนจำนวน 2 คน มีความคิดเห็นว่า มีเวลาน้อยในการเผยแพร่สื่อข้อมูลของกลุ่ม และต้องการเวลาในการตอบแบบสอบถามมากขึ้น นักเรียนจำนวน 1 คน มีความคิดเห็นในหัวข้อต่างๆ ดังนี้ เพื่อนไม่แบ่งงานให้ทำ อยากให้มีการใช้สถานที่อื่นในการจัดประชุม ต้องการให้เพื่อนที่ไม่ให้ความร่วมมือในการทำงานได้ทำงานคนเดียว กิจกรรมไม่สนุก หัวหน้ากลุ่มเหนื่อยแต่เพียงผู้เดียวเนื่องจากการทำงานไม่เป็นระบบ

จากการสรุปของนักเรียนจะเห็นได้ว่าผลจากจัดกิจกรรมนี้ทำให้นักเรียนที่มีสภาพดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นเกิดจิตสาธารณะเป็นที่น่าพอใจ การจัดกิจกรรมที่คณะผู้วิจัยได้จัดครั้งนี้เป็นเสมือนการจัดกิจกรรมที่ได้ผล 2 ชั้น เหมือนยิงปืนนัดเดียวได้นกสองตัว นั่นคือ นอกจากนักเรียนที่ลงทะเบียนร่วมกิจกรรมในครั้งนี้จะเกิดจิตสาธารณะแล้ว การนำอุปกรณ์และสื่อไปเผยแพร่ยังส่งผลให้ผู้รับข้อมูลที่ได้อ่าน หรือฟังจากอุปกรณ์ที่นักเรียนนำไปเผยแพร่ นั้น ได้ความรู้และถึงแม้จะเกิดจิตสาธารณะหรือไม่ก็ตาม คณะผู้วิจัยเห็นว่าจะต้องเกิดความรู้สึก และมีจิตสำนึกในการปฏิบัติตนเพื่อส่วนรวมอย่างผู้มีจิตสาธารณะด้วยเนิ่นไม่มากนักน้อย

คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่า การมีจิตสำนึกในการมีจิตอาสา นั้น จะต้องได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่เด็กนักเรียนยังอยู่ในวัยเยาว์และต้องทำอย่างต่อเนื่อง จึงจะเกิดผลคืออย่างคงทน การที่สังคมไม่มีสมาชิกที่มีจิตอาสาอยู่จำนวนมาก จะทำให้สังคมนั้นน่าอยู่ สมาชิกในสังคมจะมีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถจะเป็นตัวชี้วัดได้ว่าสังคมนั้น ได้รับการพัฒนาแล้ว

ร้อยช่องหัวใจ...สู่วิหัยไหนดนเอง

โดย

พค.รุ่งพันธ์ สดเจริณู

"วิสัยทัศน์ของตนเองเป็นสิ่งสำคัญ ด้วย
ความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการและครู
จะทำให้ให้นักเรียนรู้จักปฏิบัติตนตาม
กฎเกณฑ์ต่างๆ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีใน
อนาคต"

ร้อยช่องวัดใจ..สู่วินัยในตนเอง

ผศ.รุ่งพันธุ์ สดเจริญ

สภาพสมาชิกในห้องเรียน :

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/7 มีนักเรียนทั้งหมด 38 คน เป็นนักเรียนชาย 21 คน นักเรียนหญิง 17 คน ในจำนวนนักเรียน 38 คนมีนักเรียนที่ผ่านการวินิจฉัยของแพทย์ว่าเป็นสมาธิสั้น 7 คน ลักษณะพฤติกรรมของนักเรียนโดยทั่วไป นักเรียนส่วนใหญ่เป็นเด็กดีมีน้ำใจ กระตือรือร้นต่อการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ดี กล้าแสดงออก ชอบการแข่งขัน การชมเชย นักเรียนมักจะมีควมสนใจในสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ทำให้ขาดวินัยในการควบคุมตนเองให้เป็นผู้ฟังที่ดีในห้องเรียน ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออก ได้แก่ การพูดคุยส่งเสียงดังกับเพื่อน การพูดสอดแทรกขณะอาจารย์สอน อยู่ไม่นิ่ง ไม่อดทนที่จะรอโอกาส บางรายลุกจากที่นั่ง ไม่รู้จักการจัดสรรเวลาว่าเวลาใดควรปฏิบัติตนอย่างไร เช่น การปฏิบัติตนให้เหมาะสมถูกต้องตามข้อตกลงเมื่อมีกิจกรรมการแข่งขัน กิจกรรมกลุ่ม หรือแม้แต่เวลาทำงานในห้องเรียน นักเรียนหญิงและนักเรียนชายยังไม่แยกกลุ่มกันอย่างเด่นชัด นักเรียนหญิงมักชอบการเล่นที่ไม่ต้องใช้กำลัง ในขณะที่นักเรียนชายชอบการเล่นรุนแรง ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้สอดคล้องกับที่ พรณิ ช.เจนจิต (2545) ได้กล่าวไว้ว่า “เด็กในวัยนี้เป็นวัยที่อยู่ไม่ใคร่หนึ่ง ชอบพูดมากกว่าเขียน ชอบการชมเชยและการยอมรับ ชอบการแข่งขันที่เห็นชัดขึ้น นักเรียนหญิงและนักเรียนชายเริ่มสนใจสิ่งที่ต่างกัน”

บรรยากาศในห้องเรียน

ปัญหา :

การพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้นย่อมต้องมุ่งเน้นความเป็นคนดีเป็นสำคัญ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การปลูกฝังให้นักเรียนมีวินัยในตนเอง รู้จักการควบคุมตนเอง ปฏิบัติตนถูกต้องเหมาะสมตามโอกาสอันควร เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องเร่งพัฒนา เพราะหากปล่อยให้นักเรียนขาดวินัย ทำอะไรตามใจตนเอง ย่อมส่งผลให้นักเรียนไม่สามารถเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ เมื่อถึงวัยทำงานก็ไม่ประสบความสำเร็จในการทำงาน ไม่สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ไม่สามารถปฏิบัติตามตามกติกาได้ การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมก็จะเป็นอย่างไปอย่างไม่มีความสุข

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า ปัญหาที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/7 ขาดวินัยในตนเอง ขาดความอดทนอดกลั้น ชอบทำอะไรตามใจตนเอง เป็นปัญหาที่สำคัญปัญหาหนึ่งที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

แนวทางแก้ปัญหา :

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายของคำว่า “วินัย” ว่า “วินัย” หมายถึง การอยู่ในระเบียบแบบแผนและข้อบังคับ ดังนั้นการฝึกระเบียบวินัยนักเรียน คือ การควบคุมดูแลและฝึกฝนให้นักเรียนกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง เหมาะสม โดยการกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ขึ้น เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด จนกระทั่งนักเรียนสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนให้อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ที่กำหนดได้ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้น จะทำให้นักเรียนได้รู้ว่าเขาไม่สามารถทำตามใจตนเองได้ทุกเรื่อง แต่จะต้องเลือกทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม นักเรียนจะได้รับการพัฒนาทางความคิดจนรู้ว่า ควรทำอะไร เวลาใด เพราะเหตุใด รู้จักที่จะวางแผนและกำหนดเป้าหมายในการดำเนินชีวิตประจำวัน และเรียนรู้ที่จะควบคุมตนเอง โดยตระหนักว่าการทำตามใจตนเองนั้นจะสร้างความเดือดร้อนเสียหายให้แก่ตนเองและผู้อื่นด้วย

การที่เด็กวัยนี้ไม่สามารถควบคุมตนเองให้อยู่ในระเบียบวินัยได้ ทำให้ไม่สามารถเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ นับว่าเป็นปัญหาของผู้สอนว่า ผู้สอนจะควบคุมเด็กเหล่านี้ได้อย่างไร นอกจากนี้ เด็กในวัยนี้ยังชอบการแข่งขันที่เห็นชัดขึ้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่จะเป็นเครื่องกระตุ้นให้เด็กแสดงพฤติกรรม ทั้งนี้พฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นได้นั้น มักจะเกิดจากการให้แรงเสริม ดังที่ กฤษณา ศักดิ์ศรี (2530 : 561) ได้กล่าวถึง ทฤษฎี Stimulus Response ของ Skinner ที่ได้กล่าวว่า “การเสริมแรงเป็นเครื่องมือในการควบคุมพฤติกรรมได้ การกระทำใดๆ ถ้าได้รับการเสริมแรงจะมีแนวโน้มให้เกิดการกระทำนั้นอีก ซึ่งได้แก่การให้รางวัลนั่นเอง”

จากที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงกำหนดวิธีการแก้ปัญหาพฤติกรรมนักเรียนด้วยกิจกรรม “ร้อยช่องวัดใจ ... สู่วินัยในตนเอง” ดังนี้

1. ผู้วิจัยแจกบัตร “ตารางร้อยช่อง” โดยให้ชื่อว่า บัตร “ร้อยช่องวัดใจ ... สู่วินัยในตนเอง” แจกให้นักเรียนคนละ 1 ใบ เพื่อให้นักเรียนบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการควบคุมตนเองในระหว่างเรียน

ชื่อ.....สกุล.....									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

บัตร "ร้อยช่องวัดใจ ... สู่วินัยในตนเอง"

2. กำหนดกติกาในการใช้บัตร “ร้อยช่องวัดใจ ... สู่วินัยในตนเอง” โดยทำความเข้าใจต่อนักเรียนว่า ในการเรียนแต่ละวิชาหากนักเรียนคนใดสามารถอดทนอดกลั้น ไม่ทำอะไรตามใจตนเอง สามารถควบคุมตนเองให้เป็นผู้ฟังที่ดี รู้ว่าควรปฏิบัติตนอย่างไร เวลาใดร่วมกิจกรรมการเรียนตามข้อตกลงของห้องเรียน ได้ถูกต้องเหมาะสม ได้แก่ ไม่พูดคุย เล่นเสียงดัง หรือพูดสอดแทรกขณะอาจารย์สอน ไม่ยืนหรือเดินลุกจากที่นั่ง โดยไม่ได้รับอนุญาต รวมถึงการปฏิบัติตามกฎกติกาในระหว่างมีกิจกรรมการแข่งขัน หรือมีการทำกิจกรรมกลุ่ม แม้แต่ขณะทำงานในระหว่างการเรียนการสอนตลอดคาบการเรียนแต่ละวิชาได้ นักเรียนสามารถระบายสีลงใน “บัตรร้อยช่องวัดใจ ... สู่วินัยในตนเอง” ได้ 1 ช่องต่อ 1 วิชา โดยผู้วิจัยจะคอยสำรวจความสามารถในการควบคุมตนเองของนักเรียนทุกครั้งที่การเรียนการสอนแต่ละวิชาสิ้นสุดลง ผู้วิจัยจะถามนักเรียนว่า “วิชานี้ใครได้ระบายสีบ้าง” เมื่อนักเรียนยกมือ ผู้วิจัยจะให้เพื่อนๆ ในห้องช่วยตรวจสอบว่า จะคัดค้านผู้ที่ยกมือคนใดบ้าง หากนักเรียนคนใดไม่ถูกคัดค้าน นักเรียนคนนั้นจะ¹ได้สิทธิ์ระบายสีลงในบัตร ในกรณีที่ผู้วิจัยไม่ได้นั่งอยู่ในห้องเรียน ผู้วิจัยจะมอบหมายให้หัวหน้าห้องเป็นผู้ทำหน้าที่ถามเพื่อน ๆ แทนผู้วิจัยในแต่ละครั้งที่จบชั่วโมง หรือเท่าที่มีโอกาสและเมื่อนักเรียนคนใดสามารถระบายสีได้ครบหนึ่งร้อยช่อง นักเรียนคนนั้นจะได้รับใบประกาศเกียรติคุณ และรางวัลจากอาจารย์ จากนั้นนำ “บัตรร้อยช่องวัดใจ ... สู่วินัยในตนเอง” ไปติดไว้ที่ป้ายนิเทศหน้าห้องเรียน ในหัวข้อ “เด็กดีมีวินัย” เพื่อให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ และเพื่อเป็นแรงจูงใจ

ให้นักเรียนคนอื่นปฏิบัติให้ได้เช่นกัน แล้วผู้วิจัยจะมอบ “บัตรร้อยช่องวัดใจ ... สู่วินัยในตนเอง” ใบบนใหม่ ให้แก่นักเรียนคนนั้นเพื่อบันทึกผลการปฏิบัติต่อไป

นักเรียนกำลังระบายสีลงใน "บัตรร้อยช่องวัดใจ ... สู่วินัยในตนเอง"

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองใช้กิจกรรมนี้ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2550 มาเป็นระยะเวลารวม 3 เดือน เริ่มตั้งแต่วันที่ 5 พฤศจิกายน 2550 ถึง วันที่ 24 มกราคม 2551 รวมการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด 296 คาบการเรียน โดยไม่รวมคาบเรียนในวิชากิจกรรมอิสระและพัฒนาตนและวิชาพลศึกษา เพราะลักษณะวิชาไม่สามารถให้ข้อมูลที่แท้จริงได้ นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ กิจกรรมของระดับชั้น กิจกรรมของโรงเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตร การพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ โครงการส่งเสริมวัฒนธรรม ฯ กิจกรรมจากชมรมรักษ์โรงเรียนและ กิจกรรมจากชมรมสวนพฤกษศาสตร์ เป็นต้น

ระหว่างการดำเนินกิจกรรม ผู้วิจัยจะคอยกระตุ้นนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ในเรื่องการมีสิทธิ์ที่จะได้ระบายสีลงใน “บัตรร้อยช่องวัดใจ ... สู่วินัยในตนเอง” ดังนี้

1. การทบทวนข้อตกลงเรื่องความสามารถในการควบคุมตนเอง อันมีผลต่อการได้รับสิทธิ์ในการระบายสีลงในตารางได้
2. การให้นักเรียนชู “บัตรร้อยช่องวัดใจ ... สู่วินัยในตนเอง” และถามว่า ... “วันนี้นักเรียนคนใดระบายสีที่ช่องแล้ว ใครระบายสีได้มากกว่ากัน” โดยผู้วิจัยจะประกาศรายชื่อผู้ที่สามารถระบายสีลงในตารางได้มากกว่าเพื่อน ๆ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนคนอื่นมีความพยายามที่จะปฏิบัติตนให้ได้ระบายสีในตารางเหมือนเพื่อน ๆ บ้าง
3. กล่าวชมเชยนักเรียนที่สามารถระบายสีในตารางได้มาก ซึ่งแสดงว่านักเรียนคนนั้นมีความอดทน อดกลั้น สามารถควบคุมตนเองได้ ทั้งนี้เพื่อสร้างแรงจูงใจให้แก่นักเรียนคนอื่นได้แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป

นักเรียนกำลังนับัตรร้อยของวัดใจ...สู่วินัยในตนเองให้ผู้วิจัยดู

ป้ายนิเทศที่ติดบัตรร้อยของวัดใจ...สู่วินัยในตนเอง
ของนักเรียนที่สามารถระบายสีได้ครบ 100 ช่อง

ผลการแก้ปัญหา

หลังจากการดำเนินกิจกรรมการทดลองเสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นต่อการทำกิจกรรม โดยเขียนแบบปลายเปิดแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นมาวิเคราะห์และหาความถี่ของความคิดเห็นนักเรียน ซึ่งพบว่า นักเรียนทั้งหมด 38 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เห็นว่า กิจกรรม “ร้อยช่องวัดใจ...สู่วินัยในตนเอง” นี้ เป็นกิจกรรมที่ดี มีประโยชน์ ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนความถี่และค่าร้อยละของความคิดเห็นนักเรียนที่มีต่อกิจกรรม “ร้อยช่อง ๖ วัตใจ...สู่วินัยในตนเอง”

ลำดับที่	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1	นักเรียนได้ฝึกความอดทนอดกลั้น	22	20.95
2	นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ ที่ได้ระบายสีในช่องตาราง	20	19.05
3	นักเรียนได้ฝึกวินัยในตนเอง รู้จักควบคุมและบังคับตนเอง	18	17.14
4	นักเรียนตั้งใจเรียนมากขึ้น	16	15.24
5	นักเรียนได้ฝึกความพยายาม ความมุ่งมั่น	13	12.38
6	อาจารย์สอนสนุกมากเกินไป ทำให้นักเรียนควบคุมตนเองไม่ได้	6	5.71
7	นักเรียนอยากให้อาจารย์สอนเรื่องนี้ต่อไปเรื่อยๆ	6	5.71
8	นักเรียนได้รู้จักว่าเวลาใดควรทำอะไร	3	2.86
9	เป็นกิจกรรมที่คอยเตือนใจผู้เรียน ให้ควบคุมตนเอง และตั้งใจเรียน	1	0.95
รวม		105	100

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าจำนวนความถี่ของความคิดเห็นของนักเรียนจากกิจกรรมนี้ เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ใน 5 ลำดับแรกดังนี้ ลำดับที่ 1 มีนักเรียนที่เห็นว่าการฝึกความอดทนอดกลั้น เป็นกิจกรรมที่ฝึกความอดทนอดกลั้น จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 20.95 ลำดับที่ 2 นักเรียนรู้สึกภาคภูมิใจ ที่ได้ควบคุมตนเองได้ จนได้ระบายสีในช่องตาราง จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 19.05 ลำดับที่ 3 เป็นกิจกรรมที่ฝึกนักเรียนให้มีวินัยในตนเอง รู้จักควบคุมและบังคับตนเอง จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 17.14 ลำดับที่ 4 เป็นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนตั้งใจเรียนมากขึ้น จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 15.24 และลำดับที่ 5 นักเรียนได้ฝึกความพยายาม ความมุ่งมั่น จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 12.38

* ข้อสังเกตจากตาราง ลำดับที่ 6 นักเรียนมีความเห็นว่า อาจารย์สอนสนุกมากเกินไปทำให้ควบคุมตนเองไม่ได้ ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้สอนก็เป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อพฤติกรรมของนักเรียนในการที่จะฝึกความมีวินัยในตนเอง ให้แก่นักเรียน

เมื่อนำข้อมูลจากบัตร “ร้อยช่อง ๖ วัตใจ ... สู่วินัยในตนเอง” มาสรุปผล ผู้วิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการในด้านระเบียบวินัยดีขึ้น สามารถควบคุมตนเองได้มากขึ้น แม้จะ

ปฏิบัติได้ในบางคาบการเรียน จะเห็นจากจำนวนนักเรียนที่สามารถระบายสีลงในบัตร “ร้อยช่องวัดใจ ... สู่วินัยในตนเอง” ได้จำนวนช่องต่าง ๆ ดังแสดงในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนนักเรียนและค่าร้อยละของจำนวนนักเรียนทั้งหมดที่ระบายสีได้ในบัตร “ร้อยช่องวัดใจ ... สู่วินัยในตนเอง”

จำนวนช่องที่นักเรียนระบายสีได้	จำนวนนักเรียน	ร้อยละ
100 ช่องขึ้นไป	23	60.53
90-99	1	2.63
80-89	4	10.53
70-79	0	0
60-69	0	0
50-59	2	5.26
40-49	0	0
30-39	0	0
20-29	3	7.89

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่ามีนักเรียนสามารถระบายสีในตาราง “ร้อยช่องวัดใจ ... สู่วินัยในตนเอง” ได้มากกว่าร้อยช่อง มีจำนวน 23 คน ซึ่งมากกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด 38 คน สะท้อนให้เห็นว่านักเรียนสามารถพัฒนาตนให้มีวินัยในตนเองได้ผลเป็นที่น่าพอใจ

สำหรับนักเรียนในห้องเรียนที่มีสมาธิสั้น 7 คน ซึ่งมักไม่อยู่นิ่ง ควบคุมตนเองไม่ได้ ไม่สามารถฟังอาจารย์ได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งไม่สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จทันในเวลาที่กำหนด ต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ ได้แก่ ระยะเวลาในการฝึก การใช้เทคนิคในการกระตุ้นให้เกิดความอดทนอดกลั้น จนสามารถควบคุมตนเองได้ และความร่วมมือจากผู้ปกครอง ผลจากการจัดกิจกรรมนี้ พบว่านักเรียนสมาธิสั้นมีความพยายามที่จะควบคุมตนเองให้ได้ระบายสีในช่องตารางเหมือนเพื่อนๆ และมีนักเรียนสมาธิสั้นที่สามารถระบายสีในช่องตารางได้ถึง 16 ช่อง 1 คน ระบายสีได้ 14 ช่อง 1 คน ระบายสีได้ 10 ช่อง 3 คน และไม่สามารถระบายสีได้เลย 2 คน ซึ่งจากการสัมภาษณ์นักเรียนในกลุ่มนี้นักเรียนมีความคิดเห็นต่อกิจกรรมนี้ว่า เป็นกิจกรรมที่ยากต่อการปฏิบัติ แต่ก็มีความพยายามที่จะปฏิบัติตนเพื่อให้ได้ระบายสีเหมือนเพื่อนๆ แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมนี้มีส่วนช่วยควบคุมตนเองให้แก่เด็กสมาธิสั้นได้บ้าง

จากผลการแก้ปัญหา จะเห็นได้ว่า หากนักเรียนได้รับการฝึกด้วยกิจกรรมเช่นนี้ต่อไปอย่างต่อเนื่อง ในระดับชั้นต่อ ๆ ไป และได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในการกระตุ้นเตือนให้นักเรียนควบคุมสมาธิในการเรียน การส่งเสริมไปในทางเดียวกัน จะช่วยปลูกฝังให้นักเรียนปฏิบัติจนเป็นนิสัย รู้จักปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ย่อมส่งผลให้นักเรียนเป็นเยาวชนที่มีคุณภาพของสังคมต่อไปในอนาคต

บรรณานุกรม

กฤษณา ศักดิ์ศรี. 2530. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รวมสาส์น

พรณี ช.เจนจิต. 2545. จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : เมธีทิปส์

กล่องความคิดพิชิต... โจทย์ปัญหา

โดย

อาจารย์รุ่งฤดี ลุ่มร้อย

"กล่องความคิด ช่วยพัฒนาทักษะ
การแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียนที่มีความ
บกพร่องทางการเรียนรู้ได้ เพราะ
นักเรียนได้ฝึกคิดเป็นขั้นตอนอย่างเป็น
ระบบ"

กล่องความคิดพิชิต... โจทย์ปัญหา

อาจารย์รุ่งฤดี ลุ่มร้อย

ความสำคัญของปัญหา

กระบวนการเรียนการสอนคณิตศาสตร์เป็นกระบวนการหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนสามารถคิดอย่างมีเหตุผล ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นอย่างมีระบบ มีแบบแผน ชัดเจนรัดกุม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถ และมั่นใจในการแก้ปัญหา คิดคำนวณได้ถูกต้อง

ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นครูสอนคณิตศาสตร์คนหนึ่ง ที่สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2, 3 และ 5 ของโครงการการศึกษาพิเศษ ศูนย์วิจัยการศึกษาเพื่อเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ซึ่งเป็นโครงการที่จัดการศึกษาให้แก่นักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษในวิชาทักษะ 3 วิชา คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ซึ่งในส่วนวิชาคณิตศาสตร์ที่ผู้วิจัยเป็นผู้สอน พบว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ส่วนใหญ่จะมีความบกพร่องทางกระบวนการจิตวิทยาพื้นฐานอย่างใดอย่างหนึ่งหรือมากกว่านั้นที่เกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจภาษา หรือเกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา ไม่ว่าจะเป็นภาษาพูด ภาษาเขียน หรืออาจจะแสดงออกมาทางความสามารถที่ไม่สมบูรณ์ ในการฟัง การพูด การคิด การอ่าน และการเขียน การสะกดคำ หรือการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544)

สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่อยู่ในความดูแลของผู้วิจัย มีจำนวน 5 คน ที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกัน ดังนี้

คนที่ 1 มีความจำระยะสั้น มักจำคำสั่งไม่ได้ โดยเฉพาะคำสั่งที่มากกว่า 1 ขั้นตอน มีความยากลำบากในการเขียนตัวเลขหรือการเขียนตามคำสั่ง จำข้อมูลไม่ได้ ลืมขั้นตอนการคิดคำนวณและไม่สามารถคิดคำนวณได้อย่างเสร็จสมบูรณ์ทุกขั้นตอน โดยเฉพาะขั้นตอนการแก้โจทย์ปัญหา

คนที่ 2 มีความสับสนในการคิดคำนวณ คือคำนวณสลับขั้น ไม่เป็นไปตามลำดับขั้นตอน เขียนตัวเลขและอ่านหนังสือตกๆ หล่นๆ เชื่อมโยงประเด็นทางคณิตศาสตร์ไม่ได้ แก้โจทย์ปัญหาไม่ได้ เพราะไม่รู้ว่าจะทำสิ่งใด ก่อน – หลัง

คนที่ 3 มีปัญหาในการทำความเข้าใจกับภาษาคณิตศาสตร์ ได้แก่ ไม่เข้าใจคำว่า สองเท่า น้อยกว่า มากกว่า น้อยกว่าหรือเท่ากับ มากกว่าหรือเท่ากับ ไม่เกิน ฯลฯ และอ่านโจทย์

ปัญหาไม่เข้าใจ เพราะมีความรู้ทางภาษาจำกัด ไม่เข้าใจว่าโจทย์ต้องการอะไร ไม่เข้าใจสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์

คนที่ 4 ทำงานเป็นระเบียบเรียบร้อย ลายมือสวยงาม แต่ช้าและทำงานเกินเวลาที่กำหนด มีปัญหาในการคิดเลขในใจ การประมาณคำตอบและการจัดระบบปัญหา ท่องสูตรคูณไม่ได้ และไม่สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนการคิดคำนวณได้

คนที่ 5 มีความรับผิดชอบ ตั้งใจเรียน มีความเพียรพยายามในการทำงาน แต่ขาดความรอบคอบ มีปัญหาในการทำเลขโจทย์ปัญหา เพราะแปลความหมายของโจทย์ไม่ได้ จึงไม่สามารถกำหนดวิธีทำได้ ไม่ทราบขั้นตอนในการแก้โจทย์ปัญหา ไม่สามารถรวบรวมแนวคิดอย่างเป็นระบบได้ และวาดภาพประกอบแนวคิดไม่ได้

ปัญหา

จากลักษณะที่เป็นปัญหาของนักเรียนทั้ง 5 คน พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาทางด้าน การแก้โจทย์ปัญหา ดังนั้นผู้สอนจึงมีความสนใจที่จะหาเทคนิคหรือวิธีสอนที่จะช่วยพัฒนา กระบวนการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องสมการ ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

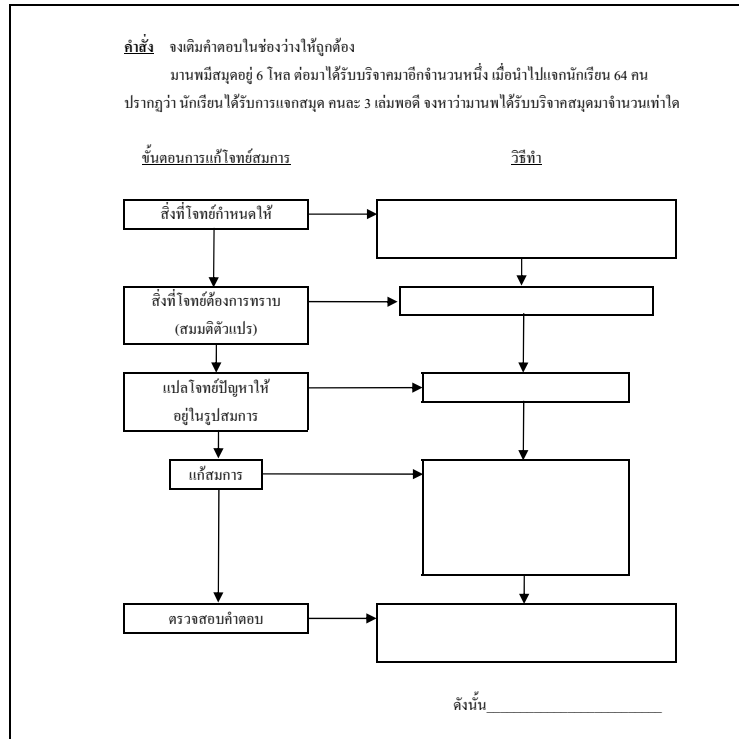
แนวทางแก้ปัญหา

1. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา คณิตศาสตร์โดยใช้กล่องความคิด เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียน

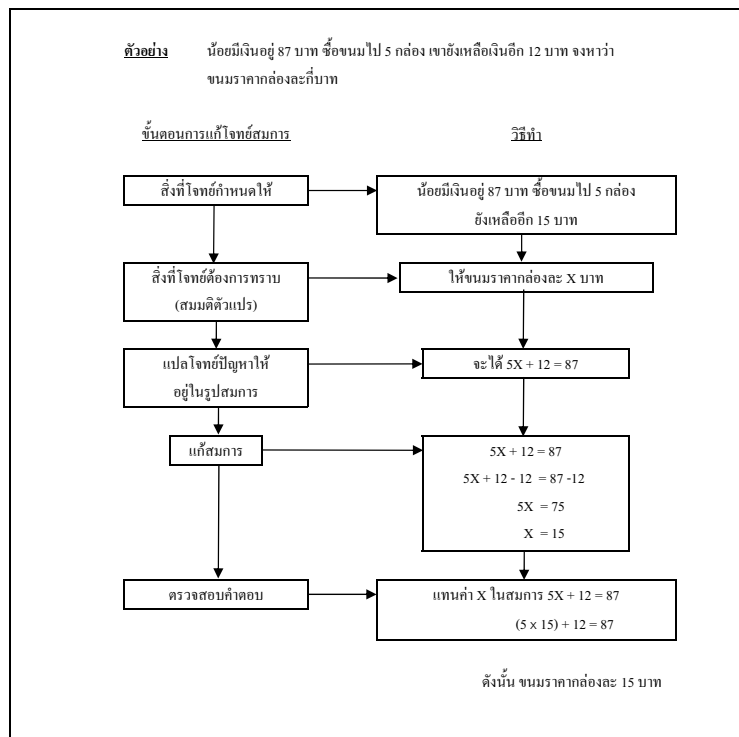
2. ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนการแก้โจทย์ปัญหาโดยใช้กล่องคิด ซึ่งใช้เวลาในการทดลอง 8 คาบ คาบละ 50 นาที โดยใช้ขั้นตอนการแก้โจทย์ปัญหาตามแนวคิดของ โพลยา (Polya, 1957) ซึ่งมี 4 ขั้นตอนคือ

ขั้นที่ 1	ขั้นทำความเข้าใจปัญหา (Understanding the Problem)
ขั้นที่ 2	ขั้นวางแผน (Devising a Plan)
ขั้นที่ 3	ขั้นดำเนินการตามแผน (Carrying Out the Plan)
ขั้นที่ 4	ขั้นการตรวจสอบย้อนกลับ (Looking Back)

3. เพื่อให้ นักเรียนทั้ง 5 คน สามารถที่จะพัฒนากระบวนการการแก้โจทย์ปัญหาได้ ผู้สอนจึงใช้กล่องความคิดแสดงขั้นตอนการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยาที่ละขั้นตอนดังแผนภาพ

4. เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในแผนภาพดังกล่าว ครูผู้วิจัยจึงได้อธิบายวิธีการแก้โจทย์สมการด้วยกล่องความคิดตามขั้นตอนของโพลยา ดังแผนภาพ

4.1 จากแผนภาพดังกล่าวผู้วิจัยให้นักเรียนอ่านโจทย์ปัญหาและอธิบายขั้นตอนการแก้โจทย์สมการที่ละขั้นตอนตามกล่องความคิด

4.2 ให้นักเรียนฝึกการแก้โจทย์สมการเกี่ยวกับการเปรียบเทียบจำนวน โจทย์สมการเกี่ยวกับอายุ โจทย์สมการที่คำนวณจากสูตรที่กำหนดให้ โจทย์สมการที่เกี่ยวกับการแบ่งส่วน โจทย์สมการที่เกี่ยวกับเศษส่วน และ โจทย์ปัญหาระคน โดยที่ผู้วิจัยอธิบายและให้ฝึกไปทีละเรื่องตามขั้นตอนการแก้โจทย์ โดยใช้กล่องความคิด จนเกิดความเข้าใจในขั้นตอนการแก้โจทย์สมการ

4.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนแก้โจทย์สมการ โดยไม่ใช้กล่องความคิดแต่คงใช้กระบวนการแก้โจทย์ปัญหาตามลำดับขั้นตอนของโพลยา ดังแผนภาพ

<p>เอกสารแนบฝึก</p> <p><u>จงเติมคำตอบลงในช่องว่างให้ถูกต้อง</u></p> <p>พ่อนำเงินจำนวนหนึ่งมารวมกับ 50 บาทของเงินแม่ แล้วแบ่งให้ลูก 5 คน ทำให้ลูกได้รับเงินคนละ 13 บาท จงหาจำนวนเงินที่พ่อนำมาสมทบ</p>
<p>1. จากโจทย์ข้างต้น ให้นักเรียนบอกสิ่งที่โจทย์กำหนดมาให้</p> <p>_____</p> <p>_____</p>
<p>2. จากโจทย์ข้างต้น สิ่งที่โจทย์ต้องการหาคืออะไร</p> <p>_____</p> <p>_____</p>
<p>3. จากโจทย์ จงเขียนตัวแปรแทนสิ่งที่โจทย์ให้มา</p> <p>_____</p> <p>_____</p>
<p>4. จากโจทย์ ข้อความ "พ่อนำเงินจำนวนหนึ่งมารวมกับเงิน 50 บาท" จงเขียนสัญลักษณ์แทนข้อความข้างต้น</p> <p>_____</p> <p>_____</p>
<p>5. จากโจทย์ ข้อความ "พ่อนำเงินจำนวนหนึ่งมารวมกับเงิน 50 บาทของแม่ แล้วแบ่งให้ลูก 5 คน" เขียนสัญลักษณ์แทนได้คือ</p> <p>_____</p> <p>_____</p>
<p>6. จากโจทย์ข้างต้น จงเขียนสมการ</p> <p>_____</p> <p>_____</p>
<p>7. จากสมการข้อ 6 จงแสดงวิธีหาคำตอบ</p> <p>_____</p> <p>_____</p>
<p>8. จากแสดงวิธีการตรวจคำตอบ</p> <p>_____</p> <p>_____</p>

5. หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการฝึกโดยใช้กล่องความคิดแล้วผู้วิจัยจึงให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน เพื่อดูการพัฒนาในกระบวนการการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียน
6. ให้นักเรียนทำแบบวัดความรู้สึกละเอียดของนักเรียนที่มีต่อการแก้โจทย์ปัญหา โดยใช้กล่องความคิด

ผลการแก้ปัญหา

การศึกษาศักยภาพในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านคณิตศาสตร์ที่ได้รับการสอนให้แก้โจทย์ปัญหาโดยใช้กล่องความคิดตามขั้นตอนของโพลยา ซึ่งทำการวิเคราะห์จากแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ รายละเอียดดังแสดงในตาราง

ตาราง การเปรียบเทียบผลการใช้เทคนิคการสอนโจทย์ปัญหาโดยใช้กล่องความคิดต่อความสามารถ ในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านคณิตศาสตร์

คนที่	ทดสอบก่อนเรียน	ทดสอบหลังเรียน	ผลต่าง
1	10	13	3
2	12	14	2
3	11	15	4
4	8	10	2
5	9	12	3

หมายเหตุ คะแนนเต็ม 20 คะแนน

จากตาราง แสดงว่า ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ทางด้านคณิตศาสตร์ หลังการใช้เทคนิคการสอนโจทย์ปัญหาโดยใช้กล่องความคิดตามขั้นตอนของโพลยาสูงกว่าก่อนใช้เทคนิคการสอนโจทย์ปัญหาโดยใช้กล่องความคิดตามขั้นตอนของโพลยา

ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อการแก้โจทย์ปัญหา โดยใช้กล่องความคิดตามขั้นตอนของโพลยาเรื่องสมการ

ฉันชอบทำโจทย์โดยใช้กล่องคิดแก้โจทย์ปัญหา คิดว่าฉันสามารถแก้โจทย์สมการ
ที่คิดได้เองจนทำให้ฉันในวิชาคณิตศาสตร์วิชาเลขได้สำเร็จ สามารถแก้โจทย์สมการ
สมการตัวหนึ่ง ไม่ท้อถอยเพราะโจทย์ยากๆ ฉันสามารถแก้โจทย์สมการ
ตัวอื่นๆ ได้

ผมคิดว่าหลังจากพอเข้าใจแก้โจทย์ปัญหา เรื่องสมการ โดยใช้กล่อง
ความคิดตาม ทฤษฎีของโพลยา แล้ว ผมสามารถทำ โจทย์ ปัญหาได้
และเข้าใจตามขั้นตอนการแก้โจทย์ แล้ว ทำให้คะแนนดีขึ้น

ผมคิดว่าผมแก้โจทย์ปัญหาโดยใช้กล่องความคิด จนทำให้คะแนนดีขึ้น
เพราะ ผมลองทำตามข้อคิดในขั้นตอนเป็นอัน ตอน คิดอย่างเป็นระบบ
สามารถแก้โจทย์สมการได้ง่ายขึ้น

จากความคิดเห็นของนักเรียนพบว่า วิธีการแก้โจทย์ปัญหาโดยใช้กล่องความคิดตามขั้นตอนการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยา นักเรียนมีทักษะในการแก้โจทย์ปัญหาดีขึ้น มีการคิดอย่างเป็นขั้นตอน คิดอย่างเป็นระบบ และกระบวนการนี้ ถ้าได้ฝึกบ่อย ๆ จะทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจและสามารถแก้โจทย์ปัญหาในทุก ๆ เรื่องได้

บรรณานุกรม

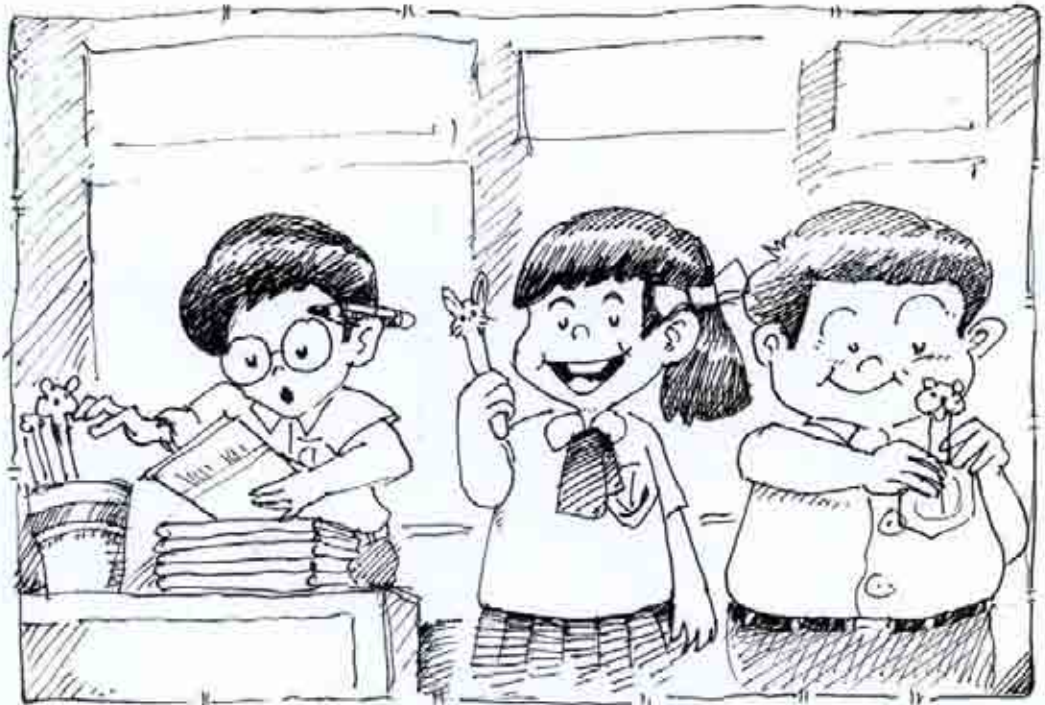
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544. ความบกพร่องในการเรียนรู้หรือแอลดี : ปัญหาการเรียนรู้ที่แก้ไขได้. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.

Polya, G. 1957. **How To Solve it**. 2nd ed. New York : Doubleday & Company.

เด็กดี...รู้หน้าที่

โดย

อาจารย์วิณา วงศ์ศรีเพือก

"สำหรับนักเรียนประถมศึกษาซึ่งช่วง
ความสนใจยังสั้น การมีสิ่งกระตุ้นเตือน
เช่น ไม้ไอศกรีม ช่วยทำให้นักเรียน
รับผิดชอบส่งการบ้านได้ตรงเวลา"

เด็กดี...รู้หน้าที่

อาจารย์วิณา วงศ์ศรีเฟือก

สภาพสมาชิกในห้องเรียน

ผู้วิจัยในฐานะที่สอนอยู่ในระดับชั้น ป.3/6 มีนักเรียน 38 คน เป็นนักเรียนชาย 21 คน เป็นนักเรียนหญิง 17 คน ในตอนเช้านักเรียนส่วนใหญ่ จะรู้หน้าที่ของตนเองโดยทำกิจวัตรประจำวันและมีความรับผิดชอบในการส่งการบ้าน มีนักเรียนเกือบครึ่งห้อง ไม่รู้หน้าที่ซึ่งขาดความรับผิดชอบในการส่งการบ้าน จะคุยเล่นไม่สนใจที่จะส่งงาน จับกลุ่มเล่นเกมที่มีอยู่ในห้องหรือชวนกันคุยเรื่องตัวการ์ตูน บางกลุ่มก็ชวนกันวาดรูปที่ตนเองหรือเพื่อนสนใจ บางคนก็ไปยิ้มและกินหนังสือที่ห้องสมุดเมื่อกลับมาห้องเรียนก็ต้องเข้าแถว ทำให้ส่งการบ้านไม่ทัน นักเรียนบางคนยืมหนังสือจากห้องสมุดมานั่งอ่านที่โต๊ะของตนแต่ก็ยังไม่ส่งการบ้าน เมื่ออาจารย์ถามว่าส่งการบ้านหรือยังนักเรียนก็จะหยิบมาส่งแต่บางคนก็ทำเฉยๆ ไม่ลุกมาส่งเพราะอาจารย์ยังไม่สามารถตรวจสอบขณะนั้นได้ และนักเรียนอีก 3-4 คน มาโรงเรียนสายและส่งการบ้านหลังจากเคารพธงชาติ

ปัญหา

เมื่อนักเรียนมาถึงห้องเรียนในตอนเช้า ทำอย่างไรนักเรียนจึงจะปฏิบัติหน้าที่ของตนและมีความรับผิดชอบส่งการบ้านก่อนที่จะไปทำกิจกรรมต่างๆ

แนวทางแก้ปัญหา

ช่วงกิจกรรมสนทนายามเช้าผู้วิจัยได้พูดคุยเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของนักเรียนว่าเมื่อมาถึงห้องเรียนแล้วนักเรียนควร เช็ดโต๊ะ เก้าอี้ ช่างของใช้ให้สะอาดและจัดของใช้ให้เป็นระเบียบ หลังจากนั้นให้นักเรียนส่งการบ้านเพื่อที่อาจารย์ผู้สอนจะได้ตรวจการบ้านของนักเรียนทำให้ได้รู้ข้อผิดพลาดเร็วขึ้นและนักเรียนที่ยังไม่เข้าใจในบทเรียนก็จะได้รับคำอธิบายเพิ่มเติม นอกจากนี้นักเรียนก็จะได้คะแนนความรับผิดชอบในการส่งงานตรงเวลาด้วย แต่ในขณะนี้ห้อง ป. 3/6 กำลังมีปัญหาเรื่องการส่งการบ้านไม่ตรงเวลา มีนักเรียนที่รู้หน้าที่ที่มีความรับผิดชอบในการส่งการบ้านจำนวน 24 คนคิดเป็นร้อยละ 63.16 ผู้วิจัยจึงให้นักเรียนที่รู้หน้าที่ส่งงานตรงเวลาบอกวิธีการส่งการบ้านอย่างไรถึงได้ตรงเวลาทุกครั้ง นักเรียนบอกว่าต้องเตือนตัวเองว่าต้องส่งการบ้านก่อนที่จะไปทำกิจกรรมอื่นๆ บางคนก็สังเกตว่าบนโต๊ะอาจารย์มีเพื่อนๆ ไปส่งการบ้านวิชา

อะไรก็จะหยิบการบ้านไปส่งตามเพื่อนๆ บางคนบอกว่าเป็นหน้าที่ที่จำเป็นต้องส่ง การบ้านจึงไม่เคยลืม

นักเรียนที่ไม่ส่งการบ้านทั้ง ๆ ที่มาถึงโรงเรียนแต่เช้า จำนวน 14 คน (ร้อยละ 36.84) ซึ่งเจงว่าลืม เพราะต้องการไปทำกิจกรรมอื่น เช่น เล่นเกม ไปยืมและคืนหนังสือที่ห้องสมุด วาดภาพ วิ่งเล่น อ่านหนังสือการ์ตูน คุยกับเพื่อนห้องอื่น

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยต้องการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรับผิดชอบจึงคิดหาวิธีที่จะให้นักเรียนรู้หน้าที่ส่งการบ้านเมื่อมาถึงโรงเรียนก่อนเป็นอันดับแรกโดยไม่ไปทำกิจกรรมอื่นๆ สรุปได้ว่า ให้ทุกคนมีไม้ไอศกรีมของตนเองเพื่อใช้เป็นสัญลักษณ์ว่า ส่งการบ้านแล้ว

ผู้วิจัยจึงให้นักเรียนทุกคนตกแต่งไม้ไอศกรีมของตนเองโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. นักเรียนได้รับไม้ไอศกรีม 1 อัน กระดาษสี 1 แผ่น และกา
2. นักเรียนวาดการ์ตูน 1 รูป ระบายสีให้สวยงาม
3. นักเรียนใช้กรรไกร(เตรียมมาเอง) ตัดรูปการ์ตูนนำไปทากาวและติดที่ไม้ไอศกรีม
4. นักเรียนเขียนชื่อ - เลขที่ ด้านหลังรูปการ์ตูน
5. ผู้วิจัยอธิบายขั้นตอนในการทำกิจกรรม เมื่อ นักเรียนส่งการบ้านแล้ว

ไม้ไอศกรีมที่นักเรียนทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว

นักเรียนหยิบไม้ไอศกรีมของตนเอง → เสียบไว้ที่กระเป๋าเสื้อ → บวกคะแนนกลุ่ม

นักเรียนที่ส่งการบ้านแล้วนำไม้ไอศกรีมมาเสียบที่กระเป๋าเสื้อ

ผู้วิจัยตกลงกับนักเรียนว่า เมื่อมาถึง โรงเรียนแล้วให้ส่งการบ้านที่โต๊ะผู้วิจัย แล้วหยิบไม้ไอศกรีมของตนเองใส่ในกระเป๋าเสื้อ และคืนไม้ไอศกรีมหลังจากเคารพธงชาติเสร็จแล้ว ก่อนที่จะไปนั่งที่เตรียมสวดมนต์ตอนเช้า

นักเรียนนำไม้ไอศกรีมมาส่งคืนหลังเคารพธงชาติ

วันแรกของการปฏิบัติตามข้อตกลง นักเรียนที่มาถึงห้องเรียนจะรีบหยิบการบ้านมาส่งและเลือกไม้ไอศกรีมของตนเองมาเสียบที่กระเป๋าเสื้อ นักเรียนคนใดวาดรูปสวยเพื่อน ๆ ก็จะเข้ามาดูและชื่นชมผลงานที่ไม้ไอศกรีม เพื่อนคนใดที่มาแล้วไม่รีบมาส่งการบ้านก็จะมีเพื่อน ๆ มากอย่เตือนให้ไปส่งการบ้านเพราะต้องการดูรูปที่ไม้ไอศกรีม ทำให้บรรยากาศในห้องศึกษาก็ดกสนุกสนานเด็ก ๆ มีความสุขที่ได้มาส่งการบ้าน

ทุกวันในช่วงโมงสนทนยามเช้า ผู้วิจัยจะพูดชมเชยนักเรียนที่ส่งการบ้านตรงเวลา และจะบวกคะแนนกลุ่มให้ (ในห้องเรียนจะแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มและใช้คะแนนกลุ่มในการควบคุมและปรับพฤติกรรมของนักเรียน) สำหรับกลุ่มที่ส่งการบ้านครบทุกคนและจะสอบถามนักเรียนที่ไม่สามารถส่งการบ้านได้ทันเวลา ส่วนใหญ่จะเป็นนักเรียนที่มาสายในกรณีนี้ผู้วิจัยก็จะขอความร่วมมือจากผู้ปกครองให้เห็นความสำคัญในการมาส่งนักเรียนก่อนที่จะเคารพธงชาติเพื่อที่นักเรียนจะได้ทำกิจวัตรและส่งการบ้านได้ทันเวลา สำหรับนักเรียนที่มาแล้วลืมส่งการบ้าน ผู้วิจัยก็จะสังเกตได้โดยดูว่า มีไม้ไอศกรีมเสียบอยู่ที่กระเป๋าเสื้อหรือยัง ถ้าไม่มีก็จะเตือนให้นักเรียนส่งการบ้าน นักเรียนหลายคนช่วยเตือนเพื่อนให้รีบมาส่งการบ้าน บางคนช่วยค้นหาไม้ไอศกรีมให้เพื่อนจะได้ไม่เสียเวลา

ผลการแก้ปัญหา

นักเรียนห้อง ป.3/6 มีความกระตือรือร้นในการส่งการบ้านก่อนที่จะทำกิจกรรมประจำวัน เพราะต้องการที่จะมาหิบบไม้ไอศกรีมของตน อดเพื่อนและจะคอยช่วยผู้วิจัยดูแลและเตือนเพื่อนที่มาถึงห้องแล้วยังไม่ส่งการบ้าน โดยสังเกตจากไม้ไอศกรีมว่ามีหรือไม่ หากไม่มีก็จะเตือน เพื่อนก็จะรีบไปหิบบการบ้านมาส่ง และชื่นชมรูปภาพที่ติดที่ไม้ไอศกรีมว่าวาดรูปอะไร สำหรับนักเรียนที่ลืม ผู้วิจัยก็จะช่วยเตือน และนักเรียนที่ส่งการบ้านแล้วก็จะไปบวกคะแนนให้กลุ่มของตนเอง ทำให้เด็กที่ส่งการบ้านไม่ตรงเวลามีน้อยลง ส่วนใหญ่จะเป็นเด็กที่มาสายที่จะขาดการส่งการบ้าน แต่นักเรียนก็จะพยายามมาให้เร็วขึ้น เพราะต้องการนำไม้ไอศกรีมของตนเองมาให้เพื่อนดู

จากการทำกิจกรรมนี้ทำให้ผู้วิจัยสามารถแก้ปัญหานักเรียนที่ขาดความรับผิดชอบในการส่งการบ้านได้ตรงเวลามากขึ้น นักเรียนให้ความสนใจและให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม ผู้วิจัยก็ไม่ต้องคอยเรียกหรือตามนักเรียนที่ไม่ส่งการบ้าน ทำให้บรรยากาศในตอนเช้าสดชื่น ไม่ต้องคอยดูหรือเตือนเรื่องการส่งงาน และยังช่วยฝึกนักเรียนให้เป็นคนที่มีความรับผิดชอบจากเดิมก่อนที่จะทำกิจกรรมนี้ห้อง ป. 3/6 มีจำนวนนักเรียน 38 คน นักเรียนที่รู้หน้าที่ส่งการบ้านด้วยตนเองมีจำนวนประมาณ 24 คน คิดเป็นร้อยละ 63.16 ส่วนนักเรียนที่มาโรงเรียนเช้าแต่ไม่รู้หน้าที่ต้องเตือนให้ส่งการบ้านมีจำนวนประมาณ 14 คน คิดเป็นร้อยละ 36.84 ส่วนนักเรียนที่มาสายก็ส่งการบ้านเองโดยไม่ต้องเตือน หลังจากที่ทำกิจกรรมนี้แล้วนักเรียนสามารถส่งการบ้านได้ก่อนเคารพธงชาติ นักเรียนรู้หน้าที่ของตนเองมากขึ้น ไม่ต้องเตือนเรื่องการส่งการบ้าน หากมีนักเรียนคนใดที่ส่งการบ้านแล้วแต่ลืมหิบบไม้ไอศกรีมหรือไม่ได้ส่งการบ้าน ผู้วิจัยก็สามารถที่จะเตือนได้ เมื่อนักเรียนเข้าแถวเคารพธงชาติ ซึ่งผู้วิจัยจะต้องเดินตรวจแถวหากพบว่านักเรียนคนใดไม่มีไม้ไอศกรีมก็จะรีบเตือนให้ไปส่งการบ้านในกรณีที่ยังไม่ได้ส่งการบ้าน ส่วนนักเรียนที่ส่งการบ้านแล้วแต่ลืมหิบบไม้ไอศกรีมผู้วิจัยก็จะให้ไปหิบบนักเรียนก็จะรีบไปทำทันที ดังนั้นการทำกิจกรรมนี้จึงช่วยให้ผู้วิจัยได้พัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี รู้จักหน้าที่ มีวินัย และมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

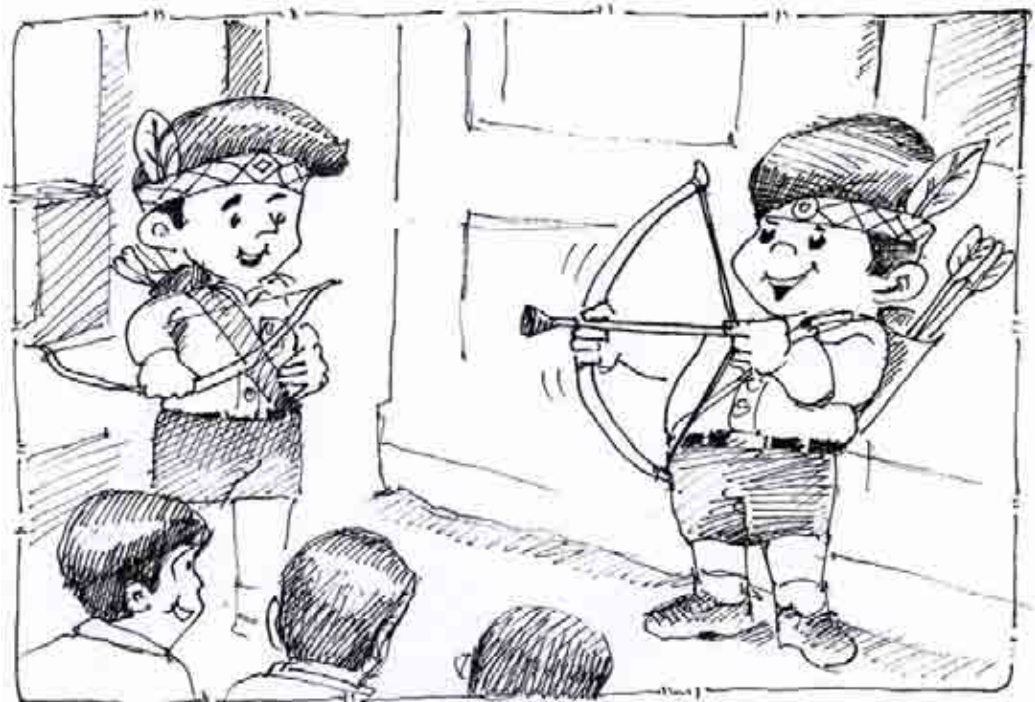
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2544. เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2544 คู่มือการบริหารจัดการแนะแนว. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กิจกรรมสนุกๆ กับการเรียนรู้ภาษาไทย

โดย

พศ.ศรีสุดา ไกรวพันธ์ุ์

"ในห้องเรียนที่นักเรียนมีพฤติกรรม
แตกต่างกันทั้ง ออทิสติก สมาธิสั้น และ
นักเรียนปกติ ครูต้องใช้กิจกรรมที่สนุก
และหลากหลายเพื่อตอบสนองความถนัด
และความสนใจของนักเรียน"

กิจกรรมสนุกๆ กับการเรียนภาษาไทย

ผศ.ศรีสุดา ไกรวพันธุ์

สภาพห้องเรียนและบรรยากาศการเรียน

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 มีนักเรียน 39 คน เป็นนักเรียนชาย 23 คน นักเรียนหญิง 16 คน จากการประเมินของอาจารย์ประจำชั้นและอาจารย์ผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นนักเรียนสมาธิสั้น (Attention Deficit Hyperactivity Disorder : ADHD) 8 คน คิดเป็นร้อยละ 20.51 นอกจากนั้นมีนักเรียนออทิสติก 4 คน คิดเป็นร้อยละ 10.25 ในจำนวนนี้มีนักเรียนออทิสติกที่เรียนร่วมในห้อง 3 คน นักเรียนอีก 1 คนจะมาเรียนและร่วมกิจกรรมในบางสาระการเรียนรู้ ได้แก่ ทักษะศิลป์ การงานพื้นฐานอาชีพ และกิจกรรมบางกิจกรรมที่นักเรียนสามารถร่วมทำกับเพื่อน ๆ เช่น กีฬาสี การศึกษานอกสถานที่ของระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ณ วัดเบญจมบพิตร พระราชวังสวนจิตรลดา ซาฟารีเวิลด์ เป็นต้น ส่วนนักเรียนที่เหลืออีก 27 คน คิดเป็นร้อยละ 69.23 เป็นนักเรียนปกติที่มีพฤติกรรมการเรียนรู้แตกต่างกัน

สำหรับพฤติกรรมกรเรียนของนักเรียนห้องนี้โดยรวมมีทั้งตั้งใจเรียน กระตือรือร้นตอบงานบ้าง นั่งเฉยๆ เหมือนตั้งใจฟังบ้าง เหม่อลอย เล่นกันเองบ้าง เล่นของใกล้ตัวบ้าง ซึ่งทำให้การเรียนการสอนหยุดชะงักเป็นระยะ ๆ นอกจากนั้นยังรบกวนสมาธินักเรียนที่ตั้งใจเรียน จึงต้องคอยดูแลตัดก่เดือนทั้งในเวลาเรียน การส่งงาน และติดตามซ่อมเสริมในส่วนของทักษะภาษาไทย

ผู้วิจัยเป็นอาจารย์พิเศษสอนสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งมีคาบการสอนสัปดาห์ละ 6 คาบ มีห้องทำงานติดกับห้องเรียนประถมศึกษาปีที่ 3/2 เมื่อนักเรียนต้องการความช่วยเหลือ หรือ มีสิ่งที่ผู้สอนต้องติดตามทวงถาม เช่น การส่งการบ้าน หรือซ่อมเสริม ผู้สอนจะใช้เวลาในช่วงพักคิมนม พักกลางวัน หรือในช่วงเย็นหลังเลิกเรียน

ปัญหา :

เนื่องจากนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 เป็นนักเรียนที่มีความแตกต่างกันทั้งในเรื่องความสามารถในการเรียนและพฤติกรรม ทำให้มีผลต่อช่วงความสนใจ หรือสมาธิในการร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยจึงมีความคิดว่าการจะให้นักเรียนสนใจเรียน มีช่วงความสนใจหรือสมาธิที่ยาวนานขึ้นได้นั้น อยู่ที่กิจกรรมที่ครูจัดให้นักเรียนในห้องปฏิบัติตาม

ความสนใจอย่างสนุกสนาน เมื่อนักเรียนมีความสนุกสนาน ชอบกิจกรรมที่ครูจัดให้ปฏิบัติร่วมกันในห้องแล้วนั้น นักเรียนก็จะสามารถสรุปบทเรียนได้จากการทำกิจกรรม ซึ่งเป็นองค์ความรู้ด้วยตนเองอันจะมีผลให้พัฒนาการเรียนภาษาไทยดีขึ้น

แนวทางแก้ปัญหา :

การเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งเป็นวิชาทักษะที่ผู้เรียนต้องมีสมาธิอย่างใจจดจ่อ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาต่างๆ ครูจึงต้องจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพผู้เรียนที่มีลักษณะหลากหลาย ซึ่งตรงกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม 2545 มาตราที่ 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

ครูจึงต้องเตรียม หรือวางแผนการสอนให้นักเรียนสนใจ สิ่งที่จะดึงดูดให้นักเรียนสนใจ ติดตามบทเรียน เกิดความเข้าใจได้ นั่นก็คือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยนั่นเอง

กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยคือ สภาพที่ครูจัดให้มีขึ้น เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ขณะที่เรียนภาษาไทย กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีนั้น ควรเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ของบทเรียน เนื้อหาที่เรียน ตัวนักเรียน ตัวครู และสภาพแวดล้อมขณะสอน ทั้งยังช่วยให้การดำเนินการสอนสนุกสนานเพลิดเพลิน เป็นไปอย่างมีชีวิตชีวาด้วย

กิจกรรมการเรียนการสอนมีมากมาย เราสามารถจัดได้ทุกขั้นตอนของการเรียนการสอน เริ่มจากขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสอน ขั้นสรุป และขั้นประเมินผล ครูผู้สอนควรเลือกกิจกรรมให้เหมาะสมกับบทเรียน โดยพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้

1. จุดประสงค์ของบทเรียน
2. เนื้อหา
3. ผู้เรียน

4. ความสามารถและความตระหนักรู้ของผู้สอนเป็นเรื่องสำคัญ แต่ครูก็ควรหาวิธีอื่นมาช่วย เพราะกิจกรรมบางอย่างเป็นสิ่งที่น่าสนใจ เช่น การร้องเพลง ถ้าครูร้องเพลงไม่เป็น ครูก็ควรหาอุปกรณ์อื่นทดแทน เช่น เทปบันทึกเสียง แผ่นซีดี หรืออาจเชิญเพื่อนอาจารย์ด้วยกันมาช่วยเป็นนักร้องให้ หรือบางทีนักเรียนของเราอาจจะร้องได้ หรือถ้าต้องการบัตรคำที่มีภาพ แต่ครูวาดภาพไม่สวย ครูก็สามารถหาภาพด้วยการตัดภาพมาติดกระดาษก็ได้

5. สภาพแวดล้อม ถ้าเราต้องการจัดกิจกรรมที่นักเรียนต้องการพื้นที่ เช่น ต้องการวิ่ง หรือเคลื่อนไหว ครูก็ต้องดูว่าห้องเรียนของเราเหมาะสมหรือไม่ คับแคบเกินไปหรือเปล่า เพราะห้องเรียนมีโต๊ะ เก้าอี้ อาจทำให้เกิดอุบัติเหตุได้

6. กิจกรรมที่ครูเลือกควรเป็นกิจกรรมที่ไม่ซับซ้อน เข้าใจง่าย ปฏิบัติง่าย และสนุกสนาน คนส่วนใหญ่หรือทุกคน มีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น

กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยมีหลายชนิด ตั้งแต่ง่าย ทำคนเดียวได้ ไม่ต้องมีสื่อหรืออุปกรณ์ช่วยจนถึงกิจกรรมที่ยากขึ้น ต้องมีสื่อ หรืออุปกรณ์ ต้องทำร่วมกับคนอื่น ต้องค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เช่น พุด เล่า ฟัง ร้องเพลง เล่นเกมปริศนาคำทาย เล่นนิทาน อภิปราย รายงาน ใ้ว่าที่ แสดงบทบาทสมมติ แสดงละคร

เมื่อเริ่มภาคเรียนที่ 1 (เดือนมิถุนายน – กันยายน) ผู้วิจัยจึงจัดทำแผนการเรียนรู้ที่มีหลากหลายกิจกรรมตามความสนใจของนักเรียน เช่น ให้นักเรียนฟังครู ออกมาพูดหน้าชั้น ให้นักเรียนเล่นเกมต่างๆ ได้แก่ จับฉลาก ลมเพลมพัด ใ้คำ ทายคำจากบัตรคำ บทบาทสมมุติ เล่นละคร และกิจกรรมอื่นๆ ที่นักเรียนให้ข้อเสนอแนะ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาหรือบทเรียนนั้นๆ และได้รับความสนุกสนานไปพร้อมๆ กัน

ต่อมาในภาคเรียนที่ 2 (เดือนพฤศจิกายน – มกราคม) ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน จากการสอบถามและสังเกตว่านักเรียนชอบ จึงให้นักเรียนทุกคนแสดงความคิดเห็น โดยให้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับกิจกรรมที่ครูจัด นักเรียนชอบและต้องการใ้ครูใช้ในการเรียนการสอนมากที่สุด รวมทั้งใ้ประเมินตนเองว่า มีพัฒนาการทางภาษาดีหรือไม่ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังขอให้ผู้ปกครองของนักเรียนทุกคนตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพัฒนาการในการเรียนภาษาไทยของลูกตนเอง และนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการแก้ปัญหา :

ภาคเรียนที่ 2 ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า กิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดใ้กับนักเรียนนั้น นักเรียนพึงพอใจกิจกรรมอะไรบ้าง โดยใ้ตอบแบบสอบถามดังนี้

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....

1. ชื่อกิจกรรมที่อาจารย์จัดให้นักเรียนและนักเรียนชอบ (ให้นักเรียนขีด✓ หน้าข้อที่เลือก)

1. ให้นักเรียนฟังครู
2. ให้นักเรียนออกมาพูดหน้าชั้น
3. ให้นักเรียนเล่น
  - 3.1 จับสลาก   3.2 เกมลมเพลมพัด   3.3 ไขคำ
  - 3.4 ทายคำ   3.5 เล่นละคร   3.6 จับคู่ ทำงานด้วยกัน
  - 3.7 แบ่งกลุ่มทำงาน นักเรียนชอบให้มีกลุ่มละ.....คน
  - 3.8 อื่น ๆ

2. นักเรียนอยากให้อาจารย์ใช้กิจกรรมอะไรมากที่สุด (บอกมา 3 ข้อ)

1. ....
2. ....
3. ....

3. นักเรียนคิดว่า นักเรียนมีพัฒนาการทางภาษาไทยหรือไม่

.....

.....

ผู้วิจัยนำข้อเขียนที่นักเรียนแสดงความคิดเห็นมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปได้ดังนี้

สรุปจากแบบสอบถามที่ให้นักเรียนทำเป็นกลุ่มๆ ดังนี้

กลุ่ม 1 ออทิสติก

1. กิจกรรมที่อาจารย์จัดให้นักเรียนแล้วนักเรียนชอบ เรียงตามลำดับดังนี้ ให้นักเรียนเล่นเกมลมเพลมพัด (3) เล่นละคร (3) แบ่งกลุ่มทำงาน (3) จับสลาก (2) ไขคำ ทายคำ (2) จับคู่ทำงาน (2) พูดหน้าชั้น (2) ฟังครู (1) และเล่าเรื่องผี (1)

2. นักเรียนต้องการให้อาจารย์ใช้กิจกรรมการเรียนการสอนอะไรมากที่สุด – ต้องการให้อาจารย์ใช้กิจกรรมมากที่สุด คือ จับสลากและแสดงละคร (2) จัดปาร์ตี้ขาย (2) ทายคำ (1) ของเล่าเรื่องผี (1) และแบ่งกลุ่มทำงาน (1)

กลุ่ม 2 สมาชิก

1. กิจกรรมที่อาจารย์จัดให้นักเรียนแล้วนักเรียนชอบ เรียงตามลำดับดังนี้ แบ่งกลุ่มทำงาน (7) จับสลาก (6) ทายคำ (6) เล่นละคร (6) จับคู่ทำงานด้วยกัน (6) เกมลมเพลมพัด (4) เกมใบ้คำ (4) ฟังครู (4) เล่นแต่งกลอน (2) พุดหน้าชั้น (1) เล่าเรื่องผี (1) และคูซิติ (1)
2. นักเรียนต้องการให้อาจารย์ใช้กิจกรรมมากที่สุด ต้องการให้อาจารย์ดั่งนี้ เล่นละคร (4) จับคู่ทำงานด้วยกัน (3) ทายคำ (3) จับสลาก (3) เล่าเรื่องผี (2) ใบ้คำ (2) คูซิติ (2) พุดหน้าชั้น (1) สร้างเกม (1) และเขียนจดหมาย (1)

กลุ่ม 3 นักเรียนปกติ

1. กิจกรรมที่อาจารย์จัดให้นักเรียนและนักเรียนชอบ เรียงตามลำดับดังนี้ จับสลาก (24) ทายคำ (24) เล่นละคร (24) ใบ้คำ (22) แบ่งกลุ่มทำงาน (21) จับคู่ทำงาน (19) ฟังครู (19) เกมลมเพลมพัด (13) พุดหน้าชั้น (9)
2. นักเรียนปกติ ต้องการให้อาจารย์ใช้กิจกรรมเรียงตามลำดับดังนี้ เล่นละคร (22) ทายคำ (13) ใบ้คำ (12) จับสลาก (8) จับคู่ทำงาน (6) และอื่น ๆ อย่างละ 1 ความคิดเห็นได้แก่ ลมเพลมพัด เล่นเกม ดูการ์ตูน เล่าเรื่องผี เล่นอิสระ ทำรายงาน เขียนจดหมายถึงกัน แต่งกลอน พุดหน้าชั้น เล่านิทาน และวาดภาพตามคำบอก

ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่นักเรียนชอบ

1. จากการประเมินตนเองโดยให้นักเรียนทำแบบสอบถามด้วยวิธีเขียนตอบ สรุปได้ดังนี้
  - 1.1 สิ่งที่ทำให้นักเรียนออกทัศนคติคิดว่านักเรียนมีพัฒนาการทางภาษาดีขึ้น นักเรียนเก่งขึ้น สังเกตจากนักเรียนรู้เรื่องไชยเชษฐามากขึ้น ฟังเนื้อเรื่องเข้าใจดีขึ้น และที่สำคัญคือนักเรียนมีระดับคะแนนเพิ่มขึ้น
  - 1.2 สิ่งที่ทำให้นักเรียนสมาชิกสันคิดว่านักเรียนมีพัฒนาการทางภาษาไทยดีขึ้นคือ เกรดเฉลี่ยภาษาไทยเพิ่มขึ้น การเขียนลายมือสวยขึ้น ทายคำ ใบ้คำ จับคู่ ทำงานกลุ่มได้ออกเสียงพยัญชนะดีขึ้นมากๆ และพุดและเขียนดีขึ้น
  - 1.3 นักเรียนปกติคิดว่า นักเรียนมีพัฒนาการในการเรียนภาษาไทยดีขึ้น โดยผู้วิจัยสังเกตจาก ออกเสียงคำควบกล้ำชัดเจนขึ้น เขียนคำยากได้คะแนนดีขึ้น กล้าพูดกล้าแสดงออกมากขึ้น แต่งกลอนสี่ได้ดีขึ้น เล่นละครได้ดีขึ้น สอบภาษาไทยได้คะแนนดีขึ้น ตั้งใจเรียนมากขึ้น ส่งงานดีขึ้น อ่านคล่องขึ้น เขียนความรู้สึก เขียนกลอน เขียนจดหมาย ความคิดเห็นดีขึ้น ทำงาน

กลุ่มเป็น รู้สึกว่าภาษาไทยง่ายขึ้น รู้ความหมายของคำมากขึ้น ใช้ภาษาได้ถูกต้องมากขึ้น รู้จักการเขียนจดหมาย และรู้จักวิธีการหาความรู้เพิ่มเติม

2. จากการสังเกตของอาจารย์

นักเรียนตั้งใจเรียนมากขึ้น ให้ความสนใจและกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมมากขึ้น สามารถสรุปความคิดรวบยอด (Concept) ของบทเรียนได้เร็วขึ้น รับผิดชอบในการเรียนมากขึ้น ซึ่งสังเกตได้จากการส่งงานของนักเรียนในภาคเรียนที่ 1 ระดับคะแนนการส่งงานเฉลี่ย 2.76 ส่วนภาคเรียนที่ 2 ระดับคะแนนส่งงานเฉลี่ย 2.92 นักเรียนติดตามงานที่ได้รับมอบหมาย ผู้วิจัยสังเกตจากความกระตือรือร้นเมื่อได้รับมอบหมายให้แสดงละคร นักเรียนแบ่งงานกันทำ และซักซ้อมการแสดงละคร

3. จากการประเมินของผู้ปกครอง โดยดูจากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อพัฒนาการในการเรียนภาษาไทย ผู้วิจัยให้ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นในแบบสอบถาม

<p>ผู้ปกครองสังเกตว่า นักเรียนเรียนภาษาไทยได้ดีขึ้นหรือไม่ อย่างไร กรุณาบอกสิ่งที่ผู้ปกครองต้องการให้อาจารย์เพิ่มเติมในสาระการเรียนรู้ภาษาไทย</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
--

ผู้วิจัยนำข้อคิดเห็นของผู้ปกครองมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มอภิสิทธิ์

นักเรียนเรียนภาษาไทยได้ดีขึ้น สังเกตจากการเขียน การสะกดคำต่างๆ ถูกต้องมากขึ้น นอกจากนั้นผู้ปกครองได้นำคำแนะนำของอาจารย์มาปรับปรุงเพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทยในเรื่องต่างๆ เช่น ทักษะการฟัง การเขียน โดยพยายามฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ

2. กลุ่มสมานธิสัน

นักเรียนส่วนใหญ่มักมีพัฒนาการในการเรียนภาษาไทยดีขึ้น โดยสังเกตจากผลการสอบ แต่ต้องการให้เพิ่มเติมในเรื่อง การสอนเขียนคำศัพท์ การอ่าน และเพิ่มเติมเรื่องการคัดลายมือ

3. กลุ่มนักเรียนปกติ

นักเรียนเรียนภาษาไทยได้ดีขึ้นมาก โดยสังเกตได้จากผลการเรียน เช่น

- อ่านคำยากและคำศัพท์ได้ดีมาก
- นักเรียนอ่านออกเสียง “ร” ชัดเจน นักเรียนสนุกสนานในการเรียน มักจะ มาเล่าให้ผู้ปกครองฟังว่า ครูสอนอย่างไรในห้องเรียน ซึ่งฟังแล้วลูกสนุกกับการเรียน และเป็น การเรียนแบบไม่เครียด
- นักเรียนสามารถใช้คำศัพท์ที่ยากขึ้นได้ถูกต้อง ทั้งการพูด การเขียน รวมทั้งการอ่าน สามารถจับใจความและสรุปเนื้อหาที่อ่านได้ดีขึ้น นอกจากนี้นักเรียนยังมีความสุข และสนุกกับการเรียนภาษาไทยเพราะได้นำเนื้อหาวิชามาเล่นเป็นเกมกับผู้ปกครอง เช่น เกมต่อคำ คล้องจอง เกมสะกดคำ เกมทายคำศัพท์
- นักเรียนชอบวิชาภาษาไทย สามารถเรียนอยู่ในระดับดี เวลาอ่านนิทาน เช่น เรื่องพระยาพิชัยดาบหักจะพยายามอ่านออกเสียงตัวควบกล้ำให้ถูกต้องและจะสนใจถามเมื่อไม่ เข้าใจ ดูแล้วจะอยากอ่าน อยากฟัง โดยเฉพาะนิทานชาดก รวมทั้งชอบให้ซื้อหนังสือการ์ตูน เช่น สังกัของ มาอ่าน ส่วนหลักภาษาสามารถเรียนได้ดี จำคำต่างๆ ได้ การอ่านและเขียนคำยากทำได้ดี เขียนถูกต้อง นักเรียนชอบเรียนภาษาไทย

ในส่วนที่ต้องการให้เพิ่มเติมคือ การคัดลายมือ การสอนความหมายของคำ การ แต่งกลอน แต่งนิทาน และการสื่อความหมาย การนำภาษาไทยไปใช้ในชีวิตประจำวัน การแนะนำ หนังสือที่นักเรียนควรอ่าน การใช้คำราชาศัพท์ เนื่องจากนักเรียนมีความสนใจข่าวใน พระราชสำนักและมักจะซักถามความหมายของคำราชาศัพท์ในข่าวอยู่เสมอ

จะเห็นได้ว่า จากกิจกรรมการเรียนที่จัดให้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 นักเรียนทั้ง 3 กลุ่มชอบกิจกรรมที่อาจารย์จัดให้นักเรียนเรียงตามลำดับดังนี้

อันดับที่	กลุ่มออกทิสติก	กลุ่มสมาธิสั้น	กลุ่มปกติ
1	ลมเพลมพัด เล่นละคร แบ่งกลุ่มทำงาน	แบ่งกลุ่มทำงาน	จับสลาก ทายคำ เล่นละคร
2	จับสลาก , ไม้คำ ทายคำ จับคู่ทำงาน พูดหน้าชั้น	จับสลาก , ทายคำ เล่นละคร จับคู่ทำงาน	ไม้คำ
3	ฟังครู	ลมเพลมพัด ไม้คำ ฟังครู	แบ่งกลุ่มทำงาน

สำหรับกิจกรรมที่นักเรียนต้องการให้อาจารย์จัดให้มากที่สุดทั้ง 3 กลุ่ม ตอบตรงกันว่า ต้องการให้อาจารย์จัดกิจกรรมให้นักเรียนแสดงละครมากที่สุด

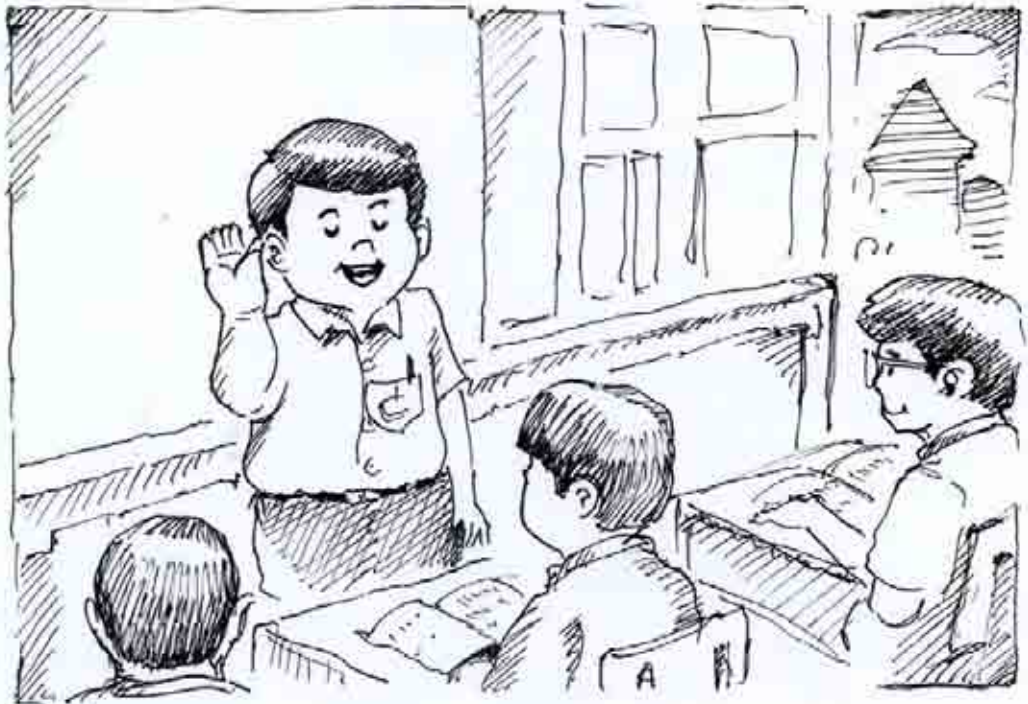
ในส่วนของผู้ปกครองนั้นสังเกตว่า นักเรียนเรียนภาษาไทยได้ดีขึ้น โดยดูจาก ผลการเรียนรู้และพฤติกรรมที่เกี่ยวกับทักษะทางภาษาไทยของนักเรียน

สรุปได้ว่า จากการที่ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ทำให้นักเรียนในห้องเรียนซึ่งมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ทั้งออทิสติก สมาธิสั้น และนักเรียนปกติ ที่มีลักษณะเฉพาะไม่เหมือนกัน นักเรียนเหล่านี้มีช่วงความสนใจ พฤติกรรมการเรียน อีกทั้งมีอารมณ์ สนุกหรือชอบต่างกัน แต่เมื่อครูผู้สอนให้ความสนใจ และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ในช่วงเวลาที่เรียนซึ่งครูสามารถยืดหยุ่นและเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการสอนและคอยสังเกตนักเรียนในขณะนั้น ทำให้นักเรียนสนุก เข้าใจบทเรียน และมี ผลการเรียนรู้ดีขึ้น โดยสังเกตจากระดับคะแนนการเรียนภาษาไทยในภาคเรียนที่ 1 เฉลี่ย 3.00 และ ครั้งที่ 2 เฉลี่ย 3.16 รวมทั้งพฤติกรรมทางภาษาของนักเรียน ซึ่งใช้ภาษาอย่างถูกต้อง โดยนักเรียน รู้จักนำภาษาไปพัฒนาใช้ในการเรียนวิชาอื่นๆ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่าง เหมาะสม

การพัฒนาความภาคภูมิใจ
ในความเป็นไทย
และตระหนักในคุณค่าของตน

โดย

รศ.สมศรี กิตติศรีวรพันธ์

"กิจกรรมทางภาษาไทยสามารถทำ
ให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในความ
เป็นไทยและตระหนักในคุณค่าของตนได้
ถ้ากิจกรรมนั้นทำให้นักเรียนเกิดอารมณ์
คล้อยตาม ประหนึ่งเป็นตัวละครในเรื่อง"

การพัฒนาความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และตระหนักในคุณค่าของตน

รศ.สมศรี กิตติศรีวรพันธุ์

สภาพการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน :

การจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ดำเนินตามนโยบายหลักสูตรของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยมุ่งให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม สามารถฟัง ดู พูด อ่าน และเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักคิดเป็นระบบ มีเหตุผล คิดอย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์ สามารถนำทักษะทางภาษามาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน รู้จักแสวงหาความรู้ และใช้ภาษาในการพัฒนาตนและสร้างสรรค์งานอาชีพ ตระหนักในวัฒนธรรมการใช้ภาษา ภูมิใจในวรรณคดี วรรณกรรม ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนไทย มีคุณธรรม จริยธรรมและโลกทัศน์ที่กว้างไกล

ในการดำเนินการสอน อาจารย์ผู้สอนในแต่ละระดับชั้นจะดำเนินการสอนไปตามโครงการสอนที่ได้ร่วมกันประชุมวางแผนไว้ และพยายามจัดเตรียมกิจกรรมต่าง ๆ โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ บูรณาการทั้งการอ่าน การเขียน การฟัง ดูพูด หลักการใช้ภาษาและวรรณคดี เพื่อให้ครบถ้วนตามมาตรฐานสาระการเรียนรู้ สามารถเรียนรู้ภาษาไทยให้บรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นอกจากจะจัดกิจกรรมในเชิงวิชาการให้นักเรียนเกิดความรอบรู้แล้ว ผู้วิจัยพยายามแทรกคุณธรรมจริยธรรมต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้ซึมซับความเป็นไทยควบคู่ไปด้วยเสมอ ทั้งในช่วงกิจกรรมสนทนายามเช้า หรือในช่วงโมฆภาษาไทย สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตลอดจนในช่วงกิจกรรมอิสระและพัฒนาตนอีกด้วย อาจกล่าวได้ว่า ตลอดทั้งวันถ้ามีโอกาส ผู้วิจัยจะสั่งสอนหรืออบรมนักเรียนเพื่อให้เกิด **ความรู้คู่คุณธรรม** นั่นเอง

ในช่วงระหว่างเวลาเรียน หรือเวลาพัก ผู้วิจัยได้สังเกตนักเรียน พบว่า นักเรียนหลายคนมีความรู้สึกว่าคุณค่าของตัวเองยังขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าแสดงออก ไม่ค่อยมีมารยาท ขาดความอดทนอดกลั้น ไม่รับผิดชอบ ไม่ช่วยเหลือผู้อื่น ขาดเหตุผล บางคนไม่ค่อยมี

ระเบียบวินัย มีการทุจริตเวลาเขียนคำยาก หรือในบางโอกาส จะมีนักเรียนพูดว่า “ผมไม่อยากเป็นคนไทย ผมน่าจะเกิดที่ต่างประเทศมากกว่า” คำพูดนี้ทำให้เกิดความกังวลใจเป็นอย่างยิ่ง เมื่อสอบถามนักเรียน จึงได้ความว่า “คนไทยไม่เก่ง ไม่ดี ไม่มีคุณธรรม” นักเรียนจึงไม่ชอบเป็นคนไทย ผู้วิจัยจึงต้องชี้แนะเพื่อให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อความเป็นคนไทย แต่ทั้งนี้ก็ต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนด้วย อาทิ เพศ วัย ครอบครัว ฐานะ สุขภาพ และสิ่งแวดล้อมรอบตัวนักเรียน เป็นต้น

ปัญหา :

ผู้วิจัยเห็นว่าไม่ควรปล่อยปละละเลยค่านิยมที่ผิด ๆ หรือให้นักเรียนมองตนเองด้อยค่า ตลอดจนมองเห็นสิ่งแวดล้อมรอบตัวในเชิงลบ ซึ่งควรแก้ไขโดยเร็ว ผู้วิจัยจึงตั้งปัญหาว่า กิจกรรมอะไรที่จะสามารถพัฒนาคุณลักษณะความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และตระหนักในคุณค่าของตนเองให้แก่ นักเรียน

แนวทางแก้ปัญหา :

โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการผ่านเกณฑ์การประเมินของแต่ละช่วงชั้น นอกจากนี้นักเรียนจะต้องผ่านการประเมินด้วยการทดสอบ การอ่านคิดวิเคราะห์ และเขียน และการทำกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแล้ว ยังมีการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ด้วย ในการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ข้อ 5.4 กำหนดให้นักเรียนมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และตระหนักในคุณค่าของตน สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยระดับประถมศึกษากำหนดตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของการมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทยไว้ ดังนี้

1. ใช้ตัวเลขไทยในการทำงานทุกครั้ง
2. ใช้ภาษาพูดให้เหมาะสม เช่น พูดมีคำลงท้ายว่า “ค่ะ” หรือ “ครับ”
3. ใช้ภาษาไทยในการเขียนได้เหมาะสม
4. มีมารยาทในการฟัง การดู และการพูด เช่น ตั้งใจฟังอย่างสงบ พูดหรือถามเมื่อได้รับการอนุญาต และปรบมือในโอกาสที่เหมาะสม

การพัฒนาคุณลักษณะความภาคภูมิใจในความเป็นไทยและตระหนักในคุณค่าของตนในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งประเด็นไปที่การพัฒนาคุณธรรมในด้านความอดทน อดกลั้น เพียรพยายาม รับผิดชอบ กล้าแสดงออก กตัญญู ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา มีน้ำใจ เสียสละ มีจิตอาสาทำเพื่อส่วนรวม ยอมรับข้อบกพร่องของตน และชื่นชมยินดีในความสำเร็จของผู้อื่น โดยผู้วิจัยมีแนวคิดว่า

เมื่อนักเรียนได้รับการอบรมสั่งสอน แทรกคุณธรรมดังกล่าวในระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนจะค่อย ๆ ซึมซับคุณธรรมเหล่านี้ ซึ่งจะทำให้ นักเรียนรู้สึกตระหนักในคุณค่าของตนเองได้และเกิดความภาคภูมิใจในตนเองได้ในโอกาสต่อไป

ผู้วิจัยได้สร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ฝึกทักษะการอ่าน เขียน ฟัง ดู และพูด หลักการใช้ภาษาและวรรณคดีให้สัมพันธ์กัน โดยยี่ควรรณคดีนำมาเป็นหลัก 6 เรื่อง ดังนี้

1. แม่ไก่อยู่ในตะกร้า
2. กระต่ายไม่ตื่นตูม
3. ลูกแกะของซาฟิยะห์
4. เด็กเอ๋ยเด็กน้อย
5. กาเหว่าที่กลางกรุง
6. หนูดอกไม้กับเจ้าชายน้อย

และดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และตระหนักในคุณค่าของตนเอง 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ให้นักเรียนอ่านวรรณคดีที่กำหนด
2. ให้นักเรียนช่วยกันอภิปราย แสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน
3. ให้นักเรียนวิจารณ์ตัวละครที่ปรากฏในเรื่อง
4. แบ่งกลุ่มนักเรียนให้ช่วยกันระดมความคิดแสดงความคิดเห็นจากคำถามของผู้วิจัย “จากการศึกษาวรรณคดีลำนำเรื่องนี้ นักเรียนคิดว่าคนไทยเป็นอย่างไร” ได้ผลการแสดงความคิดเห็นดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเขียนแสดงความคิดเห็นของนักเรียนจำนวน 39 คน

รายการ	ค่าเฉลี่ยร้อยละ
บทที่ 1 เรื่องแม่ไก่อยู่ในตะกร้า	
- คนไทยเก่งรู้จักแต่งคำประพันธ์ต่าง ๆ	69.23
- คนไทยใจดี	12.82
- คนไทยมีความรู้ แดกฉาน	10.26
- คนไทยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	7.69

รายการ	ค่าเฉลี่ยร้อยละ
บทที่ 2 เรื่องกระต่ายไม่ตื่นตูม	
- คนไทยเป็นคนมีเหตุผล	61.54
- คนไทยควบคุมสติได้	15.38
- คนไทยมีความซื่อสัตย์	12.82
- คนไทยมีความสามารถแต่งานให้ลูกหลานเรียน	10.26
บทที่ 3 เรื่องลูกแกะของซาทียะห์	
- คนไทยมีน้ำใจช่วยเหลือกัน	38.47
- คนไทยมีเมตตา รักสัตว์	25.64
- คนไทยซื่อสัตย์ไม่พูดเหลวไหล	17.94
- คนไทยประกอบอาชีพสุจริต	7.69
- คนไทยชอบอยู่กับธรรมชาติ	5.13
- เด็กไทยรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	5.13
บทที่ 4 เรื่องเด็กเอ๋ยเด็กน้อย	
- คนไทยตั้งใจเรียนหนังสือ สนใจใฝ่รู้	58.97
- คนไทยขยันหมั่นเพียร อดทน	25.64
- คนไทยเห็นคุณค่าของการศึกษา	10.26
- คนไทยมีน้ำใจช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส	5.13
บทที่ 5 เรื่องกาเหว่าที่กลางกรุง	
- คนไทยฉลาด รู้จักแต่งบทกล่อมเด็กเป็นมรดกให้ลูกหลาน	43.59
- คนไทยรักสัตว์ มีเมตตาต่อสัตว์	23.07
- คนไทยรักษาประเพณี ชอบทำบุญตักบาตร	20.51
- คนไทยรักสงบ ไม่ชอบความวุ่นวาย	12.83
บทที่ 6 เรื่องธนูตกไม้กับเจ้าชายน้อย	
- คนไทยมีความกตัญญู	33.33
- คนไทยเป็นตัวของตัวเอง ไม่เชื่อคนง่าย	25.64
- คนไทยมีความกล้าหาญ	20.51
- คนไทยให้อภัยผู้อื่น	10.26
- คนไทยขอมล้านักผัด แก้วไขตนเองใหม่	7.69
- คนไทยไม่ชอบคนอิจฉาริษยา	2.57

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นว่า คนไทยเก่ง รู้จักแต่งคำประพันธ์ต่าง ๆ มากที่สุด ในเรื่องแม่ไก่อยู่ในตะกร้า คนไทยเป็นคนมีเหตุผลมากที่สุดในเรื่องกระต่ายไม่ตื่นตูม คนไทยมีน้ำใจช่วยเหลือกันมากที่สุดในเรื่องลูกแกะของซาฟิยะห์ คนไทยตั้งใจเรียนหนังสือสนใจใฝ่รู้มากที่สุดในเรื่องเด็กเอ๋ยเด็กน้อย คนไทยฉลาด รู้จักแต่งบทกล่อมเด็กเป็นมรดกให้ลูกหลานมากที่สุดในเรื่องกาเหว่าที่กลางกรุง และคนไทยมีความกตัญญูมากที่สุดในเรื่องธนูดอกไม้กับเจ้าชายน้อย

5. ให้นักเรียนเขียนและออกมาพูดคำมั่นสัญญาต่อหน้าครูและเพื่อน ๆ ว่า “ในฐานะที่เป็นคนไทยคนหนึ่ง ฉันจะ .....”

ในระหว่างที่นักเรียนออกมาพูดคำมั่นสัญญาต่อหน้าทุกคนนั้น ผู้วิจัยได้สังเกตและบันทึกข้อมูลไว้ ซึ่งสรุปได้ดังตารางที่ 2

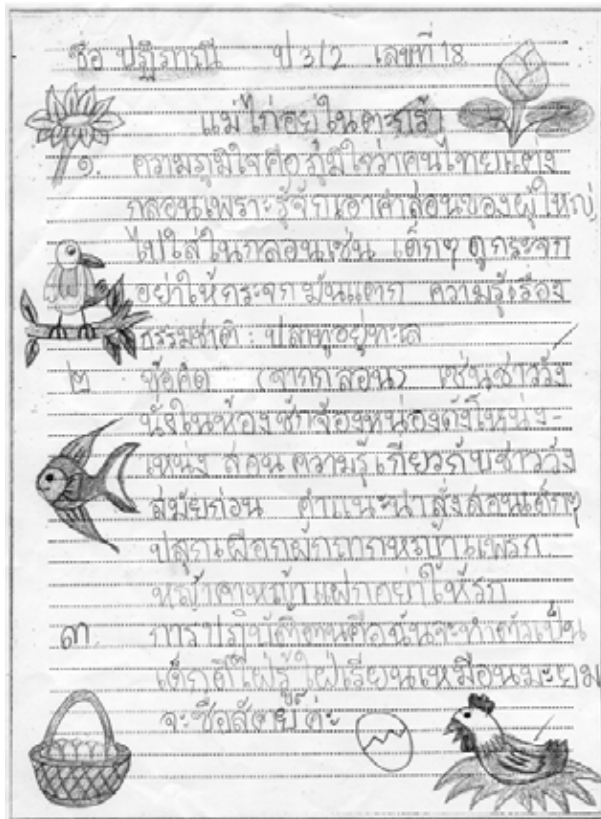
ตารางที่ 2 ผลจากการแสดงคำมั่นสัญญาของนักเรียน

รายการ	ค่าเฉลี่ยร้อยละ
1. นักเรียนจะตั้งใจเรียน สนใจใฝ่รู้	20.51
2. นักเรียนจะเป็นคนซื่อสัตย์	17.95
3. นักเรียนจะเป็นคนมีน้ำใจ ช่วยเหลือเพื่อน	15.39
4. นักเรียนจะมีความขยันหมั่นเพียร อดทน	12.82
5. นักเรียนจะเป็นคนมีเหตุผล	10.26
6. นักเรียนจะเป็นคนมีเมตตา เสียสละ	7.69
7. นักเรียนจะรักษาวัฒนธรรมไทยให้คงอยู่	5.13
8. นักเรียนจะเป็นคนกล้าหาญ	5.13
9. นักเรียนจะให้ภัยผู้อื่น	2.56
10. นักเรียนจะอนุรักษ์ธรรมชาติ	2.56

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนมีความคิดใฝ่ดี แสดงคำมั่นสัญญาสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ จะตั้งใจเรียน สนใจใฝ่รู้มากที่สุด รองลงมาตามลำดับคือ จะเป็นคนซื่อสัตย์ และจะเป็นคนมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งคุณธรรมเหล่านี้ที่นักเรียนส่วนใหญ่สามารถปฏิบัติได้

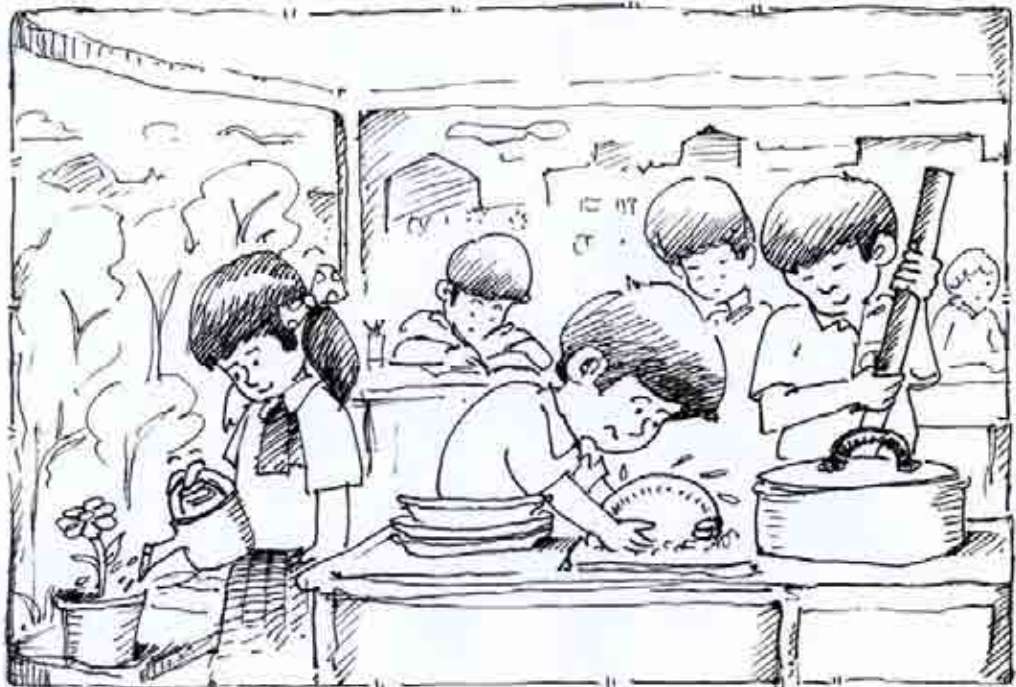
ผลการแก้ปัญหา :

ผลจากการดำเนินกิจกรรมเพื่อปลูกฝังคุณธรรมต่าง ๆ ดังกล่าว ผ่านกระบวนการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน การระดมความคิดแสดงความคิดเห็นของนักเรียนจากคำถามของผู้วิจัยการอภิปราย และการกล่าวคำมั่นสัญญาที่นักเรียนกลั่นกรองมาจากคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทย ที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทย วรรณคดีล้านนา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ประกอบกับการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน และคอยบันทึกอย่างสม่ำเสมอ พบว่า นักเรียนจำนวนร้อยละ 90 มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และตระหนักในคุณค่าของตนเอง โดยแสดงออกทางด้านการมีคุณธรรม ความอดทนอดกลั้น เพียรพยายาม รับผิดชอบ กล้าแสดงออก กตัญญู ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา มีน้ำใจ เสียสละ มีจิตอาสาทำเพื่อส่วนรวม ยอมรับข้อบกพร่องของตน และชื่นชมยินดีในความสำเร็จของผู้อื่น นอกจากนี้ทำให้นักเรียนเกิดความตระหนักในคุณค่าของตนเอง และแสดงออกถึงความภาคภูมิใจในความเป็นไทย โดยเป็นคนมีมารยาทที่ดี มีสัมมาคารวะ และพยายามที่จะใช้ภาษาไทย รวมถึงการใช้ตัวเลขไทยทุกครั้งที่ทำงาน สำหรับนักเรียนที่ยังไม่ได้แสดงพฤติกรรมดังกล่าวให้เห็นอย่างเด่นชัด ควรต้องได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดคุณธรรมด้านต่าง ๆ อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และตระหนักในคุณค่าของตนเองได้ต่อไป

สมุดบันทึก...ช่วยฝึกทักษะ
ลดภาระผู้ปกครอง

โดย
อาจารย์สุทิส ลิ่มสกุล

"สมุดบันทึกงานบ้าน สามารถ
สะท้อนให้เห็นนิสัยรักการทำงาน ทำงาน
เป็น สามารถพึ่งพาตนเองและการใช้เวลา
ว่างให้เป็นประโยชน์ของนักเรียนได้"

สมุดบันทึก...ช่วยฝึกทักษะ ลดภาระผู้ปกครอง

อาจารย์สุทิส ลีมสกุล

บรรยากาศภายในห้อง ป.3/1 :

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 มีอาจารย์ประจำชั้น 3 ท่าน คือ อาจารย์พัชรา สอนกิมมัน สอนวิชาภาษาไทยห้อง ป.3/1 กับ ป.3/5 อาจารย์สุทิส ลีมสกุล สอนวิชาการงานอาชีพห้อง ป.3/1 - ป.3/7 อาจารย์วิพุธ บางขาม สอนวิชาภาษาไทยนักเรียนในโครงการการศึกษาพิเศษ พ.1 (มีความบกพร่องทางการเรียนรู้) อาจารย์ทั้งสามท่านสอนวิชากิจกรรมอิสระและพัฒนาตนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนในห้อง ป. 3/1 มีจำนวน 39 คน เป็นนักเรียนชาย 22 คน และนักเรียนหญิง 17 คน

อาจารย์และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 ปีการศึกษา 2550

พฤติกรรมโดยทั่วไปของนักเรียนในห้องนี้จะมีความเป็นเด็กสูง คือ ชอบเล่นและพูดคุยตลอดเวลา หลายคนค่อนข้างเอาแต่ใจตนเอง และยังช่วยเหลือตนเองได้ไม่ดีนัก สังเกตได้จากการทำกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ เช่น การขัดโต๊ะ การจัดช่องของใช้ การกวาดและถูพื้นห้อง นักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะในการทำงานเป็นอย่างมาก เนื่องจากเมื่ออยู่ที่บ้านจะมีพี่เลี้ยงหรือผู้ปกครองคอยเอาใจ และมักทำสิ่งต่าง ๆ ให้ตลอดเวลา ทำให้เด็กเหล่านี้ทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองได้น้อยกว่าที่ควรจะเป็น

ปัญหา :

ในวิชางานบ้านเมื่อผู้วิจัยสอนเกี่ยวกับการทำความสะอาดบ้าน การทำความสะอาดเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย และการทำอาหารง่าย ๆ เช่น คั้นน้ำส้ม ยาใส่กรอกและขนมปังโรล รวมถึงไม่

สามารถช่วยงานต่าง ๆ ภายในบ้าน ได้เท่าที่ควร เช่น การดูแลน้อง การรับโทรศัพท์และการต้อนรับแขก จากการสังเกตการทำงานของนักเรียนในปีนี้และปีที่ผ่าน ๆ มา พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ (ประมาณร้อยละ 90) ไม่มีทักษะในการทำงานหลายอย่าง เช่น ปอกส้ม ล้างผัก กวาดและถูพื้นห้อง เป็นต้น เมื่อนักเรียนเรียนวิชานี้ไปแล้วก็มักจะจบเพียงแค่วาดเขียนไม่นานนักนักเรียนก็ลืม เพราะไม่เคยนำไปฝึกใช้ที่บ้าน ซึ่งหากปล่อยให้เป็นอย่างนี้ต่อไปเมื่อนักเรียนโตขึ้นก็จะทำอะไรไม่เป็นเลย ไม่สามารถดูแลหรือช่วยเหลือตัวเองได้ ต้องคอยพึ่งพาผู้อื่นตลอดเวลา ไม่รู้จักการช่วยเหลือหรือแบ่งเบาภาระของผู้อื่น ไม่ได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์เท่าที่ควร ทำให้เหมือนเป็นคนขาดน้ำใจ และเห็นแก่ตัวมากขึ้น ซึ่งสังเกตได้จากพฤติกรรมต่าง ๆ เมื่ออยู่ที่โรงเรียน นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ค่อยตั้งใจทำเวรประจำวัน ไม่ช่วยงานส่วนรวมของห้อง เช่น การแจกแบบฝึกหัดหรือสมุดจดการบ้าน การจัดโต๊ะ - เก้าอี้ และมักจะเพิกเฉยเมื่อเห็นขยะหรือสิ่งของต่าง ๆ ที่ตกอยู่ตามพื้นห้อง ฯลฯ จากปัญหาดังกล่าว พบว่ามีนักเรียนจำนวนน้อยมาก (ประมาณร้อยละ 10) ที่จะสามารถปฏิบัติในสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ได้อย่างเต็มที่ด้วยความตั้งใจ ซึ่งผู้วิจัยคิดว่านักเรียนทุกคนควรได้รับการฝึกฝนเพื่อให้มีทักษะในการทำงานเพิ่มมากขึ้น รวมถึงฝึกให้มีความสนใจและรู้จักช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อมีโอกาสเหมาะสม การทำวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ 1. เพื่อให้ นักเรียนมีทักษะในการทำงานบ้านมากขึ้น 2. ฝึกนักเรียนให้มีความสนใจและรู้จักช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อมีโอกาส

แนวทางการแก้ไข :

จากปัญหาที่เกิดขึ้น คือนักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีทักษะในการทำงาน ขาดความมีน้ำใจ ไม่รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าเป็นปัญหาสำคัญและควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้คิดหาแนวทางในการแก้ปัญหาที่เหมาะสม จึงได้ดำเนินการตามวงจรการวิจัยของ Dr. W. Edwards Deming ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีในชื่อวงจร PDCA โดยมีขั้นตอนในการดำเนินงานต่าง ๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1. การวางแผน (Plan) : ผู้วิจัยนำปัญหาดังกล่าวไปปรึกษากับหัวหน้าหลักสูตรและอาจารย์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 จากนั้นร่วมกันพิจารณาหาแนวทางแก้ปัญหา โดยให้ครูและผู้ปกครองได้ประสานความร่วมมือกันในการพัฒนาทักษะการทำงาน of นักเรียน ด้วยการจัดทำสมุดบันทึกการช่วยงานบ้านรวมถึงแบบเก็บรวบรวมสถิติการช่วยงานบ้าน แบบสอบถามนักเรียนและผู้ปกครอง พร้อมกับสติ๊กเกอร์สวย ๆ และของรางวัลเล็ก ๆ น้อย ๆ ไว้สำหรับมอบให้กับนักเรียนที่ส่งบันทึกการช่วยงานบ้านอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อให้ นักเรียนมีทักษะในการทำงานและรู้จักการช่วยเหลือผู้อื่นให้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 มาตรา 24 (6) ที่กล่าวว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องทำให้เกิดขึ้นทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการ

ประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) คือเมื่อเรียนวิชาต่าง ๆ ไปแล้วก็ไม่ควรจบที่ห้องเรียนแต่นักเรียนควรมีโอกาสได้ฝึกฝนเพิ่มเติมที่บ้าน เพื่อให้ให้นักเรียนมีทักษะในการทำงานต่าง ๆ มากขึ้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดแนวทางปลูกฝังให้นักเรียนมีนิสัยรักการทำงาน และฝึกให้ทำงานต่าง ๆ เป็น เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถช่วยเหลือและพึ่งพาตนเองได้ เช่น เมื่อพ่อแม่ไม่อยู่บ้านก็สามารถทำอาหารง่าย ๆ รับประทานเองได้ รู้จักที่จะดูแลตนเอง เช่น การจัดเก็บที่นอน การจัดกระเป๋าหนังสือ การซักถุงเท้า การซักรองเท้า การพับและจัดเก็บเสื้อผ้าของตัวเอง ซึ่งถือได้ว่าเป็นการฝึกให้นักเรียนได้มีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบได้อีกทางหนึ่ง

ขั้นที่ 2. การลงมือปฏิบัติงานตามแผน (Do) : ผู้วิจัยอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการทำสมุดบันทึกการช่วยงานบ้าน พร้อมทั้งได้ร่วมกันทำข้อตกลงกับนักเรียนโดยให้นักเรียนช่วยกันคิดถึงประโยชน์ของการช่วยงานบ้านและให้ลองช่วยงานบ้านง่าย ๆ แล้วบันทึกการช่วยงานส่งอาจารย์ทุกสัปดาห์เป็นระยะเวลา 1 ภาคเรียน จากนั้นจึงแจกสมุดบันทึกการช่วยงานบ้านให้นักเรียนคนละ 1 เล่ม ให้นักเรียนเขียนชื่อ ชั้น เลขที่ และตกแต่งปกสมุดบันทึกของตนเองให้สวยงาม ดังภาพ

สมุดบันทึกของนักเรียน

เมื่อนักเรียนได้ช่วยงานต่าง ๆ เสร็จแล้วให้บันทึกงานที่ทำลงในสมุดบันทึก พร้อมกับให้ผู้ปกครองลงนามรับรองว่านักเรียนได้ปฏิบัติงานเหล่านั้นจริง

ขั้นที่ 3. การตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน (Check) : ก่อนจบภาคต้นผู้วิจัยให้นักเรียนและผู้ปกครองเขียนความรู้สึกหรือข้อคิดเห็นที่ได้จากการช่วยงานและบันทึกลงในสมุดตลอดระยะเวลา 1 ภาคเรียนที่ผ่านมาว่าเป็นอย่างไร เพื่อตรวจสอบวิธีการที่ทำไปว่าเหมาะสมหรือไม่ ซึ่งในระหว่างภาคเรียนจะมีนักเรียนบางคน(ประมาณร้อยละ 10)ที่ไม่ได้ส่งบันทึก เมื่อ

สอบถามก็ตอบว่าไม่มีเวลาทำ ต้องไปเรียนพิเศษบ้าง ต้องทำการบ้านบ้าง บางคนบอกว่าพี่เลี้ยงทำให้หมดแล้วจึงไม่รู้ว่าทำงานอะไร ค.ช.ภาคภูมิ (นามสมมุติ) กล่าวว่า

“ผมไม่มีเวลาทำ เพราะต้องเอาเวลาไปทำการบ้านหมด กว่าผมจะได้กลับบ้านก็มืดแล้ว”

ผู้วิจัยจึงให้เพื่อน ๆ ในห้องช่วยกันคิดหาวิธีการแก้ปัญหาให้กับ ค.ช. ภาคภูมิ ที่บอกว่าไม่มีเวลาทำ มีนักเรียนหลายคนยกมืออาสาเสนอวิธีการแก้ปัญหาให้เพื่อนหลากหลายวิธี เช่น ค.ช.กานต์ วัชรสุภัทร บอกว่า

“ให้หาเวลาว่างช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ช่วยงานบ้าน หรือไม่ตอนเย็นก่อนผู้ปกครองมารับแทนที่จะวิ่งเล่นอย่างเดียวก็อาจจะทำการบ้านไปพลาง ๆ ก่อน เวลาผู้ปกครองมารับกลับบ้านก็เหลือการบ้านน้อยลงหรืออาจทำเสร็จที่โรงเรียนเลย แค่นี้ก็มีเวลาที่บ้านแล้ว”

ค.ญ. จิตภา วงศ์นาค เสนอว่า

“เพื่อนควรเริ่มทำจากงานง่าย ๆ ใกล้เคียง ๆ ตัวก่อน เช่น ช่วยเช็ดโต๊ะหรือจัดโต๊ะอาหาร ก่อนทานข้าว จะได้ไม่ต้องเสียเวลาในการทำงานมาก”

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังให้นักเรียนในห้องคนอื่น ๆ ออกมาเล่าให้เพื่อน ๆ ฟังอีกว่าพวกเขาเอาเวลาช่วงไหนทำงาน ทำงานอะไรบ้าง และทำแล้วเป็นอย่างไร ซึ่งบางคนก็จะได้รับทั้งคำชมจากพ่อ แม่ ผู้ปกครอง บางคนได้รับเงินค่าขนมเพิ่ม บางคนเกิดความภูมิใจในตนเองที่ได้ช่วยแบ่งเบาภาระของครอบครัวทำให้ผู้ปกครองไม่ต้องเหนื่อย ตัวนักเรียนเองก็ได้ออกกำลังกายและทำให้มีทักษะในการทำงานต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น นอกจากนั้นเมื่อส่งสมุดบันทึกให้อาจารย์ตรวจนักเรียนจะได้คะแนนและสติ๊กเกอร์เป็นรางวัล ดังตัวอย่างคำพูดของ ค.ช. ตะวัน ฉายแสง ที่ว่า

“ตอนเย็น ๆ ผมจะช่วยแม่ฉีกผัก รดน้ำต้นไม้หรือไม่ก็ล้างจาน ผมรู้สึกสนุกและเหมือนกับได้ออกกำลังกาย แม่ชมผมว่าขยันดี และทำให้ผมมีความรับผิดชอบมากขึ้นด้วยครับ”

นอกจากนี้ ค.ช. รุตภาส ปาน้อย ยังเล่าให้ฟังว่า

“เสาร์-อาทิตย์ ผมจะช่วยพี่เลี้ยงล้างจาน กวาดพื้น ถูพื้น ผมรู้สึกดีใจที่ได้เห็นบ้านของตัวเองสะอาด แล้วพี่ผมยังให้ค่าขนมเพิ่มด้วย”

ค.ช. ชวตล ศิริภากรณ์ บอกว่า

“ผมช่วยกวาดพื้น และล้างจานเป็นประจำ มันสนุกดีและยังได้ช่วยแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง คุณพ่อคุณแม่ยังชมบอกว่าผมมีความรับผิดชอบมากขึ้น”

ค.ณ. ปัญหานันท์ พันธุ์เจริญศิลป์ ยังได้เสริมว่า

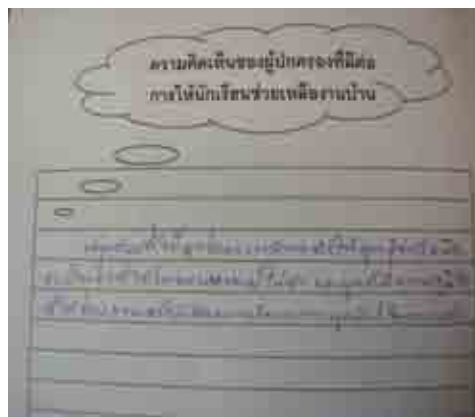
“หนูชอบช่วยรดน้ำต้นไม้ ภูพื้น ล้างจาน กวาดบ้าน แต่ส่วนใหญ่จะทำช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ ได้แบ่งเบาระยะของครอบครัวและทำให้หนูทำงานบ้านเป็น”

ขั้นที่ 4. การนำผลมาปรับปรุงงาน (Act) : จากข้อมูลที่ได้รับจากข้อเขียนแสดงความคิดเห็นผู้วิจัยจึงให้นักเรียนที่ยังไม่เคยช่วยทำงานบ้าน ลองคิดดูว่าจะมีโอกาสช่วยงานตอนไหนบ้าง งานที่นักเรียนจะช่วยได้มีอะไรบ้างและเมื่อทำเสร็จแล้วจะเป็นผลดีกับตัวของนักเรียนอย่างไร โดยผู้วิจัยให้นักเรียนเริ่มทำงานง่าย ๆ หรืองานที่นักเรียนสนใจและอยากทำก่อนอย่างน้อยคนละ 1 งานต่อสัปดาห์แล้วจึงค่อย ๆ เพิ่มมากขึ้น เมื่อมีโอกาสที่เหมาะสมเช่นในชั่วโมงโฮมรูมหรือในวิชางานบ้านเฉลี่ยประมาณเดือนละ 1 ครั้ง ผู้วิจัยก็จะให้นักเรียนออกมาเล่าถึงประสบการณ์และวิธีการทำงานต่าง ๆ ที่ได้ฝึกทำที่บ้านให้เพื่อนฟังแล้วให้นักเรียนที่เหลือช่วยกันแสดงความคิดเห็นว่าเป็นอย่างไรบ้าง มีสิ่งใดที่ควรปรับปรุงและพัฒนาอีกหรือไม่ ซึ่งนักเรียนบางคนจะแข่งขันออกมาเล่า บางคนก็นำผลงานการช่วยงานบ้านมาแข่งขัน โดยจะดูจากสมุดบันทึกว่าใครทำงานได้มากกว่ากันหรือใครได้สติ๊กเกอร์มากกว่าเป็นต้น บางคนสมุดไม่พอที่จะบันทึกจึงต้องมาขอเล่มใหม่จากอาจารย์หรือบางคนแก้ปัญหาด้วยการต่อกระดาษเองจนเล่มหนามาก ในแต่ละสัปดาห์ถ้านักเรียนคนใดส่งสมุดบันทึกตรงเวลาและมีลายเซ็นของผู้ปกครองถูกต้องครบถ้วนอาจารย์ก็จะบวกคะแนนความรับผิดชอบพร้อมกับสติ๊กเกอร์หรือปั๊มตัวปั๊มให้นักเรียนสะสมไว้สำหรับแลกของรางวัลช่วงปลายภาคเรียน ซึ่งวิธีการดังกล่าวได้ผลตอบรับที่ดีมากทั้งจากนักเรียนและผู้ปกครอง โดยหลังจากที่ผู้วิจัยให้นักเรียนทำบันทึกการช่วยงานบ้านทำให้นักเรียนหลายคนมีทักษะในการทำงานและมีน้ำใจต่อผู้อื่นเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสังเกตได้จากการทำหน้าที่ของกรรมการเวรในแต่ละวันจะเสร็จรวดเร็วกว่าช่วงแรก นักเรียนกวาด-ภูพื้น ได้อย่างคล่องแคล่วขึ้น บางคนที่ไม่ได้เป็นกรรมการเวรก็อาสาช่วยเพื่อนทำงานต่าง ๆ การแจกแบบฝึกหัดและสมุดจดการบ้านก็เช่นกันมีนักเรียนอาสาช่วยแจกมากขึ้น ซึ่งบางคนในช่วงแรกไม่เคยช่วยแจกสมุดเลยช่วงหลังก็มาช่วยแจกโดยไม่ต้องรอให้อาจารย์บอก

ผลการดำเนินงาน :

จากการสอบถามและสัมภาษณ์พูดคุยกับผู้ปกครองในช่วงสัปดาห์สนทนาศิษย์-ลูก (ประมาณเดือนสิงหาคม – กันยายน พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นช่วงที่อาจารย์และผู้ปกครองได้มีโอกาสพบปะพูดคุยกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและร่วมกันหาแนวทางในการพัฒนานักเรียน) และจากการเขียนแสดงความคิดเห็นของผู้ปกครองในส่วนท้ายของสมุดบันทึกในภาคเรียนที่ผ่านมาพบว่าผู้ปกครองร้อยละ 70 เห็นว่ากิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่ดีและมีประโยชน์อย่างยิ่งควร

ดำเนินการต่อไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อฝึกให้นักเรียนได้มีนิสัยรักการทำงาน ทำงานเป็น สามารถพึ่งพาตนเองและรู้จักการช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อมีโอกาส อันเป็นการแสดงถึงความมีน้ำใจและเป็นการสร้างความรักใคร่เอ็นดูแก่ผู้พบเห็นและเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ส่วนผู้ปกครองที่เหลืออีกร้อยละ 30 บอกว่ารู้สึกดีมากที่มีการกระตุ้นจากทางโรงเรียน ทำให้ลูกอยากมีส่วนร่วม ในการทำงานบ้านมากขึ้น ผู้ปกครองบางท่านบอกว่าเป็นเรื่องที่ดีมากเพราะได้ช่วยทำให้นักเรียนและผู้ปกครองมีกิจกรรมทำร่วมกัน ช่วยฝึกให้นักเรียนได้มีความรับผิดชอบ รู้จักเอื้อเฟื้อและช่วยเหลือผู้อื่น ได้ฝึกฝนเรียนรู้วิธีการทำงานที่ถูกต้องและทำให้รู้จักแก้ปัญหาในการทำงาน ดังตัวอย่างความคิดเห็นของผู้ปกครองที่เขียนไว้ในส่วนท้ายของสมุดบันทึก ดังนี้

ส่วนท้ายของสมุดบันทึกที่ผู้ปกครองเขียนแสดงความคิดเห็น

ส่วนท้ายของสมุดบันทึกที่ผู้ปกครองเขียนแสดงความคิดเห็น

สำหรับผลที่เกิดขึ้นกับตัวนักเรียน ผู้วิจัยได้นำข้อเขียนแสดงความคิดเห็นของนักเรียนจากส่วนท้ายของสมุดบันทึกการช่วยงานบ้านมาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในประเด็นของความรู้สึกและประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากการช่วยงานบ้าน ผลการวิเคราะห์ปรากฏข้อมูลดังตาราง

ตาราง แสดงความรู้สึกและประโยชน์ที่ได้รับจากการช่วยงานบ้านจากนักเรียน 39 คน

อันดับที่	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1	รู้สึกภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือผู้ปกครอง ทำให้ผู้ปกครอง ไม่ต้องเหนื่อย	31	55.36
2	ได้ฝึกฝนตนเองให้มีทักษะในการทำงานต่าง ๆ เพิ่ม มากขึ้น	18	32.14
3	รู้สึกสนุกและได้ออกกำลังกาย	7	12.50
	รวม	56	100

จากตารางแสดงว่า นักเรียนรู้สึกภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือผู้ปกครอง เป็นการแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง และทำให้ผู้ปกครองไม่ต้องเหนื่อย (ร้อยละ 55.36) นักเรียนได้ฝึกฝนตนเองให้มีทักษะในการทำงานต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น (ร้อยละ 32.14) และรู้สึกสนุกและได้ออกกำลังกาย (ร้อยละ 12.50)

ส่วนท้ายของสมุดบันทึกที่นักเรียนเขียนแสดงความรู้สึก

ผลจากการฝึกฝนให้นักเรียน ได้มีทักษะในการทำงาน มีนิสัยรักการทำงานและรู้จักช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อมีโอกาสที่เหมาะสม และบันทึกผลการปฏิบัติลงในสมุดบันทึก โดยการประสานความร่วมมือกันระหว่างครูและผู้ปกครอง ประกอบกับผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่ผ่านมாதลอดระยะเวลา 1 ภาคเรียน พบว่านักเรียนมีทักษะในการทำงานต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นจาก

การสอบถามผู้ปกครอง พบว่า นักเรียนชอบการทำงานบ้านมากขึ้นและรู้จักที่จะช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อมีโอกาส เช่น ผู้ปกครองของ ด.ช.กานต์ วัชรสุภัทร ได้บอกว่า

“ลูกได้เรียนรู้ที่จะทำงานบางอย่างของครอบครัว สร้างความเป็นคนมีน้ำใจ ได้ช่วยเหลือผู้อื่น และทำให้ผู้ใหญ่มีความสุขที่เห็นลูกทำสิ่งดี ๆ ร่วมกับครอบครัวมากขึ้น”

นอกจากนี้ผู้ปกครองของ ด.ญ. จุติภา พงษ์มาลา ยังได้กล่าวอีกว่า

“ได้เห็นว่าคุณสามารถทำงานบ้านได้มากกว่าที่เราคิด ลูกชอบช่วยเหลืองานบ้านมาก ดีใจมากที่มีสมุดเล่มนี้มาคุณทำให้ลูกได้มีส่วนร่วมในการทำงานต่าง ๆ มากขึ้น”

นักเรียนกำลังช่วยกันทำความสะอาดห้อง

อย่างไรก็ตามการพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะในการทำงาน มีนิสัยรักการทำงาน และรู้จักช่วยเหลือผู้อื่นนั้น เป็นเรื่องที่ต้องกระทำอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง โดยจะต้องอาศัยระยะเวลาเพื่อพัฒนาให้นักเรียนได้มีทักษะในการทำงานอย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักนายกรัฐมนตรี.

ศุภชัย อาชีวะระงับโรค. 2546. Practical PDCA : แก้ปัญหาและปรับปรุงงานเพื่อความสำเร็จ.

กรุงเทพมหานคร : ซีโน ดีไซน์.

การใช้แรงเสริมเชิงบวกพัฒนา ความรับผิดชอบในการส่งการบ้าน

โดย

พศ.สุพรรณศรี คงกะन्हันท์

"แรงเสริมเชิงบวก ทำให้นักเรียนมี
กำลังใจ เกิดความกระตือรือร้นที่จะส่ง
การบ้านมากขึ้น"

การใช้แรงเสริมเชิงบวกพัฒนาความรับผิดชอบ ในการส่งการบ้าน

ผศ.สุพรรณิ คงกะนันท์

บทนำ

การพัฒนาคุณธรรมด้านความรับผิดชอบเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมให้แก่เด็กนักเรียนในการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา มุ่งเน้นให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์หลายประการ เพื่อให้สอดคล้องกับคติพจน์ของโรงเรียนที่ว่า “รอบรู้ ผู้ชีวิต จิตมั่นคง ดำรงคุณธรรม” สำหรับความรับผิดชอบในการส่งการบ้าน ก็เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สำคัญข้อหนึ่ง ที่ควรฝึกให้นักเรียนมีวินัยและรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความอดทนอดกลั้นและมีความเพียรพยายาม ผู้วิจัยในฐานะเป็นอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ประจำชั้น จึงได้เลือกนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 ปีการศึกษา 2550 มาเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อฝึกให้นักเรียนได้พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความรับผิดชอบ

สภาพสมาชิกในห้องเรียน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ซึ่งมีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 39 คน เป็นนักเรียนชาย 23 คน เป็นนักเรียนหญิง 16 คน อายุเฉลี่ยประมาณ 8 ปี นักเรียนกลุ่มนี้เป็นนักเรียนในห้องเรียนรวม ที่มีนักเรียนออทิสติก นักเรียนสมาธิสั้น และนักเรียนปกติ เรียนร่วมกัน โดยมีการจัดชั้นเรียนแบบคละความสามารถ ซึ่งมีทั้งนักเรียนที่มีความสามารถสูงปานกลาง และต่ำ มีอาจารย์ประจำชั้น 3 ท่าน คือ ผศ.สุพรรณิ คงกะนันท์ ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์และวิชาวิทยาศาสตร์ อาจารย์สามารถ แม้นจันทร์รัตน์ เป็นอาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ และอาจารย์วัลยา สุรามหาปรกรณ์ เป็นอาจารย์ศูนย์วิจัยการศึกษาเพื่อเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ โดยดูแลให้ความช่วยเหลือนักเรียนออทิสติกด้านวิชาการและทักษะชีวิต ซึ่งอาจารย์ประจำชั้นทั้ง 3 ท่านยังได้สอนกิจกรรมอิสระและพัฒนาตนเองด้วย

อาจารย์และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 ปีการศึกษา 2550

ปัญหา

จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 ในช่วง 1 เดือนแรกของการเปิดภาคเรียนที่ 1 พบว่า นักเรียนมีปัญหาเรื่องความรับผิดชอบในการส่งการบ้านทุกวิชา ซึ่งพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เช่น ไม่ส่งการบ้าน ส่งการบ้านช้า ต้องได้รับการทวงถามจึงจะนำมาส่ง เป็นต้น และอาจารย์ได้รับการบ้านไม่ครบตามจำนวนนักเรียน โดยนักเรียนให้เหตุผลว่าลืมส่งการบ้าน มาโรงเรียนสายทำให้ส่งการบ้านไม่ทันตามที่ครูกำหนดเวลาส่ง

สภาพการส่งการบ้าน

วิชาที่มีการบ้านเป็นประจำ ส่วนใหญ่เป็นวิชาทักษะที่ต้องการให้นักเรียนฝึกอย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาไทย วิชาภาษาอังกฤษ และวิชาที่ต้องการให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติม ได้แก่ วิชาสังคมศึกษา และวิชาวิทยาศาสตร์

สถานที่หรือจุดกำหนดของการส่งการบ้านในแต่ละวิชาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 ขึ้นอยู่กับข้อตกลงของอาจารย์ผู้สอนกับนักเรียน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- วิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ อาจารย์ผู้สอนคือ ผศ.สุพรรณิ คงกะนนท์ ซึ่งเป็นอาจารย์ประจำชั้น มีโต๊ะทำงานนั่งอยู่หลังห้องเรียน (ห้องเดียวกับนักเรียน) ส่วนใหญ่วิชาคณิตศาสตร์จะมีการบ้านเกือบทุกวัน ในขณะที่วิชาวิทยาศาสตร์มีเป็นบางวัน ดังนั้นระบบการส่งงานทั้ง 2 วิชา จึงมีข้อตกลงว่า ในแต่ละวัน นักเรียนจะต้องส่งการบ้านให้เรียบร้อยก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ โดยส่งที่โต๊ะอาจารย์ แต่เนื่องจากอาจารย์มาถึงโรงเรียนเช้า และต้องการตรวจการบ้านให้เสร็จเรียบร้อยก่อนถึงชั่วโมงเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ขณะที่อาจารย์ทยอยตรวจไป

เรื่อย ๆ พบปัญหา คือ การบ้านไม่ครบ ต้องคอยถาม คอยพูด คอยเรียก คอยเตือนนักเรียนเป็นระยะ ๆ ว่า “ใครยังไม่ได้ส่งการบ้านอีก นำมาส่งได้เลยค่ะ มาส่งเร็ว ๆ ” พุดทวงจนเหนื่อย บางครั้งต้องเขียนบนกระดานดำ แต่นักเรียนก็ยังส่งการบ้านไม่ครบในแต่ละวัน

- วิชาภาษาไทย อาจารย์ผู้สอนคือ ผศ.ศรีสุตา ไกรวพันธุ์ เป็นอาจารย์พิเศษ ไม่ได้เป็นอาจารย์ประจำชั้น จึงมีโต๊ะนั่งทำงานอยู่ในห้องพักที่อยู่ติดกับห้องเรียน ดังนั้นระบบการส่งงาน ได้มีการตกลงกันไว้ว่า ให้นักเรียนเดินไปส่งงานบนโต๊ะอาจารย์ ก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติตอนเช้า และเนื่องจากอาจารย์มาถึงโรงเรียนค่อนข้างเช้า จึงต้องการตรวจการบ้านให้เสร็จเรียบร้อยก่อนถึงชั่วโมงเรียนวิชาภาษาไทย บ่อยครั้งที่อาจารย์ต้องเดินมารับการบ้านถึงห้องเรียนด้วยตนเอง บางครั้งอาจารย์วานให้เพื่อนไปเตือนให้ส่งงาน บางครั้งก็ฝากอาจารย์ประจำชั้นให้ช่วยเตือนแทน ทวงหลายวิธี แต่ก็ยังพบว่า นักเรียนส่งการบ้านไม่ครบในแต่ละวัน

- วิชาภาษาอังกฤษ อาจารย์ผู้สอนคือ อ.สามารถ แม้นจันทร์รัตน์ เป็นอาจารย์ประจำชั้น มีโต๊ะทำงานนั่งอยู่หลังห้องเรียน(ห้องเดียวกับนักเรียน) จัดระบบการส่งงานโดยมีการตกลงกันไว้ว่า ส่งงานบนโต๊ะอาจารย์ที่อยู่หลังห้องเรียนนั่นเอง แต่ก็ยังพบว่า นักเรียนส่งการบ้านไม่ครบเช่นเดียวกัน

- วิชาสังคมศึกษา อาจารย์ผู้สอนคือ อ.สาวิตรี สุวรรณ เป็นอาจารย์ประจำชั้น ห้อง ป.3/4 และสอนห้อง ป.3/2 ด้วย จึงมีโต๊ะนั่งทำงานอยู่ในห้อง ป.3/4 ได้จัดระบบการส่งงานโดยมีข้อตกลงกันว่า ให้นักเรียนเดินไปส่งงานบนโต๊ะอาจารย์ที่ห้อง ป.3/4 ซึ่งอาจารย์ผู้สอนพบว่า นักเรียนส่งการบ้านไม่ครบ และขาดส่งเป็นจำนวนมากกว่าทุกวิชา

สภาพปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 คือ ส่งการบ้านไม่ครบทุกวิชา ไม่ว่าวิชานั้นอาจารย์ประจำชั้นจะเป็นผู้สอนเอง หรือมีอาจารย์พิเศษที่มาจากห้องอื่นก็ตาม ต่างก็พบปัญหาเหมือนกันคือ **นักเรียนส่งการบ้านไม่ครบ** ทำให้อาจารย์ผู้สอนหรืออาจารย์ประจำชั้นต้องคอยจี้คอยติดตามทวงถามให้ส่งการบ้านด้วยวิธีการที่หลากหลาย บางครั้งก็มีการหักคะแนนบ้าง ทำโทษด้วยการให้ช่วยงานส่วนรวมก็มี แต่ก็ได้ผลน้อยไม่คุ้มกับที่อาจารย์ต้องเหนื่อยและเสียเวลา แสดงให้เห็นว่านักเรียนคนที่ไม่ค่อยส่งการบ้าน ส่งช้า ลืมส่ง ไม่สามารถส่งการบ้านด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ ต้องให้อาจารย์กระตุ้นเตือน ในกรณีนี้ จัดเป็นกลุ่มนักเรียนที่ขาดความรับผิดชอบ และเป็นปัญหาในกระบวนการเรียนการสอนมาโดยตลอด

แนวทางในการดำเนินการแก้ปัญหา

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นอาจารย์ประจำชั้นของนักเรียน ป.3/2 พิจารณาแล้วเห็นว่าปัญหานี้สำคัญอย่างยิ่ง เพราะการทำการบ้านของนักเรียนเป็นวิธีการหนึ่งที

สามารถฝึกทักษะหลายด้านให้นักเรียนได้พัฒนา และเป็นข้อมูลย้อนกลับเพื่อตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของนักเรียน อีกทั้งเป็นการตรวจสอบการสอนของอาจารย์ ทำให้อาจารย์ได้ช่วยเหลือแนะนำ แก้ไข เพิ่มเติมต่อไป ผู้วิจัยต้องการฝึกให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 ทุกคนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในด้านมีความรับผิดชอบส่งการบ้านอย่างสม่ำเสมอ และเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระอาจารย์ผู้สอนที่ไม่ต้องเหนื่อยกับการทวงถาม ผู้วิจัยจึงดำเนินการแก้ปัญหาด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

วิธีที่ 1 จัดระบบการส่งการบ้านใหม่ โดยกำหนดจุดส่งการบ้านของแต่ละวิชาที่หน้าห้องเรียน บริเวณโต๊ะติดกับกระดานดำ อาจารย์ให้หัวหน้าห้องดูแลรับผิดชอบในการติดตามเตือนเพื่อนในห้อง ให้ส่งการบ้านจนครบ แล้วจึงนำไปส่งอาจารย์ผู้สอน เริ่มใช้วิธีที่ 1 ตั้งแต่วันที่ 25 มิถุนายน 2550 ถึง วันที่ 20 กรกฎาคม 2550 เป็นระยะเวลา 1 เดือน

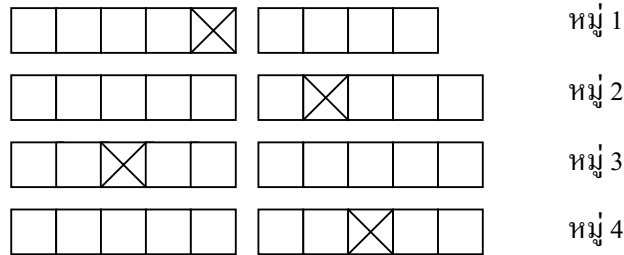
จุดส่งการบ้านทุกวิชา หน้าห้องเรียน บริเวณกระดาน

ผลของการใช้วิธีนี้ จากการบันทึกของอาจารย์ผู้สอนพบว่า มีจำนวนนักเรียนที่ส่งการบ้านคิดเป็นร้อยละ 82.05 ซึ่งเพิ่มมากขึ้นกว่าในช่วง 1 เดือนแรกของการเปิดภาคเรียนที่ 1 แต่ยังมีนักเรียนอีก 6 – 7 คน ที่ไม่ส่งการบ้าน เมื่อสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน พบว่านักเรียนชอบที่ได้ส่งการบ้านในห้องเรียนของตนไม่ต้องเดินไปไกล มองเห็นจุดส่งชัดเจน และหัวหน้าห้องได้ฝึกการทำงานเป็นผู้นำและได้เป็นผู้ช่วยอาจารย์ และได้สอบถามความคิดเห็นของ

อาจารย์ผู้สอนในวิชาต่างๆ อาจารย์บอกว่าข้อดีของวิธีนี้คือ ไม่ต้องเสียเวลามาทวงถาม แต่ข้อจำกัดของวิธีนี้คืออาจารย์ได้รับการบ้านค่อนข้างช้า ทำให้ตรวจการบ้านได้ไม่ครบทุกเล่ม

วิธีที่ 2 มีจุดส่งการบ้านของแต่ละวิชาที่หมู่ของตนเอง โดยให้หัวหน้าในแต่ละหมู่ดูแลรับผิดชอบในการติดตามเตือนเพื่อนสมาชิกในหมู่ ให้ส่งการบ้านจนครบ แล้วจึงนำไปส่งอาจารย์ผู้สอน เริ่มใช้วิธีที่ 2 ตั้งแต่วันที่ 1 - 31 สิงหาคม 2550 เป็นระยะเวลา 1 เดือน

ตัวอย่างแผนผังจุดส่งการบ้าน (☒)

ผลของการใช้วิธีนี้ จากการบันทึกของอาจารย์ผู้สอนพบว่า มีจำนวนนักเรียนที่ส่งการบ้านคิดเป็นร้อยละ 92.30 ซึ่งเพิ่มขึ้นกว่าวิธีที่ 1 แต่ก็ยังมีนักเรียนอีก 2-3 คนที่ไม่ส่งการบ้าน เมื่อสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ชอบส่งการบ้านในหมู่ของตนเอง นักเรียนสนุกสนานมีการแข่งขันกันว่าหมู่ใดจะส่งการบ้านครบก่อน และหัวหน้าหมู่ได้ฝึกการทำงานเป็นผู้นำและได้เป็นผู้ช่วยอาจารย์ มีการกระจายงานให้หัวหน้าหมู่ทำได้ 4 คน หัวหน้าหมู่รับผิดชอบงานไม่มาก ลดภาระงานของหัวหน้าห้อง และเมื่อสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนในวิชาต่างๆ อาจารย์บอกว่าข้อดีของวิธีนี้คือ ไม่ต้องเสียเวลามาทวงถามบ่อยๆ ตรวจงานได้ทันมากขึ้น คงเหลือเฉพาะนักเรียนที่มาสายส่งการบ้านช้าเท่านั้น

วิธีที่ 3 เพิ่มการใช้แรงเสริมด้วยการให้รางวัล วิธีนี้ทดลองทำเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์ก่อนโดยตกลงกับนักเรียนว่า ถ้านักเรียนคนใดส่งการบ้านคณิตศาสตร์ที่โต๊ะอาจารย์แล้ว ให้ระบายสีลงในตารางการส่งการบ้าน (ต้องส่งในตอนเช้าก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ) หากระบายสีครบ 5 ช่อง ก็จะได้รับสติ๊กเกอร์ 1 รูป สะสมไปเรื่อย ๆ พอครบ 1 เดือน ให้นำสติ๊กเกอร์มารับรางวัลเป็นดินสอแทน และจะมีการประกาศรายชื่อนักเรียนที่มีความรับผิดชอบส่งการบ้านคณิตศาสตร์ไว้ที่หน้าห้องเรียน เริ่มใช้วิธีที่ 3 ตั้งแต่วันที่ 3 - 28 กันยายน 2550 เป็นระยะเวลา 1 เดือน

จุดส่งการบ้านคณิตศาสตร์ ที่โต๊ะอาจารย์ผู้สอน บริเวณหลังห้องเรียน

ตัวอย่าง ตารางใบรายชื่อนักเรียนที่ส่งการบ้าน

วัน ชื่อนักเรียน	เดือน.....				
	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์

สรุปผลการแก้ปัญหา

จากผลการดำเนินการแก้ปัญหาทั้ง 3 แนวทาง ผู้วิจัยพบว่า วิธีที่ 3 การใช้แรงเสริมด้วยการให้รางวัล สามารถแก้ปัญหาค่าไม่ส่งการบ้านของนักเรียนได้ดีกว่า จึงได้เลือกใช้วิธีนี้ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2550 มาโดยตลอด และพบว่าในระยะเวลา 4 เดือน ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2550 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ 2551 พฤติกรรมการส่งการบ้านอย่างสม่ำเสมอนี้ยังมีความคงทนของพฤติกรรมตามบันทึกข้อมูลของอาจารย์ผู้สอน นักเรียนสนใจ กระตือรือร้นที่จะส่งการบ้านอย่างสม่ำเสมอ จากการสอบถามนักเรียน พบว่า นักเรียนตั้งใจ พอใจกับการได้รางวัล นักเรียนภูมิใจกับการได้รับคำชมเชย เป็นความภาคภูมิใจในความคิดของตนที่มีความรับผิดชอบส่งการบ้านสม่ำเสมอ ทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชา และมีความสุขกับการเรียนต่อไป

ผู้วิจัยสามารถสรุปผลได้ว่า การให้รางวัล เป็นการให้แรงเสริมเชิงบวกตามหลักจิตวิทยา ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณธรรมด้านความรับผิดชอบในการส่งการบ้านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 และสามารถกระตุ้นให้นักเรียนมีกำลังใจ มีความกระตือรือร้นในการส่งการบ้านมากขึ้น อีกทั้งมีบรรยากาศของการแข่งขันกันระหว่างนักเรียน และยังเกิดความสนุกสนานอีกด้วย

เก่ง ดี มีสุข...ด้วยบัตรสูตรคูณ

โดย

พศ.สุภาพร สุขเจริญ

"ความแผลงและความหรรุหรรุาของ
อุปกรณ์ ไม่ได้ยืนยันว่าจะช่วยให้นักเรียน
เป็นคนดี คนเก่ง แลละมีความสุบใในการ
ทำกิจกรรมเสมอไป อุปกรณ์ราคาถูกที่
นักเรียนร่วมสร้าง นำมาซึ่งความ
ภาคภูมิใจ สามารถพัฒนาการเรียนรู้อะ
ยกระดบัคุณธรรมได้"

เก่ง ดี มีสุข...ด้วยบัตรสูตรคูณ

ผศ.สุภาพร สุขเจริญ

ความสำคัญของปัญหา :

คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ยากสำหรับนักเรียนจำนวนไม่น้อย จากรายงานผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2549 ของสำนักทดสอบทางการศึกษา พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ของประเทศไทย ยังมีผลสัมฤทธิ์ทางคณิตศาสตร์ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด โดยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 38.47 ซึ่งระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นขั้นสุดท้ายของการเรียนในช่วงชั้นที่ 2 ที่นักเรียนต้องแสดงความสามารถทางวิชาการให้ประจักษ์เพื่อจะสอบผ่านจบช่วงชั้น จึงเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่จะต้องเสาะหากิจกรรมมากระตุ้นให้นักเรียนสนุกกับการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และในขณะเดียวกันใช้กิจกรรมนั้น ๆ ในการพัฒนาความเป็น “คนดี” ให้กับนักเรียนด้วย

คณิตศาสตร์ประกอบด้วยทักษะ 5 ทักษะ คือ การบวก การลบ การคูณ การหาร และการแก้ปัญห ทักษะการคูณและการหารเป็นทักษะพื้นฐานที่ค่อนข้างยากและนักเรียนจำเป็นต้องใช้ในการเรียนคณิตศาสตร์ขั้นสูงต่อไป สูตรคูณเป็นสิ่งที่ช่วยให้การคำนวณค่าต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคูณและการหารได้เร็วและง่ายขึ้น การท่องสูตรคูณเป็นการฝึกความจำและนำความจำไปเทียบเคียงกับการแก้ปัญหาคิดได้เร็วขึ้น คนคิดเร็วจะมีภาษีดีกว่าคนอื่น ๆ ซึ่งมีใช้หมายถึงการคิดเลขอย่างเดียวกันเท่านั้นแต่สามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตจริงได้ด้วยการจัดกิจกรรมท่องสูตรคูณจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้เด็กเกิดการจำอย่างเป็นระบบ แต่จะทำอย่างไรให้การท่องสูตรคูณเป็นกิจกรรมที่สนุกและไม่น่าเบื่อหน่าย ไม่เป็นการท่องแบบเดิมที่เคยทำมาในอดีตและควรมีอุปกรณ์ประกอบทำให้น่าสนใจขึ้น ผู้วิจัยจึงนำ “บัตรสูตรคูณ” มาใช้ในกิจกรรมการท่องสูตรคูณเพื่อช่วยพัฒนาสมองของนักเรียนให้เกิดการจำอย่างเป็นระบบที่อาจส่งผลดีต่อการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ต่างๆ ในชีวิตจริงของนักเรียน ผู้วิจัยคิดว่ากิจกรรมนี้จะทำให้นักเรียนสนใจอยากท่องสูตรคูณและอาจทำให้เกิด “ความเก่ง” สามารถบอกผลคูณได้อย่างรวดเร็วแม่นยำ ในขณะเดียวกันผู้วิจัยสงสัยว่ากิจกรรมนี้จะสามารถพัฒนาความเป็น “คนดี” ให้เกิดกับนักเรียนในด้านใดได้บ้าง และนักเรียนมีความสุขในการทำกิจกรรมหรือไม่ อย่างไร

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/3 มี 41 คนเป็นนักเรียนชาย 23 คน นักเรียนหญิง 18 คน ในจำนวน 41 คน เป็นนักเรียนในโครงการการศึกษาพิเศษ พ.1 (บกพร่องด้านการเรียนรู้) 3 คน ต้องออกไปเรียนวิชาคณิตศาสตร์และภาษาไทยที่ห้องโครงการการศึกษาพิเศษ เหลือนักเรียนในโครงการปกติ 38 คน โดยภาพรวมนักเรียนมีผลการเรียนเฉลี่ยรวมทุกวิชาอยู่ในระดับปานกลาง นักเรียนชายค่อนข้างซุกซน เป็นนักเรียนที่ผ่านการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นสมาธิสั้น 5 คน นักเรียนหญิงส่วนใหญ่เรียบร้อยและให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ดี

การดำเนินการวิจัย

1. ผู้วิจัยมอบหมายให้นักเรียนทุกคนไปทำบัตรสูตรคูณคนละ 1 ชุดจำนวน 66 แผ่น โดยเริ่มตั้งแต่สูตรคูณแม่ 2 ถึง แม่ 12 และตกแต่งบัตรสูตรคูณให้สวยงาม (ขั้นตอนการทำบัตรสูตรคูณแสดงไว้ในภาคผนวก ก)

ตัวอย่างบัตรสูตรคูณ

2. การจัดกิจกรรมทำในช่วงนำเข้าสู่บทเรียนของชั่วโมงคณิตศาสตร์สัปดาห์ละ 2 วันคือ วันอังคารและพฤหัสบดี แต่กำชับให้นักเรียนไปฝึกฝนท่องบัตรสูตรคูณด้วยตนเองนอกเวลาเรียนเมื่อมีโอกาส

3. ขั้นตอนการทำกิจกรรมให้นักเรียนจับคู่กันเพื่อท่องบัตรสูตรคูณ โดยตกลงว่าใครจะท่องเป็นคนแรก นักเรียนแต่ละคนมีเวลาในการท่อง คนละ 1 นาที และครูทำหน้าที่จับเวลา นักเรียนต้องสลับบัตรสูตรคูณก่อนท่อง เพื่อให้เรียงบัตรตามแม่สูตรคูณ วิธีการท่องทำได้หลากหลายแล้วแต่การตกลงกันของกลุ่มท่อง เช่น นักเรียนคนที่หนึ่งหยิบบัตรสูตรคูณด้านหน้าที่มีจำนวนเลขคูณกันออกมาครั้งละ 1 ใบ และบอกผลลัพธ์ในแต่ละใบ ส่วนนักเรียนคนที่สองทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องโดยดูจากผลลัพธ์ด้านหลังของบัตร บัตรที่ท่องไม่ถูกต้องจะถูกแยกออก ถ้าใน 1 นาที สามารถท่องบัตรสูตรคูณได้หมดกอง (66ใบ) ก็เริ่มท่องซ้ำใหม่อีกครั้ง

ทำเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ จนได้ยื่นสัญญาหมดเวลา และยังไม่มีการนับบัตรที่ท่องได้ในตอนนี้ นักเรียนคนที่สองทำกิจกรรมเช่นเดียวกับคนแรก เมื่อท่องครบทั้งสองฝ่าย นักเรียนนับจำนวนบัตรที่ท่องได้ต่างคนต่างบันทึกจำนวนบัตรลงในแบบบันทึกจำนวนบัตรกิจกรรม “ท่องสูตรคูณประจำวัน” เขียนจำนวนบัตรที่เพิ่มหรือลดลงจากครั้งที่แล้วและให้เพื่อนลงนามรับรอง

นักเรียนจับคู่ท่องบัตรสูตรคูณ

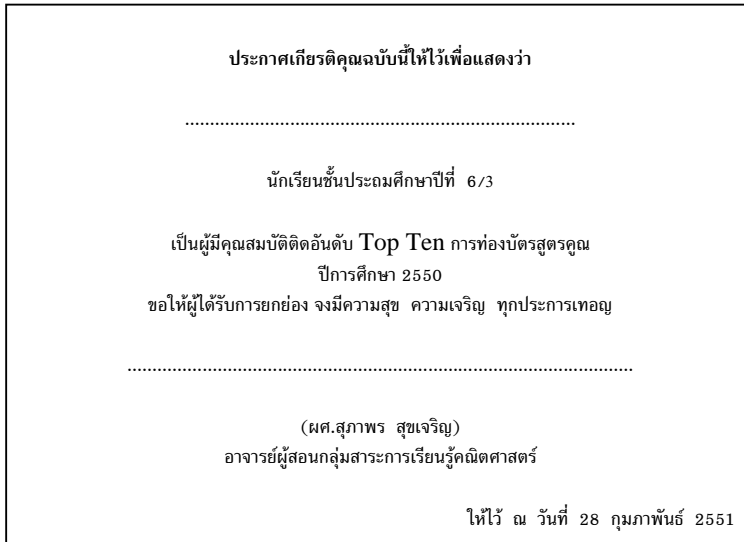
นักเรียนกำลังบันทึกจำนวนบัตรสูตรคูณที่ท่องได้

วันที่เรียน		จำนวนบัตรที่ท่องได้		จำนวนบัตรที่เพิ่ม/ลดลง	
วัน	เดือน	จำนวนบัตรที่ท่องได้	จำนวนบัตรที่เพิ่ม/ลดลง	จำนวนบัตรที่ท่องได้	จำนวนบัตรที่เพิ่ม/ลดลง
1	1	10	0	10	0
2	1	12	2	12	2
3	1	15	3	15	3
4	1	18	3	18	3
5	1	20	2	20	2
6	1	22	2	22	2
7	1	25	3	25	3
8	1	28	3	28	3
9	1	30	2	30	2
10	1	32	2	32	2
11	1	35	3	35	3
12	1	38	3	38	3
13	1	40	2	40	2
14	1	42	2	42	2
15	1	45	3	45	3
16	1	48	3	48	3
17	1	50	2	50	2
18	1	52	2	52	2
19	1	55	3	55	3
20	1	58	3	58	3
21	1	60	2	60	2
22	1	62	2	62	2
23	1	65	3	65	3
24	1	68	3	68	3
25	1	70	2	70	2
26	1	72	2	72	2
27	1	75	3	75	3
28	1	78	3	78	3
29	1	80	2	80	2
30	1	82	2	82	2
31	1	85	3	85	3
32	1	88	3	88	3
33	1	90	2	90	2
34	1	92	2	92	2
35	1	95	3	95	3
36	1	98	3	98	3
37	1	100	2	100	2

แบบบันทึกจำนวนบัตรสูตรคูณ

4. เมื่อการบันทึกจำนวนบัตรเสร็จสิ้นลง ผู้วิจัยจัดอันดับผู้ที่สามารถท่องบัตรสูตรคูณได้มากที่สุด 10 อันดับประจำวัน (Top Ten) แล้วติดผลการจัดอันดับไว้ที่ป้ายนิเทศหน้าห้องเรียนเพื่อให้นักเรียนเห็นผลการปฏิบัติทันที (Immediate feedback) เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนกลับไปฝึกฝนเพื่อจะได้มีโอกาสติด Top Ten บ้าง

5. มอบใบประกาศเกียรติคุณแก่นักเรียนโดยแยกเป็น 2 ประเภทคือ นักเรียนที่ติดอันดับ Top Ten มากที่สุด 10 อันดับแรก โดยนับจากความถี่ของการติดอันดับ Top Ten ประจำวันใน 1 ภาคเรียน และนักเรียนที่มีพัฒนาการในการท่องบัตร์สูตรคูณอย่างต่อเนื่อง โดยดูจากจำนวนบัตร์สูตรคูณที่ท่อง ได้มีการเพิ่มอย่างต่อเนื่องใน 1 ภาคเรียน

ผลการวิจัย

จากการทดลองใช้บัตร์สูตรคูณเป็นเวลา 1 ภาคเรียนอย่างต่อเนื่อง ผลการสังเกตพบว่านักเรียนสนุกกับการทำกิจกรรม นักเรียนกระตือรือร้นในวันทำกิจกรรมโดยแสดงความพร้อมด้วยการเตรียมบัตร์ไว้รอก่อนอาจารย์เข้าสอน ในวันใดที่ต้องทำกิจกรรมรวมของโรงเรียน หรือมีเวลาน้อยต้องงดกิจกรรม นักเรียนแสดงความเสียใจที่ไม่ได้ทำกิจกรรมนี้ในช่วงหลังการดำเนินกิจกรรมใช้เวลาน้อยลง ทุกอย่างเป็นไปอย่างอัตโนมัติเพราะนักเรียนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี เช่น การจับคู่ ซึ่งมีคิดว่าให้เปลี่ยนคู่ไปเรื่อย ๆ ตามข้อกำหนด นักเรียนก็สามารถจับคู่ได้อย่างรวดเร็ว การเริ่มต้นจับเวลาสามารถทำได้ทันที จากการสังเกตพบว่านักเรียนมีความซื่อสัตย์ ปฏิบัติตามกติกา ตรงต่อเวลาในการเริ่มต้นและเสร็จสิ้นกิจกรรม เมื่อถึงเวลาประกาศรายชื่อผู้ท่องบัตร์สูตรคูณได้ติดอันดับ Top Ten ในแต่ละวัน นักเรียนแสดงอาการตื่นเต้นว่าตนจะได้ติดอันดับหรือไม่ และแสดงความเสียใจเมื่อพลาดโอกาส บรรยากาศในการเรียนเป็นไปอย่างตื่นเต้นอยู่เสมอ

ผลการจัดกิจกรรมพบว่านักเรียนมีพัฒนาการในการท่องบัตร์สูตรคูณมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบจำนวนบัตร์จากการบันทึกในเดือนแรก (มิ.ย.) ที่เริ่มจัดกิจกรรมและเดือนสุดท้าย (ก.ย.) ของการจัดกิจกรรมในภาคต้น นักเรียนทุกคนสามารถท่องบัตร์สูตรคูณได้มากขึ้น และเมื่อนำ

ผลจากแบบบันทึกจำนวนบัตรของนักเรียนทุกคนที่ท่องได้ในเดือนแรกหาค่าเฉลี่ยกลาง (41 ใบต่อ 1 นาที) มาจัดกลุ่มนักเรียนตามความสามารถในการท่องสูตรคูณของนักเรียนโดยใช้เกณฑ์การกระจายออกจากส่วนกลางแบบโค้งปกติ (Normal Curve) จะจัดได้ 3 กลุ่มดังนี้

กลุ่มอ่อน คือ กลุ่มที่ท่องจำนวนบัตรสูตรคูณได้ไม่เกิน 30 ใบ ใน 1 นาที

กลุ่มปานกลาง คือ กลุ่มที่ท่องจำนวนบัตรสูตรคูณได้ตั้งแต่ 31-50 ใบ ใน 1 นาที

กลุ่มเก่ง คือ กลุ่มที่ท่องจำนวนบัตรสูตรคูณได้มากกว่า 50 ใบ ใน 1 นาที

จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจำนวนบัตรของเดือนแรกและเดือนสุดท้าย พบว่าทั้ง 3 กลุ่มมีพัฒนาการในการท่องบัตรสูตรคูณเพิ่มขึ้นอย่างเด่นชัด รายละเอียดแสดงไว้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจำนวนบัตรที่ท่องได้ระหว่างเดือนแรกและเดือนสุดท้าย

กลุ่ม	ค่าเฉลี่ยจำนวนบัตรที่ท่องได้		จำนวนบัตรเพิ่ม
	เดือนมิถุนายน	เดือนกันยายน	
อ่อน	26	55	29
ปานกลาง	40	63	23
เก่ง	64	88	24

จากตารางที่ 1 แสดงว่า นักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม มีพัฒนาการในการท่องบัตรสูตรคูณได้จำนวนมากขึ้นในค่าเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกัน โดยกลุ่มอ่อนสามารถท่องบัตรสูตรคูณได้จำนวนมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยจำนวนบัตร 29 ใบ ใน 1 นาที รองลงมาได้แก่ กลุ่มเก่งสามารถท่องบัตรสูตรคูณได้จำนวนมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยจำนวนบัตร 24 ใบ ใน 1 นาที ส่วนกลุ่มปานกลางสามารถท่องบัตรสูตรคูณได้จำนวนมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยจำนวนบัตร 23 ใบ

ผลจากตารางแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมนี้สามารถกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคล่องแคล่วในการท่องสูตรคูณและสามารถท่องได้มากขึ้น ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการเรียนรู้ในวิชาคณิตศาสตร์ และการนำไปใช้ในชีวิตจริงต่อไป

นอกเหนือจากการเก็บข้อมูลจากแบบบันทึกจำนวนบัตรสูตรคูณของนักเรียนแล้ว ผู้วิจัยให้นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมในแบบสอบถาม (ภาคผนวก ข) ถึงกิจกรรมบัตรสูตรคูณที่มีผลต่อนักเรียนใน 3 ประเด็นคือ คนเก่ง คนดี และคนมีความสุขแล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ได้ผลดังนี้

สำหรับประเด็นคนเก่ง ผู้วิจัยถามนักเรียนว่า “กิจกรรมบัตรสุตรคุณทำให้นักเรียนท่องสุตรคุณได้คล่องแคล่วขึ้นหรือไม่ เพราะเหตุใด” นักเรียนจำนวน 36 คนจากนักเรียน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 94.75 กล่าวว่าตนเองท่องบัตรได้คล่องแคล่ว รวดเร็วขึ้นซึ่งแสดงว่ากิจกรรมนี้ทำให้นักเรียนมีความเก่งในการท่องสุตรคุณมากขึ้น นักเรียนจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.26 ระบุว่าไม่มีผลเพราะไม่ได้ไปฝึกเพิ่มเติม เหตุผลที่นักเรียนระบุว่ากิจกรรมบัตรสุตรคุณทำให้ตนเองท่องสุตรคุณเก่งขึ้นแสดงรายละเอียดไว้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความถี่ ร้อยละ ของเหตุผลที่ทำให้นักเรียนมีความเก่งในการท่องสุตรคุณด้วยกิจกรรมบัตรสุตรคุณ

เหตุผล	จำนวน	ร้อยละ
1. ได้ฝึกบ่อย ๆ สม่ำเสมอ	14	25.45
2. จำได้มากขึ้น	13	23.64
3. ได้ฝึกเพิ่มเติมนอกเวลา	6	10.91
4. ต้องแข่งกับเวลา	5	9.09
5. มีปริมาณจำนวนบัตรที่ท่องมากขึ้น	5	9.09
6. พยายามเพราะต้องท่องให้ทันเพื่อน	4	7.27
7. มีสมาธิมากขึ้น	3	5.45
8. ได้แข่งกับตนเองไปด้วย	2	3.64
9. นำไปใช้ในวิชาเลขได้ดี	2	3.64
10. ได้รับคำแนะนำจากผู้ปกครอง	1	1.82
สรุป	55	100

จากตารางที่ 2 แสดงว่า เหตุผล 3 อันดับแรกที่นักเรียนคิดว่ากิจกรรมบัตรสุตรคุณทำให้มีความเก่งในการท่องสุตรคุณมากขึ้น คือ ได้ฝึกบ่อยๆสม่ำเสมอ (ร้อยละ 25.45) จำได้มากขึ้น (ร้อยละ 23.64) และได้ฝึกเพิ่มเติมนอกเวลา (ร้อยละ 10.19)

ตัวอย่างผลงานเขียนของนักเรียนที่แสดงว่ากิจกรรมบัตรสุตรคุณสามารถพัฒนาความเป็นคนเก่งในการท่องบัตรสุตรคุณมากขึ้น

ด.ช.กฤษณ์ ตยาภิพิสูทธิ “เร็วขึ้นเพราะตอนแรกท่องได้แค่ 26 ใบ แต่ปัจจุบันท่องได้ 60 – 70 ใบ นับเป็นวิวัฒนาการที่ดีทีเดียว”

ด.ช.สรวิศ อรุณทัต “เร็วขึ้น เพราะเวลาท่องจะทำให้เพิ่มประสบการณ์ทำให้จำได้ และคล่องแคล่ว และเวลาท่องก็แข่งกับเพื่อนคนอื่น จึงต้องกลับไปหัดที่บ้านจนคล่องแคล่วมาก”

ค.ช.กรรติ กุลชนะรักษ์ “เร็วขึ้นเกือบทุกครั้ง เพราะการที่ได้ฝึกฝนมันจะค่อย ๆ ซึมเข้าไปจนจำได้ และถ้าเรายังฝึก มันจะจำได้มากขึ้น และนำไปใช้ในวิชาเลขได้”

สำหรับประเด็นคนดี ผู้วิจัยถามนักเรียนว่า “กิจกรรมบัตรสุตรคุณฝึกลักษณะธรรมด้านใดให้เกิดกับนักเรียนบ้าง โปรดระบุหรือยกตัวอย่าง” นักเรียนจำนวน 38 คนจาก 38 คน คิดเป็นร้อยละ 100 บอกว่านักเรียนได้รับการพัฒนาด้านคุณธรรมด้วยกิจกรรมบัตรสุตรคุณ รายละเอียดของคุณธรรมด้านต่างๆที่พบและการกระทำที่แสดง ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงความถี่และร้อยละของคุณธรรมที่เกิดจากการใช้บัตรสุตรคุณ

รายการคุณธรรม	จำนวน	ร้อยละ
ความซื่อสัตย์	33	48.53
สิ่งที่กระทำ		
- การนับบัตรและบันทึกตรงความเป็นจริง	23	
- การไม่โกงในเวลาท่องบัตร เช่น ไม่ให้เพื่อนดูหรือโกงเวลา	10	
ความมีน้ำใจ	15	22.06
สิ่งที่กระทำ		
- ให้เพื่อนขอยืมบัตรสุตรคุณ	10	
- ไม่รบกวนเพื่อนเวลาท่องบัตร	3	
- ช่วยเพื่อนนับบัตร	1	
- ช่วยบัตรให้เพื่อนที่แขนหัก	1	
ความมีสมาธิ	11	16.18
สิ่งที่กระทำ		
- มีสมาธิในการท่อง/จดจำกับบัตร	6	
- ไม่สนใจเสียงเพื่อนที่รบกวน	5	
ความขยันหมั่นเพียร	7	10.29
สิ่งที่กระทำ		
- ฝึกท่องนอกเวลาเพื่อให้ทันเพื่อน	6	
- พยายามเร่งให้ติด Top Ten	1	
ความรับผิดชอบ	1	1.47
สิ่งที่กระทำ		
- นำบัตรสุตรคุณมาทุกครั้งในวันที่ท่อง		
ความรอบคอบ	1	1.47
สรุป	68	100

จากตารางที่ 3 แสดงว่าคุณธรรม 3 อันดับแรกที่นักเรียนคิดว่าเกิดขึ้นกับตนเองในการทำกิจกรรมบัตร์สูตรคุณ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ (ร้อยละ48.53) ความมีน้ำใจ (ร้อยละ22.06) และ ความมีสมาธิ(ร้อยละ16.18) ตามลำดับ

ตัวอย่างผลงานเขียนของนักเรียนที่แสดงว่านักเรียนเกิดคุณธรรมจากกิจกรรมบัตร์สูตรคุณ

ค.ญ.ศศิธดา รัตนไพฑูรย์ “เกิดขึ้นมาก เพราะถ้าเราขี้โกงถึงได้คะแนนมาก แต่เราก็ไม่ภูมิใจในคะแนนที่มาก ๆ เราควรฝึกด้วยตนเอง มีวิวัฒนาการไปเรื่อย ๆ จะมากหรือน้อยก็ตาม”

ค.ญ.สุกฤตา สุขสว่าง “ฝึกโดยการไม่โกง เช่น ท่องแล้วนับบวกเพิ่มขึ้นไปอีก ควรเอาเท่าที่ตัวเองทำได้ แล้วจะรู้สึกภูมิใจ และต้องมีสมาธิในการท่อง ไม่รบกวนสมาธิของเพื่อนด้วย”

สำหรับประเด็นมีความสุข ผู้วิจัยถามนักเรียนว่า “ นักเรียนมีความสุขในการทำกิจกรรมบัตร์สูตรคุณหรือไม่ ยกตัวอย่างความสุขที่ได้รับ” นักเรียน 37 คนจาก 38 คนคิดเป็นร้อยละ 97.37 บอกว่านักเรียนมีความสุขกับกิจกรรมบัตร์สูตรคุณ เหตุผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความถี่ ร้อยละ ของเหตุผลที่ทำให้นักเรียนมีความสุขกับกิจกรรมบัตร์สูตรคุณ

เหตุผล	จำนวน	ร้อยละ
ตื่นเต้น สนุก เพลิดเพลิน คลายเครียด	15	23.81
ได้แข่งขันกับเพื่อน	11	17.46
ได้ประโยชน์ / ฝึกตนเอง / ท่องได้คล่องขึ้น	10	15.87
ได้ทำกิจกรรมกับเพื่อน ๆ	9	14.28
มีกิจกรรมเสริม (เกม) ในวิชาคณิตไม่ใช่สอนเฉย ๆ	5	7.94
ภูมิใจเวลาท่องได้มากขึ้น	4	6.35
ได้ลุ้นตนเองในการติดอันดับ Top Ten	3	4.76
ได้รู้ความสามารถของเพื่อน	2	3.17
ได้ลุ้นเพื่อนในการติดอันดับ Top Ten	1	1.59
ดีใจเวลาเพื่อนที่ท่องด้วยติดอันดับ Top Ten	1	1.59
ให้กำลังใจตนเองในการฝึกไปเรื่อย ๆ จะพัฒนาได้เอง	1	1.59
อยากมีกิจกรรมแบบนี้บ่อย ๆ	1	1.59
สรุป	63	100

จากตารางที่ 4 แสดงว่าเหตุผลที่ทำให้ให้นักเรียนมีความสุขกับกิจกรรมบัตรสุตรคุณมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ตื่นเต้น เพลิดเพลิน สนุก คลายเครียด (ร้อยละ23.81) ได้แข่งขันกับเพื่อน (ร้อยละ17.46) และได้ประโยชน์/ฝึกตนเอง (ร้อยละ 15.87) ตามลำดับ

ตัวอย่างผลงานเขียนของนักเรียนที่แสดงว่านักเรียนมีความสุขกับกิจกรรมบัตรสุตรคุณ

ด.ญ.ชวิศา พงศ์ศิริถาวร กล่าวว่า ... “มีความสุข เพราะเป็นกิจกรรมที่สนุก ประกอบการเรียน เพราะถ้าเรียนอย่างเดียวก็จะไม่สนุก และยังทำให้หันท่องสุตรคุณเร็วขึ้นอีกด้วย”

สำหรับประเด็นที่น่าสนใจ ผู้วิจัยพบว่าในข้อเขียนด้านความสุขของนักเรียน พบคุณธรรมที่ผู้วิจัยจัดว่าอยู่ในระดับสูง และเป็นคุณธรรมที่เกิดขึ้นได้น้อยมาก คือ การยินดีในความสำเร็จของผู้อื่น ดังข้อเขียนของ ด.ญ.นภสร ไยบัวเทศ ที่กล่าวถึงความสุขในการท่องบัตรสุตรคุณไว้ว่า ... “มีความสุขและสนุกมาก ๆ และคอยลุ้นว่าใครจะได้มากที่สุด เราจะติดใหม่ ถึงแม้จะไม่ได้อีกตาม เขียร์ให้คู่แข่งเราติด เพราะเห็นเขาตั้งใจท่องมาก พอติดจริง ๆ ก็ดีใจไปด้วย”

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จะเห็นได้ว่าความแฉงและหุรหุราชของอุปกรณัไม่ได้ยืนยันว่าจะช่วยให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขในการทำกิจกรรมเสมอไป กิจกรรมบัตรสุตรคุณที่ใช้อุปกรณัเพียงกระดาษเทา-ขาวแผ่นเล็ก ๆ จำนวน 66 ใบ อุปกรณัที่ดูว่าราคาถูก แต่นักเรียนได้มีส่วนร่วมคิด ร่วมสร้างด้วยตนเอง จะนำมาซึ่งความภาคภูมิใจ เป็นเสมือนสมบัติส่วนตัวที่ล้ำค่า ก็สามารถพัฒนาการเรียนรู้อได้ จะเห็นได้จากพัฒนาการในการท่องสุตรคุณของนักเรียนที่มีมากขึ้น แสดงว่านักเรียนเริ่มจัดระบบการจำของตนเอง และอาจนำไปสู่เทคนิคของการท่องจำ ซึ่งจะกลายเป็นสิ่งที่มีประโยชน์กับตนเอง ทำให้เป็นคนที่สามารถจดจำสิ่งต่างๆที่ใช้ในการดำเนินชีวิตจริงได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้เป็นผู้ที่มีความละเอียดรอบคอบอีกด้วย และการที่นักเรียนมีความคล่องแคล่วในการท่องสุตรคุณย่อมเป็นพื้นฐานที่ดีในการนำไปใช้ในวิชาคณิตศาสตร์ต่อไป นอกจากนั้นกระบวนการจัดกิจกรรมยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พิสูจน์ตนเองว่า นักเรียนเป็นคนดี มีวินัย สามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างซื่อสัตย์ด้วยตนเอง มีน้ำใจต่อเพื่อน เห็นคุณค่าของตนเองและรู้จักยินดีในความสำเร็จของผู้อื่น อีกทั้ง เมื่อนักเรียนมีความสุขกับการทำกิจกรรม การเรียนรู้อ้อมเกิดขึ้นได้เอง ดังที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 มาตรา 22 ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้อและพัฒนาตนเอง

**ได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตาม
ธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ”**

จากกิจกรรมที่นำเสนอแสดงให้เห็นว่า ครูเป็นกลไกสำคัญในการจัดกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเอง โดยกิจกรรมนั้นต้องสอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน นักเรียนมีความสุขและอยากทำ อีกทั้งไม่ควรมุ่งที่จะสร้างให้นักเรียนมีความเป็นเลิศทางวิชาการเพียงอย่างเดียว แต่ควรปลูกฝังให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตลอดระยะเวลาที่ทำการกิจกรรม ซึ่งเท่ากับว่าครูได้สร้างนักเรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขตามความมุ่งหมาย และหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ซึ่งกล่าวไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข”

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2546. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติการศึกษา ภาคบังคับ พ.ศ. 2545 .

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย. .

นรรีซต์ ฝันเชียร. 2550. การท่องจำ บ่อนทำลายการศึกษา หรือแค่แพะรับบาป. Available :

www.ffc.or.th_scoop/

ณัฐยา เมืองราช. 2545. การท่องสูตรคูณ. Available : www.school.net.th

สำนักทดสอบทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2549. รายงานผลการประเมินสัมฤทธิ์ทางการเรียน. Available : www.bet.obec.go.th

ภาคผนวก ก

ขั้นตอนการทำบัตรสูตรคูณ

- เตรียมอุปกรณ์ดังนี้
  - กระดาษเทา-ขาว ตัดเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาด 2 × 4 นิ้ว จำนวน 66 ใบ
  - สีเมจิก/สีไม้/ปากกา
- กำหนดจำนวนเลขลงในบัตรสูตรคูณตั้งแต่แม่ 2 ถึง แม่ 12 โดยเขียนบนด้านหน้าของบัตร ซึ่งถ้าเริ่มต้นด้วยสูตรคูณแม่ใด จะเริ่มด้วยสูตรคูณแม่นั้นๆคูณด้วยตัวมันเองเสมอ ดังนี้

สูตรคูณแม่ 2	เริ่มด้วย 2×2	ถึง 2×12	มีจำนวน 11 ใบ
สูตรคูณแม่ 3	เริ่มด้วย 3×3	ถึง 3×12	มีจำนวน 10 ใบ
สูตรคูณแม่ 4	เริ่มด้วย 4×4	ถึง 4×12	มีจำนวน 9 ใบ
สูตรคูณแม่ 5	เริ่มด้วย 5×5	ถึง 5×12	มีจำนวน 8 ใบ
สูตรคูณแม่ 6	เริ่มด้วย 6×6	ถึง 6×12	มีจำนวน 7 ใบ
สูตรคูณแม่ 7	เริ่มด้วย 7×7	ถึง 7×12	มีจำนวน 6 ใบ
สูตรคูณแม่ 8	เริ่มด้วย 8×8	ถึง 8×12	มีจำนวน 5 ใบ
สูตรคูณแม่ 9	เริ่มด้วย 9×9	ถึง 9×12	มีจำนวน 4 ใบ
สูตรคูณแม่ 10	เริ่มด้วย 10×10	ถึง 10×12	มีจำนวน 3 ใบ
สูตรคูณแม่ 11	เริ่มด้วย 11×11	ถึง 11×12	มีจำนวน 2 ใบ
สูตรคูณแม่ 12	เริ่มด้วย 12×12		มีจำนวน 1 ใบ
- ให้นักเรียนเขียนผลคูณด้วยตนเองบนด้านหลังของบัตรแต่ละใบ เพื่อเป็นการทบทวนการหาผลคูณไปด้วย
- ตกแต่งบัตรสูตรคูณให้สวยงามตามความคิดของตนเอง

ตัวอย่างบัตรสูตรคูณ

2×3

ด้านหน้า

6

ด้านหลัง

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามความรู้สึกรักของนักเรียนที่มีต่อ “กิจกรรมบัตรสุตรคุณ”

คำชี้แจง : ให้นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมาในเรื่องต่อไปนี้

1. นักเรียนคิดว่า “กิจกรรมบัตรสุตรคุณ” ให้นักเรียนท่องสุตรคุณได้ถูกต้อง คล่องแคล่ว และรวดเร็วขึ้นหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. นักเรียนคิดว่า “กิจกรรมบัตรสุตรคุณ” ฝึกคุณธรรมด้านใดให้เกิดกับนักเรียนบ้าง โปรดระบุ หรือยกตัวอย่าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. นักเรียนมีความสุขในการทำ “กิจกรรมบัตรสุตรคุณ” หรือไม่ เพราะเหตุใด ยกตัวอย่างความสุขที่ได้รับ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

การจัดระเบียบห้องด้วยตะเกียบ

โดย

พศ.สุภาวดี โรจนธรรมกุล

"ตะเกียบนั้นสำคัญไฉน !"

การจัดระเบียบห้องด้วยตะเกียบ

ผศ. สุภาวดี โรจนธรรมกุล

รายละเอียดของห้องเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/3 มีอาจารย์ประจำชั้น 2 คน คือ ผศ.สุภาวดี โรจนธรรมกุล และอาจารย์ปาณิกา คงประเสริฐ ผู้วิจัยรับผิดชอบสอนวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ กิจกรรม อิสรพัฒนาดนและรับผิดชอบกิจกรรมสันทนาการเข้าในวันพฤหัสบดี และวันศุกร์ ส่วนอาจารย์ ปาณิกา คงประเสริฐ สอนวิชางานบ้าน งานเกษตร และรับผิดชอบกิจกรรมสันทนาการเข้าในวันจันทร์และวันอังคาร ส่วนวันพุธจะเป็นกิจกรรมหน้าเสาธง นักเรียนในห้องนี้มีทั้งหมด 38 คน เป็นชาย 21 คน หญิง 17 คน มีนักเรียนที่ผ่านการวินิจฉัยของแพทย์ว่าเป็นสมาธิสั้น 3 คน นักเรียนส่วนใหญ่ในห้องนี้จะช่างพูด ช่างคุย อารมณ์ดี สนุกสนาน กล้าพูดแสดงออก มีเหตุผล มีน้ำใจ ชอบช่วยเหลืองานส่วนรวมของห้องอยู่เสมอ

ที่มาและปัญหา

เนื่องจากมีข้อสังเกตในทุก ๆ ปีที่ผ่านมาว่า เมื่อใดก็ตามที่นักเรียนไม่อยู่ในห้องเรียน เนื่องจากไปเรียนที่อื่น เช่น ห้องสมุด ห้องศิลปะ ฯลฯ หรือไปทำกิจกรรมอื่น ๆ นอกห้องเรียน ห้องเรียนจะอยู่ในสภาพที่ไม่มีระเบียบอย่างมาก เช่น นักเรียนไม่จัดเก้าอี้ โต๊ะ นักเรียนระเกะระกะไม่ตรงแถว ของวางบนโต๊ะมากมาย กระจ่างนักเรียนวางระเกะระกะบนพื้น เศษกระดาษทั้งชิ้นเล็ก ชิ้นใหญ่ ทิ้งอยู่ได้โต๊ะมากบ้าง น้อยบ้าง เป็นสภาพที่เห็นแล้วไม่เหมาะสมที่จะเป็นห้องเรียน ในปีนี้ห้องเรียน ป.4/3 มีสภาพไม่แตกต่างจากสภาพห้องเรียนในปีที่ผ่านมา ดังนั้นจะมีวิธีการใดที่จะทำให้ห้องเรียนมีระเบียบ

การแก้ปัญหา

ในทุก ๆ ปีที่ผ่านมาผู้วิจัยซึ่งเป็นอาจารย์ประจำชั้น ต้องคอยบอก คอยเตือนให้นักเรียนจัดโต๊ะของตนเอง หรือของแถวที่ตนเองนั่ง พร้อมทั้งช่วยกันเก็บเศษกระดาษได้โต๊ะ ก่อนที่จะออกไปทำกิจกรรมอื่น ๆ นอกห้องอยู่เป็นประจำ ถ้าอาจารย์ไม่อยู่ หรือไม่เตือนสภาพห้องก็จะไม่มีระเบียบอย่างมาก ผู้วิจัยจึงคิดหาวิธีแก้ปัญหาที่จะให้นักเรียนมีจิตสำนึกด้วยตนเองโดยที่อาจารย์ไม่ต้องบอก ไม่ต้องเตือน เพื่อฝึกการสร้างนิสัยที่เป็นระเบียบ

ในปีการศึกษาที่ผ่านมา ผู้วิจัยได้ทดลองวิธีการใหม่เพื่อจัดระเบียบในห้องเรียน เนื่องจากการจัดที่นั่งนักเรียนในห้อง ผู้วิจัยจะให้นักเรียนเปลี่ยนที่นั่งเดือนละ 1 ครั้งอยู่แล้ว คราวนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการเสี่ยงทายโดยให้นักเรียนหยิบไม้ขีดซึ่งทำจากตะเกียบที่ไม่ใช่แล้ว แต่ยังอยู่ในสภาพคืออยู่ ผู้วิจัยเขียนเลขเท่าจำนวนกลุ่มบนตะเกียบ (ถ้ามี 4 กลุ่ม เขียนเลข 1 – 4 ถ้ามี 5 กลุ่ม เขียนเลข 1 – 5 เป็นต้น) จำนวนเลขละประมาณ 7-8 อัน โดยคำนวณจากจำนวนนักเรียนในห้อง ผู้วิจัยเอาตะเกียบใส่ไว้ในกระบอกลไม้ไฟ ให้นักเรียนหยิบตะเกียบแทนการเข่าเพื่อจะได้ไม่เสียเวลา ใครได้ตะเกียบเลขใดก็เลือกที่นั่งในหมู่ตรงกับเลขบนตะเกียบ เมื่อนักเรียนเข้าที่นั่งที่ แล้วครูพิจารณาความเหมาะสมอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งนักเรียนจะลุ้นและตื่นเต้นกันมากในการเปลี่ยนที่นั่งแต่ละครั้งเพราะจะได้เสี่ยงทายโดยหยิบไม้ขีดตะเกียบ

ผู้วิจัยเกิดความคิดว่าไม้ตะเกียบน่าจะนำมาใช้ประโยชน์อย่างอื่นได้อีก จึงเป็นที่มาของ “การจัดระเบียบห้องด้วยตะเกียบ” โดยผู้วิจัยมีข้อกำหนดว่า เมื่อใดก็ตามที่นักเรียนออกไปทำกิจกรรมนอกห้องเรียน นักเรียนต้องเก็บของบนโต๊ะ จัดโต๊ะของตนเองให้ตรงแถว ชิดเก้าอี้ นำกระเป๋าวางบนเก้าอี้ ถ้ามีเวลาน้อยหรือรีบด่วน อนุญาตให้วางของไว้บนเก้าอี้ได้ ดูแลใต้โต๊ะของตนเองและบริเวณใกล้เคียงไม่ให้มีเศษกระดาษ ใครผิดข้อตกลงอาจารย์จะเป็นผู้วางตะเกียบไว้บนโต๊ะของนักเรียนคนนั้น จำนวนตะเกียบมากหรือน้อยแล้วแต่ปริมาณข้อตกลงที่นักเรียนละเมิด เมื่อนักเรียนกลับมาที่ห้องเห็นไม้ตะเกียบวางอยู่บนโต๊ะของตนเอง นักเรียนต้องเสียค่าปรับ 2 บาทต่อตะเกียบ 1 อัน โดยหยอดเงินลงในกระปุกออมสินของห้อง ถ้ายังไม่มีเงินให้มา บันทึกลงการเสียค่าปรับในใบรายชื่อนักเรียน และนำเงินมาเสียค่าปรับภายหลัง หมู่ใดที่จัดโต๊ะได้ เป็นระเบียบดีมากที่สุดผู้วิจัยจะบวกคะแนนหมู่เพิ่มให้

ผู้วิจัยนำรายละเอียดของวิธีการไปพูดคุยกับนักเรียนว่าเห็นด้วยกับข้อตกลงนี้หรือไม่ อย่างไร เนื่องจากการทำโทษนักเรียนด้วยการปรับเงินเป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อนและควรได้รับความเห็นชอบจากนักเรียน นักเรียนส่วนใหญ่เห็นด้วย บางคนบอกว่าควรปรับมากกว่า ตะเกียบละ 2 บาท บางคนบอกว่าควรปรับน้อยกว่า 2 บาท แต่ส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าควรจะเป็น 2 บาท จึงตกลงว่าเป็น 2 บาท เงินค่าปรับที่เก็บได้นำมาใช้ในกิจกรรมของห้อง และนำมาซื้อรางวัล เช่น ขนม ให้กับหมู่ที่ได้คะแนนหมู่สะสมสูงสุดของห้องในแต่ละเดือน การวางตะเกียบนั้น ในระยะแรกๆจะวางบ่อยครั้ง เช่น เช้า 1 ครั้ง บ่าย 1 ครั้ง ทุกวัน วันเว้นวัน หรือ 1 วันเว้น 2 วัน ระยะหลังๆ เมื่อนักเรียนเคารพกติกามากขึ้น การวางตะเกียบจึงน้อยครั้งลง และเพื่อให้ให้นักเรียน ต้นตัวอยู่เสมอ ผู้วิจัยและนักเรียนมีข้อตกลงร่วมกันว่าผู้วิจัยจะวางตะเกียบเมื่อไหร่ก็ได้

ผลของการแก้ปัญหา

ผู้วิจัยได้ลงมือปฏิบัติการวางตะเกียบหลังจากเปิดเรียนภาคต้น 1 สัปดาห์ ปรากฏผลเป็นที่น่าพอใจเป็นอย่างมาก กล่าวคือ ประมาณสัปดาห์ที่ 2-3 หลังการวางตะเกียบ ระเบียบของห้องอยู่ในขั้นดีมาก มีเพียงนักเรียน 1-2 คน เท่านั้นที่ยังไม่ทำตามข้อตกลง ภายในสัปดาห์ที่ 4 ห้องเรียนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยดีมาก ทุกคนปฏิบัติตามข้อตกลง

กิจกรรมนี้นักเรียนให้ความร่วมมือและมีความกระตือรือร้นเป็นอย่างมาก เช่น นอกจากการจัดโต๊ะของตัวเองแล้ว ยังไปช่วยจัดโต๊ะของเพื่อนคนอื่นๆ ที่ยังหลงลืม หรือการขอเป็นอาสาสมัครวางตะเกียบแทนครู เป็นต้น ในเรื่องการขอเป็นอาสาสมัครของนักเรียน ครูจำเป็นต้องคัดเลือก และให้นักเรียนที่มาขอเป็นอาสาสมัครทดลองฝึกปฏิบัติเสียก่อน ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และให้เกิดความยุติธรรมมากที่สุด ในการเป็นอาสาสมัครเป็นสิ่งที่ดี เพราะเป็นโอกาสได้ฝึกฝนนักเรียนให้รู้จักการควบคุมดูแลตนเอง และการเป็นผู้รักษากฎระเบียบของห้อง ภายใต้การกำกับดูแลของอาจารย์อย่างใกล้ชิด ตลอดทั้งเป็นการส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนมีจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อส่วนรวมด้วย

ผู้วิจัยได้บันทึกผลของการแก้ปัญหาเป็นระยะๆ ดังนี้

ศุกร์ที่ 1 มิ.ย. 50 (หลังจากเปิดเรียนประมาณ 1 สัปดาห์) อาจารย์เริ่มวางตะเกียบบนโต๊ะของนักเรียนที่ไม่ได้ปฏิบัติตามข้อตกลง

พุธที่ 6 มิ.ย. 50 การจัดโต๊ะและแถวของนักเรียนดีขึ้นประมาณร้อยละ 90 การปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ ใบรายชื่อที่นักเรียนบันทึกการจ่ายค่าปรับ ทำให้ทราบว่ามิใครบ้างที่ยังไม่ได้ปฏิบัติตามข้อตกลง

จันทร์ที่ 18 มิ.ย. 50 สัปดาห์ที่แล้วการจัดโต๊ะอยู่ในเกณฑ์ดี มีเพียง 1-2 คนเท่านั้นที่ยังหลงลืมไม่ขีดเก้าอี้ แต่บางคนจะช่วยจัดแถวของโต๊ะที่ยังไม่เรียบร้อย ทำให้ความมีระเบียบของห้องอยู่ในเกณฑ์น่าพอใจมาก

จันทร์ที่ 25 มิ.ย. 50 มีนักเรียนเพียง 1 คนเท่านั้น ที่ไม่ได้เอากระเป๋าวางบนเก้าอี้ก่อนออกไปเข้าแถวตอนเช้า

อังคารที่ 26 มิ.ย. 50 ห้องเรียนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยดีมาก ทุกคนปฏิบัติตามข้อตกลง

อย่างไรก็ตามความเป็นระเบียบของห้องก็ไม่ใช่ว่าจะอยู่เช่นนี้ตลอดไป ยังคงต้องมีการวางตะเกียบกันเป็นช่วง ๆ เพราะการฝึกให้คิดเป็นนิสัยจำเป็นต้องใช้ระยะเวลา และได้ข้อสังเกตว่า นักเรียนที่ยังมีปัญหาคือคนเดิม ๆ ผู้วิจัยจำเป็นต้องดักเตือนและภาคโทษเพิ่มขึ้น ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวางตะเกียบนี้เป็นช่วง ๆ ตลอดปีการศึกษา

ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนทั้ง 38 คน ประเมินผลกิจกรรม แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ นำเสนอเป็นคำร้อยละ มีรายละเอียดดังนี้

การจัดระเบียบห้องด้วยตะเกียบ

แบบสอบถามความคิดเห็น

ผู้ตอบแบบสอบถาม นักเรียนชาย นักเรียนหญิง ห้อง _____ เลขที่ _____

โปรดใส่ ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน

ข้อ	รายการ	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ออก ความคิด
1.	การวางตะเกียบทำให้นักเรียนจัดเก้าอี้เมื่อลุกจากเก้าอี้ และวางกระเป๋าบนเก้าอี้เมื่อไม่อยู่ห้องมากขึ้นกว่าเดิม ใช่หรือไม่	34 89.47	2 5.26	2 5.26
2.	การวางตะเกียบทำให้นักเรียนจัดโต๊ะของตนเองให้มีระเบียบและไม่วางของบนโต๊ะเมื่อไม่อยู่ห้องใช่หรือไม่	34 89.47	2 5.26	2 5.26
3.	นักเรียนคิดว่า การวางตะเกียบทำให้พื้นที่ห้องสะอาดมีเศษกระดาษน้อยลงใช่หรือไม่	29 76.32	2 5.26	7 18.42
4.	การวางตะเกียบเป็นการฝึกนิสัยความมีระเบียบวินัยให้กับนักเรียนมากขึ้นใช่หรือไม่	31 81.58	2 5.26	5 13.16
5.	การวางตะเกียบทำให้มีเงินค่าปรับนำไปใช้ในกิจกรรมของห้อง เช่น รางวัลหมู่ นักเรียนเห็นด้วยใช่หรือไม่	26 68.42	5 13.16	7 18.42
6.	การเสียค่าปรับครั้งละ 2 บาท นักเรียนคิดว่าพอดีเหมาะสมแล้วใช่หรือไม่	24 63.16	4 10.53	10 26.32
7.	การวางตะเกียบเป็นกฎระเบียบข้อกำหนดที่ดี ควรมีในปีต่อไป ใช่หรือไม่	31 81.58	1 2.63	6 15.79
8.	การวางตะเกียบทำให้ห้องเรียนมีระเบียบเรียบร้อยและพื้นที่ห้องมีเศษกระดาษน้อยลงหรือไม่มีเลย ใช่หรือไม่	24 63.16	3 7.89	11 28.95

จากตารางดังกล่าวข้างต้น แสดงว่า อันดับที่ 1 ได้แก่ ข้อที่ 1 คือ ทำให้นักเรียนชิดเก้าอี้ เมื่อลุกจากเก้าอี้ และวางกระเป๋าบนเก้าอี้เมื่อไม่อยู่ห้องมากกว่าเดิม (ร้อยละ 89.47) ซึ่งเท่ากับข้อที่ 2 คือ การวางตะเกียบทำให้นักเรียนจัดโต๊ะของตนเองให้มีระเบียบและไม่วางของบนโต๊ะเมื่อไม่อยู่ห้อง (ร้อยละ 89.47) อันดับที่ 3 ได้แก่ ข้อที่ 4 การวางตะเกียบเป็นการฝึกนิสัยความมีระเบียบวินัยให้กับนักเรียนมากขึ้น (ร้อยละ 81.58) ซึ่งเท่ากับข้อที่ 7 คือ การวางตะเกียบเป็นกฎระเบียบข้อกำหนดที่ดีควรมีในปีต่อไป (ร้อยละ 81.58)

นอกจากผู้วิจัยจะให้นักเรียนประเมินผลกิจกรรมแล้ว ยังให้นักเรียนทั้ง 38 คน เขียนความรู้สึกที่มีต่อกิจกรรมในหัวข้อ “ความรู้สึกต่อการจัดระเบียบห้องโดยการวางตะเกียบ” เพื่อจะได้ทราบความรู้สึกนึกคิดในส่วนลึกของนักเรียนได้อย่างชัดเจน ดังตัวอย่าง

ผมรู้สึกดีมากเพราะเป็นการฝึกที่ดี ให้เราได้มีระเบียบมากขึ้น ผมเคย
โดนวางตะเกียบ 2 ครั้งหลังจากนั้นผมก็จัดระเบียบโต๊ะของตัวเองทุก
วันแล้วก็ไม่ได้โดนปรับอีกเลย

ด.ช. จิรายุทธ แสงศรี

รู้สึกดี ดีใจที่มีการวางตะเกียบเพราะทำให้ห้องมีระเบียบ
มากกว่าเดิมมาก ทำให้นักเรียนได้ปฏิบัติมารยาทระเบียบ-
ของห้อง และยังทำให้มีระเบียบในห้องในกิจกรรมต่างๆด้วยครับ
ถ้าปรับเงินตอนแรกคุณฉันก็โดนปรับ แต่ตอนหลังก็ทำดีขึ้น
ไม่โดนปรับอีกเลยดีกว่าตอนแรกแล้วข้อที่ 1 ฉันจะไม่โดนปรับอีกแล้วละ

ด.ญ.เบญญา พรวัฒนกุล

รู้สึกดีที่มีกิจกรรมนี้ เพราะทำให้ได้รู้ในวงมีเรื่องที่น่าสนใจแล้ว
 ทำให้ผมและเพื่อนมีเรื่องเพื่อนมากขึ้นเพราะได้นัดคุยกันแต่เพื่อนแล้ว
 ผมก็ขึ้นกว่าเดิมเยอะมากเลยครับ แต่ว่าจริงก็ตั้งใจเล่นกับมาๆ

ค.ช. สมประสงค์ คำกลิ้ง

ตอนแรกนั้นก็แปลกเพราะขึ้นที่เรียนมากก็ไม่ทำแบบนี้ ต้องขอตน
 คุณอาจารย์ก็สอนเขียนให้ในข้อขึ้นได้ก็เก็บเรขาคณิต ของก็ไม่รู้ ทำใน
 เรื่องมา สะดวกขึ้นทันที และพอขึ้นโดนวางตา ก็ขยับก็ดีขึ้นจากตอน
 เงินค่าไม่มีเบ็ดเตล็ดไหนเองเพราะอาจารย์จะได้ชื่อผมมาที่ยุติธรรม
 ดี

ค.ญ. ชาลิสสา ชัยจิต

ฉันก็เคยโดนวางตาเทียบ แต่การวางตาเทียบก็ทำให้เราได้มีความรับผิดชอบ
 มากขึ้นกว่าเดิม เพราะ ถ้าเราไม่มีความรับผิดชอบก็จิวโดนวางตาเทียบ แล้วก็จะต้องเสียค่าปรับ
 จึงทำให้ฉันไม่ยอมทาสีค่าปรับ และฉันก็เลยต้องวางกระเป๋า และวัดได้ให้เรียบร้อย
 ก่อนออกจากห้อง

ค.ญ. ฐิตภา แสงสุวรรณ

สู้กับ ตอนที่ อาจยังไม่ตั้งใจนัก ผมชอบรับไปทานข้าว แต่พออาจารย์ให้อาจารย์สั่ง
ผมโดนค่าปรับเยอะมากเลย แต่พอผมเริ่ม ผลักไม้โดนค่าปรับเลยครับ จะได้ดีขึ้นด้วย
ผมเลยอยากได้ ตั้งกฎให้มีคนเก็บ เก็บผม เช่น ฝึกทำ ราม ระวังตา โดนข้อ
กล่าวอีก ๒๓ ข้อนี้ ผมโดนน้อยกว่า พอเขา ให้อีกคน ถ้า ผมเล่นผิดเพื่อน
ไว้จัดเก้าอี้ จะดีไม้โดนค่าปรับถ้าเพื่อนจะได้ไม้ต้องเตือนก่อน ด้วย ค่าปรับยังครับ

ค.ช. สิริวิษณุ ไทวรรณกานิชย์

ฉันรู้สึกท้อใจที่เพื่อนดีที่ดี เพราะช่วยทำให้ผมระเบียบมากขึ้น
และ ท้อใจเรียน ฉันก็เคยโดนปรับแต่โดนบ่อยนักจากการที่ฉัน
โดนปรับฉันก็ใจดีเก็บของและได้ของคืนให้เพื่อนระเบียบมากขึ้น
และฉันคิดว่าวิธีนี้ควรดีต่อไปเพราะจะทำให้เพื่อนระเบียบมากขึ้น
- ขาดเรียน และจะค่าให้ นร. และอาจารย์ที่เข้ามาสอน รู้สึกน่าเรียนและ
น่าสอนมากขึ้น ♡

ค.ญ. สุภัทร เปาทอง

1. คาปรับแพงไป
2. ไม้มี เข็ม ร้อย เลือดสาหัสไม่ได้
3. น่าจะเผ่ากระดาดาวไว้ที่โต๊ะ

ค.ช.ชาคริต วัฒนธรรม

จากการที่ได้อ่านความรู้สึกของนักเรียนที่ได้เขียนมาทั้งหมด 38 คน ทำให้มั่นใจมากขึ้นว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการวางตะเกียบเพราะเห็นว่าเป็นวิธีการที่ดี ฝึกความมีระเบียบ ความรับผิดชอบ สร้างนิสัยที่ดี และยังช่วยเตือนเพื่อนให้ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ทำให้ห้องเรียนมีระเบียบน่าเรียน น่าสอน ผู้วิจัยคาดไม่ถึงว่าวิธีการนี้จะได้ผลดีเกินคาด รวดเร็ว และไม่ยุ่งยาก ไม่ต้องเหนื่อย ไม่ต้องบ่นให้นักเรียนรำคาญ มีนักเรียนเพียง 2 คนเท่านั้นที่ยังไม่ชอบกฎเกณฑ์นี้เนื่องจากยังมองข้ามความสำคัญของความมีระเบียบ และยังปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ได้ไม่ดีเท่าที่ควร จึงได้เรียกนักเรียนมาทำความเข้าใจและอธิบายประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับตัวนักเรียนและส่วนรวม ซึ่งก็ได้รับความร่วมมือเป็นที่น่าพอใจ

เนื่องจากโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา มีผู้มาศึกษาดูงานจากโรงเรียนอื่น ๆ อยู่เสมอ ผู้วิจัยได้มีโอกาสถ่ายทอดเล่าถึงวิธีการในเรื่องนี้ให้อาจารย์เหล่านั้นได้ฟัง หลายคนต้องการนำไปปฏิบัติดูบ้างเพราะเป็นวิธีการที่ไม่ยุ่งยาก นอกจากนั้น ผู้วิจัยได้มีโอกาสพูดคุยกับนิสิตที่มาสังเกตการณ์สอนเพื่อเป็นประสบการณ์ในการนำไปใช้กับนักเรียนต่อไป

อย่างไรก็ตามวิธีการนี้ก็ยังมีปัญหาอยู่บ้าง เช่น นักเรียนทำตามกฎเกณฑ์แล้วยังถูกวางตะเกียบ เนื่องจากการล้อเล่นกลั่นแกล้งกัน เป็นต้น ซึ่งมีอยู่บ้างแต่น้อย ในเรื่องดังกล่าวอาจารย์สามารถแก้ไขได้ โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พูดคุยถึงปัญหาที่ประสบหรือเขียนปัญหาใส่กล่องแสดงความคิดเห็นที่มีอยู่ในห้อง เมื่ออาจารย์ทราบปัญหาจะได้แก้ไขได้ทันที โดยการเรียกนักเรียนมาพูดคุยและว่ากล่าวตักเตือน

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า วิธีการสร้างระเบียบวินัยและฝึคนิสัยที่ดีให้เกิดขึ้นกับนักเรียนนั้น ก็คงไม่พ้นกฎเกณฑ์ของการลงโทษและการให้รางวัล แล้วแต่ว่าใครจะใช้เทคนิควิธีการอะไรที่สำคัญคือครูต้องมีความอดทนที่จะรอคอย ต้องปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง จนนักเรียนเปลี่ยนพฤติกรรมมีนิสัยที่พึงประสงค์อย่างคงทน “เทคนิคการวางตะเกียบ” เป็นวิธีการที่ได้ผู้วิจัยใช้แล้วได้ผลในการจัดระเบียบห้องเรียน เมื่อนักเรียนเริ่มมีพฤติกรรมที่คงทนแล้ว ผู้วิจัยเสนอว่าควรเปลี่ยนจากการปรับเงินเป็นวิธีการอย่างอื่น เช่น การตัดคะแนน ซึ่งถ้าตัดคะแนนครบตามข้อตกลง จะหมดสิทธิในการทำกิจกรรมที่นักเรียนชอบ เป็นต้น ถ้านักเรียนเป็นสมาชิกที่ดีของห้องแล้ว เมื่อโตขึ้นก็จะเป็นกำลังสำคัญในการจัดระเบียบสังคมต่อไป

การพัฒนาศักยภาพของนักเรียน ที่มีปัญหาทางด้านสติปัญญา

โดย
อาจารย์สุมาลี งามอิน

"นักเรียนที่มีปัญหาทางด้านสติปัญญา สามารถพัฒนาศักยภาพของนักเรียนได้ โดยการเข้ากิจกรรมเรียนแบ่งกลุ่มย่อย เข้ากิจกรรมฝึกพูด และเข้าฝึกกิจกรรมบำบัด อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ"

การพัฒนาศักยภาพของนักเรียน ที่มีปัญหาทางด้านสติปัญญา

อาจารย์สุมาลี จำอิน

สภาพสมาชิก

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ปีการศึกษา 2550 มีจำนวนนักเรียน 281 คน เป็นเพศชาย 149 คน เพศหญิง 132 คน จำนวน 7 ห้องเรียน มีนักเรียนที่อยู่ในความดูแลของศูนย์บริการจิตวิทยาและแนะแนวจำนวน 35 คน ซึ่งมีอาจารย์แนะแนวประจำระดับชั้น 2 คน ได้แก่ อาจารย์สุมาลี จำอิน และ อาจารย์ฉัฐนิชา รื่นบุญ ซึ่งดูแลและให้ความช่วยเหลือนักเรียนเพื่อแบ่งเบาภาระของอาจารย์ประจำชั้น อาจารย์แนะแนวประจำระดับชั้นทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่อาจารย์ในระดับชั้นเกี่ยวกับปัญหาและพฤติกรรมของนักเรียน โดยจะขึ้นไปทำหน้าที่ 2 ครั้ง ต่อสัปดาห์ ถ้าหากนักเรียนประสบปัญหาในระหว่างการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนหรืออาจารย์ในระดับชั้นสามารถติดต่อเพื่อขอความช่วยเหลือจากอาจารย์แนะแนวประจำระดับชั้นได้ตลอดเวลา

นักเรียนที่อยู่ในความดูแลของศูนย์บริการจิตวิทยาและแนะแนวซึ่งผ่านการวินิจฉัยจากแพทย์ มีจำนวน 35 คน แยกเป็นชาย 28 คน เป็นหญิง 7 คน มีลักษณะปัญหาดังนี้

- โรคสมาธิสั้น(Attention Deficit Hyperactivity Disorder : ADHD) จำนวน 16 คน
- ปัญหาทางพฤติกรรม จำนวน 3 คน
- ปัญหาทางอารมณ์ จำนวน 2 คน
- ปัญหาทางการเรียน จำนวน 2 คน
- ปัญหาความวิตกกังวล จำนวน 1 คน
- โรคสมาธิสั้น(Attention Deficit Hyperactivity Disorder : ADHD) + มีความบกพร่องทางการเรียนรู้(Learning disabilities : LD) จำนวน 5 คน
  - โรคสมาธิสั้น(Attention Deficit Hyperactivity Disorder : ADHD) + ปัญหาอารมณ์ จำนวน 1 คน
  - โรคสมาธิสั้น(Attention Deficit Hyperactivity Disorder : ADHD) + มีความบกพร่องทางการเรียนรู้(Learning disabilities : LD) + ปัญหาอารมณ์ จำนวน 2 คน
  - โรคที่มีความบกพร่องทางด้านทักษะทางสังคม ด้านการใช้ภาษา และการสื่อความหมาย (Pervasive Delopmental Disorder–Not Otherwise Specified : PDD–NOS) จำนวน 2 คน

- ปัญหาทางสติปัญญา จำนวน 1 คน

นักเรียนทุกคนจะได้รับการดูแลและช่วยเหลือจากอาจารย์แนะแนวประจำระดับชั้น เมื่ออาจารย์แนะแนวได้ติดตามพฤติกรรมของนักเรียนจากอาจารย์ประจำชั้นในแต่ละห้อง พบว่า นักเรียนห้อง ป.5/1 – ป.5/7 ไม่มีนักเรียนที่แสดงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเพราะนักเรียนกลุ่มนี้ได้รับการดูแลและช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องจากอาจารย์แนะแนวประจำระดับชั้นแล้ว แต่จะมีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 เพียง 1 คน ที่มีปัญหาทางด้านสติปัญญา และยังไม่ได้รับการดูแลและช่วยเหลือจากอาจารย์แนะแนวประจำระดับชั้น ดังนั้นผู้วิจัยในสถานภาพอาจารย์แนะแนวประจำระดับชั้นจึงต้องดูแลและช่วยเหลือนักเรียนคนนี้

ความสำคัญของปัญหา :

เนื่องจากผู้วิจัยเป็นอาจารย์แนะแนวประจำระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนที่อยู่ในการดูแลของศูนย์บริการจิตวิทยาและแนะแนว จึงมีการดูแลและให้ความช่วยเหลือนักเรียนในเรื่องของการปรับพฤติกรรม การรับประทานยาสามิสัน และการให้คำปรึกษากับอาจารย์ในระดับชั้น จนทำให้นักเรียนกลุ่มนี้สามารถอยู่ในห้องเรียนได้ด้วยความสะดวก แต่จะมีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 เพียง 1 คน ที่มีปัญหาทางด้านสติปัญญา ซึ่งมีระดับสติปัญญาเท่ากับ 64 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยมาก (ระดับสติปัญญาอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยเท่ากับ 90 – 109) จึงส่งผลให้นักเรียนมีปัญหาทางการเรียนรู้ ปัญหาทางการใช้ภาษาในการสื่อสาร และมีปัญหาในเรื่องของการทรงตัวและความคล่องตัว ซึ่งนักเรียนยังไม่ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพเท่าที่ควร ซึ่งปัญหาดังได้กล่าวแล้วนั้นเป็นเหตุให้ผู้วิจัยต้องแสวงหากิจกรรมที่เหมาะสมและสามารถพัฒนานักเรียนให้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพของนักเรียน

แนวทางแก้ปัญหา :

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพและสามารถปรับตัวให้เท่าทันกับสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งต้องพัฒนาร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม สิ่งเหล่านี้ย่อมเป็นอวัยวะสำคัญที่จะควบคุมกลไกการทำงานของร่างกายและจิตใจทั้งหมดของมนุษย์ สมองจึงเปรียบเสมือนกุญแจสำคัญที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อพัฒนาการ ทั้งทางการรับรู้ การเรียนรู้ การคิด การพูด การใช้ภาษา การจำ สติปัญญา อารมณ์และความรู้สึก หากมีความผิดปกติเกิดขึ้นกับสมองอาจส่งผลทำให้หน้าที่การทำงานของสมองผิดไป มีผลกระทบต่อมนุษย์ทำให้เกิดปัญหาในด้านความสามารถในการเรียนรู้ การประกอบอาชีพ การดำเนินชีวิตและการปรับตัว(สถาบันวิจัยเรื่องการพัฒนาสมองกับการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

แห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี) เมื่อพบว่านักเรียน ป.5/1 มีปัญหาทางด้านสติปัญญา ผู้วิจัยจึงดำเนินการแก้ปัญหาของนักเรียน ตามลักษณะปัญหาดังนี้

1. **ปัญหาทางการเรียนรู้** คือ นักเรียนมีความบกพร่องในการเรียนรู้ทางการอ่าน เช่น อ่านช้า มีความยากลำบากในการอ่าน อ่านออกเสียงไม่ชัดเจน และเล่าเรื่องที่อ่านไม่ได้ **ทางการเขียน** เช่น เขียนพยัญชนะสลับกัน เขียนคำตามตัวสะกด สะกดคำผิด เขียนหนังสือดกหล่น และลอกโจทย์บนกระดานช้า **ทางการคำนวณ** เช่น นักเรียนไม่เข้าใจค่าของตัวเลข คำนวณบวก ลบ คูณ หาร ไม่คล่อง จำสูตรคูณไม่ได้ และยุ่งยากกับการตีโจทย์ปัญหา ผู้วิจัยจึงจัดให้นักเรียนได้เรียนในโครงการการศึกษาพิเศษ (พ.1) ในวิชาภาษาไทยและคณิตศาสตร์ และให้นักเรียนเรียนภาษาอังกฤษกลุ่มย่อย ซึ่งการเรียนในโครงการพิเศษและเรียนกลุ่มย่อย โรงเรียนจัดให้นักเรียนเรียนตามตารางสอนของห้องเรียนปกติ โดย 3 วิชาข้างต้นนักเรียนจะแยกมาเรียนในโครงการการศึกษาพิเศษและเรียนกลุ่มย่อยอีกห้องหนึ่ง ลักษณะการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนจะจัดเนื้อหาตามความสามารถของนักเรียนหรือจัดเป็นแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individual Education Program : IEP) นักเรียนเริ่มเรียนตั้งแต่เดือนมิถุนายน – เดือนกันยายน 2550 เป็นเวลา 1 ภาคเรียน

กิจกรรมเรียนแบ่งกลุ่มย่อย

2. **ปัญหาด้านการใช้ภาษาในการสื่อสาร** คือ นักเรียนพูดไม่ชัด มีปัญหาทางการหาคำศัพท์ และนึกคำศัพท์ไม่ออก (Language Disorder) นอกจากนี้นักเรียนยังมีความผิดปกติทางการเปล่งเสียงของพยัญชนะต้น และตัวสะกด (Articulation) ผู้วิจัยจึงจัดให้นักเรียนเข้ารับการฝึกพูดกับนักแก้ไขการพูด (Speech Therapist) ของโรงเรียนสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที (ทุกวันอังคารเวลา 8.00 – 8.30 น.) นักเรียนเริ่มฝึกพูดตั้งแต่เดือนมิถุนายน – เดือนกันยายน 2550 เป็นเวลา 1 ภาคเรียน

3. **ปัญหาในเรื่องของการทรงตัวและความคล่องตัว** คือ นักเรียนมีการทรงตัวไม่ดี มีปัญหาในเรื่องของการเคลื่อนไหว เอ็นและข้อไม่แข็งแรง ทำให้ร่างกายขาดความสมดุล และกล้ามเนื้อมัดใหญ่และมัดเล็กมีความบกพร่อง ผู้วิจัยจึงจัดให้นักเรียนเข้ารับการฝึกสมรรถภาพใน

การใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่และมัดเล็ก กับนักกิจกรรมบำบัด (Occupational Therapist) ของโรงเรียน สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที (ทุกวันพุธ เวลา 8.00 -8.30 น.) นักเรียนเริ่มฝึกกิจกรรมบำบัด ตั้งแต่เดือนมิถุนายน – เดือนกันยายน 2550 เป็นเวลา 1 ภาคเรียน

กิจกรรมบำบัด

ผลการแก้ปัญหา :

เมื่อการพัฒนาถึงช่วงสุดท้ายของภาคต้น (เดือนกันยายน 2550) ผู้วิจัยได้ติดตาม ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ผู้สอน และผู้ปกครอง ซึ่งสรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการแก้ปัญหาด้านการเรียนรู้ หลังจากนักเรียนได้เข้าโครงการ การศึกษาพิเศษ (พ.1) ในวิชาภาษาไทย วิชาคณิตศาสตร์ และเรียนภาษาอังกฤษกลุ่มย่อย นักเรียน มีผลการเรียนดังนี้

วิชา	ผลการเรียน	
	ก่อนการแก้ปัญหา	หลังการแก้ปัญหา
ภาษาไทย	1.0	1.15
คณิต	1.0	1.06
ภาษาอังกฤษ	1.0	1.40

จากตารางจะเห็นได้ว่า หลังจากการแก้ปัญหาแล้ว นักเรียนมีผลการเรียนในวิชา ภาษาไทย คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษดีขึ้นเล็กน้อย แสดงให้เห็นว่า นักเรียนสามารถรักษาระดับ ผลการเรียนของตนเองไว้ได้ ในขณะที่เรียนเนื้อหาวิชาที่ยากขึ้น และจากการสัมภาษณ์อาจารย์ ประจำชั้น อาจารย์ผู้สอน และผู้ปกครอง ซึ่งได้ให้ข้อมูลดังนี้

อาจารย์ประจำชั้น : นักเรียนมีพฤติกรรมทางการเรียนดี มีความพยายามในการติดตามบทเรียนและทำความเข้าใจในบทเรียน มีความรับผิดชอบในการส่งงาน

อาจารย์ผู้สอน : นักเรียนมีการรับรู้ และเข้าใจคำสั่งได้มากขึ้น คิดได้เร็วขึ้น มีความจำดีขึ้น สามารถทำงานด้วยตัวเองได้มากขึ้น มีความพยายามในการเรียน มีสมาธิในการเรียน ตั้งใจเรียน ให้ความร่วมมือในการเรียนดี และมีพัฒนาการทางการเรียน เช่น การอ่าน การเขียน และการคำนวณดีขึ้นตามศักยภาพของนักเรียน จึงส่งผลต่อผลการเรียนทั้ง 3 วิชา

ผู้ปกครอง : นักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้น สามารถทำการบ้านด้วยตัวเองได้มากขึ้น มีทักษะในการอ่าน การเขียน และการคำนวณมากขึ้น

2. ผลการแก้ปัญหาด้านการใช้ภาษาในการสื่อสาร หลังจากนักเรียนเข้าโปรแกรมการฝึกพูดกับนักฝึกพูด อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ผู้ฝึกพูด และผู้ปกครอง ได้ให้ข้อมูลดังนี้

อาจารย์ประจำชั้น : นักเรียนมีความมั่นใจในการพูดมากขึ้น กล้าซักถามอาจารย์มากขึ้น พูดชัดขึ้น และสามารถพูดเป็นประโยคได้ดีขึ้น

อาจารย์ผู้ฝึกพูด : นักเรียนมีความมั่นใจในการพูดมากขึ้น เปล่งเสียงชัดขึ้น สามารถนึกคำศัพท์ได้เร็วขึ้น และมีพัฒนาการทางภาษาดีขึ้นตามศักยภาพของนักเรียน

ผู้ปกครอง : นักเรียนมีความมั่นใจในการพูดมากขึ้น พูดชัดขึ้น มีการพูดโต้ตอบกับคนในครอบครัวมากขึ้น ซักถามในสิ่งที่ตนเองให้ความสนใจมากขึ้น

3. ผลการแก้ปัญหาในเรื่องของการทรงตัวและความคล่องตัว หลังจากนักเรียนเข้าโปรแกรมการฝึกสมรรถภาพทางการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่และมัดเล็กกับนักกิจกรรมบำบัดของโรงเรียน อาจารย์ประจำชั้น นักกิจกรรมบำบัด และผู้ปกครอง ได้ให้ข้อมูลดังนี้

อาจารย์ประจำชั้น : นักเรียนมีการเคลื่อนไหวในการเดินดีขึ้น มีความมั่นใจในการเดิน คล่องแคล่วมากขึ้น การทรงดีขึ้น และมีพัฒนาการทางการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่และมัดเล็กดีขึ้นตามศักยภาพของนักเรียน

นักกิจกรรมบำบัด : นักเรียนเคลื่อนไหวได้ดีขึ้น เอ็นและข้อมีความแข็งแรงขึ้น ส่งผลให้มีความสมดุลทางร่างกายมากขึ้น มีการทรงตัวดีขึ้น และมีพัฒนาการทางการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่และมัดเล็กดีขึ้นตามศักยภาพของนักเรียน

ผู้ปกครอง : นักเรียนเคลื่อนไหวทางการเดิน การวิ่ง ได้คล่องแคล่วขึ้น มีการทรงตัวดีขึ้น และสามารถเล่นกีฬาที่ใช้การเคลื่อนไหวได้ดีขึ้น

อภิปรายผล

จากการดำเนินการแก้ปัญหาของนักเรียนที่มีปัญหาทางด้านสติปัญญา ปรากฏผลดังนี้

1. นักเรียนมีผลการเรียนในวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษดีขึ้น จากการแก้ปัญหาทางการเรียนรู้ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนเข้าโครงการการศึกษาพิเศษ (พ.1) วิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ และเรียนภาษาอังกฤษกลุ่มย่อย ซึ่งอาจารย์ผู้สอนจะจัดเนื้อหาตามความสามารถของนักเรียนหรือจัดเป็นแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individual Education Program : IEP) ผลของการแก้ปัญหา นักเรียนมีพฤติกรรมทางการเรียนดีขึ้น มีความพยายามในการติดตามบทเรียนและทำความเข้าใจในบทเรียน มีความรับผิดชอบในการส่งงาน สามารถทำงานด้วยตัวเองได้มากขึ้น มีสมาธิในการเรียน ตั้งใจเรียน มีการรับรู้ และเข้าใจคำสั่งได้มากขึ้น คิดได้เร็วขึ้น และมีความจำดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปารมี ศรีบุญทิพย์ (2546) ที่ศึกษาการสร้างชุดการสอนช่วยจำที่ใช้เทคนิคอักษรตัวแรกเพื่อพัฒนาความจำสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ระดับประถม ศึกษา ปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเขาราก จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ที่เรียนด้วยชุดการสอนช่วยจำที่ใช้เทคนิคอักษรตัวแรกมีความจำดีขึ้น นอกจากนี้นักเรียนสามารถทำงานด้วยตัวเองได้มากขึ้น และมีพัฒนาการทางการเรียน เช่น การอ่าน และการเขียนดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมควร น้อยเสนา (2549) ที่ศึกษาการพัฒนาการอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิดและแบบฝึกทักษะ ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ที่ใช้แผนที่ความคิดและแบบฝึกทักษะมีพัฒนาการอ่านและเขียนดีขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุตติกาญจน์ เทศยรัตน์ (2545) ที่ศึกษาการพัฒนาทักษะการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทยเรื่องเจ้าหญิงมีความสุขสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ระดับประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีทักษะทางภาษาดีขึ้นที่ใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทยเรื่องเจ้าหญิงมีความสุข นอกจากนี้ นักเรียนยังมีการคำนวณดีขึ้นตามศักยภาพของนักเรียน จึงส่งผลให้การเรียนดีขึ้นทั้ง 3 วิชา

2. นักเรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาทางการสื่อสารดีขึ้น จากการแก้ปัญหาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนเข้าโปรแกรมการฝึกพูดกับนักแก้ไขการพูดของโรงเรียน ผลของการแก้ปัญหา นักเรียนมีความมั่นใจในการพูดมากขึ้น พูดได้ชัดขึ้น กล้าซักถาม เปล่งเสียงชัดขึ้น สามารถนึกคำศัพท์ได้เร็วขึ้น สามารถพูดเป็นประโยคได้ดีขึ้น มีการพูดโต้ตอบมากขึ้น และ

มีพัฒนาการทางภาษาดีขึ้นตามศักยภาพของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศตายุ สองจันทร์ (2546) ที่ศึกษาการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกเพื่อพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมพูดหน้าชั้นเรียนและมีความเชื่อมั่นในการพูดหน้าชั้นเรียนดีขึ้นหลังจากได้รับการฝึกพฤติกรรมแสดงออก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจวรรณ พงศ์มัทวาน (2544) ที่ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดเจ็ดยอด อำเภอเมืองเชียงใหม่ ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษดีขึ้น

3. นักเรียนมีการทรงตัวและความคล่องตัวดีขึ้น จากการแก้ปัญหาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนเข้าโปรแกรมการฝึกสมรรถภาพทางการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่และมัดเล็กกับนักกิจกรรมบำบัดของโรงเรียน ผลของการแก้ปัญหา นักเรียนมีการเคลื่อนไหวในการเดินดีขึ้น คล่องแคล่วมากขึ้น ทรงตัวดีขึ้น เอ็นและข้อมีความแข็งแรงขึ้น ส่งผลให้มีความสมดุลทางร่างกายมากขึ้น และมีความมั่นใจในการเดิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วงศ์ศิริ แจ่มฟ้า (2543) ที่ศึกษาผลการจัดกิจกรรมบำบัดต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กสมาธิบกพร่องอายุ 9-12 ปี ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่สมาธิบกพร่องมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองมากขึ้นหลังจากใช้กิจกรรมบำบัด นอกจากนี้ยังนักเรียนยังมีพัฒนาการทางการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่และมัดเล็กดีขึ้นตามศักยภาพของนักเรียน

จากการดำเนินการแก้ปัญหาทางด้านการเรียนรู้ ปัญหาทางด้านการใช้ภาษาในการสื่อสารและปัญหาในเรื่องการทรงตัวและความคล่องตัว ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนานักเรียนที่มีปัญหาทางด้านสติปัญญา ให้พัฒนาตามศักยภาพของนักเรียน โดยให้นักเรียนได้เข้ากิจกรรมเรียนแบ่งกลุ่มย่อย เข้ากิจกรรมฝึกพูด และเข้ากิจกรรมบำบัด ซึ่งกิจกรรมทั้ง 3 นี้ สามารถพัฒนานักเรียนให้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพของนักเรียนได้

ข้อเสนอแนะ

1. จากการแก้ปัญหาครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่มีปัญหาทางด้านสติปัญญา เมื่อเข้ากิจกรรมแบ่งกลุ่มย่อย กิจกรรมฝึกพูด และกิจกรรมบำบัด สามารถพัฒนาศักยภาพของนักเรียนได้ จึงควรส่งเสริมให้นำกิจกรรมเหล่านี้ไปใช้กับนักเรียนที่มีปัญหาทางด้านการเรียนรู้ ปัญหาสมาธิสั้น และปัญหาอื่น ๆ

2. ผู้ที่จะนำวิธีการแก้ปัญหาครั้งนี้ไปใช้ ควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของกิจกรรมต่าง ๆ และควรมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของนักเรียนตลอดจนการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียนเพื่อดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ควรมีการจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับกิจกรรมแบ่งกลุ่มย่อย กิจกรรมฝึกพูด และกิจกรรมบำบัดให้กับอาจารย์ผู้สอนและผู้สนใจจะศึกษา

บรรณานุกรม

- ชุตติกาญจน์ เทศขรัตน์. 2545. การทักษะการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทยเรื่องเจ้าตูปผู้มีความสุขสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ระดับประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 . วิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เบญจวรรณ พงศ์มีฆวาน. 2544. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดเจ็ดยอด อำเภอเมืองเชียงใหม่ วิทยานิพนธ์, หลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปารมี ศรีบุญทิพย์. 2546. การสร้างชุดการสอนช่วยจำที่ใช้เทคนิคอักษรตัวแรกเพื่อพัฒนาความจำสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ระดับ ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเขาราก จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์.จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วงศ์สิริ แจ่มฟ้า. 2543. ผลการจัดกิจกรรมบำบัดต่อความรู้สึกลึกเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กสมาธิบกพร่องอายุ 9-12 ปี. วิทยานิพนธ์. (วท.ม) สุขภาพจิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศตายุ สองจันทร์. 2546. การฝึกพฤติกรรมการแสดงออกเพื่อพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์(กศ.ม)วิจัยการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สถาบันวิจัยเรื่องการพัฒนาสมองกับการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. ม.ป.ป. พัฒนาสมองกับการเรียนรู้ ม.ท.ป. (อัคราณา)
- สมควร น้อยเสนา. 2549. การพัฒนาการอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิดและแบบฝึกทักษะ. วิทยานิพนธ์(กศ.ม) หลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ตารางภาพถ่ายกับการปรับพฤติกรรม

โดย

อาจารย์อรไท อ็อกกังวาล

"ภาพถ่ายสามสายสัมพันธ์ระหว่าง
นักเรียนออกทัศนศึกษากับครู ลดพฤติกรรม
ก้าวร้าวของนักเรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้"

ตารางภาพถ่ายกับการปรับพฤติกรรม

อาจารย์อรไท อ็อกกังวาล

สภาพปัญหา

ห้องเรียนกลุ่มย่อย ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นห้องเรียนที่จัดสำหรับเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ ซึ่งแยกออกมาจากห้องเรียนปกติ มีนักเรียน 6 คน เป็นเด็กผู้ชายที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่า เป็นออทิสติกทั้งหมด มีอาจารย์ 5 คน ซึ่งผลัดกันสอน ดูแล และรับผิดชอบ ในห้องเรียนกลุ่มย่อย และเมื่อเข้าเรียนร่วมในห้องเรียนปกติ มีนักเรียน 5 คน ที่สามารถเรียนรู้ตามเนื้อหาในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ แต่มีนักเรียนอีก 1 คน ไม่สามารถเข้าเรียนร่วมกับเพื่อนๆได้ เนื่องจาก นักเรียนมีทักษะการสื่อสารน้อย บอกความต้องการของตัวเองได้น้อย มีพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง เอาแต่ใจตนเอง เมื่อถูกขัดใจ หรือมีการเปลี่ยนแปลงเล็กๆ น้อย เช่น กระจกเสียหลุด ไม้บรรทัดหัก สมุดมีรอยยับ เพื่อนๆเปลี่ยนห้องเรียน เป็นต้น นักเรียนจะแสดงพฤติกรรมหงุดหงิด ร้องไห้ กระโดดไปมา ใช้ศีรษะกระแทกตามร่างกายของอาจารย์ หรือคนที่อยู่ใกล้เคียง เหตุการณ์เช่นนี้เกิดเป็นประจำทุกวัน โดยเฉลี่ยวันละ 4-5 ครั้ง ทุกครั้งที่เกิดปัญหาต้องหยุดการเรียนการสอนทันที เนื่องจากนักเรียนร้องไห้เสียงดังมาก อาจารย์พยายามจะพานักเรียนออกจากกลุ่มด้วยวิธีต่างๆ แต่ไม่สำเร็จ นักเรียนไม่ยอมแยกออกจากกลุ่ม และต้องการจะทำทุกอย่างเหมือนเพื่อน แต่เมื่อทำไม่ได้ก็จะหงุดหงิด และมีพฤติกรรมเช่นเดิมทุกครั้ง

แนวทางการแก้ปัญหา

การที่นักเรียนแสดงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ต่างๆ ได้แก่ การแสดงอารมณ์หงุดหงิด ร้องไห้ ใช้ศีรษะกระแทกผู้ที่อยู่ใกล้ชิด หรือพฤติกรรมไม่ยอมแยกออกจากกลุ่มนั้นเป็นปัญหาในการเรียนการสอนของนักเรียนทั้ง 6 คนอย่างมาก ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าสาเหตุของปัญหาทั้งหมดน่าจะมาจากการสื่อสาร เพราะนักเรียนมีทักษะในการสื่อสารน้อยมาก

ผู้วิจัยจึงนำภาพถ่าย มาใช้ในการสื่อสารและจัดตารางภาพถ่ายแสดงกิจกรรมประจำวัน เพื่อให้นักเรียนเห็นเป็นรูปธรรมว่า ภายใน 1 วัน นักเรียนจะต้องทำอะไร พบกับใคร กิจกรรมใดทำเสร็จแล้ว และต่อไปควรจะทำอะไร หรือหากต้องการพัก หรือเริ่มหงุดหงิด ก็สามารถสื่อสารด้วยภาพได้ว่า อยากจะทำอะไร อยากได้อะไร

ความคาดหวัง

เมื่อนักเรียนสามารถสื่อสารในเรื่องง่ายๆเกี่ยวกับกิจวัตรประจำวัน มีภาพที่สามารถสื่อสารง่ายๆ เป็นทางเลือกให้นักเรียนเลือกทำกิจกรรมต่างๆ มีบทเรียนที่เหมาะสม และมีความรู้ที่แสดงให้เห็นชัดเจนว่า ควรจะไปเรียนกับใคร และต่อไปควรจะทำอะไรกับใคร น่าจะทำให้การสื่อสารของนักเรียนดีขึ้น พฤติกรรมก้าวร้าวทำร้ายผู้อื่น การร้องไห้ลดลง และสามารถแยกนักเรียนออกจากกลุ่มเพื่อเรียนตามความสามารถได้ง่ายขึ้น

อุปกรณ์

1. ภาพถ่ายกิจวัตรประจำวันที่นักเรียนกำลังปฏิบัติด้วยตนเอง เช่น กำลัง.....
แปรงฟัน เปลี่ยนรองเท้าย รับประทานอาหาร สวดมนต์ เป็นต้น

2. ภาพถ่ายกิจกรรมที่นักเรียนปฏิบัติหรือชอบปฏิบัติ การใช้ห้องน้ำ กำลังดื่มน้ำ วาดภาพ เล่นบ๊อบบอล นอน เป็นต้น
3. ภาพถ่ายอาจารย์ทุกคนที่สอนนักเรียน และภาพผู้ปกครองที่มารับกลับบ้านหลังเลิกเรียน
4. ตรายางเครื่องหมาย เพื่อใช้ตรวจสอบกิจกรรมต่างๆ ว่าได้ทำ หรือได้เรียนเสร็จเรียบร้อยแล้ว
5. สมุดใส่นามบัตร เพื่อใช้จัดตารางประจำวัน

ขั้นตอนการดำเนินการ

1. นำภาพแต่ละภาพที่ถ่ายไว้ ให้นักเรียนดูแล้วถามว่า นักเรียนกำลังทำอะไร อาจารย์ชื่ออะไร หากนักเรียนตอบไม่ได้ อาจารย์จะบอกแล้วให้นักเรียนพูดตาม ทำเช่นนั้นจนพูดเป็นประโยคง่าย ๆ บอกชื่อกิจกรรมและชื่ออาจารย์ได้ถูกต้อง

2. นำภาพอาจารย์ที่นักเรียนคุ้นเคยแล้ว มาจัดเป็นตารางประจำวัน โดยแทรกภาพนักเรียนกำลังค้มนม รับประทานอาหารในช่วงเวลาพัก เพื่อให้นักเรียนได้รู้ว่าใน 1 วัน จะได้พบใครหรือทำอะไร ภาพสุดท้ายจะเป็นภาพผู้ปกครองของนักเรียน และนำภาพกิจกรรมที่นักเรียนต้องปฏิบัติ หรือชอบปฏิบัติ มาจัดทำเป็นภาพกิจกรรมทางเลือก โดยขึ้นต้นด้วย (ชื่อนักเรียน) จะ..... แล้วต่อด้วยภาพต่างๆ เพื่อฝึกให้นักเรียนสื่อสารเป็นประโยคง่ายๆ ได้

3. ก่อนเข้าเรียนทุกวัน อาจารย์จะต้องจัดเรียงภาพตามตารางสอน แล้วให้นักเรียนเห็นก่อนว่า ตลอดทั้งวันจะต้องเรียนกับใครและต้องทำอะไรบ้าง ต่อจากนั้นอาจารย์ที่ต้องการสอนเป็นคนแรก ถือตารางประจำวัน พร้อมกับชี้ภาพตนเองในตาราง แล้วพูดว่าไปเรียนกับอาจารย์..... เมื่อเรียนเสร็จแล้ว ให้นักเรียนใส่เครื่องหมาย ลงข้างภาพของอาจารย์ แล้วแนะนำว่านักเรียนจะพบใครหรือทำอะไรต่อไป

4. หากนักเรียนทำงานเสร็จก่อนเวลา หรือหยุดหิดโดยไม่ทราบสาเหตุ อาจารย์จะเปิดกิจกรรมทางเลือกด้านหลังของตารางภาพถ่าย เพื่อให้นักเรียนเลือกทำกิจกรรม

5. ทำความเข้าใจกับอาจารย์ทุกคนในการใช้ตารางภาพถ่าย

ผลการแก้ปัญหา

เมื่อใช้ตารางภาพถ่ายสัปดาห์แรก นักเรียนยังคงมีพฤติกรรมชัดเจนไม่ให้ความร่วมมือในการแยกออกจากกลุ่ม ร้องไห้ แม้อาจารย์จะเปิดตารางให้ดูแล้วก็ตาม แต่อาจารย์ก็

ยังคงอยู่กับนักเรียนเพื่อให้ทราบว่าช่วงเวลานั้นนักเรียนควรจะอยู่กับใคร และเมื่อนักเรียนอารมณ์ดีก็จะพาไปคูห้องเรียนเพื่อให้เกิดความคุ้นเคย จากนั้นให้นักเรียนใส่เครื่องหมาย ลงข้างภาพอาจารย์ เพื่อเป็นสัญลักษณ์ว่านักเรียนได้ทำกิจกรรมกับอาจารย์แล้ว ทำเช่นนี้ทุกชั่วโมง ทุกวันพบว่าพฤติกรรมต่างๆของนักเรียนดีขึ้นบ้าง แต่ยังไม่สม่ำเสมอ

สัปดาห์ที่ 2 เมื่ออาจารย์ถือตารางภาพถ่ายเดินมาหา นักเรียนเริ่มรับรู้กฎเกณฑ์เดินตามออกไปเรียนแต่โดยดี ส่วนพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ต่างๆ ลดลงเหลือประมาณ 5-6 ครั้งในสัปดาห์นี้

สัปดาห์ที่ 3-4 นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ตามความคาดหวังของอาจารย์อย่างสม่ำเสมอ การสื่อสารของนักเรียนดีขึ้น ถึงแม้จะพูดไม่ชัดเจน แต่อาจารย์ก็สามารถเดาได้ว่านักเรียนพยายามสื่อสารว่าอะไร รวมทั้งการใช้ภาพทางเลือก ช่วยให้นักเรียนควบคุมตนเองและสื่อสารได้ดีขึ้นมาก เช่น เมื่อนักเรียนเริ่มหงุดหงิดพูดสื่อสารไม่เข้าใจอาจารย์จะเปิดตารางทางเลือกนักเรียนสามารถชี้และพูดเป็นประโยคง่ายๆ ได้ว่า (ชื่อนักเรียน).....จะดื่มน้ำ (ชื่อนักเรียน).....จะเข้าห้องน้ำ (ชื่อนักเรียน).....จะวาดภาพ เป็นต้น

ผู้วิจัยใช้ตารางภาพถ่าย อย่างสม่ำเสมอทุกชั่วโมง ทุกวัน อีกประมาณ 1 เดือน จนพฤติกรรมของนักเรียนคงที่ พฤติกรรมหงุดหงิด ร้องไห้ ใช้ศีรษะกระแทกตามร่างกาย ผู้ที่อยู่ใกล้ซิดลดลงมาก โดยเฉลี่ยประมาณสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง จากนั้นเริ่มลดการใช้ตารางภาพถ่ายลงเหลือวันละ 4-5 ครั้ง 2-3 ครั้ง จนไม่ใช้ตารางภาพถ่ายเลย แต่พฤติกรรมต่าง ๆ ก็ยังคงที่

ผลดีที่ตามมาหลังจากใช้ตารางภาพถ่าย คือ ทำให้การสื่อสารระหว่างอาจารย์กับนักเรียนดีขึ้นมาก ซึ่งเป็นผลทำให้อารมณ์ และพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ต่างๆ ลดลงตามไปด้วย ทำให้นักเรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้ตามบทเรียนที่เตรียมไว้ได้ ส่วนนักเรียนอีก 5 คนก็สามารถเรียนตามบทเรียนได้อย่างต่อเนื่อง โดยไม่มีเสียงรบกวน

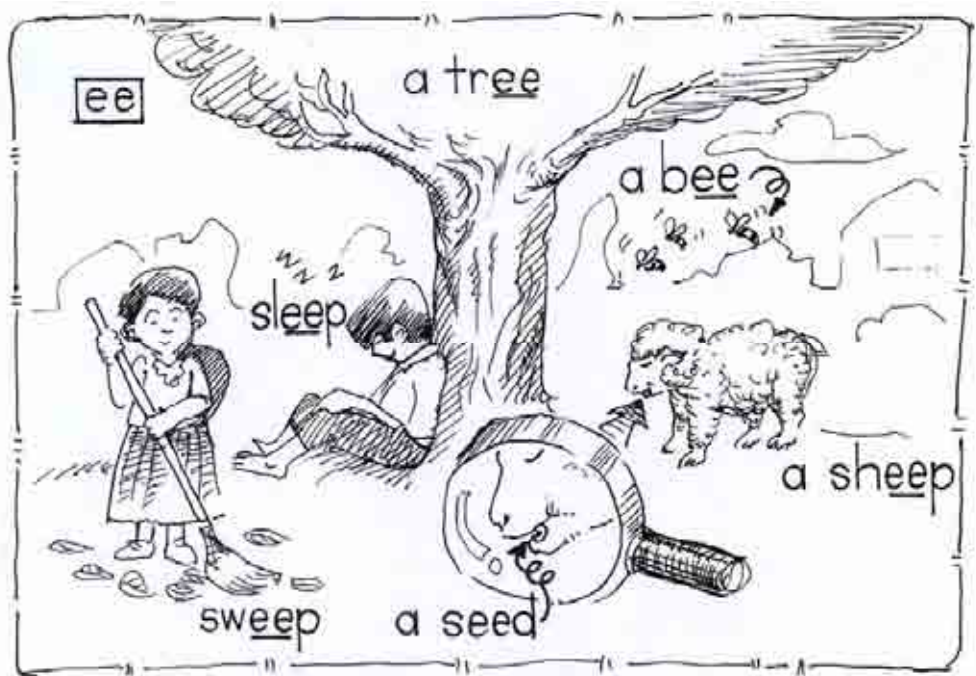
ข้อเสนอแนะ

1. ตารางภาพถ่าย เป็นการสื่อสารที่ง่ายที่สุด เพื่อสื่อสารกับนักเรียนที่มีทักษะทางภาษาน้อย หากนักเรียนมีทักษะทางภาษาที่ดีขึ้น อาจใช้สัญลักษณ์แทนภาพในการสื่อสารได้
2. เมื่อนักเรียนมีพฤติกรรมคงที่แล้ว อาจค่อยๆ ถอนตารางภาพถ่ายออก โดย 1 วัน อาจใช้ 3 ครั้ง แล้วไม่ต้องใช้ตารางภาพถ่ายอีกเลยเมื่อนักเรียนมีพฤติกรรมคงที่
3. การสื่อสารของนักเรียนทุกครั้ง จะต้องพูดเป็นประโยค หากพูดไม่ได้ต้องให้พูดตาม เพื่อเป็นการฝึกให้เปล่งเสียงทุกครั้ง

การใช้ Phonic Approach และการจำคำศัพท์เป็นเรื่องราว

โดย

พศ.อรพิน อินทรทะ

"นักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษด้วย
Phonic Approach และการจำคำศัพท์
เป็นเรื่องราวตั้งแต่ ชั้น ป.3 มีทักษะการ
ใช้ภาษาอังกฤษได้เท่าเทียม หรือมากกว่า
นักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษครบ
4 ทักษะ (ฟัง พูด อ่าน เขียน) ตั้งแต่ชั้น
ป.1"

การใช้ Phonic Approach และการจำคำศัพท์เป็นเรื่องราว

ผศ.อรพิน อินทรหะ

บทนำ

เป็นที่ทราบกันดีว่าประเทศไทยของเรามีการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษามานานแล้ว แต่ผลการเรียนของนักเรียนยังไม่เป็นที่น่าพอใจเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (NT) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2549 นักเรียนร้อยละ 48.69 มีคะแนนอยู่ในระดับ “ต้องปรับปรุง” นักเรียนร้อยละ 45.68 มีคะแนนอยู่ในระดับ “พอใช้” และมีนักเรียนเพียงร้อยละ 5.63 มีคะแนนอยู่ในระดับ “ดี” ที่เป็นเช่นนี้เหตุผลประการหนึ่งอาจมาจากการที่คนไทยส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน เราเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ไม่ใช่ภาษาที่สอง และอีกประการหนึ่งอาจมาจากวิธีสอนที่ทำให้ภาษาอังกฤษยากต่อการเรียนรู้และจดจำ

โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา จัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นประถมศึกษาจำนวน 2 รายวิชา คือ วิชาสนทนาภาษาอังกฤษ (English Conversation) ซึ่งเริ่มสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สัปดาห์ละ 1 คาบ (50 นาที) โดยเน้นการฝึกทักษะการฟังและการพูดกับเจ้าของภาษา (ยกเว้นระดับประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ที่เรียนกับอาจารย์ชาวไทย) และอีกวิชาคือวิชาภาษาอังกฤษ (English) ซึ่งเป็นการสอนภาษาเต็มรูปแบบคือสอนครบทั้ง 4 ทักษะ (การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน) โดยเริ่มสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สัปดาห์ละ 4 คาบ และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 สัปดาห์ละ 5 คาบ สำหรับเหตุผลที่เริ่มสอนอ่านและเขียนภาษาอังกฤษในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งดูเหมือนช้าเมื่อเทียบกับโรงเรียนอื่นที่เริ่มสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลหรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพราะต้องการให้สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กในการเรียนรู้ภาษาที่จะฟังและพูดก่อนอ่านและเขียน

ปัญหา

การสอนวิชาภาษาอังกฤษ (English) ในระดับประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ในด้านทักษะการฟังพูดไม่จัดว่ามีปัญหาเพราะนักเรียนได้ฝึกทักษะนี้มาก่อนแล้วเป็นเวลา 2 ปี แต่สำหรับทักษะการอ่านและการเขียนนั้นนักเรียนเพิ่งจะเริ่มเรียนเป็นปีแรก ดังนั้นปัญหาสำหรับผู้สอนคือ สอนอย่างไรให้นักเรียนสามารถอ่านและเขียนคำได้อย่างถูกต้องมีความแม่นยำสูง

วิธีการแก้ปัญหา

เพื่อให้นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเพิ่งเริ่มเรียนการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษเป็นปีแรกสามารถอ่านและเขียนคำได้อย่างถูกต้องมีความแม่นยำสูง ผู้สอนใช้หลักการในการสอนอ่านและเขียนคำดังนี้

1. การสอนตัวอักษร เน้นความสัมพันธ์ระหว่างเสียงและตัวอักษร (sound-symbol association) โดยสอนตัวอักษร (a-z) ครั้งละ 1-2 ตัว โดยไม่เรียงตามลำดับตัวอักษร แต่จะเลือกตัวอักษรที่จะสามารถนำมาประสมคำง่าย ๆ ตามคำศัพท์ที่เรียนในการฟัง-การพูดไปแล้วมาสอนก่อน เช่น ตัวอักษรชุดแรกจะเป็น m a t h p l ชุดที่สองจะเป็น e g i n o เป็นต้น ในการสอนตัวอักษรแต่ละตัวครูจะให้ concept ว่า ตัวอักษรชื่อตัวอะไร เขียนอย่างไร และใช้เขียนแทนเสียงอะไร เช่น

“m” ชื่อ ตัวเอ็ม เขียน 3 จังหวะ ใช้แทนเสียง “เมอะ”

“h” ชื่อ ตัวเอช เขียน 2 จังหวะ ใช้แทนเสียง “เออะ”

“p” ชื่อ ตัวพี เขียน 2 จังหวะ ใช้แทนเสียง “เพอะ”

สำหรับเสียงที่ใช้แทนด้วยตัวอักษร 2 ตัว (digraph) ได้แก่ เสียง

/ ʃ / = sh , / tʃ / = ch , / θ / หรือ / ð / = th และ / ŋ / = -ng (เฉพาะตัวสะกด) จะสอนภายหลังเมื่อนักเรียนเรียนอักษรครบ 26 ตัวแล้ว

2. การสอนอ่านและเขียนประสมคำ มีหลักดังนี้

2.1 คำที่จะฝึกให้นักเรียนอ่านและเขียนประสมคำนั้น ต้องเป็นคำที่ประสมด้วยตัวอักษรที่นักเรียนเคยเรียนไปแล้ว และต้องมีความแม่นยำในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยเสียงกับตัวอักษรที่ใช้เขียนแทนหน่วยเสียงนั้นๆ โดยนักเรียนจะประสมคำโดยใช้ระบบเสียง (Phonic Approach) ไม่ประสมคำโดยใช้ชื่อตัวอักษรมาประสมกัน เช่น

“mat” จะสอนอ่านว่า เมอะ-เอ๊ะ-เทอะ = แม้ท

ไม่ใช่ เอ็ม-เอ-ที = แม้ท

หรือในการสอนเขียนจะให้นักเรียนแยกเสียงคำว่า “แม็ท” ว่าประกอบด้วยเสียงอะไรบ้าง และแต่ละเสียงใช้ตัวอักษรอะไรแทน เช่น

“แม็ท” ประกอบด้วยเสียง เมอะ-เอ๊ะ-เพอะ

ใช้อักษรแทนเสียง m-a-t = mat เป็นต้น

2.2 คำที่จะฝึกให้นักเรียนอ่านและเขียนประสมคำนั้นต้องเป็นคำที่นักเรียนได้ฝึกฟังและพูดมาก่อนแล้วประมาณ 1-2 สัปดาห์จนเกิดความแม่นยำ กล่าวคือ เมื่อนักเรียนเห็นภาพหรือของจริงนักเรียนสามารถพูดคำศัพท์ภาษาอังกฤษของสิ่งนั้นได้อย่างชัดเจนและถูกต้อง ทั้งนี้คำศัพท์แต่ละชุดที่นักเรียนฝึกฟังและพูดจะถูกจำกัดให้มีเสียงสระเดียวกันเพื่อใช้ในการฝึกอ่านและเขียนในภายหลัง เช่น

bug	mug	cup	pup		
bin	tin	pig	fish	ship	dish
tree	bee	sheep	seed	เป็นต้น	

2.3 ครูสามารถเริ่มสอนอ่านและเขียนประสมคำได้เมื่อนักเรียนรู้จักตัวอักษรเพียงพอที่จะสะกดเป็นคำได้ โดยไม่ต้องรอให้เรียนตัวอักษรครบทั้ง 26 ตัวก่อน เช่น เมื่อเรียนตัวอักษร m a t h l p e t g i n o ไปแล้วนักเรียนสามารถอ่านและเขียนประสมคำต่างๆ ได้ เช่น

mat	hat	map	tap	
peg	leg	hen	net	
tin	pin	lip	pig	
mop	top	log	pot	เป็นต้น

3. สอนอ่านและเขียนคำพยางค์เดียวเสียงสั้นก่อน (ภาคต้น) ได้แก่ คำที่มีสระ a e i o หรือ u เพียง 1 ตัวประสมอยู่ เช่น cup pen pig log hut ship เป็นต้น เพราะง่ายและสะกดตรงตัวต่อมา (ภาคปลาย) จึงสอนอ่านและเขียนคำพยางค์เดียวที่มีสระมากกว่า 1 ตัว และสระเสียงยาว ได้แก่ สระ อี ออ อุ อู โอ เออ อา เอ ไอ ออย อาว เอา เอีย และ แอ วิธีการสอนอ่านและเขียนคำสระเสียงยาวใช้วิธีการเดิมคือการอ่านจะให้นักเรียนใช้เสียงแทนตัวอักษรมาประสมกัน ส่วนการเขียนให้นักเรียนแยกเสียงของคำแล้วใช้ตัวอักษรเขียนแทนเสียงต้น เสียงสระ เสียงท้าย เช่น คำว่า “sheep” นักเรียนจะดูที่สระ อักษรหน้าสระจะแทนเสียงต้น อักษรหลังสระจะแทนเสียงท้าย นักเรียนใช้เสียง “เซอะ” แทนตัว sh เสียง “อี” แทนตัว ee และเสียง “เพอะ” แทนตัว p แรก ๆ

นักเรียนจะออกเสียงต้น – สระ-ท้าย ออกมาต่าง ๆ คืออ่านประสมว่า เซอะ – อี – เพอะ = ซีพ แต่เมื่อนักเรียนคุ้นเคยแล้วนักเรียนสามารถอ่านประสมคำในใจแล้วอ่านเป็นคำออกมาได้เลย ส่วนการเขียนก็เช่นเดียวกันถ้านักเรียนต้องการเขียนคำว่า “sheep” นักเรียนจะแยกเสียงว่าประกอบด้วยเสียง เซอะ – อี – เพอะ จากนั้นนักเรียนใช้ตัวอักษรแทนเสียงแต่ละเสียงได้โดยเป็น sh-ee-p = sheep ทั้งนี้ นักเรียนต้องมีความแม่นยำว่าเสียงสระอีในคำว่า sheep สะกดด้วยตัวอักษรอะไร เพราะสระเสียงอี สะกดได้หลายแบบ

4. กลุ่มคำศัพท์ที่มีสระเสียงยาวประสมอยู่จะสะกดได้หลายแบบ วิธีการคือ ในการสอนแต่ละครั้งจะสอนสะกดเพียงแบบเดียว โดยให้นักเรียนจดจำกลุ่มคำศัพท์ในแต่ละแบบว่า สระในกลุ่มนั้นๆ สะกดด้วยตัวอักษรตัวใดบ้าง แล้วจำเป็นเรื่องราวหรือรูปภาพ เพื่อที่นักเรียนจะจำ คำได้ทั้งหมดไม่ตกหล่น เช่น

กลุ่มเสียงสระโอ สะกดได้ 3 แบบ โดยทุกแบบจะมีตัว “o” อยู่ด้วย ดังนี้

แบบที่ 1 สะกดด้วย “o” ตัวเดียว และไม่มีตัวสะกดตามมา โดยครูเปรียบเทียบ ตัว “o” เสียง “เอาะ” กับตัว “o” เสียง “โอ” ดังนี้

ตัว “o”

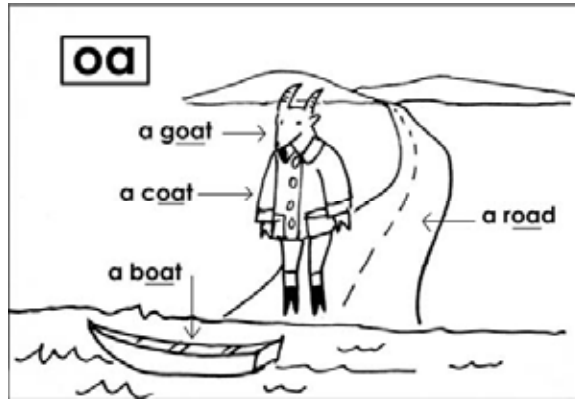
1. มีตัวสะกดตามมาออกเสียง	2. ไม่มีตัวสะกดตามมาออกเสียง
“เอาะ”	“โอ”
เช่น got	go
nod	no
sob	so

ส่วนคำที่ไม่เป็นไปตามกฎนี้ แยกสอนทีหลัง เช่น “do”

แบบที่ 2 สะกดด้วยตัว “oa” ครูให้นักเรียนจำเรื่อง หรือจำเป็นภาพ ดังนี้

เสียง โอ ที่สะกดด้วยตัว “oa” เป็นเรื่องราวของแพะ

a goat ใส่เสื้อ coat เดินไปตาม road ไปลง boat

แบบที่ 3 สะกดด้วย o_e (ตรงที่ขีด คือ ตำแหน่งของตัวสะกด)

ครูให้นักเรียนจำเรื่องสุนัขดมกลิ่น ดังนี้

สุนัขได้กลิ่นบางอย่างจึงใช้ a nose ดมตามพื้นจนพบ a bone อยู่หลัง a stone
 จมูกเปื้อนมันจึงเอา a hose มาฉีดล้าง ขนของมันเปียก มันจึงเอา a comb* มาหวีจนให้เรียบร้อย
 * ครูอธิบายเพิ่มเติมว่า a comb ไม่ใช่ e ข้างท้ายเพราะไปซ้ำกับคำว่า “come”
 ดังนั้น จึงใช้ o_b

ในการสอนสระเสียงอื่น ๆ ซึ่งแต่ละเสียงก็สะกดได้หลายแบบนี้ ครูต้องรวบรวมคำศัพท์ที่สะกดแบบเดียวกันไว้ด้วยกันแล้วแต่งเป็นเรื่องหรือวาดเป็นภาพ จะทำให้ง่ายต่อการจดจำอย่างมาก แล้วควรสรุปความคิดรวบยอด (concept) ในการสะกดสระแต่ละเสียง ดังนี้ เช่น สระเสียง ไอ มี concept ดังนี้

เสียงไอ ต้องมี ตัว “i” เป็นสระร่วมอยู่ด้วย เสียง ไอ สะกด ได้ 3 แบบ ได้แก่

- แบบที่ 1 ie จำเรื่อง หรือจำภาพ
- แบบที่ 2 i_e จำเรื่อง หรือจำภาพ
- แบบที่ 3 igh จำเรื่อง หรือจำภาพ

ผลการแก้ปัญหา

จากการสอนอ่านและเขียนประสมคำโดยใช้ระบบเสียง (Phonic Approach) และการจำกลุ่มคำศัพท์เป็นเรื่องราวหรือจำภาพตามกลุ่มเสียงสระ ปรากฏผลดังนี้

1. นักเรียนสามารถอ่าน unseen words ได้โดยใช้หลักการประสมคำโดยใช้ระบบเสียง เห็นได้จากผลการสอบอ่านออกเสียงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/3 จำนวน 36 คน ดังนี้
 ภาคต้น สอบวัดการออกเสียง unseen words ที่เป็นคำพยางค์เดียวเสียงสั้น จำนวน 10 คำ 10 คะแนน อ่านได้ 10 คำมี 16 คน, 9 คำมี 5 คน, 8 คำมี 7 คน, 7 คำมี 4 คน และ 6 คำมี 4 คน

ภาคปลายสอบวัดการอ่านออกเสียง unseen words ที่เป็นคำพยางค์เดียวเสียงยาว จำนวน 5 คำ 5 คะแนน อ่านได้ 5 คำ มี 22 คน, 4 คำ มี 8 คน และ 3 คำ มี 4 คน

2. นักเรียนมีความเห็นว่าการจำกลุ่มคำศัพท์เป็นเรื่องราวหรือภาพตามกลุ่มเสียงสระต่างๆ ช่วยให้อ่านและเขียนคำศัพท์ได้แม่นยำ เช่น

“ฉันสามารถอ่านคำที่ไม่เคยเรียนมาก่อนได้ โดยดูสระว่าอยู่ในกลุ่มเสียงอะไร แล้วดูตัวหน้าตัวท้าย แล้วอ่านออกมาโดยการอ่านประสมเสียงต้น – สระ – ท้าย ค่ะ” ด.ญ. รมณจิตต์อนงค์

“ผมเรียนภาษาอังกฤษได้ดีเพราะผมทบทวนภาษาอังกฤษทุกวันหยุดหัดเขียนคำ แล้วจำคำศัพท์แบบเป็นเรื่อง และจำเป็นกลุ่มสระตามอาจารย์สอน” ด.ช. ณัฏพล บุญชะกนิษฐ์

“ผมจำคำศัพท์เป็นกลุ่มเดียวกันโดยใช้สระเป็นหลัก ซึ่งเวลาเราทำข้อสอบแล้วเจอคำนอกบทเรียนแต่เมื่อเราดูสระแล้วเรารู้ว่ามันอยู่กลุ่มไหนแล้วดูตัวหน้ากับหลังก็จะรู้ว่าออกเสียงอย่างไร” ด.ช. ภูริทัต หงษ์วิวัฒน์

“ฉันจำคำศัพท์เป็นภาพตามกลุ่มแล้วก็ทบทวนถึงเขียนและอ่านได้ ฉันเรียนกับครูฝรั่งที่บ้าน ครูเขาสอนให้จำหรือท่องตัวอักษรเป็นตัวๆ เรียงกันไป ฉันคิดว่าที่โรงเรียนสอนให้จำคำศัพท์เป็นภาพหรือเรื่องตามกลุ่มเสียงสระดีกว่าและจำง่ายกว่าด้วย” ด.ญ. นัชชาเกียรติธนาวิทย์

3. นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนอยู่ในเกณฑ์น่าพอใจ จะเห็นได้จากสรุปผลการประเมินผลการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 268 คน ดังนี้

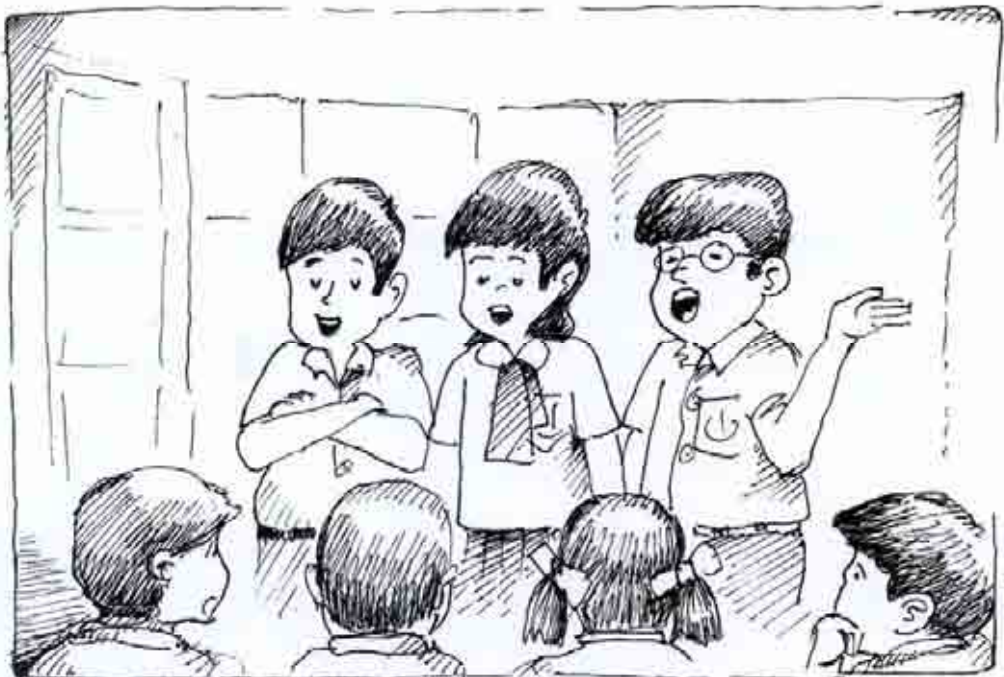
ระดับคะแนน 4.0	จำนวน 132 คน	คิดเป็นร้อยละ 49.25
ระดับคะแนน 3.5	จำนวน 58 คน	คิดเป็นร้อยละ 21.64
ระดับคะแนน 3.0	จำนวน 32 คน	คิดเป็นร้อยละ 11.94
ระดับคะแนน 2.5	จำนวน 27 คน	คิดเป็นร้อยละ 10.07
ระดับคะแนน 2.0	จำนวน 11 คน	คิดเป็นร้อยละ 4.10
ระดับคะแนน 1.5	จำนวน 8 คน	คิดเป็นร้อยละ 2.98

ผลการสอนดังกล่าว จึงเป็นบทพิสูจน์และเป็นคำตอบที่ชัดเจนของคำถามที่ว่า “สอนอย่างไรให้นักเรียนสามารถอ่านและเขียนคำได้อย่างถูกต้องมีความแม่นยำสูง”

การพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กที่มีความ
บกพร่องทางการเรียนรู้ด้วย
โครงการ "พี่บ๋อง"

โดย

ผศ.อัญชิวา เศรษฐกุลรัตน์

"ด้วยความรัก ความเมตตา ความเข้าใจ
กำลังใจ จากพ่อแม่ ครู และบุคคลรอบข้าง
จะทำให้เด็กที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ
สามารถเรียนรู้ได้"

การพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้วยโครงการ “พีพบน้อง”

ผศ.อัญชिरา เศรษฐลัทธ

สภาพนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้อาจจะปะปนอยู่ในห้องเรียนทั่วไป หากครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้จะทำให้สามารถช่วยเหลือได้เร็ว นักเรียนมีโอกาสดีขึ้น จากการศึกษาค้นคว้าของ Prierangelo (1994) พบว่า นักเรียนที่มีความบกพร่องหากได้รับการช่วยเหลือตั้งแต่ระดับชั้น ป.1 หรือ ป.2 มีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ถึง ร้อยละ 80 หากนักเรียนได้รับการช่วยเหลือเมื่ออยู่ระดับชั้น ป.4 มีโอกาสเรียนรู้ดีขึ้น ร้อยละ 42 และหากนักเรียนได้รับการช่วยเหลือเมื่ออยู่ในระดับชั้น ม.4 มีโอกาสเรียนรู้ดีขึ้นเพียงร้อยละ 5 ถึง 10 ดังนั้นการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อที่ว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้อุ่กคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ ถ้าได้รับโอกาสในการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความต้องการของเขา ดังนั้นแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ จึงใช้หลักสูตรปกติเป็นพื้นฐาน แล้วปรับวิธีสอนให้เหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อให้ นักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพของตนเอง

โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาพิเศษให้กับเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ ในปี พ.ศ. 2527 จึงได้ริเริ่มจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาปีที่ 3 - มัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยแยกนักเรียนออกมาเรียนในห้องเสริมวิชาการ ในวิชาทักษะ 3 วิชา คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ขั้นตอนในการรับนักเรียนเข้าเรียนในโครงการการศึกษาพิเศษดังนี้

1. อาจารย์ประจำชั้นและอาจารย์ผู้สอนรวบรวมข้อมูล ผลการเรียน และพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนให้ศูนย์บริการจิตวิทยาและแนะแนว
2. ศูนย์บริการจิตวิทยาและแนะแนวมีจดหมายถึงผู้ปกครอง เพื่อขออนุญาตศึกษานักเรียนเป็นรายกรณี โดยอยู่ในความดูแลของนักจิตวิทยาประจำโรงเรียน
3. แพทย์วินิจฉัยว่านักเรียนมีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (Learning Disabilities)

4. คณะกรรมการบริหารศูนย์วิจัยการศึกษาเพื่อเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษพิจารณาให้นักเรียนเข้าโครงการการศึกษาพิเศษ
5. ผู้ปกครองลงนามยินยอมให้นักเรียนเข้าโครงการการศึกษาพิเศษ
6. อาจารย์ผู้สอนโครงการการศึกษาพิเศษ ประเมินความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียนตามรายวิชาก่อนเริ่มเรียนเพื่อจัดทำแผนการสอนเป็นรายบุคคล โดยปรับกระบวนการเรียนการสอนและสื่อการเรียนให้เหมาะสมกับนักเรียนมากที่สุด

ปัญหา

นักเรียนโครงการการศึกษาพิเศษบางคนตั้งใจเรียน แต่ไม่สามารถติดตามบทเรียนได้อย่างครบถ้วน หรือนักเรียนบางคนมีพฤติกรรมการเรียนที่ไม่เหมาะสม เช่น ไม่ตั้งใจเรียน ไม่มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย เป็นต้น ทำให้ไม่สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มความสามารถ อาจารย์โครงการการศึกษาพิเศษจึงประชุมร่วมกันเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาว่า “ทำอย่างไร นักเรียนโครงการการศึกษาพิเศษจึงจะมีแรงจูงใจในการเรียน”

แนวทางแก้ปัญหา

โดยทั่วไปนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้มักมีปัญหาทางด้าน การอ่าน การเขียน การฟัง การพูด การคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ และการรับรู้ข้อมูล แปลข้อมูลได้ไม่ถูกต้องและครบถ้วน โดยนักเรียนบางคนอาจมีปัญหาพฤติกรรมร่วมด้วย เช่น ไม่ตั้งใจเรียน ไม่สนใจเรียนและไม่มีความรับผิดชอบต่อที่บ้านหรืองานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งอาจารย์ผู้สอนโครงการการศึกษาพิเศษมักประสบปัญหาในการสอนนักเรียนทุกระดับชั้น อาจารย์แต่ละคนพยายามหาวิธีสอนหรือจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจ ตั้งใจและสนใจการเรียนแต่ก็ไม่ได้ผลเท่าที่ควร หรือได้ผลเป็นบางคน

โครงการ “พี่พบน้อง” เป็นโครงการหนึ่งที่คณะอาจารย์โครงการการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้จัดขึ้นเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน โดยเชิญรุ่นพี่ที่เคยเป็นนักเรียนโครงการการศึกษาพิเศษที่จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และกำลังศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษามาเล่าประสบการณ์ต่าง ๆ เมื่อครั้งที่เคยเรียนโครงการการศึกษาพิเศษให้น้องที่กำลังศึกษาโครงการการศึกษาพิเศษในปัจจุบันฟัง

โครงการ “พี่พบน้อง” ที่จัดขึ้นในปีการศึกษา 2550 นี้เป็นการจัดโครงการครั้งที่ 2 เนื่องจากการจัดโครงการครั้งที่ 1 เมื่อปีการศึกษา 2549 นั้น สามารถกระตุ้นให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนได้เป็นอย่างดี โดยจัดขึ้นเมื่อวันพฤหัสบดีที่ 24 มกราคม 2551 ณ ห้องประชุมสมาคมนักเรียนเก่า เวลา 16.00-17.30 น.

การจัดโครงการครั้งนี้ได้รับความร่วมมืออย่างดีจากพี่ศิษย์เก่าที่ที่ขณะนี้กำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยของรัฐ และมีผลการเรียนอยู่ในระดับที่ดี จำนวน 3 คน ซึ่งทั้ง 3 คน เป็นนักเรียนโครงการการศึกษาพิเศษตั้งแต่ชั้น ป.3 – ม.6 คนที่ 1 กำลังศึกษาที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ สาขาพลศึกษา คนที่ 2 ศึกษาที่สถาบันราชภัฏพระนคร คณะมนุษยศาสตร์ครุศาสตร์ สาขาคณิตรีไทยคนที่ 3 ศึกษาที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง คณะบริหารธุรกิจ

บรรยากาศการเล่าประสบการณ์การเป็นนักเรียนโครงการการศึกษาพิเศษของพี่ เป็นเรื่องราวที่เรื่องความประทับใจให้น้อง ๆ ด้วยความรู้สึกที่ว่า “เราเป็นพวกเดียวกัน” ดังนั้นในขณะที่พี่เล่าเรื่องความไม่ตั้งใจเรียนของพี่ น้อง ๆ ก็จะพยักหน้ารับ ยิ้ม แสดงความรู้สึกว่า “เป็นเช่นเดียวกับพี่” หรือแม้แต่ช่วงที่พี่พูดเรื่อง “พี่เคยท้อที่ไม่สามารถเรียนรู้ได้เท่าเพื่อนคนอื่น ๆ ในห้องเรียนปกติ” น้อง ๆ ก็แสดงอาการ “เห็นด้วย”

เมื่อพี่พูดจบเป็นโอกาสที่น้อง ๆ ได้ซักถามข้อข้องใจต่าง ๆ จากพี่ ซึ่งพี่ก็ตอบคำถามด้วยความเต็มใจพร้อมทั้งให้กำลังใจน้อง ๆ ทุกคน ดังนั้นเมื่อถึงบทสรุปที่พี่ให้ข้อคิดแก่น้อง ๆ ว่าเราควรตั้งใจเรียน ไม่ท้อถอย ควรมีความมุมานะบากบั่น เพื่ออนาคต ความสำเร็จที่รออยู่ข้างหน้า และภาคภูมิใจของตนเองและครอบครัว จึงสามารถสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นน้อง ๆ ได้เป็นอย่างดี

รูปภาพโครงการ “พี่พบน้อง”

“พี่ ๆ เล่าประสบการณ์ น้อง ๆ นั่งฟังอย่างตั้งใจ”

ผลจากการประเมินการเข้าร่วมโครงการ “พี่พบน้อง”

หลังจากนักเรียนเข้าร่วมโครงการ “พี่พบน้อง” คณะกรรมการดำเนินโครงการให้นักเรียนตอบแบบสอบถาม แบบมาตราประมาณค่า 3 ระดับ เกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ “พี่พบน้อง” รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความถี่และร้อยละของความคิดเห็นที่นักเรียนได้รับประโยชน์จากโครงการ “พี่พบน้อง”

หัวข้อประเมิน	ระดับความคิดเห็น					
	มาก		ปานกลาง		น้อย	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1. ได้รับทราบแนวทางการเรียนและการปฏิบัติตนของนักเรียนในโครงการการศึกษาพิเศษ	20	80	5	20	-	-
2. ได้รับทราบแนวทางการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา	18	72	6	24	1	4
3. ได้เรียนรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ จากรุ่นพี่ที่มาเป็นวิทยากร	16	64	9	36	-	-
4. สามารถนำความรู้ที่ได้มาปรับใช้กับตนเอง	15	60	10	40	-	-
5. ความเหมาะสมของ วัน/เวลา/สถานที่ ในการจัดโครงการ “พี่พบน้อง”	12	48	13	52	-	-

จากข้อมูลในตารางที่ 1 พบว่านักเรียนโครงการการศึกษาพิเศษ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 – ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 25 คน ที่เข้าร่วมโครงการ “พี่พบน้อง” มีความคิดเห็นในระดับมาก ในหัวข้อประเมิน 4 รายการเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ได้รับทราบแนวทางการเรียนและการปฏิบัติตนของนักเรียนในโครงการการศึกษาพิเศษ (ร้อยละ 80) รองลงมาคือ นักเรียนได้ทราบแนวทางการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา (ร้อยละ 72) ได้เรียนรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ จากรุ่นพี่ที่มาเป็นวิทยากร (ร้อยละ 64) และสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้กับตนเอง (ร้อยละ 60) ส่วนหัวข้อประเมินที่นักเรียนมีความคิดเห็นว่า อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ความเหมาะสมของวัน/เวลาสถานที่ในการจัดโครงการ “พี่พบน้อง” (ร้อยละ 52)

นักเรียนมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ดังนี้

- อยากให้จัดโครงการ “พี่พบน้อง” อีกในปีต่อ ๆ ไป
- ควรเริ่มประชุมเวลา 16.00 – 17.00 น.
- พี่ที่เป็นวิทยากรพูดดีมาก น่าสนใจ และเป็นสถานการณ์ที่ดี

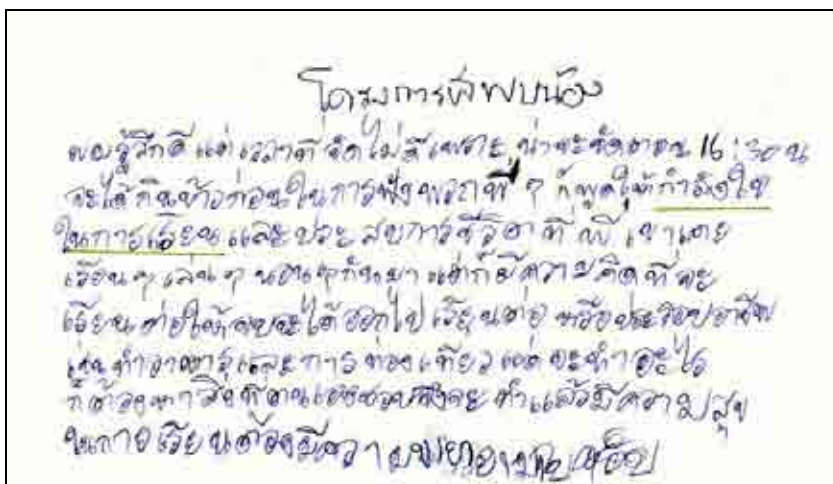
นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นแบบปลายเปิด โดยเขียนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระเกี่ยวกับประโยชน์ของโครงการ “พีพบน้อง” และนำข้อเขียนของนักเรียนมาวิเคราะห์เนื้อหา หาค่าความถี่และค่าร้อยละ แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความถี่และร้อยละของความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ “พีพบน้อง”

ความคิดเห็นของนักเรียน	ความถี่	ร้อยละ
1. แนวทางในการปฏิบัติในเวลาเรียนห้องโครงการ	7	35
2. มีความรับผิดชอบต่อการเรียนและเข้าเรียนให้ตรงเวลา	7	35
3. กำลังใจและแรงบันดาลใจให้ตั้งใจ	6	30
สรุป	20	100

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ประโยชน์ที่นักเรียนได้รับมากที่สุดคิดเป็นค่า ร้อยละเท่ากันในการได้แนวทางการปฏิบัติในเวลาเรียนห้องโครงการการศึกษาพิเศษ เกิดความรับผิดชอบต่อการเรียนและเข้าเรียนให้ตรงเวลา (ร้อยละ 35) และมีกำลังใจและแรงบันดาลใจให้ตั้งใจเรียน คิดเป็นร้อยละ 30 นอกจากนั้นจากการสังเกตของผู้วิจัย หลังจากนักเรียนเข้าร่วมโครงการ “พีพบน้อง” นักเรียนส่วนใหญ่มีการปรับปรุงพฤติกรรมและพัฒนาตนเองดีขึ้น เช่น มีความตั้งใจ รับผิดชอบงานต่าง ๆ และเข้าเรียนตรงเวลา ซึ่งมีนักเรียนหลาย ๆ คน พูดว่า “เราจะพัฒนาตนเองโดยตั้งใจเรียนให้เหมือนพี่ ๆ และเราจะได้เข้าเรียนมหาวิทยาลัย” ซึ่งเป็นความใฝ่ฝันของทุกคน

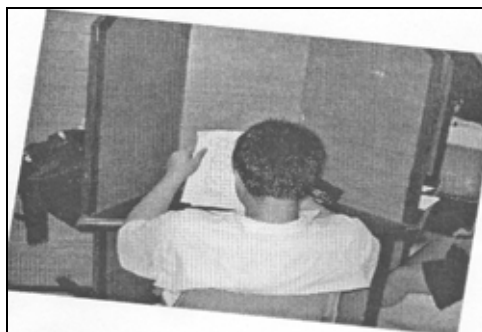
ตัวอย่างผลงานเขียนแสดงความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อโครงการ “พีพบน้อง”

ตั้งใจเรียนมากขึ้น
หลังเข้าร่วมกิจกรรมพี่พบน้อง

บรรณานุกรม

Prierangelo, R. 1994. **A Survival Kit for the Special Education Teacher**. New York : The Center For Applied Research in Education.

ทำให้ดูเป็นแบบอย่าง อีกแนวทาง ในการพัฒนาเด็กเรียนออกทิสติก

โดย
อาจารย์อุณาโลม ธิติสุทธิ

"การปรับพฤติกรรมของนักเรียน
ออกทีละทีนั้น ผู้สอนจะต้องมีความเข้าใจ
ใจเย็น ให้ความสำคัญและให้โอกาสมากเป็น
พิเศษ การใช้เพียงแค่คำแนะนำด้วยการ
พูดนั้นไม่เพียงพอ ต้องทำให้เห็นเป็น
ตัวอย่าง ให้กำลังใจและชมเชยเพื่อให้เกิด
ความภาคภูมิใจ"

ทำให้ดูเป็นแบบอย่าง อีกแนวทาง ในการพัฒนานักเรียนออทิสติก

อาจารย์อุณาโลม ธิติสุทธิ

ปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 10 ระบุว่า การจัดการศึกษา สำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ มีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ บุคคลที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ บุคคลที่ไม่มีผู้ดูแลหรือบุคคลด้อยโอกาส บุคคลที่กล่าวถึงต้องมีสิทธิและโอกาสเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ โดยเฉพาะ การนำนักเรียนด้อยความสามารถทุกประเภทเข้าสู่ห้องเรียนสามัญกลายเป็นห้องเรียนรวม ห้องเรียนแบบนี้ที่นักเรียนที่ด้อยความสามารถในการเรียนจะทำงานเคียงข้างกับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย เพื่อให้เด็กเหล่านั้นมีการปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้เร็วขึ้น และมีประสบการณ์ตรงทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล

ผู้วิจัยเป็นครูสอนชั้น ป. 5/1 มีนักเรียน 40 คน ชาย 22 คน หญิง 18 คน ในจำนวนนักเรียนทั้ง 40 คนนี้ มีนักเรียนที่อยู่ในโครงการศึกษาพิเศษ (พ.2) คือ เด็กออทิสติกจำนวน 3 คน นักเรียนออทิสติก คือนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ บางคนมีความบกพร่องด้านการสื่อความหมาย ภาษาและจินตนาการ และการปรับตัวในสังคมยังล่าช้า มีความผิดปกติทางกายภาพ อันมีเหตุจากหน้าที่ของสมองบางส่วนทำงานผิดปกติไป ในที่นี้จะขอกล่าวถึงเด็กชายพี (นามสมมุติ) เด็กชายพีได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นออทิสติกและมีความบกพร่องด้านการอ่านการเขียน จากการสังเกตพฤติกรรมพบว่า เด็กชายพีไม่ชอบเรียนหนังสือ ขาดระเบียบวินัยในการเก็บสิ่งของเครื่องใช้และอุปกรณ์การเรียน เช่น กระเป๋านั่งสือจะวางระเกะระกะไม่อยู่ที่โต๊ะของตัวเอง ส่วนรองเท้างี้จะวางอยู่หน้าห้องไม่เก็บเข้าชั้นวางรองเท้า อุปกรณ์การเรียนมักตกอยู่ใต้โต๊ะเป็นประจำ ไม่ชอบกลืนน้ำลายมักจะอมไว้เพราะมีความคิดว้ากปรก และโดยทั่วไปแล้วเด็กชายพีจะไม่ค่อยเชื่อฟัง ค่อนข้างดื้อ ไม่ชอบทำตามในสิ่งที่ผู้สอนให้คำแนะนำ ไม่ว่าจะให้เหตุผลอย่างไรก็ตาม นอกจากนั้นในขณะที่เด็กชายพีทำเวรรักษาความสะอาดห้องเรียนในเวลาเย็น เมื่อเด็กชายพีกวาดพื้นห้องหากมีดินสอดตกอยู่ที่พื้น เขาก็จะกวาดลงที่โกยผง เมื่อผู้วิจัยให้เด็กชายพีช่วยเก็บดินสอดขึ้นมา เพราะดินสอดยังอยู่ในสภาพดีและยังใช้ได้ เขาจะไม่สนใจต่อคำบอกของผู้วิจัย โดยอ้างว่าสกปรก ผู้วิจัยได้ให้เหตุผลว่า “ถ้ากลัวสกปรกไปล้างมือก็จะหายสกปรกได้” เด็กชายพีก็ยังไม่ยอมเก็บดินสอดที่ตกอยู่ดี ผู้วิจัยมีความคิดว่า การบอก

กล่าวเช่นนั้นคงไม่ทำให้เด็กชายพยอมเก็บดินสอได้ จึงได้บอกให้นักเรียนคนอื่นเก็บและได้ถามนักเรียนคนนั้นว่า “ไม่กลัวเพื่อนหรือ” นักเรียนคนนั้นตอบว่า “ไม่กลัว เพราะถ้าเพื่อน ไปล้างมือก็ได้” ผู้วิจัยจึงชมเชยนักเรียนคนนั้นให้เด็กชายพิได้ยื่น

จากพฤติกรรมที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นว่าเด็กชายพิ ซึ่งเป็นนักเรียนออทิสติก มีความบกพร่องในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ไม่สนใจใคร เฉยเมย ชอบทำอะไรซ้ำ ๆ ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง มีการปรับตัวได้ค่อนข้างน้อยและต้องใช้เวลามาก ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครู นอกจากจะสอนให้นักเรียนมีความรู้แล้วยังต้องปลูกฝัง และพัฒนาให้นักเรียนเป็นผู้มีคุณธรรมเท่าที่จะทำได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เพราะฉะนั้น ทำอย่างไรจึงจะสามารถทำให้นักเรียนออทิสติกให้ความร่วมมือทำงานตามที่ผู้วิจัยมอบหมายได้ ในกรณีนี้คือ ทำอย่างไรเด็กชายพิจึงจะยินดีเก็บดินสอที่ตกอยู่ที่พื้นได้

แนวทางแก้ไข

ขั้นที่ 1 นักเรียนคนอื่นเก็บดินสอผู้วิจัยพูดชมเชย

ในสัปดาห์ต่อมาก็ยังคงมีดินสอตกอยู่ที่พื้นห้องอีก ผู้วิจัยได้ติดตามดูพฤติกรรมของเด็กชายพิอยู่ห่าง ๆ และพบว่าเด็กชายพิก็ยังคงไม่เก็บและกวาดดินสอลงที่โกยผงอีก ผู้วิจัยได้ขออาสาจากเพื่อนนักเรียนคนอื่นให้ช่วยเก็บดินสอ ซึ่งก็มีนักเรียนอาสาช่วยเก็บ ผู้วิจัยได้ชมเชยนักเรียนคนนั้นว่าเป็นคนใจดี มีน้ำใจช่วยเก็บดินสอให้เพื่อนที่ทำตกไว้ แล้วให้นักเรียนไปล้างมือจะได้ไม่สกปรก

ขั้นที่ 2 ผู้วิจัยเก็บดินสอเอง

เมื่อถึงสัปดาห์ที่เด็กชายพิเป็นเวรอีกครั้งหนึ่ง ผู้วิจัยตั้งใจไว้แล้วว่า ถ้าเด็กชายพิกวาดดินสอลงที่โกยผงอีกผู้วิจัยจะเก็บด้วยตนเอง และเป็นจริงอย่างที่คาดการณ์ เด็กชายพิได้กวาดดินสอลงที่โกยผงอีก ผู้วิจัยจึงเดินไปเก็บดินสอและได้วางเงื่อนไขกับเด็กชายพิว่า “ขณะนี้เพื่อน ๆ ช่วยกันเก็บแล้ว ครูเองก็เก็บแล้ว คราวต่อไปเด็กชายพิจะต้องเป็นผู้เก็บบ้าง ตกลงไหมคะ” เด็กชายพิไม่ตอบอะไรและกวาดพื้นต่อไป

ขั้นที่ 3 เด็กชายพิเก็บดินสอ ผู้วิจัยพูดชมเชย

ผู้วิจัยเห็นเด็กชายพิกวาดดินสอลงในที่โกยผงเหมือนเดิม ผู้วิจัยจึงเดินเข้าไปหาเด็กชายพิโดยไม่แสดงอาการดูหรือไม่พอใจแต่อย่างใดและพูดด้วยน้ำเสียงสุภาพว่า “จำได้ไหมครูเคยบอกว่าคุณเพื่อน ๆ และครูได้ช่วยกันเก็บดินสอแล้วเหลือแต่เด็กชายพิที่ยังไม่ได้เก็บเลย” เด็กชายพิไม่ได้พูดอะไร ได้แต่ยืนนิ่ง ๆ ผู้วิจัยจึงพูดเหตุผลต่าง ๆ เช่น

“ดินสอยังใช้ได้ เวลาที่คุณหรือเพื่อนไม่มีดินสอมา คุณจะหยิบดินสอใช้ได้เลย และเพื่อน ๆ ก็มีใช้ด้วย”

“คุณจะได้มีส่วนร่วมในการรักษาสมบัติส่วนรวมด้วย”

เด็กชายพีได้ยื่นกัมหน้า เอาไม้กวาดเขี่ยดินสอไปมาสักครู่หนึ่ง จากนั้นก็ก้มลงหยิบดินสอขึ้นมา ผู้วิจัยจึงรีบกล่าวคำชมเชยว่าเด็กชายพีเป็นเด็กดี มีน้ำใจช่วยเก็บดินสอให้เพื่อนที่ทำตกไว้

หลังจากที่เด็กชายพียอมเก็บดินสอที่ตกอยู่กับพื้นขึ้นมาในครั้งนั้นแล้ว ในครั้งต่อ ๆ มาเด็กชายพีก็ยอมเก็บดินสอ หรือบางครั้งเป็นของอย่างอื่นที่ตกอยู่กับพื้น เด็กพีก็จะยอมเก็บสิ่งนั้นขึ้นมาโดยไม่ต้องเตือนหรือบังคับ เพียงแค่บอกว่า “ช่วยเก็บหน่อยค่ะ” เด็กชายพีก็จะยอมทำแต่โดยดี

การปรับพฤติกรรมให้เด็กชายพียอมเก็บดินสอที่หล่นจากพื้นที่เขาคิดว่าสกปรก ผู้วิจัยใช้เวลาทั้งสิ้น 8 สัปดาห์ โดยแต่ละสัปดาห์ ผู้วิจัยใช้วิธีการทั้ง 3 ขั้น แต่เด็กชายพีเริ่มยอมเก็บดินสอในสัปดาห์ที่ 6 จำนวน 1 ครั้ง และยอมเก็บดินสอมากขึ้นในสัปดาห์ที่ 7 และ 8 คือ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ดังตารางต่อไปนี้

วิธีที่ครูใช้	สัปดาห์ที่							
	1	2	3	4	5	6	7	8
<u>ขั้นที่ 1</u> ให้นักเรียนคนอื่นเก็บดินสอแล้วผู้วิจัยพูดชมเชย	1	2	2	2	2	2	2	2
<u>ขั้นที่ 2</u> อาจารย์เป็นผู้เก็บดินสอเอง	1	1	1	1	1	1	1	1
<u>ขั้นที่ 3</u> นักเรียนเป็นผู้เก็บดินสอเอง						1	2	2

ผลการแก้ปัญหา

ผู้วิจัยพบว่า เด็กชายพีได้ปรับพฤติกรรม คือ ยอมหยิบดินสอที่ตกอยู่กับพื้นไปใส่ในตะกร้าหลังห้อง และเหตุการณ์ที่ทำให้ผู้วิจัยรู้สึกประหลาดใจมากก็คือ เมื่อเด็กชายพีไปเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วันหนึ่งผู้วิจัยได้เดินสวนกับเด็กชายพี เขาได้ไหว้ ผู้วิจัยยิ้มรับ เผอิญผู้วิจัย

ได้เหลือบมองไปเห็นขยะกระดาษ 1 ชิ้นตกอยู่ ผู้วิจัยชี้ไปยังกระดาษชิ้นนั้น และยังไม่ทันที่ผู้วิจัยจะได้พูดอะไร ปรากฏว่าเด็กชายพี ได้ก้มลงไปหยิบกระดาษชิ้นนั้นอย่างรวดเร็ว ผู้วิจัยพูดชมเชยว่า พีเป็นเด็กดีมาก มีน้ำใจ ช่วยเก็บกระดาษ เป็นการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม

จากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยได้พบว่า การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนออทิสติกนั้น ผู้สอนจะต้องมีความเข้าใจ ใจเย็น ใจเวลาและโอกาสมากเป็นพิเศษ การใช้เพียงแค่ว่าคำแนะนำด้วยการพูดคงไม่เพียงพอสำหรับนักเรียนกลุ่มนี้ แต่จะต้องทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง ใช้ระบบของกลุ่มเพื่อน มีการติดตามอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่เดียวกันผู้สอนจะต้องดูแลสุขภาพอารมณ์ของนักเรียนว่าพร้อมจะยอมรับเงื่อนไขหรือไม่ นั่นคือในบางสถานการณ์ผู้สอนจะต้องรู้จักยืดหยุ่น จัดสภาพการณ์เพื่อไม่ให้เกิดทัศนคติเชิงลบต่อกัน เช่น ในบางครั้งที่เด็กชายพีอยู่ในภาวะอารมณ์ไม่ดีหงุดหงิด ผู้วิจัยจะเก็บดินสอที่ตกอยู่บนพื้นก่อนที่จะมีการเริ่มทำเวร เพื่อจะได้ไม่ต้องมีการขัดแย้งกับเด็กชายพี เป็นต้น ส่วนสิ่งที่ขาดไม่ได้คือ การชมเชยเพื่อเป็นกำลังใจ ทำให้นักเรียนรู้สึกภาคภูมิใจ และเป็นแรงจูงใจที่จะทำสิ่งนั้นต่อไป การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเด็กออทิสติกนั้นทำได้ไม่่ง่ายนัก แต่เมื่อมีการเปลี่ยนพฤติกรรมแล้ว พฤติกรรมนั้นอาจจะฝังลึกในจิตใจของเขาไป อีกลานแสนนานหรือตลอดไปก็เป็นได้

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2543. **การพัฒนาเด็กออทิสติก**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
 เพ็ญแข ลิมศิลา. 2540. **การวินิจฉัย “ออทิสซึม”**. กรุงเทพฯ : ช.แสงงามการพิมพ์.
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**.
 กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

Smith, J.D. 1998. **Inclusion ; Schools for all students**. Belmont, Calif. : Wadsworth.

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

รศ.เสารัตน์

ภัทรฐิตินันท์

บรรณาธิการ

รศ.ดร.จิราภรณ์

ศิริทวี

อาจารย์คณูชา

ปนคำ

กองบรรณาธิการ

ผศ.ดร.วินัย

คำสุวรรณ

ผศ.เปรมฤดี

เนื่อทอง

ดร.ปราโมทย์

บุญญสิริ

รศ.สบสันต์

มหานิยม

ผศ.กฤติยา

เรวัต

ผศ.อารดา

เตชะไคศิยวณิช

ผศ.สุภาพร

สุขเจริญ

อาจารย์ปิยวรรณ

รัตนภาณุศร

อาจารย์สมจิตร์

เฉลิมสุวิวัฒนาการ

ภาพถ่ายเส้น

ผศ.สุวัฒน์

สุภาพ

ออกแบบปก

อาจารย์ปิยวรรณ

รัตนภาณุศร

รศ.ประวิทย์

แซ่เตีย

จัดรูปเล่ม

นางสาวรัตนา

แหลมศรี

ผู้ทรงคุณวุฒิอ่านพิจารณาบทความ (Peer Review)

ผศ.ดร.กานดา	สกุลธนะศักดิ์ มัวร์
รศ.ชนะ	วันหนูน
รศ.ประทุม	อัฐชู
รศ.ประวิทย์	แซ่เตีย
ผศ.ดร.ปรียา	บุญญสิริ
ดร.พรพนา	วัฒนเสรี
ผศ.ดร.เพ็ญศรี	แสงเจริญ
รศ.วรรณมา	สุติวิจิตร
รศ.วิชัย	พานิชย์สวย
ผศ.ดร.ศศิธร	จำงภากร
รศ.สมบูรณ์	จิระสถิตย์
รศ.สมศรี	กิติศรีวรพันธุ์
ดร.สุมาลี	กาญจนชาติรี
รศ.เสารัตน์	ภัทรฐิตินันท์
รศ.หยงยา	อารีวงศ์

คณะกรรมการ
ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม
สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

คณะที่ปรึกษา

1. นายไพฑูรย์	วัฒนศิริธรรม	ที่ปรึกษา
2. พลตรี จำลอง	ศรีเมือง	ที่ปรึกษา
3. พลเอก บวร	งามเกษม	ที่ปรึกษา
4. พลเอก ปรีชา	เยี่ยมสุพรรณ	ที่ปรึกษา
5. พลอากาศเอก วีรวิท	คงศักดิ์	ที่ปรึกษา
6. นายลิขิต	เพชรสว่าง	ที่ปรึกษา

คณะกรรมการ

1. พลตำรวจเอก เสรีพิศุทธิ์ เตมียาเวส		ประธานกรรมการ
2. นายนิพนธ์	สุรพงษ์รักเจริญ	กรรมการ
3. นายอนุสรณ์	ธรรมใจ	กรรมการ
4. นายแพทย์ อัมพล	จินดาวัฒน์	กรรมการ
5. นายนิรันดร์	เมืองพระ	กรรมการ
6. ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ		กรรมการ
7. ผู้แทนกระทรวงวัฒนธรรม		กรรมการ
8. ผู้แทนสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ		กรรมการ
9. ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (นางสาวนราทิพย์ พุ่มทรัพย์)		กรรมการและเลขานุการ
10. นายประกอบ	นวลขาว	ผู้ช่วยเลขานุการ